

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MEDYA VE İLETİŞİM ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI**

**AKADEMİSYENLERİN VE ÖĞRENCİLERİN NFT ALANINA İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ :
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ İLETİŞİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emine KARPAZLI

LEFKOŞA, 2023

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MEDYA VE İLETİŞİM ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

AKADEMİSYENLERİN VE ÖĞRENCİLERİN NFT ALANINA İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ :
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ İLETİŞİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emine KARPAZLI

Yrd. Doç. Dr. Kamil KANİPEK

LEFKOŞA, 2023

Onay

Emine Karpazlı tarafından hazırlanan “**Akademisyenlerin ve Öğrencilerin NFT Alanına İlişkin Düşünceleri: Yakın Doğu Üniversitesi İletişim Fakültesi Örneği**” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Medya ve İletişim Çalışmaları Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak _____ tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Jüri Başkanı:	Yrd. Doç. Dr. Özen Çatal	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Ayhan Dolunay	
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Kamil Kanipek	

Anabilim Dalı Başkanı Onayı/...../2023 Doç. Dr. Ayhan Dolunay Anabilim Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı/...../ 2023 Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer Enstitü Müdürü

Etik İlkelerine Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Emine Karpazlı

(Tarih)

Teşekkür

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübelerini paylaşarak akademik hayata hazırlanmama yardımcı olan tüm hocalarıma;

Tez yazım sürecinin her aşamasında yardımları, desteği ve bilgisiyle yoluma ışık olan değerli hocam ve tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Kamil KANIPEK'e;

Tez jürimde yer alan ve yüksek lisans eğitimim boyunca her zaman desteğini, bilgisini ve yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Özen ÇATAL'a ve yine tez jürimde yer alan Doç. Dr. Ayhan DOLUNAY 'a

Hayatım boyunca her koşulda yanımda olan, sevgilerini ve desteklerini her zaman hissettiren ve bana inanan canım annem Zehra Karpazlı, babam Ahmet Karpazlı ve ablam Gülsen Karpazlı'a;

uzun, yoğun ve zorlu araştırma süreci boyunca her zaman yanımda olan, yorulduğum anlarda başarabileceğime inanarak devam etmem için beni teşvik eden sevgili arkadaşım Zeynep Alkan'a

Çalışmama vakit ayırıp görüşlerini aktaran tüm katılımcılara en içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Emine Karpazlı

Özet

Akademisyenlerin ve Öğrencilerin NFT Alanına İlişkin Düşünceleri: Yakın Doğu Üniversitesi İletişim Fakültesi Örneği

Karpazlı, Emine

Danışman Yrd. Doç. Dr. Kamil KANIPEK

Yüksek Lisans, Medya ve İletişim Çalışmaları Anabilim Dalı

Haziran 2023,193 sayfa

Son yıllarda yaşanan dijital dönüşüm günlük pratiklerimizde olduğu kadar sanatsal faaliyetlerimizde de bir çok yeniliği meydana getirmektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, gelişen teknolojik gelişmeler doğrultusunda NFT gibi sanal ekonomilerin yaratılmasının iletişim fakültesi öğrencileri ve akademisyenler tarafından nasıl değerlendirildiğini ortaya koymaktır. Dolayısıyla çalışmanın konusunun güncel olması, söz konusu alanda sınırlı sayıda çalışma olması ve özellikle bu çalışmanın İletişim fakültesi akademisyenleri ve öğrencilerine yönelik olması çalışmanın özelliği ve önemi olarak kabul edilebilmektedir. Bu doğrultuda Yakın Doğu üniversitesi 2022-2023 yılı Güz döneminde öğrenim gören Görsel İletişim Tasarımı, Halkla İlişkiler, Radyo TV Sinema bölümlerinin her birinden onar (10) öğrenci ve belirtilen her bölümden beşer (5) akademisyene odak grup çalışması uygulanmıştır.Elde edilen bulguları ışığında; öğrencilerin NFT kavramıyla yeni tanıştıkları saptanmıştır.Özellikle Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin üretimi ve ya satışını deneyimleme konusunda geri planda durduğu gözlemlenmektedir. Dolayısıyla elde edilen bilgiler ışığında NFT'ye karşı tam olarak güven duyulmadığı veriler ifadeler sonucunda elde edilmiştir. Bunun yanı sıra Radyo, TV ve Sinema bölümünde yer alan katılımcıların NFT kavramına karşı daha çok önyargılı olduğu yöndünde söylemlerde bulunduğu görülmektedir. Öte yandan Halkla ilişkiler bölümünde yer alan öğrencilerin NFT kavramına karşı daha çok bilgi sahibi

oldukları tesbit edilmiştir. Buna ek olarak en fazla Halka İlişkiler ve Görsel İletişim tasarımı bölümü öğrencilerinin NFT'nin ders olarak müfredata eklenmesini onayladığı görülürken, en fazla olumsuz yönde ifadeler kullanan ve müfredata eklenmemesini isteyen Görsel İletişim Tasarımı ve Radyo, TV Sinema bölümü akademisyenleri olmaktadır.Öte yandan Halkla İlişkileri akademisyenleri ise NFT'nin ders olarak müfredata eklenmesini onayladığı tesbit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: iletişim, dijital sanat, nft, kıbrıs, blok zincir teknolojisi

Abstract**Opinions of Academics and Students on NFT Field: The Example of Near East University****Faculty of Communication****Karpazlı, Emine****Assist. Assoc. Dr. Kamil KANIPEK****MA, Department of Media and Communication Studies****Haziran 2023, 193 pages**

In recent years, the digital transformation has brought about numerous innovations not only in our daily practices but also in our artistic endeavors. In this context, the aim of the study is to examine how the creation of virtual economies such as NFTs, in line with advancing technological developments, is perceived by students and academics in the field of communication. Therefore, the timeliness of the study's topic, the limited number of studies in the relevant field, and particularly its focus on communication faculty academics and students can be considered as distinctive and significant aspects of the study. Accordingly, a focus group study was conducted with ten students from the Visual Communication Design, Public Relations, and Radio TV Cinema departments, as well as five academics from each of the mentioned departments, who are enrolled at the Eastern Mediterranean University in the Fall semester of 2022-2023. Based on the findings, it was determined that students were newly introduced to the concept of NFTs. Particularly, it was observed that students in the Visual Communication Design department were more reserved in terms of engaging in NFT production or sales experiences. Therefore, the data revealed that there is not complete trust in NFTs. Additionally, participants from the Radio, TV, and Cinema department were found to be more prejudiced against the concept of NFTs. On the other hand, students in the Public Relations department were found to be more knowledgeable about the concept of NFTs. Furthermore, it was observed that the majority of students from the Public Relations and Visual Communication Design departments approved the inclusion of NFTs in the curriculum as a course, while the academics from the Visual Communication Design and Radio, TV, and Cinema

departments expressed the most negative views and opposed its inclusion. Conversely, the academics from the Public Relations department were found to be in favor of including NFTs in the curriculum as a course.

Keywords: communication, digital art, nft, cyprus, blockchain technology

Onay Sayfası

Onay.....	1
Etik İlkelere Uygunluk Beyanı	II
Teşekkür	III
Özet	IV
Abstract	V
İçindekiler	VI
Tablolar Listesi	IX
Şekiller Listesi	X
BÖLÜM I.....	1
Giriş.....	16
1.1. Problem Durumu	17
1.3. Araştırmanın Amacı	18
1.4. Araştırmanın Önemi	18
1.5.Sınırlılıklar	18
BÖLÜM II.....	20
Kavramsal Temeller ve ilgili Araştırmalar	
2.1. Sanat Kavramı ve Kapsamı.....	20
2.1.1.Dijital Sanat ve Dönüşümü	21
2.1.2.1.Sanal Para.....	24
2.1.2.2.Kripto Para ve Jeton Teknolojisi	24
2.1.3.NFT Kavramı ve Kapsamı.....	27
2.1.3.1. NFT Oluşturma Süreci.....	33
2.1.3.2. Dijital Bir Cüzdan Oluşturmak.....	33
2.1.3.3. NFT Platformuna Katılmak.....	33
2.1.3.4. NFT Yaratmak.....	34
2.1.4. NFT Pazar Yerleri	34
2.1.4.1. OpenSea.....	35
2.1.4.2. LooksRare.....	35

2.1.4.3. NBA Top Shot.....	36
2.1.4.4. Magic Eden.....	36
2.1.5. NFT'nin Teknik Birleşenleri.....	37
2.1.5.1. Blokzincir Teknolojisi.....	37
2.1.5.2 Akıllı Sözleşmeler.....	39
2.1.5.3. Adres ve İşlem.....	40
2.1.6.NFT'nin Getirdiği Yenilikler	40
2.1.6.1 Oyun Endüstrisi.....	41
2.1.6.2. Reklam ve Pazarlama Endüstrisi.....	42
2.1.6.3. Metaverse	43
2.1.6.4. Sanal Etkinlikler.....	43
2.1.6.5. Film Endüstrisi.....	44
2.1.7.NFT ve Kripto Sanat Avrupa Örnekleri.....	46
2.1.7.1. NFT ve Kripto Sanat Türkiye Örnekleri.....	59
2.1.7.2 NFT ve Kripto Sanat Kuzey Kıbrıs Örnekleri.....	73
BÖLÜM III	76
Yöntem.....	76
3.1. Araştırma Modeli.....	76
3.2. Çalışmanın Evreni ve Örneklemi.....	76
3.3. Veri Toplama Araçları.....	77
3.4. Verilerin Çözümlemesi.....	77
3.5. Çalışma Planı.....	81
BÖLÜM IV.....	83
Bulgular.....	83
4.1.Odak Grup Görüşmelerinden Elde Edilen Bulgular.....	83
4.1.1. Dijital Sanat Kavramına Karşı Öğrencilerin Bakış Açısına Yönelik Bulgular.....	83
4.1.2. NFT Kavramının Öğrenciler İçin Neyi İfade Ettiğine Yönelik Bulgular.....	93
4.1.3. NFT Üretimine Karşı Öğrencilerin Bakış Açısına Yönelik Bulgular.....	107
4.1.4. Geleceğin NFT Kullanım Alanlarına Karşı Öğrencilerin Bakış Açısına Yönelik Bulgular.....	121
4.1.5. NFT'nin Ders Olarak Verilmesi Öğrenciler İçin Neyi İfade	

Ettiğine Yönelik Bulgular.....	124
4.1.6. Dijital Sanat Kavramına Karşı Akademisyenlerin Bakış Açısına Yönelik Bulgular.....	130
4.1.7.NFT Kavramının Akademisyenlerin İçin Neyi İfade Ettiğine Yönelik Bulgular.....	135
4.1.8. NFT Üretimine Karşı Akademisyenlerin Bakış Açısına Yönelik Bulgular.....	148
4.1.9.Geleceğin NFT Kullanım Alanlarına Karşı Akademisyenlerin Bakış Açısına Yönelik Bulgular.....	159
4.1.10 NFT'nin Ders Olarak Verilmesi Akademisyenlerin İçin Neyi İfade Ettiğine Yönelik Bulgular.....	162
BÖLÜM V.....	174
Tartışma.....	174
5.1.Sonuç ve Öneriler.....	177
5.2.Sonuç.....	177
5.3.Öneriler.....	190
Kaynakça.....	191
Ekler.....	203
Ek.1 Odak Grup Görüşme Soruları.....	204
Ek.2 İntihal Raporu.....	206
Ek.3 Etik Kurul Raporu.....	207
Özgeçmiş.....	208

Tablolar Listesi	Sayfa
Tablo 1. Betimsel Analiz Kategorileri	76
Tablo 2. Katılımcı Bilgileri	77
Tablo 3. Katılımcı Bilgileri	78
Tablo 4. Tez Çalışma Planı	81
Grafik Listesi	Sayfa
Grafik 1. 2019 Ocak- 2022 Şubat Tarihleri Arasında Aylara Göre Üretilen NFT Sayısı	30
Grafik 2. 2019 Ocak- 2022 Şubat Tarihleri Arasında Aylara Göre NFT Satışlarından Elde Edilen Toplam Gelir (USD)	31
Grafik 3. Google Kullanıcılarının NFT'ler Temasına Olan İlgisi	32
Grafik 4. 2020 -2021 Yılları Arasında Google Trends'te NFT İle Alakalı Aratılan Kelime ve Sorgulamalardaki Türkiye Grafiği	33
Şekiller Listesi	Sayfa
Şekil 1. Kripto Paranın Avantajları ve Dezavantajları	26
Şekil 2. NFT Pazar Yeri Piyasa Değeri	34
Şekil 3. Twitter'ımı Kuruyorum	46
Şekil 4. Everyday: The First 5000 Days	46
Şekil 5. Crossroad	47
Şekil 6. CryptoPunks Serisi	47
Şekil 7. Reblicator	48
Şekil 8. Kings Of Leon	49
Şekil 9. Burger King	49

Şekil 10. Taco Bell	50
Şekil 11. Adidas	50
Şekil 12. Nike	51
Şekil 13. Cristiano Ronaldo	52
Şekil 14. Lebron James	53
Şekil 15. Vodafone	53
Şekil 16. Balmain X Barbie	54
Şekil 17. Louis: The Game	55
Şekil 18. Coca Cola	56
Şekil 19. Coca Cola Piece Of Magic	56
Şekil 20. Tiffany & Co	57
Şekil 21. Tamadoge	58
Şekil 22. Bunu Blockchain’de Satın Al	59
Şekil 23. Donald Trump	59
Şekil 24. Fractal İstanbul	60
Şekil 25. Galatasaray Spor Kulübü	61
Şekil 26. Genies Origin	61
Şekil 27. Edis Fan Token	62
Şekil 28. Poz	63
Şekil 29. Bana, Unutmayın Ki Hiçbir Şey Olmaz	64
Şekil 30. Bu Tweet Bir SANAT ESERİ’dir	64

Şekil 31. Saba Tümer'in Kahkahası	65
Şekil 32. Camdaki Kız Dizi Afişİ	65
Şekil 33. Vadaa	66
Şekil 34. Far A Head	67
Şekil 35. Bella's Picks	68
Şekil 36. Deva Partisi Çığır Açıcı Eylem Planı	68
Şekil 37. Uykusuz Babyrider	69
Şekil 38. Elidor Dedim Olabilir	70
Şekil 39. Murat Pak'ın Eserleri	71
Şekil 40. Animal Babes Koleksiyonu	71
Şekil 41. Casa Batllo: Yaşayan Mimari	72
Şekil 42. Furry Artworks	73
Şekil 43. Rızacan Kumaş: İpek Yolu'nu Geçmek	74
Şekil 44. NFT Showcase	74
Şekil 45. ODTÜ Kuzey Kıbrıs NFT Sertifikaları	75

BÖLÜM I

Giriş

Günümüz dijital teknoloji çağında, teknolojik gelişmelerle birlikte toplum içerisinde yaşam ve düşünce biçimlerinin de değişime uğradığını gözlemlemekteyiz. Öyle ki, özellikle pandemiyle birlikte Zoom toplantılarına giriş yaptığımız, arkadaşlarımızla sanal ortamda buluşup kahve içtiğimiz bir dünyada yaşamaya başladığımızı ve geleceğin de bu şekilde evrilmeye devam edeceğinin neredeyse kesin olarak görüldüğünü söyleyebilmekteyiz. Bu noktada yaşanan dijital dönüşüm günlük pratiklerimizde olduğu kadar sanatsal faaliyetlerimizde de bir çok yeniliği meydana getirmektedir. Bu doğrultuda günümüzde sanatın değiştiğini ve sanal ekonominin ortaya çıktığı görülmektedir. Son dönemlerde sıklıkla karşımıza çıkan ve çalışmanın konusunu oluşturan “NFT” Non-Fungible Tokens (yeri doldurulamayan) kavramı ise özetle herkes tarafından kabul görülen ve aynı zamanda rahatlıkla kullanılabilen kripto para biriminin yaşantımıza yer edinebileceği düzeyde katkı koyan bir kripto destekli sanat metodu olarak tanımlanmaktadır (Birsen, 2023:2). Bu kapsamda çalışmanın amacı, gelişen teknolojik gelişmeler doğrultusunda sanatın dijitalleşmesi ve NFT gibi sanal ekonomilerin yaratılmasının iletişim fakültesi görsel iletişim tasarımı öğrencileri ve akademisyenler tarafından nasıl değerlendirildiğini ortaya koymaktır. Dolayısıyla çalışmanın konusunun güncel olması, söz konusu alanda sınırlı sayıda çalışma olması ve özellikle bu çalışmanın Görsel İletişim Tasarımı, Halkla İlişkiler ve Radyo, TV Sinema akademisyenleri ve öğrencilerine yönelik olması çalışmanın özelliği ve önemi olarak kabul edilebilmektedir.

Çalışmanın kavramsal çerçevesinin çizildiği ikinci bölümde; sanat kavramının tanımı ve kapsamı ele alınmıştır. Ardından dijital sanatın dönüşümü aktarılmıştır. Bunun yanı sıra sanal para ve kripto para ve jeton teknolojisinde bakılmıştır. Buna ek olarak NFT ve kripto sanat kavramı ele alınmıştır. Ardından NFT oluşturma sürecine ve pazar yerlerine bakılmıştır. Yine aynı bölüm içerisinde NFT'nin teknik birleşenleri ve NFT'nin getirdiği yenilikler incelenmiştir. Ayrıca bölümde, NFT ve kripto sanatının Avrupa, Türkiye ve Kıbrıs örnekleri aktarılmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümü olan yöntem bölümünde, araştırmada kullanılacak model, çalışma grubu, evren/örneklem, veri toplama araçları, verilerin çözümlenmesi ve çalışma planına yer verilmiştir. NFT kavramını irdelemek adına nitel bir çalışma yürütülmüş ve olgu bilim (fenomenoloji) desen olarak belirlenmiştir. Amaç doğrultusunda veri toplama tekniği olarak odak grup görüşmesi kullanılmıştır. Araştırmanın

evrenini, Kuzey Kıbrıs'ta yer alan Yakın Doğu Üniversitesi 2022-2023 yılı Güz döneminde öğrenim gören öğrenciler ve akademisyenler oluşturmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın örnekleme amaçlı örneklem olarak belirlenmiştir. Bu noktada çalışmanın örnekleme Yakın Doğu Üniversitesi 2022-2023 yılı Güz döneminde öğrenim gören Görsel İletişim Tasarımı, Halkla İlişkiler, Radyo TV Sinema bölümlerinin her birinden onar (10) öğrenci ve belirtilen her bölümden beşer (5) akademisyen olmaktadır. Katılımcılardan veriler önceden hazırlanan 15 adet açık uçlu soru (EK.1) aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma bölümünde odak grup görüşmesinden elde edilen veriler belirlenen kategoriler altında ele alınarak betimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir. Ardından bulgular literatürde yer alan araştırmalar çerçevesinde tartışılmıştır. Son bölümde ise araştırmanın amacı doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve bu doğrultuda belirlenen araştırma önerilerine yer verilerek çalışma tamamlanmıştır.

1.1. Problem Durumu

Araştırmanın temel problemleri son dönemlerde gelişen teknolojik gelişmeler doğrultusunda sanatın dijitalleşmesiyle karşımıza çıkmaya başladığı "NFT" kavramının tanımının, hangi unsurları barındırdığının ve öğrenciler ve akademisyenler tarafından nasıl algılandığının ortaya konulmasıdır. Bunun yanı sıra öğretim görevlileri ve öğrenciler tarafından NFT kavramının ders olarak verilmesine yönelik tutumları ve uygulama pratiklerinin belirlenmesine katkı sağlaması hedeflenmektedir.

1.2. Araştırma Soruları

Temel problemlere bağlı olarak tasarlanan araştırma soruları aşağıdaki gibidir;

S1.Akademisyenlerin ve öğrencilerin NFT hakkındaki görüşleri nelerdir?

S2.Akademisyenlerin ve öğrenciler tarafından NFT alanının, sanat bağlamında günümüzde ve gelecekte olmak üzere avantajları ve dezavantajları nasıl algılanmaktadır?

S3.NFT ile Görsel İletişim Tasarımı öğrencileri ve akademisyenlerinin tutumlarında benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

S4.NFT ile Halkla İlişkiler öğrencileri ve akademisyenlerinin tutumlarında benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

S5.NFT ile Radyo, TV ve Sinema bölümü öğrencileri ve akademisyenlerinin tutumlarında benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

S6.NFT ile bölümler arasındaki tutumlarında benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

S7.Akademisyenlerin ve öğrenciler tarafından NFT alanının ders olarak verilmesi konusundaki düşünceleri nelerdir?

1.3.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, son dönemlerde sanatın dijitalleşmesiyle sıklıkla karşımıza çıkan “NFT” kavramına yönelik betimleme yaparak kavramı tanımlamak, Yakın Doğu Üniversitesi öğrencileri ve akademisyenlerinin gözünden nasıl algılandığını ve tanımlandığını ortaya koymaktır. Bunun yanı sıra öğretim görevlileri ve öğrenciler tarafından NFT kavramının ders olarak verilmesine yönelik tutumları incelenmek istenmektedir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Yakın geçmişte teknolojinin gelişmesiyle hayatımıza dahil olan NFT, ekonomik bağlamda milyon dolarlık zirveleri gördüğü söylenebilmektedir. Bu ekonomik koşullar altında NFT pazarında günden güne büyüdüğünü söylemek mümkündür. İfade edildiği gibi NFT alanının yakın geçmişte ortaya çıkmasından dolayı keşfedilmeyi bekleyen teknolojik bir alandır. Literatür tarandığında söz konusu alanda sınırlı sayıda çalışma olması ve özellikle literatürde NFT kavramının tanımlamasını yapan, unsurlarını ortaya koyan aynı zamanda öğretim görevlileri ve öğrenciler tarafından nasıl algılandığı ve tanımlandığı üzerinde duran bir çalışma bulunmamaktadır. Bu açıdan çalışma belirtilen verileri ortaya koyması bakımından nadir bir kaynak olup, literatüre katkı koyacak niteliktedir.

1.5. Sınırlılıklar

Yakın Doğu Üniversitesi Akademisyenlerinin ve Öğrencilerinin NFT Alanına İlişkin Düşünceleri Üzerine Bir Değerlendirme amacı ile gerçekleştirilen bu çalışmada araştırma kısıtlılıkları aşağıda belirtilmektedir.

- Çalışma 2022-2023 yılı güz döneminde Yakın Doğu Üniversitesi’nde Görsel İletişim ve Tasarımı, Halkla İlişkiler, Radyo TV Sinema bölümünde öğrenim gören, Türkçe dili bilen öğrenciler ve akademisyenler oluşturmaktadır.

- Çalışma da elde edilen veriler araştırmaya gönüllü olarak katılan her bölümünden 10'ar öğrenci ve her bölümünden 5'er akademisyen ile sınırlıdır.
- Çalışma Kuzey Kıbrıs ile sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar

Bu bölüm kapsamında araştırma ile ilgili kavramları tanımlama, açıklama ve ilgili literatürde yer alan araştırmalara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Sanat Kavramı ve Kapsamı

Tarih boyunca pek çok tanımı olan sanatın ne olduğu ve ne olması gerektiğine dair her gün yeni kavram ve anlayışlar ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede sanatın hiçbir zaman aynı kalmadığı, öneminin kültürden kültüre, çağdan çağa değiştiği görülmektedir. *Sanatın Yaratılışı* adlı kitabında Shiner, sanatı Avrupa'nın iki yüz yıl öncesine ait bir icad olarak nitelendirmektedir (Shiner, 2010:20) Sanatın diğer bir tanımı ise "bir kişinin bir duyguyu yaşaması, bilerek ve isteyerek o duyguyu başkalarına aktarması olayıdır" şeklinde ifade edilmektedir (Tolstoy, 2000:10). Ancak sanat kavramının zaman içerisinde bu tanımlamaların dışına çıktığını söyleyebiliriz. Bu doğrultuda dijitalleşmenin etkisi sanat alanında da görülmektedir.

Bu gelişmeler doğrultusunda literatüre bakıldığında dijital sanat tanımıyla da karşılaşılmaktadır. Dijital sanat, sanatın tanımlamasında farklılıklar ortaya çıkardığı gibi sanatçıları da değişim ve dönüşüm yaşamalarına olanak sağlamıştır. Öte yandan EH Gombrich ise *The Story of Art* adlı kitabında (*The Story of Art*) kitabında sanat fikrini, yalnızca sanatçıların var olduğu ve sanat diye bir şeyin olmadığı anlamına geldiği şeklinde tanımlar. Bu kelimenin mekan ve zamana göre farklı anlamları çağrıştırabileceği ve adeta bir korku veya tapma nesnesi haline dönüşen ve büyük S harfi ile başlayan Sanat'ın olmadığı hatırlandığı sürece, bunda bir sakınca yoktur şeklinde nitelendirerek tüm bu etkinlikleri sanat olarak sınıflandırmaktadır (Gombrich, 2004: 15).

Kelimenin Arapça köklerini incelediğimizde, aslında bir şeyler yaratmak ve imal etmek anlamına gelen bir kelime olarak karşımıza çıkmaktadır (Akdoğan, 2003: 214). Sanat aynı zamanda İngilizce'de art sözcüğünden; at eğitimi, şiir yazma, ayakkabıcılık, vazo boyama ve yönetim ile ilgili olanlar da dahil olmak üzere çok çeşitli insan yeteneklerini tanımlamak için kullanılan bir sözcük olarak karşımıza çıkmaktadır. Eski çağlardan günümüze kadar ki "Sanat" kelimesinin art arda edindiği anlamlar, hem doğal hem de insan yapımı ürünlerin özdeşleşmesini sağlayan Latince ars ile Yunanca teknik ustalık (tekhne) ile duyularımızla deneyimlediğimiz nesnelere bir beğeni

yargısına göre seçmeye ve sözcüklerinden türetilmiş sıralamaya yönelik, özel duygu arasındaki ayrışmanın bir sonucu olarak ortaya çıktığı söylenmektedir (Bozkurt, 1995: 15).

Albayrak (2012:20)'a göre sanat, insanlığın temel gereksinimlerini karşılamaktadır. Sanat'ı üç şekilde değerlendirmektedir. Bunlar (Albayrak, 2012:20);

1. Doğanın zorlukları karşısında kendimizi ifade etmemizi sağlayan mekanik sanatlardır.
2. Güzel sanatlar (müzik, şiir, resim, drama, dans...).
3. Hem yararlı hem de zevk veren sanatlar (etkili ve güzel konuşma sanatı ve mimari).

Bunun yanı sıra sanat tanımlarına göre, *“insanın doğayla, dünyayla, kendisiyle ve tüm çevreyle kurduğu iletişim, bağlantı ve iletişim yöntemlerini içeren ayırt edici edimler”* olarak ifade edilmektedir. Ancak güzel Sanatlar dışında doğayı taklit eden diğer sanat türleri de üretilmektedir. Bu bilgiler ışığında Sanat, *“Tüm sanatların nesnesi yalnızca doğadır”* (Albayrak, 2012: 206) olarak görülmektedir.

2.1.1. Dijital Sanat ve Dönüşümü

1900'lü yıllardan itibaren teknolojinin toplumsal hayatın merkezine yerleştiği görülmektedir. Bu noktada tüm dünyayı dönüştüren dijitalleşmenin etkisi sanatın tanımlanmasında farklılıklar ortaya çıkardığı gibi sanatçıları da değişim ve dönüşüm yaşamalarına olanak sağlamıştır. Sanat ve teknoloji, çağlar boyunca her zaman çok kenetlenen ve beraber evrilen iki kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada her bir sanat eseri incelendiğinde üretildiği zamanın imkanlarını, araçlarını ve teknolojilerini yansıtan öğeler içerdiğini söylemek mümkündür. Bu bağlamda sanat kavramı 1980'lerden itibaren alışlagelmişin ötesine geçerek sanat ve tasarımın sadece elle yaratılmadığı gerçeğini kabullenmesiyle birlikte biçimsel kaygılarından kurtularak süreç ve anlam odaklı olmaya başladığı karşımıza çıkmaktadır.

20. yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkan dijital sanatın, tarihsel sürecine bakıldığında, ilk çalışmaların deneysel eserler olduğu söylemek mümkündür. Bunun yanında dijital sanatın gelişimi her ne kadar pandemi ve dijitalleşme ile birlikte hayatımıza girmiş olsada neredeyse bilgisayarlarla eş zamanlı olarak gündeme geldiği ifade edilmektedir. Bu bağlamda günümüzde bilgisayarların hayatımızı sarmasıyla birlikte bu yaratıcılık süreçleri daha fazla dijital ortamlarda gerçekleşmeye ve sergilenmeye başladığı gözlemlenmektedir. Genel olarak dünya üzerinde dijital sanatlar gelişirken toplumdan, teknolojiden ve diğer sanat türlerinden beslendiğini söylemek mümkündür. Bu durum

ise aslında dijital sanatların ne kadar önemli olduğunu ortaya koyar niteliktedir (Çiçek, 2021). Bu bağlamda teknoloji alanında yaşanan hızlı gelişmeler internet tabanlı sanatı, bir başka ifadeyle dijital sanatı hayatımıza dahil etmiştir. Geleneksel sanat anlayışının yanı sıra fotoğraf-video gibi dijital medya aracılığıyla üretilen sanat eserlerinin bir arada kullanımıyla yazılım, multimedya, e-posta ve sanal dünya sanatlarından söz etmek mümkün hale gelmiştir (Yıldırım, 2012,58). Bu bilgi göz önüne alındığında, bilgisayar teknolojisinin sadece baskı, resim, fotoğraf, video, müzik ve heykel gibi geleneksel sanat biçimlerini değiştirmekle kalmayıp, grafik işleme yazılımlarının artmasıyla aynı zamanda gelişen sanat dalları sayesinde yeni biçimlerin yaratıcı eserler olarak kabul edilmesini mümkün kıldığına inanılmaktadır.

Bu noktada dijital sanatın ilkelerini, anlatım biçimlerini, ayırt edici özelliklerini ve ahlaki ilkelerini yerleştirmeyi ve geliştirmeyi amaçlayan bir oluşum olarak ilgi toplamayı başarmıştır. Elde edilen bilgiler doğrultusunda geçmişten günümüze teknolojik gelişmelerin sanat ve sanatçının eserlerinde faydalandığı bir alan olduğu görülmektedir. Sanat eserlerinin üretim sürecinde üç aşamadan bahsetmek mümkündür. Bu aşamalar “*geleneksel, mekanik ve dijital*” şeklinde sıralanmaktadır. Teknolojik alanda yaşanan her yenilik sanat alanında da etkilerini göstermektedir. Bu bağlamda teknolojinin sanat alanına dahil olması 1830’lu yıllar fotoğraf makinesinin icadına tekabül etmektedir. Fotoğraf makinesi ile çekilen kareler birden çok kişi ile paylaşılabilir hale gelmiştir. Bu süreci takibeden teknolojik gelişmelerden biri de bilgisayar olmuştur. Teknolojinin git gide ivme kazanması ile birlikte bilgisayar aracı, sanatçıların dijital ortamlarda eser üretebilecekleri platformlara zemin hazırlamıştır. Mekanik ve gelenekselin bir arada yer aldığı sanat eserleri ilk başlarda sorgulanır hale gelse de, zaman içerisinde kabul edilirliliği artmıştır. Günümüzde dijital gelişmeleri hızlandırmak adına programcılar, mühendislerden faydalanıldığı ve sanatçılarında bu sürece eserlerini ortaya koyarak dahil olduğu söylenebilir (Sağlamtimur, 2010: 216).

Bu kapsamda sanat ve bilgisayar teknolojisinin bir arada yorumlanması ile dijital sanatın ortaya çıkmasına imkan sağlamıştır. Dolayısıyla geleneksel sanat anlayışı ile birlikte harmanlanan dijital sanat eserleri üretilmeye başlanmıştır. Bu gelişmeler çağdaş sanatın disiplinler arası çalışmasını sağlamıştır. Örneğin geleneksel sanat anlayışının içerisinde yer alan tuval resimlerine, fotoğraf baskıları ve fırça darbelerine yer verilmektedir. Bu durum geleneksel ve dijital sanatın bir arada yer aldığı göstergesidir. Genel anlamda dijital sanat çağın getirdiği teknolojik gelişmeleri, sanat anlayışının içerisinde yer veren bir sanat türüdür (Çakmak, 2019; Nalven ve Jarvis, 2005: 8). Sanat alanında ki bu değişim ve dönüşüm sürecini; sanat eleştirmenleri veya küratörler, mekanik ve elektriksel olarak fotoğraf, video ve sinema gibi alanların içerisine dijitalleşmeyi dahil ederek,

dijital sanata ilişkin zemin hazırlandığını ifade etmektedirler. Bu bağlamda her teknolojik gelişme bir önceki teknolojik ürünün evrimleşmesiyle ortaya çıktığı söylenebilmektedir. Örneğin kitle iletişim araçlarının evrimleşerek internet tabanlı uygulamalara yerini bırakmaktadır (Wands, 2006: 11-12).Bu noktada geleneksel sanat anlayışının teknolojik gelişmeler ile birlikte dijital sanat ile harmanlaştığını söylemek mümkündür.

Buradan yola çıkarak dijital sanat fikri, 1990'larda gelişen teknolojik olarak yaratıcı süreçler kullanılarak yaratılan mevcut popüler sanat formu olarak tanımlanmaktadır. Öyle ki teknolojinin etkisinin resim, heykel, tasarım ve müzik gibi sanat türlerini değiştirdiği ve bunun sonucunda sanatta dijital ve sanal gerçeklik gibi yeni kavramların ortaya çıktığı iddia edildiğini söylemek mümkündür. Öte yandan dijital sanat fikrinin hızla evrilmeye devam ederken, NFT ve Metaverse gibi fikirlerin sanatla tanıştırıldığını görmekteyiz.Tüm bunlarla birlikte NFT'lerin artık giderek daha fazla sanatla bağlantılı olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle insanların salgın nedeniyle evden çıkamadıkları için sanat kurumlarını ve galerileri ziyaret etme olasılıklarının daha düşük olması nedeniyle NFT'lere ilginin arttığı tesbit edilmiştir.

Öyle ki bu dönemde pandeminin sergi gibi etkinlikleri etkilemesiyle dijital ortama ilgi giderek büyümüştür.Dolayısıyla ağırlıklı olarak çevrimiçi yürütülen sanat deneyiminin bu dönüşümden fayda sağladığını söylemek mümkündür. Bu bağlamda günümüzde sanatçıların NFT ve blockchain gibi teknolojileri kullanarak dijital ortamlar aracılığıyla gelir elde etme fırsatına sahip olduklarını söylemek mümkündür. Bu bilgiler ışığında dijital sanat, bir şeyi yaratırken birçok şeyi yeniden şekillendiren ve hedefleyen, süreç içinde yeni içeriğe bağlayan bir üretim süreci olarak ifade edilmektedir (Birsal, 2023:2). Sonuç olarak dijital sanat, sanat erlerinin biricik eserlerini gelişmesine yol açan ve paylaşımlarını kolaylaştıran bir araç olarak görülmektedir. Öte yandan küresel bir ortam içerisinde ortaya çıkarmalarını kolay hale getiren ve basılı şekle çeviren çok önemli teknoloji olmaktadır. Öyle ki dijital sanat, son zamanlarda bir çok sanatkârın yöneldiği, özellikle sanatın alışılmışın dışında yer alan alanlarında kullanımının artmasına neden olan bir alan olarak görülmektedir. Ancak, dijital sanatın kullanımında artış olması, bazı dezavantajlara da yol açmaktadır. Sanatçılar, eserlerinin kalitesini ölçmek, alışılmışın dışında materyallerle üretmek ve daha kaliteli çalışmalar deneyimlemek için daha fazla vakit harcadığı gözlemlenmektedir.Ayrıca, dijital sanat programlarının satın alınması ve kullanımı, masraflı bir yükümlülük olarak karşımıza çıkmaktadır (Kıvrak, Özkartal, 2022:198).

2.1.2.1. Sanal Para

Antik çağlardan günümüze, insanların sosyal ve ekonomik işlerini mümkün olan en hızlı ve en basit şekilde yürütmek için teknolojik gelişmelerden önemli ölçüde yararlandıkları açıktır. Bu noktada teknolojik gelişmeler, ilgili faaliyetlerin daha ucuz, etkili ve verimli bir şekilde tamamlanmasına izin verdiğini söylemek mantıklıdır. Özellikle bilgi teknolojilerindeki hızlı büyüme, geleneksel iş modellerinin değiştirilmesini gerektirmesine rağmen, taraflar arasındaki para hareketinin de boyut atlanmasını sağladığını görmekteyiz. Bilişim teknolojisi, geçmişte fiziksel olarak yapılması gereken parayı hesaplar arasında taşımayı basitleştirdi. Fiziksel formda elde edilebilen emtia para dijital paraya, sanal paraya ve nihayetinde kripto para birimine dönüşmüştür.

Bu gelişimin paralar üzerindeki etkisi sonucunda olarak e-para olgusunun hızla yayılmaya başladığını gözlemleyebiliyoruz. Bu noktada bir tür dijital nakit olan sanal para biriminin fiziksel bir eşdeğerinin olmadığını iddia etmek akla yatkındır. Öte yandan sanal para dışındaki diğer dijital para birimlerinin fiziksel meşruiyeti, itibari kağıt para birimini temsil etmelerinden gelmekte olduğunu söylemek mümkündür. Literatürde tanımı konusunda fikir ayrılıkları olsa da Avrupa Bankacılık Otoritesi sanal bankacılığının tanımını 2014 yılında ifade etmiştir. Bu bağlamsa sanal para, merkez bankası ya da kamu kurumları tarafından çıkarılmamasına rağmen, doğal ya da tüzel bireyler tarafından gerçekleştirilen ödeme, depolama, aktarımının yanı sıra elektronik aktarım için kabul gören ve karşılık gelen bir değere sahip olması istenmeyen değerlerin dijital ortamda temsilidir. Bu tanımlama 2015 yılında Avrupa Merkez Bankası tarafından güncellenmiştir. Bu bağlamda sanal para, herhangi bir merkez bankası ve/veya kredi kuruluşu, e-para kuruluşu tarafından basılmamış olmasına rağmen, bazı zamanlarda para yerine alışveriş süreçlerinde kullanılabilen değerlerin dijital bir temsili olarak ifade edilmiştir. Amerika Hazine Bakanlığı'nın tanımına bakıldığında ise reel paranın ana unsurlarını taşımamasına rağmen, bazı piyasalarda para olarak kullanılabilen bir takas aracı olarak nitelendirmektedir (Çarkacıoğlu, 2016: 8).

2.1.2.2. Kripto Para ve Jeton teknolojisi

Kripto para birimlerinin yükselişi, İnternet ve elektronik ticaretin yaygın kullanımının yanı sıra işlem maliyetlerini düşürme ve doğrudan işlem yapma arzusunun bir sonucu olarak doğmuştur (Yıldırım, 2019:266). Kripto kelimesinin kökenini incelediğimiz takdirde cyripto ve currency kelimelerinin birleşmesinden oluştuğunu söylemek mümkündür. Türkçede ise şifreli para anlamını taşıdığı belirtilmektedir. Bu noktada şifre anlamına gelecek şekilde kullanılmasının sebebi, sanal cüzdanlardan şifre aracılığıyla alınıp şifre aracılığıyla çıkarılmasından kaynaklı olduğu

belirtilmektedir (Turan, 2018:2). Bu bilgiler ışığında sanal para birimlerinin içerisinde yer alan kripto para birimleri kullanıcılarının herhangi bir zamanda ve yerde, herhangi bir bankayı veya merkezi bir otoriteyi ziyaret etmeden, düşük işlem maliyetleriyle ödeme yapmasına olanak tanıyan merkezi olmayan dijital varlıklar olarak ifade edilmektedir (Adana Karağaç ve Altınırnak, 2018:127). Düşük maliyetleri ve hükümet yönetiminin olmaması nedeniyle, bu para birimleri büyük ilgi görmektedir (Dizkırıcı ve Gökgöz, 2018:93).

Bitcoin'i yaratan kişi olan Satoshi Nakamoto'nun kripto para fikrini ilk olarak 2008'de icat ettiğini ve dijital ticaret, transfer veya değiş tokuşa olanak sağlamak için şifreli bir eşler arası/uçtan uca ağa dayanan bir fikir olarak ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Böylece Bitcoin'in kripto para tarihinin başladığı yer olduğu söylenmektedir. Bitcoin ve Ethereum en iyi bilinen iki kripto para birimi olsa da, popüleriteleri arttıkça diğer iyi bilinen para birimleri Binance, Tether, Cardona ve Solana olduğu gözlemlenmektedir. Öte yandan kripto para birimlerinin belirli faydaları olmakla birlikte önemli dezavantajları da bulunmaktadır. Artan işlem hacimleriyle birlikte her gün daha fazla kripto para biriminin mevcut olması, genel olarak faydaların dezavantajları aştığının göstergesidir. Bu bağlamda aşağıda, bu durumda kripto para birimlerinin birkaç artışı ve eksisi sunulmaktadır (Hendrickson vd., 2016; Alpago, 2018).

Avantajlar	Dezavantajlar
Basit ve güvenli	İzi sürülemez
Düşük çökme riski	Alıp satmak zor yani likiditesi düşük
Düşük enflasyon riski	Kullanım alanı dar ve değişken
İzi sürülemez	Bilgisayar korsanları saldırdığında hesaplar dondurulur ve parolalar iptal edilir.
Kullanıcılarına ödeme alanından özgürlük alanı sunmaktadır (herhangi bir zamanda ödeme mümkün)	Kaybetmesi kolay
Kullanıcıların gerçekleştirdiği işlemlerde kontrol mekanizması bulunmaktadır. Dolayısıyla tarafsız bir yapısı bulunmaktadır. (devlet veya bankalar tarafından kontrol edilmez)	Ödemeler yapıldıktan sonra iptal veya iade talebinde bulunulamaz.
Kullanıcıların isimlerini gizlemektedir. Dolayısıyla anonim olarak işlemler gerçekleşmektedir.(Takma adla gizlenmiş ve dış taraflarca tespit edilememesi durumu)	Güvenlik ve kontrol açısından kullanıcıya aşırı derecede sorumluluk yüklemektedir.

Avantajlar	Dezavantajlar
Taşınması kolay	Bilgi yetersizliği ve belirsizlikler çok

Şekil 1. *Kripto Paranın Avantajları ve Dezavantajları* (Kaynak: Hendrickson vd., 2016; Alpago, 2018).

Öte yandan kripto paraların gelişimine kısaca değinecek olunursa teorik bağlamda ilgili para birimlerinin alt zemini Wei Dai (1998) ve Nick Szabo (1998) tarafından oluşturulmuştur. Aynı araştırmalarında Wei Dai (1998) 'nin "b money" olarak ifade ettiği dijital para birimini önerdiği görülürken; Nick Szabo (1998)'nin "bit gold" olarak adlandırdığı merkezi olmayan dijital parayı önerdiklerini söylemek mümkündür. Bir kripto para biriminin kaydedilen ilk örneği, 2008 yılında bir makale yazan Bitcoin'in yaratıcısı Satoshi Nakamoto ile başlamaktadır. Makalede, Bitcoin'in genel olarak amacının üçüncü bir finansal kaynağa ihtiyaç duymadan taraflar arasındaki ödeme işlemlerini mümkün kılmak olduğu söylenmektedir. Bu bağlamda 9 Ocak 2009 tarihinde Bitcoin'in resmi duyurusu gerçekleşmiştir.

Bu duyuru kapsamında Bitcoin'in ilk versiyonunun yayınlanmasıyla meydana gelmiştir. Ayrıca Satoshi Nakamoto'nun Hal Finney'e ilk Bitcoin işlemi 12 Ocak 2009'da gönderdiği ve ilk Bitcoin alımının pizza siparişi olarak 22 Mayıs 2010'da gerçekleştirildiği bilinmektedir (Graf, 2013). Bitcoin'in iş dünyasında bir ödeme yöntemi olarak kullanımı takip eden yıllarda yaygınlaşmış ve diğer para birimlerine göre değeri önemli ölçüde arttığı görülmektedir (Dulupçu vd., 2017). Öyle ki 2010 yılında, bir dizi borsa ve işletmenin Bitcoin farkındalığının artmasında önemli bir rol oynadığını söylemek mümkündür. Süreç içerisinde Bitcoin'inin yazılım dili ve mantığıyla takip eden birçok örneklerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu ortaya yeni çıkan türlere ise altcoin denilmektedir. Tüm kripto varlıklar sıklıkla "kripto para" olarak adlandırılmaktadır (CPA, 2018:3). Ancak kripto varlıklar sadece kripto para birimini kapsamamaktadır. Öyle ki Jetonlar (Tokenlar) artık bir kripto para biriminin temel birimi olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda tokenlerin kendilerine ait bir kriptolama sistemi bulunmamaktadır.

Bu noktada genelde bağlı oldukları bir kripto para sistemi olduğunu söyleyebilmekteyiz (Shirole vd., 2020: 4). Bu nedenle, gerçek bir kripto para birimi olarak görülmemektedir. Kripto para birimleri ile karşılaştırıldığında kripto paralar spekülatif olarak görülmektedir (Jordan, 2019: 3). Özetle Jeton, kripto para dışında başka bir varlığı temsil eden ve birtakım hakları bulunan kripto

varlıklar olarak nitelendirilmektedir. Bunun yanı sıra kriptoloji bilimi kullanılarak, kripto paralar için şifreleme tekniği oluşturulmaktadır. Token'lara baktığımızda ise önceden meydana gelmiş blok zincirin kullanılmasıyla oluşturulmuştur. Token ve coin arasında bulunan farklılıklar şu şekilde sıralanabilir (Mynet, 2022).

- Coin'ler içerisinde dijital para türlerini barındırmakta ve gün geçtikçe değerini arttırmaktadır.
- Coin türleri ile gerçekleştirilen, coin işlemleri için farklı bir blok zinciri oluşturulması önemlidir. Token türleri ise çeşitli projeler aracılığıyla ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra tokenler birer ödeme işlemi olarak da kullanıldığı söylenebilmektedir.
- Coin oluşturmak, token oluşturmaya oranla daha zorlu bir işlem olarak gerçekleşmektedir.
- Günümüzde Coin'ler dijital para olarak benimsenirken; tokenler ise daha çok dijital bir varlığı temsil etmektedirler.
- Coin'ler aracılığıyla kripto para satın alma işlevi gerçekleştirilmektedir. Tokenlere bakıldığında ise bir ürün ya da hizmet satın alımında kullanıldığı görülmektedir.
- Coinler madeni para olarak değerlendirilirken; tokenlar ise jeton olarak değerlendirilmektedir.
- Coinler kendi içerisinde parçalara bölünerek satın alma gerçekleştirilebilmekte ve takasa edilebilmektedir. Tokenlara bakıldığında ise NFT projelerinde kullanıldığı görülmektedir. Bu noktada NFT'nin takas edilmeme özelliği bulunmaktadır.

2.1.3. NFT Kavramı ve Kapsamı

Yaşanan teknolojik gelişmeler ile birlikte her geçen gün yaşantımıza yeni kavramlar eklenmektedir. Bu noktada günümüzde popülerleşen kavramlardan biri olan NFT; herkes tarafından kabul görülen ve aynı zamanda rahatlıkla kullanılabilen kripto para biriminin yaşantımıza yer edinebileceği düzeyde katkı koyan bir kripto destekli sanat metodudur. Ender bir dijital sanat anlamını ifade eden kripto sanatı, blok zinciri destekli teknoloji tarafından sınırlı sayıda üretilen koleksiyon sanatı olarak ifade edilmektedir. En temel tabiri ile galerilerin çalışma prensiplerinin dijital alana aktarılmış hali olarak nitelendirilmektedir (Bilsel, 2023:2)

NFT'nin açılımına baktığımızda ise Non-Fungible Tokens (yeri doldurulamayan) şeklinde tanımlandığı görülmektedir. Bu bağlamda NFT olarak anılan blokzincir teknolojisi ile birlikte eşsiz bir varlığı tanımlayan bir kriptografik token/dijital değer birimini ifade etmek için kullanılan isimdir

(Binance, 2021). Günen (2022)'e göre NFT, ‘‘blokzincir ağı üzerinde ŐifrelenmiŐ, benzersiz token’’ olarak tanımlanmaktadır. NFT; eşi benzeri olmayan, değiştirilemez, özgün ve sahiplik hakkı mutlak olan bir varlık olduğundan coin ve token kavramlarından farklı biçimde çalışmaktadır. En yalın hali ile NFT, değiştirilemez ve biricik olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda NFT olarak üretilen her eserin ya da içeriğin birbirleri ile benzerlik göstermeyecek derecede özgünlükte ve farklı ekonomik değerlerde üretilmektedir. Bu noktada eşi benzeri olmayan cisimlerin değeri biçilemediğinden kaynaklı olarak eş değeri olmadığı söylenebilmektedir. NFT'nin temelini oluşturan Non-Fungible Tokens kısaca yeri doldurulamayan olarak belirtilebilmektedir. İnsanlığın tüm ticari ilişkileri aslında yeri doldurulabilir ve doldurulamaz ürünlerle Őekillenmektedir.

NFT kavramını derinlemesine analiz ettiğimiz zaman, öncelikle Non-Fungible Tokens kelimelerine değinmemiz gerekmektedir. Non-Fungible deđiŐtileyemeyen olarak ifade edilmektedir. En basit örneği ise Mona Lisa tablosu olmaktadır. Bir kopyasını görmek veya milyon dolarlar vermektense uygun maliyet ile bastırmak için Google'da aratmak yeterli olmaktadır. Ancak orijinali sadece bir tanedir ve yeri dolduramaz yani Non-Fungible bir ürün olarak geçmektedir (Teknoloji hukuk.com). Öte yandan Fungible kelimesinin anlamı ise değerini koruyan ve deđiŐtirebilir olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda farklı cisimler olmasına rağmen aynı değer karşılığında yapılan alışveriş olarak ifade edilmektedir. Bu noktada örnek olarak kıyafet ürünlerini ele alabiliriz. Eskidiği takdirde yenisini alabilmemiz veya özel bir parça değilse aynısından bulabilmemiz ürünü Fungible yani yeri doldurulabilir yapmaktadır.

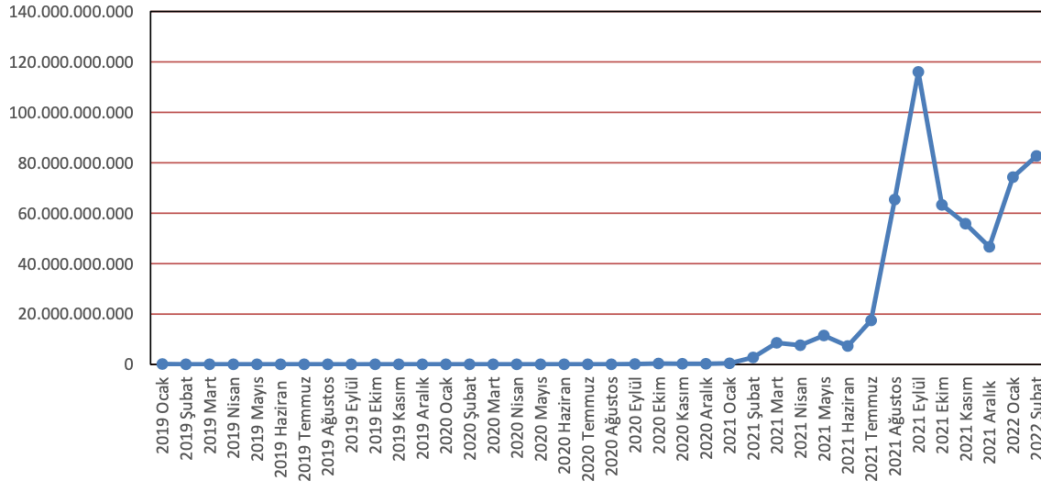
Bir diğer kelime olan Token ise, bağımsız, özgür bir değer olmaktadır. Bu bilgiler ışığında tokenlar, blokzincir üzerine inşa edilmeyen önceden var olan blok zincire entegre edilerek kullanılan bir değerdir. Başka bir kripto para biriminin blok zinciri üzerinden oluşturulan token, birim olarak değerli bulunmaktadır. Bu birim değer üzerinden alım-satım işlemi yapan tokenlar, herhangi bir kripto para çeŐidini temsil etmektedir. Dijital olarak kullanılabilen bu varlıklar öte yandan bir eseri veya değerli de temsil edebilmektedir (Ekonomist, 2022). Öyle ki tokenlar sanal dünya içerisinde ürettiği içeriklerde (JPEG, video, gif, tweet, oyun karakteri vb.) özel bir kod sistemi verilerek NFT'lerde özgünlük kazandırmakta ve bunun yanı sıra üretilen içeriğe sahip olan kişi olarak kanumlandırılmaktadır (Kugler, 2021). Bu sayede ise NFT, dijital sanatın ölçülemeyecek kadar çok sayıda taklid edilebilirliğinin önüne sertifika yolu ile geçerek fikri mülkiyeti sağlamaktadır. Yani dijital sanat tekrarlanarak üretilen bir yapıya sahip olsa da, NFT'lerin doğuşuyla birlikte

koleksiyoncu veya sanatçı tarafından üretilen eserlerin benzersiz bir belirteciye sahip olmaktadır (Franceschet vd., 2019: 5).

Louvre müzesi gibi dünyanın en önemli müzeleri dahi taklit eserler alabilmektedir. Fiziksel sanat koleksiyonu açısından söylemek gerekirse herkes ünlü bir eserin baskısını alabilir, ancak orijinaline yalnızca bir kişi sahip olabilmektedir. Bu bilgiler ışığında dijital sanat eserlerinin kopyalanması, alışıla gelmiş sanat eserlerine göre daha kolay olmaktadır. Bu süreci önlemek adına blokzincir teknolojisinin ortaya çıktığı ve üretilen dijital sanat eserlerinin kopyalarının oluşmasını engellediği gibi, özgünlüğünü koruduğu görülmektedir. NFT üzerine eser üreten sanatçılar, eserlerinin tokenleştirilmesine ve bu özgündür ifadesinin kullanımına izin vermektedir. Bu doğrultuda dijital sanat eserleri benzersiz olma özelliğini göstermektedir. Aynı zamanda üretilen eserler sahiplenebilir ve takas yapılabilir şekilde ifade edilmektedir (Önder, 2022). NFT alanında gerçekleşen dijital dönüşümler sanatçının eserlerini korumaya yönelik olduğunu söyleyebiliriz. Bu bağlamda NFT'ler aracılığıyla üretilen içeriğin özgünlüğü, üreten kişinin kim olduğu, ilk üretilen sanat eseri nedir gibi sorulara cevap vermekte ve sanatçılar dijital sanat ile ilgili bireyler tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Ek olarak, NFT'lerle birlikte akıllı sözleşme özelliğinden bahsetmek mümkündür. Bir eserin hüküm ve gerekliliklerini, son kullanma tarihlerini ve diğer sınırlılıkları yazabilmek için her iki tarafın da eseri ve esere ait bilgileri takip etmesini kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda dijital sanat severler tarafından bir tür koleksiyon oluşturmak adına NFT ürünleri tercih edildiği gibi yatırım aracı olarak değerlendirildiği görülmektedir. Öte yandan sanatçılar açısından geleneksel sanat ürünlerine kıyasla dijital sanatın kolay, pratik ve daha çok kişi tarafından görünür olması bakımından tercih edilmektedir.

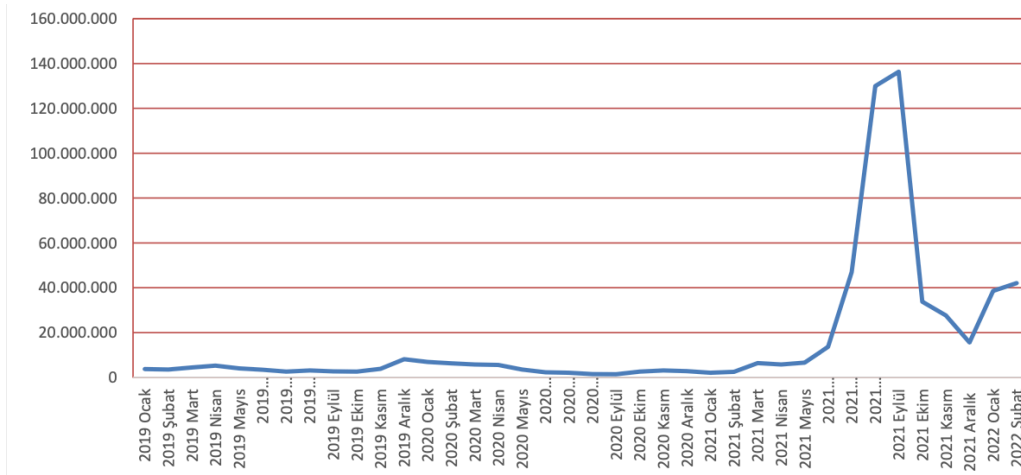
Bunun yanı sıra dijital sanat eserleri koleksiyonerler açısından saklanması, depolaması, elde etmesi ve diğer kişilerle paylaşması yani sergilemesi çok daha kolay şekilde gerçekleşmektedir (Kugler, 2021). Dolayısıyla NFT ürünlerinin sağlamış olduğu avantajlardan ötürü günümüzde yoğun bir ilgi gördüğü söylenebilmektedir. Ancak NFT kullanımı suç teşkil eden eylemleri teşvik edebilir ve üçüncü tarafları güvenlik tehditlerine karşı savunmasız hale getirebilmektedir. Öte yandan ulusların çoğu merkezi olmayan uygulamaların kullanımını yasaklamıştır. Ayrıca, Uluslararası hukuk ile yerel yasal uygulama arasındaki tutarsızlıklar, NFT'nin kullanımını zorlaştırmaktadır. Sonuç olarak, çoğu ülke NFT kullanımını yasaklamaktadır (Kıvrak, Özkartal, 2022:201). NFT'lerin gün geçtikçe ilgi görmeye başlamasına yönelik istatistiklere bakıldığında, 2021 yılına kadar üretilen NFT sayısı ortalama 5 milyon olduğu tesbit edilmiştir. 2021 yılı içerisinde tabloda da görüldüğü üzere belirli

aralıklarla NFT adetlerinin yükselişe geçtiği görülmektedir. Tablo 2’de de en çok dikkat çeken Eylül ayına baktığımızda ise 136 milyona ulaştığı görülmektedir. Elde edilen istatistik ki sonuçlardan da görüldüğü üzere Eylül ayı üretim ve satış geliri açısından zirvede yer almaktadır. Buna ek olarak 2022 ‘nin Şubat ayında ise 42 milyonun üzerinde NFT arzı gerçekleştiği görülmektedir. (Bknz. Grafik 3).

Grafik 1. 2019 Ocak- 2022 Şubat Tarihleri Arasında Aylara Göre Üretilen NFT Sayısı
(Nonfungible, 2022. & Gazioğlu ve Özen, 2022)

İstatiksel bağlamda NFT üretiminin artışı söz konusu olduğu gibi, bu üretimlerin ekonomik olarak geri dönüşü de istatiksel bakımdan ortaya konulmaktadır. Bu bağlamda NFT satışları Ocak 2019 ve Şubat 2022 yılları arasında Amerikan doları üzerinden gösterilmiştir. Buna takiben 2019 yılından 2021 yılına kadar NFT üzerinden sağlanan kazancın toplam değeri 1 milyar dolar seviyesinde olduğu tesbit edilmiştir. 2021 yılının Ocak ayı itibariyle NFT satışlarının Mayıs ayına kadar 10 milyar dolar seviyesine yükseldiği görülmektedir. Elde edilen tablo doğrultusunda Eylül ayının NFT eserleri bakımından rekor kırma ayı olduğu söylenebilmektedir. Bu doğrultuda Eylül ayı içerisinde diğer yıllara oranla 100 kattan daha fazla artış gösterdiği ve toplamda 116 milyar dolardan daha fazla ekonomik bir geri dönüşün sağlandığı tesbit edilmiştir. Tabloda görüldüğü üzere her ekonomik durumda olduğu gibi NFT sanat eserlerinde de dalgalanmalar yaşanmaktadır (Bknz. Grafik 2).

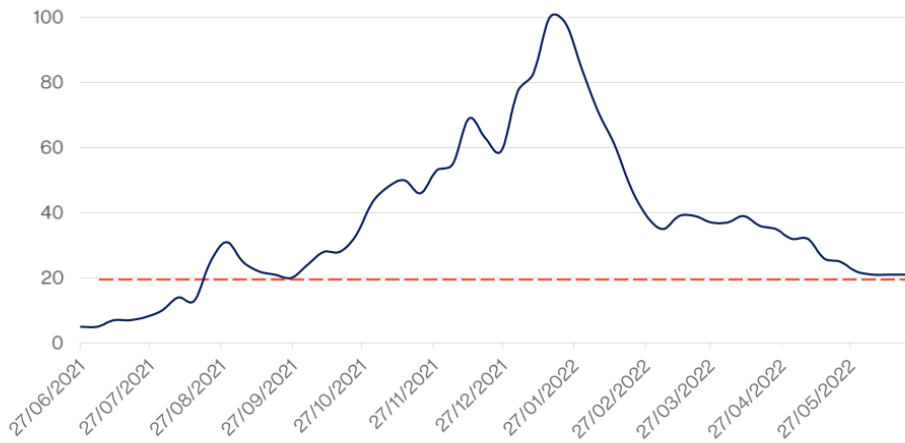
Grafik 2. 2019 Ocak- 2022 Şubat Tarihleri Arasında Aylara Göre NFT Satışlarından Elde Edilen Toplam Gelir (USD) (Nonfungible, 2022 & Gazioglu ve Özen, 2022)

Özetle NFT kavramı, dijital varlıklar üzerindeki mülkiyet haklarını dijital varlıklarla güven verici bir şekilde eşleşmesini sağlayan blokzinciri temelli belirteçler olarak tanımlanmaktadır (Binance, 2021). Öte yandan *Judy Lindsay*' e göre sanat alanında rönesanstan bu yana yaşanan en büyük devrim olarakta görülmektedir. (Kartal, 2021). Bu doğrultuda mağara resimleriyle başlayan sanat; kripto para piyasasında kendine popüler ve kazançlı bir alan yaratmayı başardığını söyleyebilmekteyiz. Kripto para piyasası sanatta olduğu gibi bir çok alanda da devrim niteliğinde uyarlamalarla meraklı kitleye yeni alanlar sağladığı görülmektedir. NFT alanında üretilen her içeriğin, gün geçtikçe ekonomik bağlamda kişi, kurum ve markalar açısından geri dönüşümü gerçekleşmektedir. İlk olarak NFT'lerin doğuşuna bakıldığında Ethereum ile özdeşleştirilse de aslında NFT'lerin doğuşu Ethereum'dan da eskiye uzanmaktadır. Kevin McCoy tarafından ilk NFT çalışması, 3 Mayıs 2012 tarihinde üretilmiştir. 2021 yılına tekabül eden tarihlerde "Natively Digital" müzayesinde NFT çalışması olan "Quantum" (2014) yaklaşık 1,5 milyon dolara satılmıştır (De Mattei, 2022).

Bunun yanı sıra bitcoin ağındaki "renkli coinler", öte yandan, "Bitcoin counterparty" sistemi üzerine kurulan *Kurbağa Pepe* karakterinin illüstrasyonları olan *Nadir Pepes* de en başta gelenler arasında yerini almaktadır. İlk başta *eBay*'de satılan koleksiyonlar daha sonra New York'ta canlı bir açık artırmada satılmıştır. İlk Ethereum tabanlı avatar NFT koleksiyonu ise her biri birbirinden farklı özelliğe sahip 10.000 eşsiz eser dizisinden oluşan *CryptoPunks* olmaktadır. *Larva Labs* tarafından üretilen *CryptoPunks*, şu an muhtemelen en iyi koleksiyonların başında yer almaktadır

(Dorman, 2021).Devam eden süreçte ise NFT'nin gayrimenkul, oyun endüstrisi, koleksiyon ve sosyal para gibi bir çok alana sıçradığı görülmektedir. Yani sanat eserlerinin yanı sıra Instagram uygulamasındaki bir görsel, yorum ve ya bir tweet' de NFT olarak satılabilmektedir.Öyle ki günümüzde şarkılar, makaleler, bilgisayar oyununda kullanılan aksesuarlar (silah, kıyafet vb.), karikatürler ve benzeri bir çok dijital dosya türü NFT olabilmektedir. Tamda bu noktada NFT pazarının ticareti yapılan malları ortak özelliklerine göre sınıflandırılmaktadır. Koleksiyonların çoğu sanat, koleksiyonluk, oyunlar, sanal evrenden oluşmaktadır (Nadini, vd., 2021, s. 31).

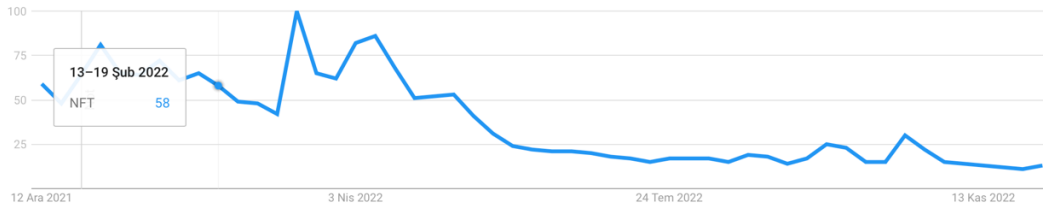
Aşadaki grafik *Google* kullanıcılarının NFT'ler temasına olan ilgisini göstermektedir. 0'dan 100'e kadar olan puan, genel halkın bu temaya olan ilgisi hakkında fikir veren göreceli bir ölçektir. NFT temasıyla ilgili internet aramalarının hacmi, Ocak 2022'deki zirveden bu yana gerçekten önemli ölçüde düştüğü görülmektedir. Ancak biraz geri adım atarsak ilginin o dönem NFT'lerin altın çağı olarak kabul edilen Eylül 2021 seviyesine gerilediğini görmekteyiz.Özetle, NFT'lere yönelik genel coşku 2022'nin ilk yarısında çok yavaşlaşsa da, genel ilginin 12 ay önce olabileceğinden çok daha yüksek olduğu unutulmamalıdır. Tam da bu noktada yükselen bir gelgit aşamasında olduğunu söylemek mümkündür. Mevcut dalga geri çekiliyor olsa da, gelgit seviyesi yine de son dalga sırasında olduğundan daha yüksek olacağı tahmin edilmektedir (Bknz. Grafik 3).

Grafik 3. *Google* Kullanıcılarının NFT'ler Temasına Olan İlgisi (Nonfungible, 2022)

Öte yandan *GoogleTrends* platformunda yapılan istatistiklere göre (Grafik 4) Türkiye'de *Google* arama motoru aracılığıyla 2021-2022 yılları arasında NFT ile ilgili anahtar kelimelere bakıldığında

aratma oranlarının düşüşte olduğu görülmektedir. Bu durum NFT'ye olan ilginin Türkiye üzerinde de azaldığının bir göstergesidir.

Grafik 4. 2020 -2021 Yılları Arasında Google Trends'te NFT İle Alakalı Aratılan Kelime ve Sorgulamalardaki Türkiye Grafiği (Google Trends, 2022)

2.1.3.1. NFT Oluşturma Süreci

NFT oluşturma sürecinde takip etmeniz gereken adımlar şu şekildedir;

2.1.3.2. Dijital bir cüzdan oluşmak

NFT yaratmak ve borsalarında kullanabilmek adına bir kripto cüzdana ihtiyaç duyulmaktadır. Dijital cüzdanlar parayı (kripto para birimi dahil), NFT'leri ve ödeme bilgilerini güvenli bir şekilde tutarak hızlı ve basit çevrimiçi işlemleri kolaylaştırmayı sağlamaktadır. Bu bilgiler ışığında blokzincir protokollerini kabul eden kullanıcılar cüzdan açmak için; En çok tercih edilen MetaMask olmak üzere, Coinbase cüzdanları ile bir kripto hesap oluşturmak mümkün olmaktadır.

2.1.3.3. NFT Platformuna Katılmak

İlk olarak platforma karar verilerek ilgili talimatların izlenmesi sonucu bir hesap açmak gerekmektedir. NFT alanına giriş yapmak, bir bakıma satış yapabilmek için doğru pazarı seçmek çok önemlidir. Bu bilgiler ışığında popüler pazar yerleri olarak karşımıza Rarible ve Opensea çıkmaktadır. NFT varlık hesaplarının büyük bir oranı Ethereum tabanlı olduğundan kaynaklı olarak token/jeton'lara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada NFT üretebilmek veya ticareti yapılabilmesi için hesaba ETH (Ethereum) eklenmelidir. İşlem ücretleri ise platformlara göre değişiklik gösterebilmektedir.

2.1.3.4. NFT Yaratmak

Hesapta işlem ücretini karşılamaya yetecek kadar ETH varsa oluştur butonuna basılarak eser sisteme yüklenip dijital imza atılarak eser bir koleksiyoncu gibi sergilenip alınabilmektedir. Sanatçının ayrıca NFT tekliflerini göndermek ve fiyatlarını belirlemek için platformları seçmesine izin verilmektedir (Wix Blog, 2022).

2.1.4. NFT Pazar Yerleri

Dijital varlık platformları'nın kripto sanat ve/veya diğer oluşumların pazar alanının genişlemesi üzerinde mühim bir işlevi bulunmaktadır. NFT platformları arasında öne çıkan OpenSea, Axie Marketplace, CryptoPunks ,Magic Eden, LooksRare, NBA Top Shot gibi siteler en yaygın kullanılan platformlar olarak görülmektedir.

DappRadar sitesi tarafından NFT pazar yeri piyasa değeri sıralamalarına ait verilerin her geçen gün değişikliğe uğradığı görülmektedir. Dolayısıyla 2 Aralık 2022 tarihi itibariyle elde edilen verilere bakıldığında şekil 1'deki istatistiksel durum söz konusu olmaktadır. Bu noktada en önemli husus ölçümlemeyi yapan web sitesinin saatlik, günlük ve tüm zaman dilimlerini içermektedir. NFT'lerin piyasa değerini filtrelediği gibi işlemin hacmi ön planda tutularak listeler oluşturulmuştur. Belirtildiği üzere 2 Aralık 2022 tarihinde alınan tabloda 48 adet pazar yerinin olduğu tesbit edilmiştir (Dappradar, 2022). Bununla birlikte DappRadar platformu NFT piyasanın ortalama fiyat bilgilerini verdiği gibi alım-satım gerçekleştirilen kişilerin (tüccarların) sayısını ve pazar yerine ait işlem hacmine dair bilgileri de vermektedir.

1	OpenSea	\$280,6	2.449.983	\$33,06B
2	Axie Marketplace	\$170,22	2.175.013	\$4,26B
3	CryptoPunks	\$131,7k	7.275	\$2,98B
4	Magic Eden	\$123,31	1.378.894	\$1,92B
5	LooksRare	\$6,31k	112.124	\$1,64B
6	NBA Top Shot	\$47,91	570.032	\$975,95M
7	X2Y2	\$591,71	168.960	\$942,81M
8	Mobox	\$536,27	85.988	\$696,21M

Şekil 2. NFT Pazar Yeri Piyasa Değeri (Dappradar, 2022)

NFT pazar yeri piyasa değerine ilişkin Şekil 1’de yer alan ve 2 Aralık 2022 tarihinde en fazla talep edilen platformlar arasında yer alan dört farklı platform seçilmiştir. Bu platformlar hakkında bilgiler derlenerek NFT Pazar yeri özellikleri ortaya konulmuştur.

2.1.4.1. OpenSea

2017 yılında Devin Finzer ve Alex Atallah tarafından yaratılan platform akıllı bir sözleşme yoluyla ticaret sunan merkezi olmayan bir pazar yeri olmaktadır. Portalında 4 milyondan fazla ürün bulunan OpenSea, SuperRare ve Makersplace gibi dijital sanat projeleri de içinde olmak üzere 700'den fazla eşsiz proje sunarak kripto koleksiyon ürünleri, oyun öğeleri, dijital sanat ve diğer blockchain tabanlı dijital öğeleri alıp satmanıza olanak tanımaktadır. Portal, ücretsiz istihdam listesi sunarak herkes tarafından erişilebilir olmaktadır (Martinique, 2022). Şu anda faaliyette olan en büyük NFT pazarı olan OpenSea, Ethereum, Polygon, Klaytn, Solana, Arbitrum, Optimism, Avalanche ve BNB blok zincirlerinde çapraz blok zinciri uyumluluğu sunmaktadır.(Opensea,2022a) Öte yandan OpenSea, şu anda çoklu imzalı cüzdanların (bir işlemi imzalamak ve göndermek için iki veya daha fazla özel anahtar gerektiren cüzdanlar) kullanımını desteklememektedir. Metamask, Coinbase Wallet, cüzdan türleri desteklemektedir (Opensea,2022b). Bununla birlikte OpenSea platformu her başarılı bir satışın gerçekleşmesi durumunda satış fiyatı üzerinden %2,5 ücret elde etmektedir (Coinbalina,2022).

2.1.4.2. LooksRare

LooksRare, akıllı sözleşmeleri yürütme parametrelerini belirgin bir şekilde özetleyen standart imzalar nedeniyle topluluk odaklı bir NFT pazarı olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan LooksRare sözleşmeleri, özellikle ek işlevlerin kademeli olarak serbest bırakılmasına izin veren modüler bir çerçeve içinde tasarlandığı belirtilmektedir.EIP-712 ve ERC-2981 standartlarını destekleyen LooksRare, platformunda ETH ölçeklenme çözümlerine de birinci öncelik vermektedir. Bunun yanı sıra pazar yerinde NFT alan ya da satan herkes, Looks token kazanmaktadır. Ek olarak, alım satım sırasında kazanılan tüm komisyonlar, Look token sahiplerine dağıtılmaktadır. Ayrıca, LooksRare'in üreticilere satış anında telif ücreti ödemediğinden bahsedilmektedir (İçözü, 2022a). Öte yandan LooksRare, şu anda Coinbase Wallet cüzdan türleri desteklemektedir.

2.1.4.3. NPA Top Shot

Dünyanın her tarafından NBA hayranlarının ve oyuncuların “*moment*” adı altında önemli basketbol olaylarını kısa bir video ile tanıtılan dijital kartların bir araya getirilmesine, depolamasına ve takas etmesine imkan sunan bir NFT platform olmaktadır. Ethereum yerine Flow blok zinciri üzerine kurularak, nadir NBA anlarına ait videolar, klipler, istatistikler gibi oyuncu verilerini içermektedir. Bununla birlikte NPA Top Shot her başarılı satışın fiyatı üzerinden %5 ücret almaktadır. Platform içerisinde sırasıyla 230.023 dolar, 210.000 dolar ve 208.000 dolara satılan *Lebron James'in en iyi üç NBA Top Shot NFT'si*, öne çıkan moment'ları olmaktadır (Aydiner,2022).

2.1.4.4. Magic Aden

Sidney Zhang, Jack Lu ve Zhuoxun Yin tarafından kurulan Magic Eden, kullanıcıların NFT yayınlamasına, satmasına ve yönetmesine olanak tanımaktadır. Öte yandan Solana blokzinciri üzerine kurulu bir NFT platformu olmaktadır. Bu noktada düşük gaz ücretleri nedeniyle Solana'nın bu kadar çok kişinin tercih etmesinde büyük bir etken olduğunu belirtmek mümkündür. Solana Ağı'nda Magic Aden platformu ikincil işlem hacminde ağın pazar pastasından payının %90'ına ve ağın NFT oyun işlem hacminin %93'üne pay elde etmiştir. Ethereum'da kurulan NFT pazarlarıyla karşılaştırıldığında, Solana'da Magic Eden oluşturmak daha düşük gaz fiyatları, daha hızlı işlemler, daha az enerji kullanımı ve daha yüksek ölçeklenebilirlik sunduğu görülmektedir. Ayrıca Magic Eden, NFT Oluşmasını sağlamak için basit launchpad ve basım süreçlerinden yararlanarak basit ve erişilebilir kılmak için çalışmaktadır. Kullanıcılar, bir NFT oluşturmanın ayrıntılarıyla uğraşmak zorunda kalmada Magic Eden'in başlatma panelini kullanarak hızla fotoğraf yükleyebilir ve ayarlarını değiştirebilmektedir (Recep , 2022).

NFT eserlerinin ortaya çıkış sürecindeki öneminin yanı sıra sergileneceği pazar yerinin seçimine de dikkat edilmesi gerekmektedir. Gas ücreti, NFT oluşturma ücretleri, komisyon ücretleri ve telif oranları da dikkat edilmesi gereken maddeler arasında yer almaktadır. Bu bağlamda Buradaki "Gaz" terimi, Ethereum ağındaki belirli işlemleri tamamlamak için gereken hesaplama gücü miktarını ölçmek için kullanılan birimi ifade etmektedir. Her Ethereum işlemi, hesaplama kaynaklarının kullanılmasını gerektirdiğinden, her işlemle ilişkili bir maliyet gerektirir.

Sonuç olarak gas, bir Ethereum işlemini tamamlamak için gereken bir maliyet olarak tanımlanmaktadır (Wackerow, 2022).Ethereum madencileri tarafından bir işlemi tamamlamak için kullanılan enerji, bu ücretlerle telafi edilmektedir. Bununla birlikte, Ethereum ağına bir koruma

katmanı ekleyerek spam gönderenlerin sisteme sızmasını son derece zorlaştırmaktadır. Gaz ücretleri, işlemleri doğrulamak ve madencileri tazmin etmek için kullanılmasına rağmen tüketiciler tarafından gereksiz bir masraf olarak görülmektedir. Bunun yanı sıra Ethereum ağı tıkanıldığında, gas fiyatları tutarsız oranlarda artmaktadır (Kriptokoin.com, 2022). Bir NFT eseri ortaya çıkarma süreci belirli ücretleride beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla ortaya çıkartılacak her NFT ürününe blok zincir üzerinden bir yer verilmektedir. Dolayısıyla gas ücretinin yanında her üretilen NFT ürününe ücret ödemek gerekmektedir. Buna ek olarak süreç içerisinde komisyon ücretlerindende söz etmek mümkün olmaktadır. Platformlar üzerinden NFT eserlerinin oluşturulması veya satışlarının gerçekleşmesi durumunda belirli oranlarda komisyon istenmektedir. Bir platform komisyonunu ve diğer ücretleri NFT eserlerinin yaratılma aşamasında istendiği takdirde, kullanıcının sanal cüzdanında ifade edilen miktar kadar kripto parasının var olması gerekmektedir.

2.1.5. NFT'nin Teknik Birleşenleri

2.1.5.1. Blokzincir Teknolojisi

Blokzincir kavramı ilk olarak Ekim 2008 yılında Satoshi Nakamoto tarafından kriptografi hayranları için bir site olan MedStaff' da "*Bitcoin eşler arası elektronik nakit sistemi*" adı altındaki makale aracılığıyla ortaya atılmıştır ve dünya bu yeni yaklaşımı bu sayede öğrenmiştir. Söz konusu makaleye göre, blokzincir teknolojisinin devlete veya kurulu finansal sisteme bağlı olmayan alternatif bir sistem ve ödeme aracı olarak hizmet vermesi amaçlandığı belirtilmiştir. Öte yandan, bu sistemi mümkün kılan teknik altyapısı blokzincir olarak tarif edilmiştir. Bu bağlamda dijital paranın manifestosu sayılabilecek bu belgenin 2008 yılında yayınlanması blokzincir çalışmalarının çok daha eskiye dayandığının bir kanıtı olarak görülmektedir (Zheng ve diğerleri, 2017, Glaser, 2017; Halpin & Piekarska, 2017). Tüm bunlarla birlikte Satoshi Nakamoto blokzincir kavramını, hiç bir otoriteye veya finansal kuruluşa ihtiyaç duyulmadan taraflar arasındaki işlemlerin yürütülmesini sağlayan ve bununla birlikte kriptolanarak değiştirilemez şekilde depolanmasına olanak tanıyan açık kaynak kodlu, saydam ve dağıtık bir uzlaş sistemi olarak tanımlamaktadır (Yıldırım, 2019).

Bu bilgiler ışığında nasıl ki internet üçüncü sanayi devrimi için önemli bir teknolojik gelişme olarak görülmekteydi dördüncü sanayi devrimi için de blokzincir teknolojisinin öyle götöldüğünü söyleyebilmekteyiz. Aslında, yepyeni, merkezi olmayan, şeffaf ve geri döndürülemez bir altyapı sağladığından, blockchain teknolojisinin bilgi toplumu üzerindeki potansiyel etkisinin genişliği ve derinliği hakkında çok fazla tartışma yaratmaktadır (Tapscott&Tapscott 2016, Iansiti&Lakhani,

2017).Öyle ki Harvey, teknoloji odaklı bu yeni sistemin kapitalizmin krizlerini aşma stratejisi olduğunu ve bu stratejinin “esnek üretim” üzerine odaklandığını savunmaktadır (Harvey, 2014: 211-216).Başka bir kaynağa göre blockchain teknolojisi, iki taraf arasında yer alan işlemlerin depolandığı ve bloklar halinde kodlandığı, matematiksel algoritmalarla doğrulanan, geçmişten günümüze kadar olan her kayıttın tutulduğu, açık kaynak kodlu, merkeziyetsiz, dağıtık, uçtan uca bir ağ kullanan bir yazılım mimarisi olarak ifade edilmektedir (Gibson ve Kirk, 2016: 1, 2).Dünya ekonomik forum’un tanımı ise, blokzincir ya da dağıtık defterin ekstra bir işleme ihtiyaç duyulmadan bir verinin iki parti aracılığıyla doğrudan değiş tokuş işleminin gerçekleşmesini olanak sağlayan teknoloji protokolüdür(Güven & Şahinöz, 2021).Diğer bir ifadeyle blokzincir, bir altyapı teknolojisi veya başka şeyleri olanaklı kılan bir platform olarak ele alınmaktadır.Basit bir şekilde anlatmak gerekirse, blokzincir çevrimiçi bir kayıt defteri olarak tanımlanmaktadır.Yani her türlü verinin izlenebileceği dijital bir kayıt defteri olmaktadır.

Bu bağlamda her bir birim, paranın varlığını, sahibini, alım ve satımlarına dahil olan zamanları ve tarafları takip ederek Bitcoin gibi kripto para birimleri için mümkün kılan bir kayıt olarak tanımlanmaktadır.Dolayısıyla blokzincirlerin var olmama durumunda Bitcoinlerin hiçbir değerinin olmayacağını söyleyebilmekteyiz (Williams, 2020). Bu teknolojinin kullanılabilmesi için banka hesaplarında kullanılan IBAN numaralarına benzeyen bir dizi açık anahtar ve bu özel anahtardan belirli miktarda alfanümerik karakter içeren bir blok zinciri adresi gerekmektedir (Wang, vd., 2021). Bunun yanı sıra Bitcoin ve diğer kripto para birimleri ile NFT'ler, blok zinciri adresleri aracılığıyla taraflar arasında aktarılmaktadır.Çerçevesi içinde geliştirilen Ethereum blok zinciri tabanlı akıllı sözleşmeler, bu düzenlemenin güvenliğini güçlü hale getirmiştir (Davis ve Thilagaraj, 2021). Merkezi olmayan oyuncular ve tamamen yabancı taraflar, blok zincirinin akıllı sözleşmeleri sayesinde bir üçüncü taraf olmadan güvenli bir şekilde işlem yapabilmektedir (Wang vd., 2021). Bu doğrultuda blokzincir reklamları’da güvenilirlik kavramını vurgulayıcı nitelikte oluşturulmuştur. Genel olarak blokzincir reklamları, bir bankanın sisteminin çökmesi sonucunda bireylerin bütün varlıklarının buhar olmasıyla anlatılmaktadır. Bu bağlamda blokzincir’in çalışma mantığı tek merkeziliğin sonu olarak görülmektedir.

Blokzincirlerinin bir diğer ayırt edilen özelliği, bilgileri değişmez bir şekilde depolayabilme yeteneğidir. Bu bağlamda bilgiler değiştirilemez ve hacklenemez özellikte olmaktadır. Şu an her hangi bir sosyal medya platformundan bir gönderi paylaştığımızda bugünün sosyal medya platformlarının tek merkezli olmasından kaynaklı olarak bu paylaşım kaldırılabilir özellikte

olmaktadır. Ancak blokzincir tabanlı sosyal medya platformlarında (Society2, Steepshot, Blue Sky vb.) bu mümkün olmamaktadır. Bilgi güvenliği ve özgünlüğünün yanı sıra en önemli özelliği de takip edilebilme özelliği olmaktadır. Örneğin blokzincir tabanlı bir işletmeden bir ürün satın alındığında barkod okutma yoluyla üründe kullanılan maddelerin hangi fabrikada üretildiğini, üretim tarihini ve benzeri bilgileri kolaylıkla öğrenebilmekteyiz. Bu noktada blok zincir bilgiye boğulacağımız çok şeffaf bir sürece girmemizi sağlamaktadır. Özetle blokzincir sisteminin vaadi daha güvenli, merkezlere bağlı olmayan daha özgür bir dünya olmaktadır. Bu doğrultuda blok zincir reklamlarında, genel olarak araçlardan kurtul ve ya özgürleş gibi ifadelerle önem verilmektedir. Blockchain teknolojisinin dezavantajlarını inceleyecek olursak, veri madencileri tarafından işlem doğrulamaları için kullanılan fazla elektrik enerjisi, yüksek oynaklık en büyük dezavantajlardan bazılarıdır. Kimlik gizliliği yasa dışı işlemler için uygun bir zemin sağlar; ancak günümüzde kara para aklamanın itibari para ile yapıldığını da göz önünde bulundurmak gerekmektedir (Güven & Şahinöz, 2020: 183, 270). Blockchain teknolojisi yeni ortaya çıkan ve anlaşılabilir bir sistem olduğu için yasal alt yapısı henüz oluşturulmamıştır. Ancak artık devletlerin yasal belgelerinde anılmaya ve yer almaya başlamıştır.

2.1.5.2. Akıllı Sözleşmeler

Akıllı sözleşmeler İlk olarak 1994 yılında Szabo tarafından ortaya çıkmıştır. Dijital ortamda tarafların müzakerelerini hızlandırmayı, teyit etmeyi ve yürütmeyi amaçlayarak sözleşmelerde aranan güven duygusunu arttırmak istediği söylenebilmektedir. En temel tabiri ile akıllı sözleşmeler “hiçbir merkezi otoriteyi veya herhangi bir insani müdahalenin ihtiyacını hissetmeden taraflar arasındaki işlemleri otomatik olarak yürütüp blok zincirine dahil eden teknoloji” olarak ifade edilmektedir. Yani akıllı sözleşmeler, birbirlerini tanımayan iki tarafın ve merkezi olmayan katılımcıların güvenilir bir şekilde üçüncü bir kişiye ihtiyaç duyulmadan adil bir biçimde alışverişlerini yürütmelerini sağlamaktadır. Bu bilgiler ışığında NFT, Ethereum vasıtasıyla akıllı sözleşmeler aracılığıyla türetilen bir tür kripto para birimi olarak belirtilmektedir. Merkeziyetinin bulunmaması, otonom yapısında hiçbir otorite ya da insan müdahalesinin gerçekleştirilmesine ihtiyaç duyulmadan hızlı ve güvenilir bir biçimde gerçekleştirilen işlemler, akıllı sözleşmelerin yapılmasını ve ilgi ile karşılaşmasını sağlamıştır.

Öyle ki DEFİ olarak bilinen ve İngilizce Decentralized Finance teriminin kısaltması üzerinden oluşturulan herhangi bir merkeze sahip olmayan finans uygulamalarına duyulan ilgi akıllı sözleşmelerin ilerdeki gücüne duyulan güvenle bir olarak görülmektedir. Şu an akıllı sözleşmeler

üzerinden çalışan birçok blokzincir bulunsada en yaygın şekilde kullanılan blokzincir Ethereum olmaktadır. Bunun yanı sıra en çok bilinen kripto para birimlerinin arasında yer alan Bitcoin için kılıklı sözleşme oluşturmak mümkün değildir. Bunun nedeni Vitalik Buterin tarafından 2013 yılında oluşturulan Ethereum Bitcoin ağından farklı olarak kendi ağı üzerinde üretimi sağlanan tokenleri bütün hesaplama yöntemleriyle uyumlu programatik hesaplamalara onay veren akıllı sözleşme ile üretilmesidir. Dolayısıyla akıllı sözleşmeler üzerinde iki taraflıyla sınırlı kalmayarak çok taraflı işlemlerinde gerçekleştirilmesine olanak tanıyan Ethereum, Bitcoin'den farklı olarak token veya NFT üretimini gerçekleştirebilmektedir (Oral,2022, Tevetoğlu, 2021,Valeonti et al., 2021).

2.1.5.3. Adres ve İşlem

Blok zincir üzerinde yer alan kripto para birimlerindeki en temel kavramlardır. Bu noktada adres, her bir kişiye özel varlık alımı için verilen eşsiz bir kimlik tamamlayıcısıdır. Buradan yola çıkarak bir banka hesabına benzetildiği söylenmektedir. Özel şifreden ve bir çift ortak anahtar üzerinden oluşturulan alfasayısal karakterleri içeren adres NFT'leri transfer etmek için ilgili özel anahtarı elinde bulundurduğunu kanıtlamalı ve varlıkları dijital imza ile başka bir adres ya da adreslere iletmelidir. Bu prosedür genellikle bir kripto para cüzdanı ile gerçekleştirilmektedir. (Valeonti et al., 2021).

2.1.6. NFT'nin Getirdiği Yenilikler

NFT'lerin kullanım alanları; sanat eseri olmakla birlikte gayrimenkul, oyun endüstrisi, koleksiyon ve sosyal para uygulamaları ile dijital kimlik olarak görülmektedir. Öyle ki günümüzde şarkılar, makaleler, bilgisayar oyununda kullanılan aksesuarlar (silah, kıyafet vb.), karikatürler ve benzeri bir çok dijital dosya türü NFT olabilmektedir.

Her şeyin kopyalanabilir olduğu dijital dünyada, blockchain teknolojisi nadir bulunurluğu mümkün kılmakla birlikte dijital ortamda sanat eserlerini sergilemek için yeterli kanalları bulunmaması, belirlenen ücretlerin eserlerin gerçek değerini ortaya koymaması ve araçlara da bir ücret verilmesi durumu ortadan kalkmıştır. Tüm bunlarla birlikte NFT ile, dijital koleksiyonların eser mülkiyetinin korunuyor olmasını söylemek mümkündür. NFT alanında gelen yenilikler dijital ortamda sanat eseri üreten kişileri korumaktadır. Yani NFT ile ürettikleri sanat eserleri üzerinden sanatçıların telif ücreti alması mümkün olmaktadır.Öte yandan günümüzde galeriden bağımsız olarak doğrudan yapıt satmak, cezbedici bir şekilde galeri komisyonunu ortadan kaldırmaktadır. Bunun yanı sıra bazı

platformların amatör kişiler tarafından üretilmek üzere NFT çalışmalarına olanak sağlayan araç ve ortamlar oluşturulduğu görülmektedir (Allen, 2022).

2.1.6.1. Oyun Endüstrisi

Son dönemlerde dijital oyunlar ücretsiz hale getirilmiştir. Bu noktada sanal ortamda üretilen karakterlere artan eğilim ve özdeşleşmeyle birlikte uygulamalar ücretlerini bu yöne çekmiştir. Yeni nesil oyunlarda karaktere sahip olabilme, kendi sanal karakterini üretebilme belirli ücret karşılığı sağlanırken, diğer kişilere satışını yaparak ekonomik kazanım elde edilmektedir. Böylelikle jeton kazanma imkanı sağlayan yeni nesil oyunlar oyuncuların pasif gelir elde etmelerini sağlayarak popülerliğini korumaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda oyun sektörünün ödemeli oyun, ücretsiz oyun ve oyna-kazan olmak üzere üç dönemden oluştuğunu görmekteyiz. Bu değişimlerle birlikte oyun ekonomisinin yeni nesil oyun karakteri bazlı telif pazarlamasına NFT sistemi ile giriş yaptığı görülmektedir (Aydemir ve Ferah, 2022).

Bu bağlamda Caunter Strilke, Knikht Online oyunu ve benzeri oyunlar üzerinden belirli ücret karşılığında ekipmanların satışa çıkartılması sonucunda oyun içi koleksiyonlar oluşturulması aslında NFT'lerin çok önceden beri hayatımızda var olduğunu göstermektedir. Öte yandan oyun endüstrisine NFT'nin beraberinde getirdiği bir diğer yenilik CryptoKitties, CryptoPunks gibi kripto oyunlar aracılığıyla evcil hayvanlar sahiplenebilmektir. Son zamanlarda kişiye özgü ve sınırlı sayıda üretilen bu evcil hayvanlar yüksek mevlalar üzerinden girişimciler tarafından alınmaktadır. Bu noktada oyun içerisinde mülkiyet hakkı kazanıldığı görüldüğü gibi oyuncu ve oyun geliştiriciler için de yarar sağlamaktadır. Bu doğrultuda oyuncular kişisel oyun öğelerine sahip olmaktadır. Bununla birlikte açık pazarda NFT satışı gerçekleştiren oyun geliştiriciler oyunları üzerinden telif hakkı sağlamaktadır. Bu satış sürecin tekrarlanması durumunda NFT'ler içinde ikinci el bir pazarın oluşumundan söz etmek mümkündür. Bu yolla NFT platformları aracılığıyla oyun oynayan kişiler ve bu oyunları geliştiren kişiler arasında ortak yarar sağlayan bir iş modelinden bahsedilmektedir (Ante, 2021).

Buradan yola çıkarak NFT oyunlarının, oyuncuların başkalarıyla dijital mal ticareti yapmasına izin veren bir tür sanal dünya olduğunu söylemek mümkündür. 2021 yılında NFT oyunlarının doğmasıyla birlikte bu alanda 4,8 milyar dolar gelir elde edilmiştir. Yalnızca Ocak 2022'de, blockchain oyunları ve altyapıları 2021'de toplanan 4 milyar dolara ek olarak 1 milyar dolara yaklaşmıştır. Bilimkurgu kart oyunu gibi ticari kart oyunları, evcil hayvan oyunlarına ek olarak son

zamanlarda önemli ölçüde gelişmiştir. Öte yandan FIFA oyunu ise oyun yaratıcılarının NFT oyun pazarında geleneksel video oyunları ile rekabet eden bir seçenek olarak dikkat çekmektedir. Bu noktada firmaların ve oyun geliştiricilerin NFT oyunlarını sürekli gelir elde edecek bir çerçeve olarak görmeye başladıkları söylenebilmektedir (Kumsal Ajans, 2022.). Bu doğrultuda son dönemde hızla popülerleşen NFT oyunlarının sadece blockchain dünyasını değil, oyun dünyasını da başka bir boyuta taşıdığı görülmektedir.

2.1.6.2. Reklam ve pazarlama Endüstrisi

Günümüzde markaların stratejik bir pazarlama planı oluşturabilmesi için en son gelişmelere ve değişen koşullara ayak uydurması gerekmektedir. Dolayısıyla başarılı bir dijital pazarlama rekabetçi dijital dünyada markanın öne çıkmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda ortaya çıkan yeni düşünce şekline göre içerik üreticilerinin herhangi bir aracıya, daha da önemlisi merkezi bir para birimine ihtiyaç duymadan doğrudan tüketiciye ulaşarak geleneksel pazarlama anlayışını alt üst ettiklerini söylemek mümkündür (Marketing Türkiye, 2021).

Tamamda bu noktada NFT'ler devreye girmektedir. Şaşırtıcı bir şekilde, NFT'lerin dijital pazarlama alanına birçok fırsat sunduğu görülmektedir. Bu noktada dijital pazarlama alanının NFT alanına gitgide entegre olduğu görülmektedir. Günümüzde insanlar artık marka deneyimlerine dayanarak bir markayı diğerine tercih etmektedir. Bunu temel alan NFT teknolojisi, yaratıcıların ve sanatçıların yardımıyla şirketlerin farklı marka deneyimleri geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Bu doğrultuda ilgi çekici bir deneyim aracılığıyla markaların tanıtımında önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Tüm bunlarla birlikte, NFT teknolojisinin marka bilinirliğini, daha akılda kalıcı ve hepsinden önemlisi daha ilginç olmasını sağladığını söylemek mümkündür. En basit ifadeyle, markalar yeni müşterilerle bağlantı kurmak için NFT pazar yerlerine ulaşmaktadır. Pazar yerlerinde bulunan topluluklar genç veya deneyimli işletmelerden dijital yenilikçilere ve sanat meraklılarına kadar herkesi kapsamaktadır. Bu bağlamda NFT pazarlarındaki etkileşimler, müşteri tabanının genişlemesini sağlamaktadır. Mümkün olan en basit ifadeyle, hedef kitlenizi genişletmek, daha fazla işlem kapatma şansınızı artıracaktır (Digipeak, 2022). Özetle NFT teknolojisinden yararlanarak markalar, bilinirliğini ve sadakatini artırabilmektedir. Bunun yanı sıra NFT'ler kişiselleştirilmenin vermiş olduğu aitlik duygusuna kitleyle doğrudan bir bağlantı kurulmasına olanak tanımaktadır. Son olarak NFT daha düşük yöntemli bir pazarlama aracı olarak karşımıza çıkmaktadır (Netvent, 2022). Öte yandan NFT teknolojisi müşterilere kişiselleştirilmiş hediyeler, kuponlar veya daha fazlasını sağlayarak popülerliğini korumaktadır. Tüm bunlarla birlikte Adidas, Nike, McDonald's, Asics, Clinique, Taco Bell, Mattel – Hot Wheels, Coca-Cola, Ray-Ban, NFL,

Gucci gibi markaların NFT dünyasına giriş yapımlarıyla milyon dolarlık cirolar elde ettiğini söyleyebiliriz.

2.1.6.3. Metaverse

Son günlerde adından oldukça söz edilen platformlar arasında yer alan metaverse kavramının kökenine baktığımızda meta (ötesinde) ve universe (evren) kelimelerinden türettiği görülmektedir. Metaverse dijital ortamda gerçekleşebilecek bir çok etkinliğe kolektif bakımdan imkan sağlayan sanal bir ortamdır. Dolayısıyla kullanıcıların bireysel avatarlarını oluşturmaları ve diğer kullanıcılarla etkileşime geçebildiği sanal bir dünyadan bahsedilmektedir. Dolayısıyla içerisinde artırılmış gerçeklik ve internet gibi bir takım teknikleri kapsamaktadır. Öte yandan blokzincir altyapısına bakıldığında sanal çevrimiçi dünya içerisinde merkeziyetsiz bir ortam sağlanmaktadır. Tam da bu noktada metaverse ile dijital sanat ürünlerinin sergilenmesine ve oyunların kullanıcılar tarafından oynanması ortam sağlamaktadır. Bu doğrultuda katılımcılar ticari bir gelir elde etme ve aynı zamanda sanal ortamda yer alan mülklerden kar elde etme olasılığı oldukça ilgi çekici gelmektedir.

Öyle ki blokzincir teknolojisinin seri gelişimi ile büyük bir ilerleme kaydeden metaverse, tamamen dijital bir gerçek ekonomi geliştirmek için çalışmaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda metaverse kavramının NFT'den ilham aldığını söylemek mümkün olacaktır. Bu bağlamda NFT kavramını metaverse kavramını inşa eden bir araç olarak ifade edebilmekteyiz. Tüm bunlarla birlikte sanal gerçeklik platformu Decentraland, birçok dijital arazi satışıyla yarım milyon doları aştığı görülmektedir. Öte yandan The Sandbox, Metaverse içinde 1100 milyar dolar karşılığında yaklaşık 1 NFT tokeni satmıştır. Son olarak metaverse vasıtası ile dikkat çeken NFT kullanım alanları sanal etkinlikler, sanal araziler ve binalar ve finansal hizmetler şeklinde karşımıza çıkmaktadır (Nadini, 2021; Kuş, 2021; MIT Software, 2021).

2.1.6.4. Sanal Etkinlikler

Sanal etkinliklerin düzenlenmesinde NFT'lerin büyük bir etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Günümüzde gerçekleşen geleneksel çevrimiçi faaliyetler, güven ve teknoloji sağlayan merkezi kurumlara uzanmaktadır. Öyle ki geleneksel biletli etkinlik katılımcıları ile üçüncü şahısların arasında güven bağı olmalıdır. Ancak oluşan bu güven bağı, dolandırılma riski ile karşı karşıya kalmakta ve bu durumdan kaynaklı geçersiz işlemlerde yapılmaktadır. Sanal ortam gerçekleşen sanatsal faaliyetlere erişim sağlamak için blok zincir aracılığıyla karşımıza temsili bir bilet çıkmakta

ve bu bilete NFT bileti denilmektedir. Tüm bunlarla birlikte NFT tabanlı biletlerin özgün olması, bilet sahibinden başka kimsenin belirtilen faaliyetlerden yararlanamayacağını ifade etmektedir. Buna ek olarak alınan NFT biletinin tekrar bir başka kişiye satılamayacağı anlamına gelmektedir. Öte yandan blokzincir tabanlı gerçekleşen akıllı sözleşme ile etkinlik koordinatörü ve müşteri gibi hissedarlar için saydam bir bilet alışverişinin gerçekleştirilmesini bu platform sağlamaktadır. Öyle ki bireyler, bir başka şahısa güven duymak yerine sanal ortamda gerçekleşen akıllı sözleşme yoluyla kripto biletini verimli ve emniyetli bir şekilde alıp satabilmektedir. Böylelikle de güvenli bir ortamı sağlanmaktadır. Ancak devam eden süreçte blokzincir altyapısında farklı etkinlik çeşitleri yer alsa da uygulamaları hâlen küçük bir faaliyet yelpazesinde sınırlandırmaktadır (Regner vd., 2019).

Bu bilgiler doğrultusunda söyleyebiliriz ki sanal gerçeklik dünyası günümüz gerçeğine dönüşmeye başlamıştır. Öyle ki 2019 yılında Fortnite'ta gerçekleştirilen interaktif Marshmello konseri, yaklaşık 11 milyon kişinin katılımıyla büyük bir başarı elde etmeyi başarmıştır. 2020 yılında ise Travis Scott konseri'nde, 12 milyonu platform içinde olmak üzere toplamda 27 milyon kullanıcının üzerinde katılımıyla daha büyük bir başarıya imza atmayı başarmıştır. Tüm bunlarla birlikte gerçek konserlerde olduğu gibi avatar görünümleri ve dans adımları gibi ticari öğelerin satışında gerçekleşmiştir. Öte yandan oyuncuların Fortnite oyun özelliklerini, ücretli görünümleri ve dans tekniklerini kullanarak performansla birebir etkileşime girdiği ve Müthiş görsel efektler içeren ve hatta boyut değiştiren konsere estetik açıdan da katkıda bulunmaları, birer parçası haline gelmeleri gözlemlenmiştir. Devam eden süreçte ise Justin Bieber ve özellikle son zamanlarda Diamond Joint'i NFT olarak satışa çıkaran ünlü rapçi, Snoop Dogg'da Sandbox üzerinde bir konser vermeyi planlamaktadır. Diğer yandan bir Metaverse etkinlik şirketi olan RLTY, müşterilerine Metaverse üzerinde etkinlik mekanları yaratmaktadır (Ulukut, 2022).

2.1.6.4. Film Endüstrisi

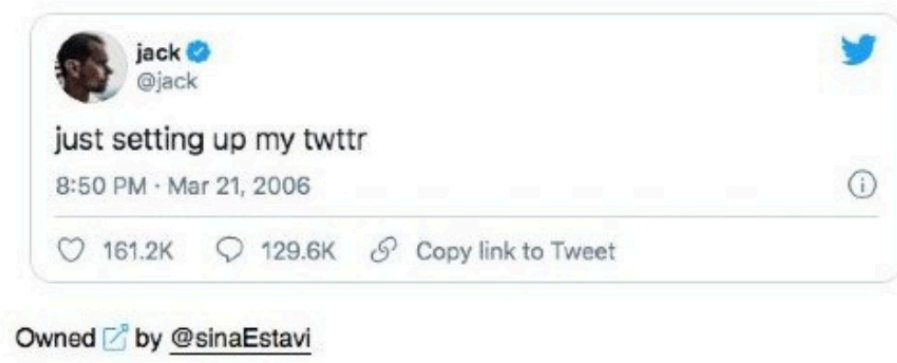
NFT sektörü büyüdükçe ve daha fazla kitleler tarafından kabul edildikçe birer birer bütün endüstrilere nüfuz etmektedir. Bu noktada film endüstrisi ve NFT'lerin son zamanlarda oldukça popüler bir ikili olduğu görülmektedir. Öyle ki NFT konusunda kendisini "*fareli köyün kavalcısı*" olarak nitelendiren film yapımcısı ve fotoğrafçı Judy Lindsay, NFT'nin film endüstrisinde var olma süreci bir devrim olarak nitelendirmektedir. Bu bağlamda yakın gelecekte bu devrimin, Rönesans devriminden daha büyük bir değişim gerçekleştirdiği kabul edebilecek bir dönemin içerisinde olduğumuzu ifade etmiştir (Kartal, 2021). Bu bilgiler doğrultusunda NFT, şimdiye kadar var olan ve gelecekte var olacak olan neredeyse her şeyin dijital bir ekosistemi olarak ifade edilebilmektedir.

Öte yandan NFT filmleri, herhangi bir stüdyo tarafından empoze edilmeyecek, sansürlenmeyecek veya değiştirilmeyecek tamamen benzersiz, bağımsız filmler olarak görülmektedir. Bunun yanı sıra sanatçıya maddi yükünün hafiflediği bir ortam sunmaktadır. Yönetmenlerin festivallere katılmak için NFT teknolojisinin kullanılması, aynı zamanda süreçlerin kolaylaşması onlar için daha basit iş anlamına gelmektedir. En temel tabiri ile filmlerin uluslararası alana taşınması açısından daha zahmetsiz olduğu görülmektedir (Gözen, 2022). Tamba bu noktada ilk üretilen NFT projesi *Wideangle* kurumundan bahsetmek mümkündür. Kurucularının içerisinde sinema ve dizi dünyasından Engin Altan Düzyatan'ında var olduğu söylemek mümkündür. Bu kurum doğrultusunda NFT'ler aracılığıyla üretilen sinema, dizi ve diğer tüm dijital içeriklerin yapımını ve dağıtımını desteklemeyi planlamaktadır (İçözü, 2022b). Bunun yanı dijital platformlardan biri olan Netflix film yapım şirketinde güncel konulardan geri kalmamak adına Decentraland Metaverse'e yönelik girişimlerde bulunmuştur. Devam eden süreçte ise Decentraland kullanıcıları Netflix'in yeni filmlerinden olan *"The Gray Man"* sahnelerini Metaverse'te yaşayabilecek konuma gelmiştir. Şirketin amacı, filmin tanıtımını yapmak ve bir markanın hayranlarıyla sanal olarak bağlantı kurabileceği yeni etkileşimli yolları keşfetmek olduğu belirtilmektedir (Gözen, 2022). Buna ek olarak günümüzde birçok TV programı ve film projesi, fonlama süreçleri için NFT'ler kullanılmaktadır. GenZeroes, Stoner Cats, Dominion X ve NFTme gibi NFT TV programlarının bölümleri yalnızca NFT'lerin satın alınmasıyla görüntülenebilmektedir. Satın alınan NFT'lerin düzeyine bağlı olarak izleyiciler grafiksel çizgi romanlar, seçkin koleksiyonlar ve programın kendisine ait parçaların bile mülkiyetine sahip olmak gibi bir dizi avantaja da erişebileceği söylenmektedir. Dizileri izlemek için ömür boyu bilet olarak kullanılabilen NFT'ler oldukça talep görmektedir. Bunun yanı sıra Samsung markasının kısa süre önce yaptığı açıklamada, 2022 yılında piyasaya çıkması planlanan en yeni akıllı TV serilerinde (Neo QLED, MICRO LED ve The Frame TV modelleri) bir NFT Toplama Platformunun bulunacağı belirtilmektedir. İzleyiciler, birçok pazarda satışta olan NFT'lere göz atmak ve hatta doğrudan TV'lerini kullanarak NFT'leri satın almak için bu özelliği kullanabilecekleri düşünülmektedir (Bybit, 2022).

2.1.7. NFT ve Kripto Sanat Avrupa Örnekleri

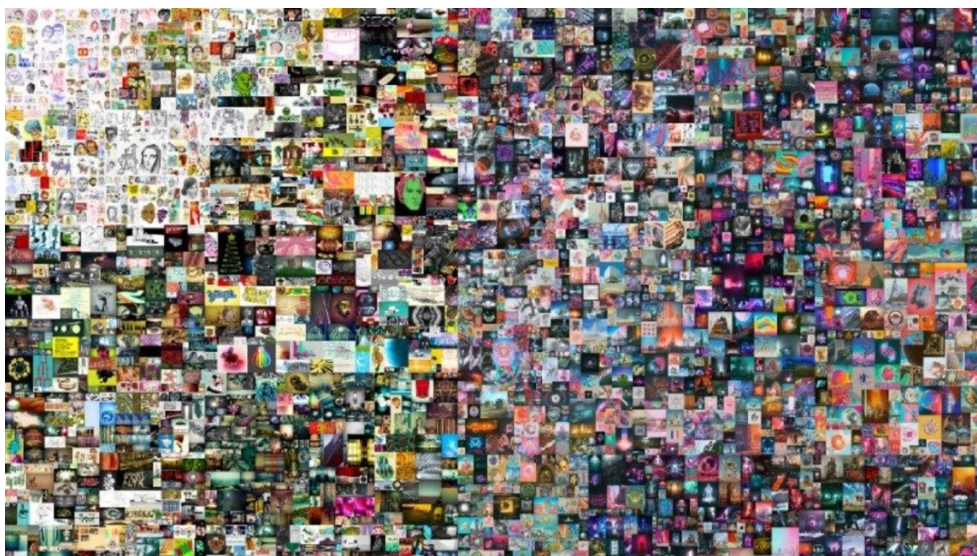
Twitter ve Square'in CEO'su ve kurucusu Jack Dorsey *"Twitter'imı kuruyorum"* şeklindeki tweetini NFT eseri olarak satışa çıkarmıştır. Twitter tarihindeki ilk tweet, yaklaşık 2,9 milyon dolara Bridge Oracle'in CEO'su Sina Estavi tarafından satın alınmıştır. Dorsey, tüm geliri Bitcoin'e

dönüştürerek, GiveDirectly aracılığıyla Afrika'daki bir hayır kurumuna bağışladığını belirtmiştir (Çakır, 2022).

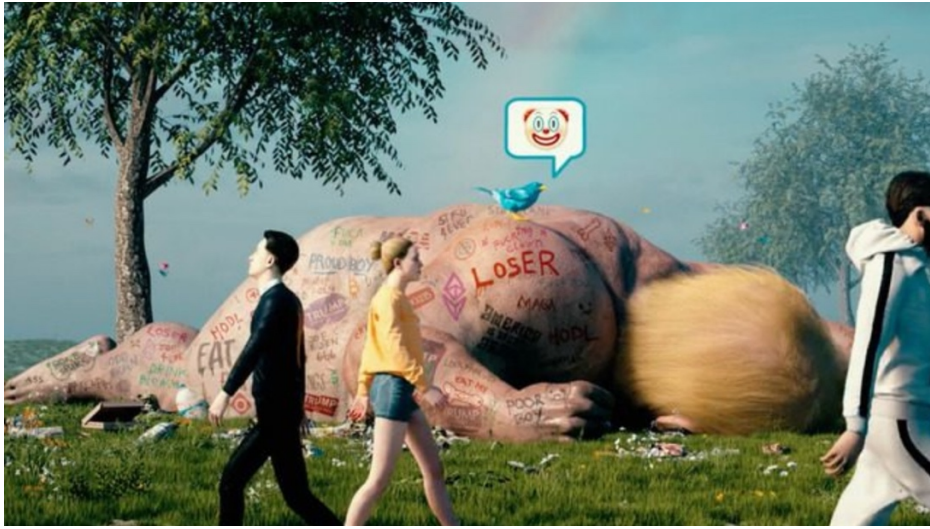
Şekil 3. *Twitter 'ımı Kuruyorum* (Twitter, 2022)

En pahalı NFT satışı, Beeple tarafından gerçekleştirilmiştir. *Everydays: The First 5000 Days* isimli yapıtı Vignesh Metakovan Sundaresan tarafından 69,345,250 milyon dolara satın alınarak en pahalı NFT olma ünvanını kazanmıştır. Asıl adı Mike Winkelman olan Beeple, 2007'den bugüne kadar her gün bir illüstrasyon çizerek sosyal medyada paylaşma kararı almıştır. Bu kararına sadık kalarak tam 13,5 yıl süresince her gün bir resim yapmıştır. Bu resimlerden oluşturduğu kolaj çalışmasının ismi de burdan gelmektedir. *İlk 5000 Gün* adındaki eser 13,5 senelik emeği içerdiğinden oldukça değerli görülmektedir.

Şekil 4. *Everydays: The First 5000 Days* (BBC.com, 2022)

Beeple'in bir diğere yapıtı olan *Crossroad*, NFT Exchange Nifty Gateway'de 6.6 milyon dolara satılmıştır. Eser, 2020 seçimlerini Joe Biden'ın kazanması sonucu Trump'ı simgelemek amacıyla yerde yatan ciddi bir figürü tasvir etmektedir. Bu doğrultuda eseri farklı kılan özellik, seçimden önce satışının gerçekleşmesi ancak seçimin neticesine göre değişiklik göstermesidir (Toğulga, 2022).

Şekil 5. *Crossroad* (Nifty Gateway, 2022)

Punks olarak tanınan insanı andıran karakterlerin 8 bitlik görüntülerinden oluşan *CryptoPunks* serisi, Ethereum blokzincirinde bulunan en eski koleksiyon serilerinden biri olmaktadır. Koleksiyonda yer alan eserlerin her biri benzersiz özelliklere sahip olmaktadır (İpek, 2022). Bu bağlamda en pahalı NFT eserler içerisinde yer alan koleksiyondaki maymun'un fötr şapkasıyla öne çıktığını görmekteyiz. Seride yalnızca 24 maymun ve 186 fötr şapka takan *CryptoPunk* bulunması Punk #6965'i nadir kılmaktadır. Öte yandan Punk #7804 isimli NFT çalışmasında pipo, bone ve güneş gözlüğü takan bir Alien Punk dikkat çekmektedir (Çakır, 2022).

Şekil 6. *CryptoPunks Serisi* (cryptopunks.app, 2022)

Ufak, yarı karanlık bir oda içerisinde yer alan fotokopi makinesini içeren *Replicator* isimli yapıt, Phillips işbirliğinde Mad Dog Jones adıyla bilinen Kanadalı sanatçı Michah Dowbak tarafından tasarlanmıştır. Öte yandan *Replicator* diğer NFT'lerden ayırıştıran sıra dışı bir özelliğe sahip olmaktadır. Her 28 günde bir yeni NFT basmak üzere tasarlanan *Replicator*, 4,1 milyon dolar karşılığında satılmıştır. İsimsiz bir koleksiyoncuya satılan çalışma, dünyanın dört bir yanından katılım görmüştür (Artealdia, 2022).

Şekil 7. *Replicator* (bloomberg.com, 2022)

Bütün dünyada tanınan müzik grubu King of Leon, yeni çıkan albümünü NFT şeklinde yayınlamaya 2 milyon dolardan fazla gelir elde etmeyi başarmıştır. Başarılı grup kazandığı gelirin 500 bin dolardan fazlasını, COVID-19 pandemi sürecinde zor günler geçiren müzik endüstrisini desteklemek adına Live Nation'ın Crew Nation fonuna bağışta bulunmuştur (Moore, 2021).

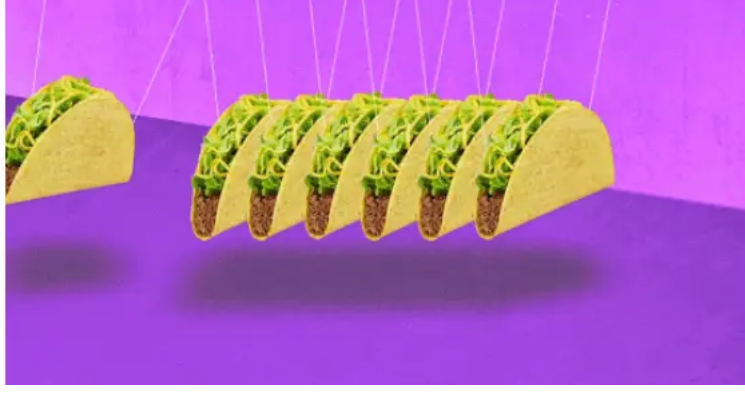

Şekil 8. *King Of Leon* (twitter.com, 2022)

NFT markaların reklam stratejilerinin bir parçası olarak da karşımıza çıkmaya başlamıştır. NFT'lere kısa zamanda ilgisini belli eden markalar arasında daha çok hedef kitleleri yeni nesil olan hızlı yemek sektörleri bulunmaktadır. ABD'de yer alan oldukça popüler hızlı yemek restoran zinciri Taco Bell, Taco temalı NFT'lerini Mart ayında piyasaya sürerek kısa sürede satışını gerçekleştirmiştir. Öte yandan sektörün dev ismi Burger King de NFT piyasasına dahil olmuştur. Marka Eylül ayında, *Keep It Real Meals* isimli NFT kampanyasını duyurarak geniş kitlelere ulaşmıştır.

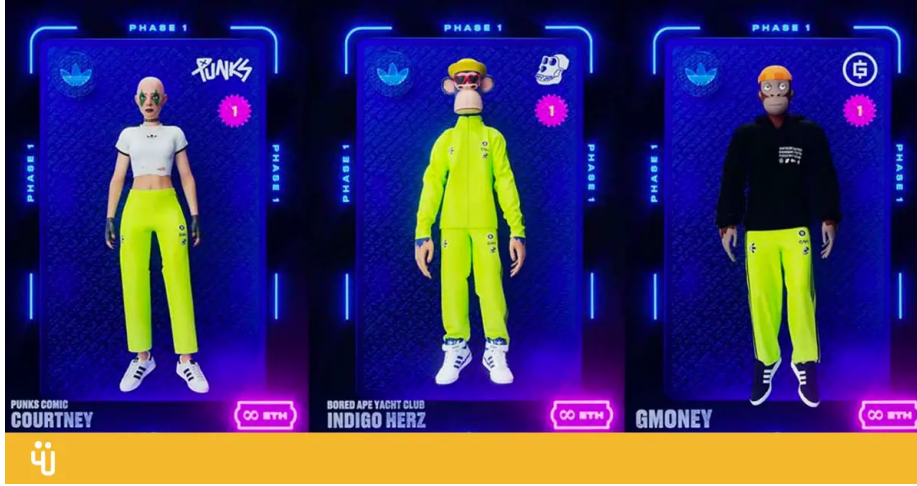

Şekil 9. *Burger King* (news.bitcoin.com, 2022)

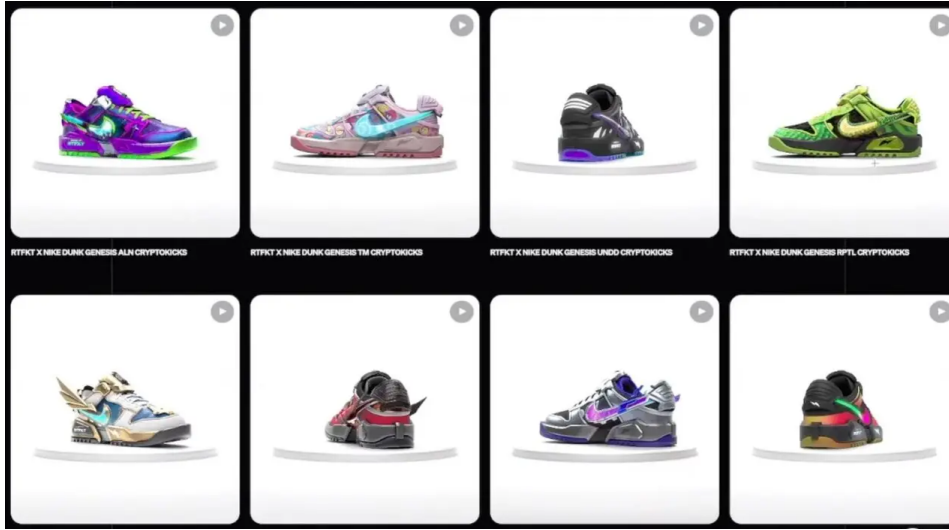

Şekil 10. *Taco Bell* (businessinsider.com, 2022)

NFT Spor giyim pazarında da tercih edilmeye başlamıştır. Adidas, son günlerde *Into the Metaverse* projesi kapsamında oluşturduğu NFT koleksiyonunu satışa çıkararak 30 bin eseri kısa süre içerisinde tüketmiştir. Adidas'ın en büyük rakipleri arasında yer alan Nike' da geçtiğimiz günlerde NFT ayakkabılar geliştiren RTFKT Studios isimli bir şirketi satın alarak NFT dünyasına giriş yapmıştır (Oggusto, 2021).

Şekil 11. *Adidas* (wersm.com, 2022)

Şekil 12. Nike (nytimes.com, 2022)

Son dönemde spor dünyası da NFT üzerinden eser alım-satımına dahil olduğu gözlemlenmektedir. Bu kapsamda salgın döneminde gelirleri azalan spor ligleri, takımlar ve bireysel sporcular için NFT'ler önemli bir gelir kaynağı olarak kabul edilmektedir. Öyle ki yeşil sahalarda Portekizli yıldız Cristiano Ronaldo, dünyanın önde gelen blockchain ekosistemi ve kripto altyapı sağlayıcısı Binance ile uzun soluklu bir ortaklık kapsamında dünyanın en büyükleri ile anlaşma imzalayarak gündemde büyük ses getirdiği görülmektedir. Bu bağlamda Google aramalarında, Ronaldo NFT' için yapılan çevrimiçi aramaların dünya çapında arttığı gözlenmektedir.

Her bir NFT heykeli Ronaldo'nun kariyerini belirleyen unutulmaz röveşatelerinden Portekiz'deki çocukluğuna kadar hayatının ikonik anlarından oluşmaktadır. NFT eserlerine sahip olmayı başaran bireyler aynı zamanda Cristiano Ronaldo'dan kişisel bir mesaja, imzalı futbol formaları da dahil olmak üzere imzalı Ronaldo & Binance ürünlerine, gelecekteki tüm CR7 NFT airdrop'ları için garantili erişim gibi avantajlarında sahibi olmaya hak kazanacaktır (Üçgün, 2022).

Şekil 13. *Cristiano Ronaldo* (binance.com, 2022)

Salgının hızlandırdığı dijital dönüşümün bir uzantısı olan NFT'lere ilginin hızla yükselmesiyle birlikte NBA Top Shot'ın sunduğu ürünlere yönelik talebinde önemli ölçüde arttığı görülmektedir. Kullanıcılar NBA Top Shot aracılığıyla sevdikleri basketbolcuların önemli anlarının bulunduğu videoları ve bunların kartlarını NFT formatında satın alabilmektedir. Dapper Labs'ın web sitesinde yayınlanan detayları incelediğimizde NBA Top Shot'un toplamda yaklaşık 500 milyon dolarlık satış gerçekleştirdiğini görmekteyiz. Buna ek olarak platform yaklaşık 3 milyon işlem gerçekleştirilmiştir (BCTR,2021). Öyle ki Amerikan Profesyonel Basketbol Ligi'nin lisanslı koleksiyon ürün satış noktası NBA Top Shots' un, 2020 yılının ikinci çeyreğinde spor pazarının malzemesi haline geldiği gözlemlenmektedir. Öyle ki milyon dolarları aşan bu pazarda son olarak, rekor bedelle LeBron James'in performans içerikleri satılmıştır. Öte yandan finansal veri platformlarında, NBA Top Shots üzerinden yapılan araştırmalarda, dijital spor içeriklerinin kısa zamanda değer katladığına dair bilgiler paylaşıldığı görülmektedir (TRT Spor, 2021).

Şekil 14. *LeBron James* (batopshot.com, 2022)

Vodafone'un ilk SMS mesajını bir NFT jetonuna dönüştürerek Paris'teki bir müzayede evinde 132.680 £ (150.000 \$) eter karşılığında açık artırmaya çıkardığına yer verilmektedir. Şirket, zorla yerinden edilenlere yardım etmek için Birleşmiş Milletler Mülteci Ajansı'na bu satıştan elde edilecek geliri sağlayacağını ifade etmektedir. Bu noktada bir programcı olan Neil Papworth'un, ilk kısa mesajı 29 yıl önce Vodafone direktörü Richard Jarvis'e gönderdiği söylenmektedir. Mesaj Aralık ayında gönderilen "Mutlu Noeller" olarak belirtilmektedir. Bu mesaj, özellikle heyecan verici olmasa da, yıllarca iletişimin mihenk taşı olarak görülmektedir. CNN'e göre, müzayedenin galibi SMS iletişim protokolünün bir kopyasını, bir orijinallik sertifikası ve mesajı alan bir telefonun animasyonunu içeren bir dijital çerçevenin sahibi olmayı başarmıştır (Kaygusuz, 2021).

Şekil 15. *Vodafone* (Vodafone.cz, 2022)

Oyuncak bebek markası Barbie ve Fransız lüks moda evi Balmain el ele verip NFT dünyasına giriş yaptığı görülmektedir. İki marka güçlerini birleştirerek bir hazır giyim koleksiyonu, aksesuar koleksiyonu ve NFT serisi çıkarmıştır. Balmain ve Barbie'nin BALMAIN x BARBIE adıyla ortaya çıkan bu iş birliği, markaların yöneticileri tarafından, "Moda, teknoloji ve oyuncaklar için tarihi bir an" olarak tanımlanmıştır. Barbie ve Balmain arasındaki iş birliği için iki yıldır çalışmalar yürütüldüğü bilinmekteydi. Öyle ki iş birliğinden doğan üç Barbie bebek NFT'si mintNFT adlı NFT platformunda açık artırmaya çıktığı görülmektedir. Bu bağlamda NFT eserleri satın alan bireyler Barbie bebekler ve bebekler için tasarlanan Balmain kıyafetlere sahip olacaktır (Çete, 2022).

Şekil 16. *Balmain x Barbie* (lofficiel.at, 2022)

Lüks moda markası Louis Vuitton, mobil oyun uygulaması Louis: The Game'e PFP benzeri NFT'leri tanıtmıştır. Oyuncuların markanın 200 yıllık geçmişi hakkında bilgi edinmelerini sağlayan bağımsız mobil uygulama oyununun lansmanından ancak bir yıl sonra gerçekleşebildiği görülmektedir. Bu bilgiler ışığında Louis: The Game, ilk olarak 2021 yılının Ağustos ayında, oyuncuların Vivienne adlı avatarlarını özelleştirmelerine ve Louis Vuitton'un 200 yıllık geçmişi hakkında kartpostallar toplamalarına olanak tanıyan bir moda oyun uygulaması olarak tanıtıldığı söylenebilmektedir. Öte yandan Vogue Business'a göre, şirketin uygulamaya yeni görevler ve NFT ödülleri eklediği bildirildiği ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra oyunun kartpostallarından biri tarihi Louis Vuitton'un doğum günü olarak gösterilmektedir. Oyuna tanıtılan yeni NFT'ler, Beeple sanatçısı Mike Winkelmann'ın sahibi olduğu ve Louis Vuitton Ethereum cüzdanından basılan etkinlik başlangıcı Wenew Labs ile işbirliği içinde oluşturulduğu belirtilmektedir. Tüm bunlarla

birlikte oyunun ilk lansmanı ile birlikte, NFT'ler için akıllı sözleşmelerin geliştirilmesi, Wenew Lab'in kardeş şirketi Olası ile işbirliği içinde yapıldığını söylemek mümkündür (Parafesör, 2022).

Şekil 17. *Louis: The Game* (playtoearn.net, 2022)

Amerikalı içecek devi Coca-Cola, hazırladığı NFT eser ile NFT pazarında yer almaktadır. OpenSea pazaryerinde açık arttırmayla satışa sunulan dört adet NFT eser arasında; dijital olarak giyilebilen Coca-Cola amblemleri bir mont, arkadaşlık kartı, Coca-Cola mini buzdolabı ve kutu cola açılış sesini içeren parçalar bulunmaktadır. Tüm bunlarla birlikte markanın dört adet NFT'si de tek bir parça gibi satılacağı ifade edilmektedir. Öte yandan elde edilen gelirle zihinsel engelli ve fiziksel engelli çocuklar ile yetişkinler için düzenlenen Özel Olimpiyatlar'a katkı sunulacağına yer verilmektedir (Doğan, 2021). Öte yandan FIFA Dünya Kupası kutlamaları amacıyla ortaya çıkarılan NFT koleksiyonu için Coca-Cola ile iş birliği yapıldığı söylenmektedir. *Piece Of Magic* olarak adlandırılan ve 10.000 adet NFT içeren koleksiyonda Dünya Kupası'nda yer alan oyuncuların saha içindeki vücut ısıları üzerinden oluşturulduğu görülmektedir (Karazeybek, 2022).

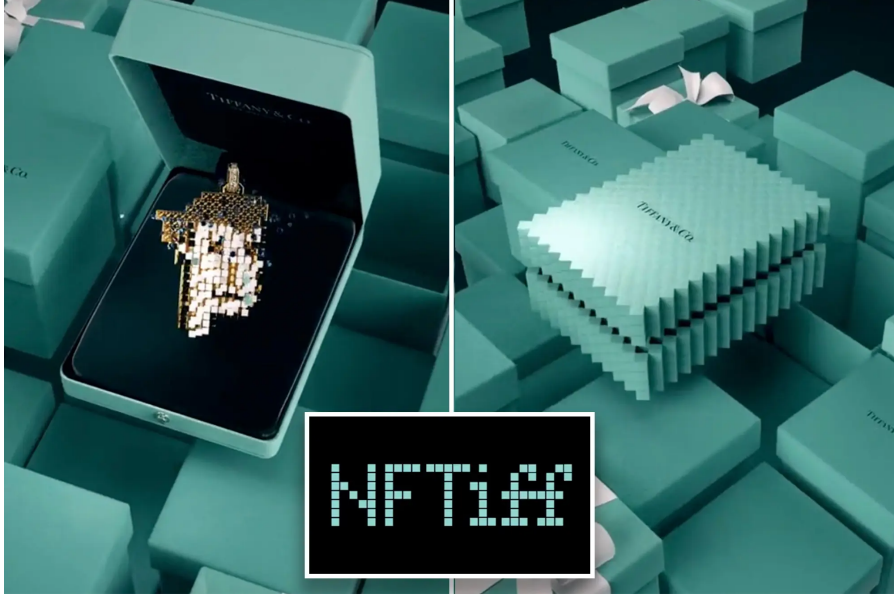
Şekil 18. Coca-Cola (cryptotimes.io, 2022)

Şekil 19. Coca-Cola Piece Of Magic (crypto.com, 2022)

Ünlü mücevher markası Tiffany & Co., NFT'yi fiziksel mücevhere dönüştürmek için dijital geçişler başlattığı karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki şirket kolye sahiplerinin kolyelerine işlenmiş olan NFT'nin bir sanal kopyasını da elde edeceğini açıklamıştır. Koleksiyonuna NFTiff adını veren Tiffany, CryptoPunk sahiplerine, dijital punk NFT'leri gibi şekillendirilmiş bir IRL kolye basma fırsatı tanımaktadır. Kolye, 10.000'den fazla CryptoPunk varlığına rağmen fiziksel olarak yalnızca 250 adet üretileceği ifade edilmektedir. Kolyelerin 30 ETH'e (yaklaşık 51.768 dolar) satılacağını da belirten Tiffany, internet sitesi üzerinden yaptığı bilgilendirmede, NFT'lerdeki renk skalasını yakalayabilmek için 159 farklı değerli taş ve mine kullanılacağını, her kolyede en az 30 değerli taş

veya elmas bulunacağını ve kolyelerin zincirinin 18 ayar altından üretileceğini belirtmiştir. Şirket, müşterilerin tasarım sürecine katılmayacağını ve geri bildirim sağlayamayacağını ifade ederken, kolye uçları için öngörülen teslimat süresini 2023 başı olarak dijital kopyaların ise tamamlanır tamamlanmaz gönderileceğini açıklamıştır. Her kullanıcının en fazla 3 adet alımla sınırlandırıldığı bu koleksiyonda toplamda 250 adet NFT bulunacağı belirtilmiştir (Küçük, 2022).

Şekil 20. *Tiffany & Co.* (nypost.com, 2022)

Bir çok NFT projesinin yol haritasında gözümüze mutlaka çarpan oyun projeleri, gün geçtikçe popülerliğini arttırmaya başladığı görülmektedir. Her kesimden ve her sektörden insan NFT topluluklarında farklı ilgi alanlarıyla buluştuğu gibi oyunlar da artık bunun bir parçası haline gelmiş durumda olduğunu söyleyebilmekteyiz. Son zamanlarda adını sıkça duyurmuş ve gelecekte daha da duyuracağını düşündüğümüz NFT oyunlarının arasında öncelikle Tamadoge yer almaktadır. Öncelikle Tamadoge , doge ekosistemine dahil olan yeni coinlerden biri olmaktadır. Oyna-kazan mantığında çalışan bir NFT oyun sistemine de sahip olan Tamadoge, Tamaverse adı verilen bir oyun evreninin bir parçası olarak kullanıcılara oynadıkça kazanabilecekleri bir deneyim sunduğu gözlemlenmektedir. Ancak Tamadoge'un sadece bir NFT oyunu olmadığını da belirtmemiz gerekmektedir. Oyuncular kendi evcil hayvanlarını beslemek ve onlara çeşitli eşyalar alabilmek için NFT satın alabilmektedir. Evcil hayvanlarına iyi bakan ve onlarla oynayan oyuncular bu sayede

evcil hayvanlarını geliştirmektedir. Sonuç olarak kendi evcil hayvanına en iyi bakan oyuncular havuzdaki en büyük payın sahibi olduğu görülmektedir (Özbucak, 2023).

Şekil 21. *Tamadoge* (business2community.com, 2022)

New York Times köşe yazarı Kevin Roose, ‘‘Bunu Blockchain'de Satın Al’’ başlıklı köşesini NFT olarak 563.000 dolara satışını gerçekleştirdiğini belirtmektedir. Roose, gazetede yer alan yazısında dijital varlıkların satıldığı NFT sistemine atıfta bulunarak, "Normalde köşelerimde satış yapmama izin verilmiyor. Ancak bu sefer bir istisna, çünkü makalenin kendisi satılık. Kripto para çılgınlığının yeni sınırı olan NFT'lerin başıboş dünyasına katılmaya çalışıyorum. Karar vermedim." ifadesini kullandığı görülmektedir. Öte yandan Twitter hesabından yaptığı paylaşımında takipçilerine seslenen Roose, "Teklif verin, gazetenin 170 yıllık tarihindeki ilk NFT'ye sahip olabilirsiniz." açıklamalarını paylaştığı söylenmektedir.Devam eden süreçte ise Roose'un makalesinin kendisine ‘‘Farzin’’ diyen bir koleksiyoncu tarafından 536 bin dolar değerindeki kripto parayla satın alındığı karşımıza çıkmaktadır. Roose, satıştan elde edilen geliri bir sosyal yardım kuruluşuna bağışlayacağını belirtmiştir (Doğru, 2021).

Şekil 22. *Bunu Blockchain'de Satın Al* (aposto.com, 2022).

Eski ABD Başkanı Donald Trump kullandığı Truth Social platformunda "büyük bir duyuru" yapacağını açıklayarak toplum tarafından büyük bir merak uyandırmıştı. Bazıları Trump'ın 2024 başkanlık seçimleri için aday adaylığını ya da kampanyasıyla ilgili başka bir önemli ayrıntıyı açıklayacağını tahmin ederken Trump, NFT koleksiyonu yarattığını bildirmiştir. Polygon blok zincirindeki 45 bin NFT'den oluşan koleksiyonunda her bir kartın fiyatı ise 99 dolar olarak belirlendiği gözlemlenmiştir. 45 bin NFT'nin tamamı yaklaşık 12 saat içinde tükenerek her biri 99 dolardan 4,45 milyon dolar toplandığı söylenebilmektedir (Üçgün, 2022).

Şekil 23. *Donald Trump* (cnbc.com, 2022).

2.1.7.1. NFT ve Kripto Sanat Türkiye Örnekleri

Dünyanın her yerinde olduğu gibi yaşanan teknolojik gelişmeler ve onun getirileri Türkiye Cumhuriyeti'nde de kendisini göstermektedir. Türkiye'deki ilk NFT satışı, Tarık Tolunay tarafından gerçekleştirilmiştir. Kendisini kentçizer olarak tanımlayan Tolunay, 2010 yılından bu yana 12 yıldır devam eden *Fractal İstanbul* adlı bir koleksiyon üzerine yoğunlaşmıştır. Tasarımcı ürettiği eserlerinde yer verdiği üst düzey gerçekçi detaylar ve İstanbul Yarımadasını daha sonra Haydarpaşa Garı ve çevresinde yer alan bir çok tarihi mekanı konu etmesiyle bilinmektedir. Aynı zamanda Tolunay'ın eserleri İstanbul'un tarihini kayıt altına alan çalışmalar olarak da dikkat çekmektedir. Kentçizerin Covid19 pandemı sürecinde çalışmasını sonlandırdığı, başta Eminönü olmak üzere tarihi Galata Köprüsü ve Karaköy'ü resmeden *Pandemi* illüstrasyon çalışmasının NFT'ye dönüştürülerek yaklaşık 36.000 dolar üzerinden alıcı bulmuştur. Çizerin 2019 yılında sonlandırdığı İstanbul'da yer alan sembolik Haydarpaşa Garı ve çevresini konu alan *Haydarpaşa Panorama* eserine ise yaklaşık 90.000 dolar teklif edilmiştir. Bu iki eser Türkiye'de oluşturulan ilk büyük çaplı NFT satışları içerisinde görülmektedir (Elden, 2021).

Şekil 24. *Fractal İstanbul* (bigumigu.com, 2022)

NFT'ye karşı hızlı bir adapte olan alanlar içerisinde spor görülmektedir. Bu noktada özellikle futbol sektöründe kripto ve NFT'den bahsetmek mümkündür. Öyle ki son zamanlarda Türkiye'de yer alan bazı kripto firmaları futbol takımları ile işbirliğine gitmekte ve sponsorluk yapmaktadır. Aynı zamanda futbol kulüpleri blokzincir tabanlı taraftar tokenları sunmaya başlamıştır. Bu bağlamda

Galatasaray Spor Kulübü takımın kurucusu Ali Sami Yen adına takımın tarihini öne çıkaran bir koleksiyon hazırlayarak NFT alanında dünyada bir ilki gerçekleştirmiştir. Koleksiyon 59 saniyede tükenerek Galatasaray Spor Kulübüne 1 dakikada 185 bin euro kazandırmıştır (Milliyet, 2021).

Şekil 25. Galatasaray Spor Kulübü (platinonline.com, 2022)

Öte yandan Fenerbahçeli dünyaca ünlü futbolcu Mesut Özil, Genies Wearable işbirliği ile karakter tasarımı, forma ve krampondan oluşan *Genies Origin* isimli bir NFT projesi gerçekleştirmiştir. Özil'in NiftyGateway adlı pazaryerinde açık artırmaya çıkarılan ikon ayakkabıları 1886 dolar, forması ise 2 bin 525 dolar üzerinden alıcı bulmuştur (Diken, 2021).

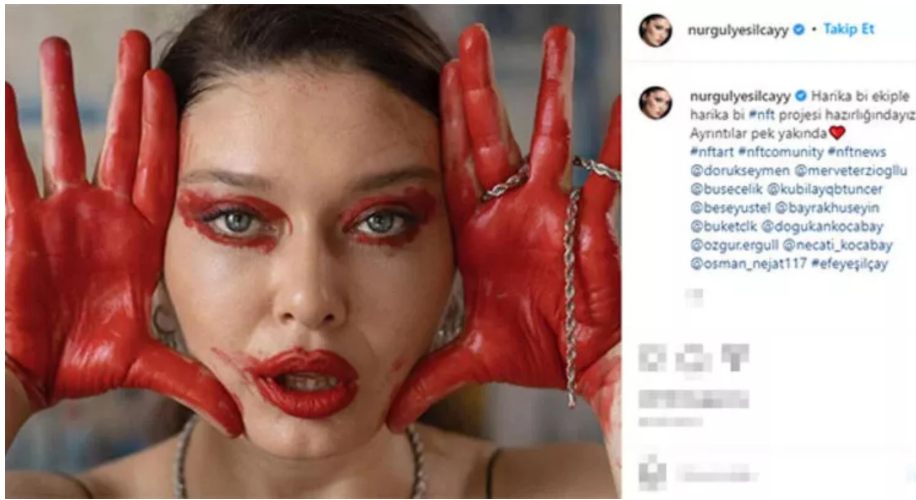

Şekil 26. *Genies Origin* (niftygateway.com, 2022)

Bir diğer Türk NFT projesi olarak şarkıcı Edis adına oluşturulan fan token karşımıza çıkmaktadır. Fan token, ICYPEX kripto para borsası aracılığıyla popüler müziğin tanınan isimlerinden Edis işbirliği ile Edis Fan Token ismiyle ortaya çıkmıştır. Dünyanın NFT teknolojisi ile desteklenen tek Fan Tokenı olarak fark yaratan bu proje taraftar token ile benzer hedeflere hizmet ettiği söylenebilmektedir. Yani spor kulüpleri ve taraftarları arasında var olan güçlü bağın dijital ortama taşınmasıyla taraftar tokenlardan bahsedilmektedir. Aynı güçlü bağın sanatçılar ve hayranları arasında da gerçekleşmesiyle fan tokenlardan bahsedilmektedir. Her iki tokende de amaç iletişim kurabilmektir. Dünyada bir ilk olan Projede pop müzik sanatçısı Edis için üretilen üretilen NFT eserinin sadece bu tokenlar ile alınıp satılabilecektir (BCTR, 2021).

Şekil 27. *Edis Fan Token* (donanimhaber.com, 2022)

Türk halkının dizi ve filmlerden dolayı yakından takip ettiği ünlü isimler de NFT projeleriyle gündeme gelmeye başlamıştır. Oyuncu Nurgül Yeşilçay, yaklaşık altı aydır üzerinde çalıştığı kara komedi türündeki *Poz* isimli foto dizisini NFT projesine dönüştürmüştür. Yeşilçay' ın yedi bölümden oluşan senaryosunu ve yönetmenliğini üstlendiği dizisi sadece 50 kişinin sahip olacağı şekilde Opensea platformunda satışa sunulacaktır. Dizi'nin 8600 dolar üzerinden satışa çıkarılacağı söylenmektedir (İçözü, 2021c).

Şekil 28. Poz (cumhuriyet.com.tr, 2022)

Öte yandan Gülben Ergen'nin bir magazin programı aracılığıyla gerçekleştirdiği röportajda kullanmış olduğu "*Bana, unutmayın ki hiçbir şey olmaz*" ifadesi sosyal medya platformları aracılığıyla viral haline gelmiştir. İkonlaşan bu cümle motion graphic tekniğiyle tasarlatıp NFT haline dönüştürdüğü eserin geliri Çocuklar Gülsün Diye derneğine bağışlayacağını duyurmuştur (NTV,2021). Ergen'in yanı sıra bir çok tanınmış kişi de ses getiren tweet ve videolarını NFT'ye çevirerek bağışta bulunmuştur.

Şekil 29. *Bana, Unutmayın Ki Hiçbir Şey Olmaz* (t24.com.tr, 2022)

Cüneyt Özdemir *"Bu tweet bir "SANAT ESERİ 'dir" şeklindeki tweetini NFT eseri olarak satışa çıkarmıştır. Özdemir, söz konusu tweetten elde ettiği tüm geliri Darrüşafaka'ya bağışladığını belirtmiştir (T24,2021).*

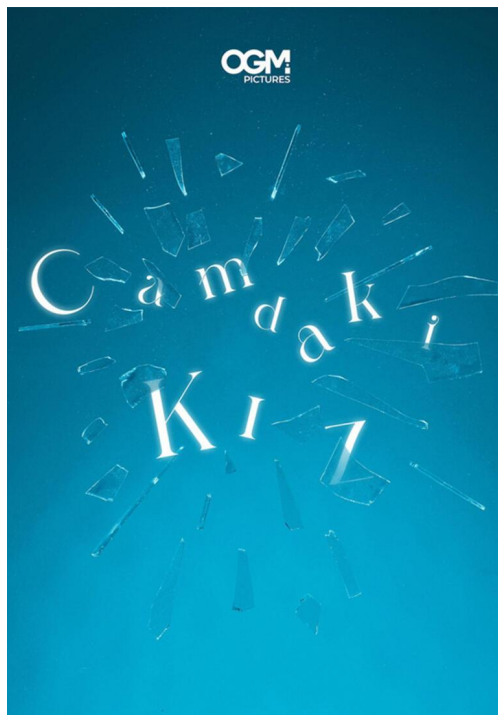
Şekil 30. *Bu Tweet Bir SANAT ESERİ 'dir* (gercekgundem.com, 2022)

Ünlü sunucu Saba Tümer kahkahasını kaydettiği ve NFT'ye çevirdiği videosundan 90 bin TL gelir elde etmiştir. Satışını *"Dünyada bir ilk"* olarak duyuran Tümer, kazandığı geliri Darüşşafaka ve Tohum Otizm Vakfı'na bağışladığını duyurmuştur (NTV, 2021a).

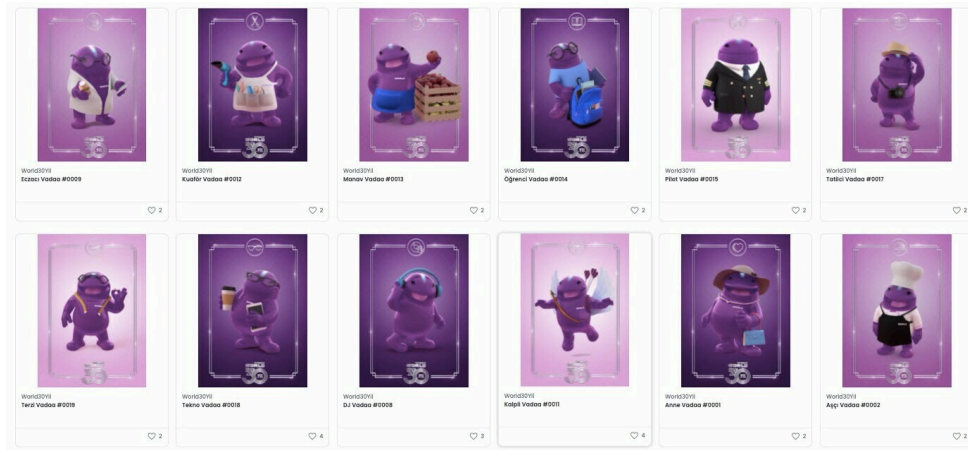
Şekil 31. Saba Tümer'in Kahkahası (onedio.com, 2022)

2019 yılında Onur Güvenatam tarafından inşa edilen ve yapımları uluslararası alanda ilgiyle karşılanan Türk yapım şirketi OGM Pictures, Gülseren Budayıcıoğlu'nun aynı adlı romanından uyarlanan *Camdaki Kız* isimli dizi için Dart Duvar tarafından alternatif bir afiş tasarlatmış ve bu afişi NFT'ye dönüştürmüştür. 50 adet ile sınırlandırılan projenin gelirlerinin HAYTAP'a bağışlanacağı açıklanmıştır (Doğan, 2021).

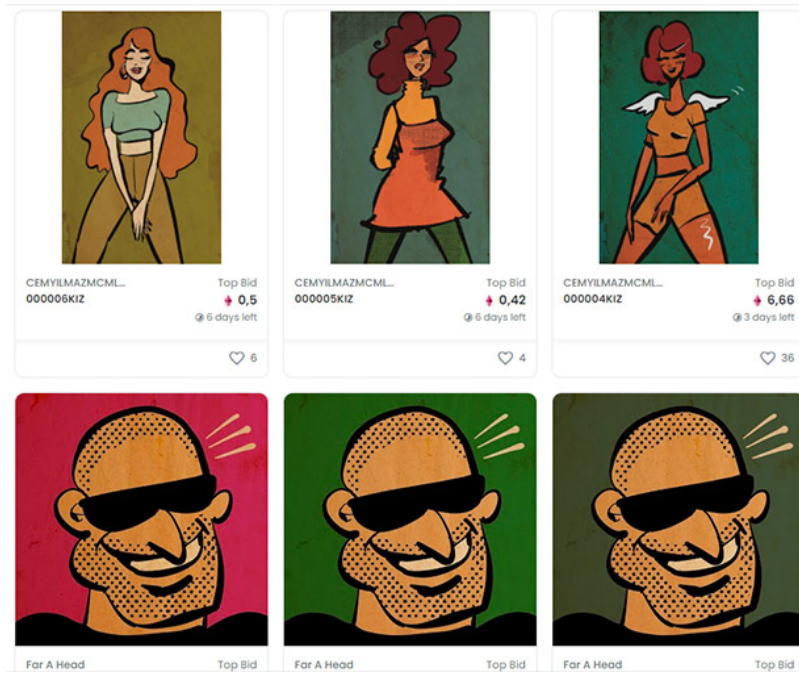
Şekil 32. *Camdaki Kız* Dizi Afişi (coinkolik.com, 2022)

Türkiye’de en köklü bankaları arasında yer alan Yapı Kredi 30. yılında, tanıtımlarında sıklıkla kullandığı maskotu Vadaa’yı 19 parçadan oluşan bir NFT koleksiyonuna dönüştürmüştür. Bu kampanya ile birlikte ilk kez kendi markasının maskotu ile NFT alanında üretim gerçekleştirmiş ve hediye etmiş bir marka olarak görülmektedir. Gerçekleşen kampanya doğrultusunda yoğun talep alan banka koleksiyonu çoğaltma kararı alarak, elde edilen geliri TEGV (Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı)’ye bağışlayacağını açıklamıştır (Yapıkredi, 2022).

Şekil 33. *Vadaa* (bigumigu.com, 2022)

NFT alanında Türkiye’de büyük yankı uyandıran NFT projelerinden biri komedyen ve oyuncu Cem Yılmaz’ın bireysel çizimlerinin bir araya gelmesiyle oluşturduğu koleksiyon olmaktadır. Karikatür çizimleri ile sanat hayatına başlayan Cem Yılmaz, her birinde farklı jest ve mimiklerin yer aldığı kendi avaturlarıyla toplam 76.28 Ethereum gelir elde etmiştir. Cem Yılmaz en yüksek geliri *Far a head* koleksiyonunun *CYHEAD000000* isimli NFT’sinden elde ettiği söylenmektedir. Söz konusu NFT 10.69 Ethereum’a alıcı bulmuştur (Habertürk, 2021).

Şekil 34. *Far A Head* (digitalage.com.tr, 2022)

2022 İlkbahar/Yaz kampanyası BeymenVerse ile metaverse dünyasına giriş yapan Beymen, Türkiye'nin ilk moda meta-influencer'ı Bella ile Decentraland'e giriş yapmaktadır. Dolce & Gabbana ve Etro'nun da aralarında bulunduğu meşhur moda evlerinin iştirak etmesiyle dünya üzerinde ilk defa dijital moda haftasına Decentraland konuklarını ağırlama imkanına erişmiştir. Metaverse platformu Decentraland için oluşturulan Bella, Beymen Outdoor önünde gerçekleştiren interaktif Fashion Talk etkinliğinde sezon modasına dair görüşlerini aktararak moda severlerin sorularını yanıtlamıştır. Öte yandan Beymen Instagram hesabında her hafta olmak üzere Bella'nın favorisi ilkbahar/yaz trendlerine ve farklı okazyonlara göre kurgulanan *Bella's Picks* kombinasyonlarına yer vermiştir. Böylece takipçiler, Bella'nın seçimlerini keşfederek storyler üzerinde oylama ile stiline yön verme imkanı bulmuştur. Bunun yanı sıra Bella ile tanışan bireyler Beymen'in Instagram hesabından paylaşılan ipuçlarıyla Decentraland'de Bella'yı bularak ona özel üretilen NFT koleksiyonlarına da sahip olmaya hak kazanmışlardır (Teknosafari, 2022).

Şekil 35. *Bella's Picks* (behance.net, 2022)

Siyaset alanında da NFT'nin ses getirdiği söylenebilmektedir. Bu noktada Demokrasi ve Atılım Partisi'nin (DEVA) NFT alanındaki kurucusu ve genel başkanı Ali Babacan, teknoloji odaklı *Çığır Açıcı Eylem Planı* parametreleri dahilinde NFT'yi hediye olarak sunan ilk siyasi parti olduklarını vurgulamıştır. Öte yandan partinin Ankara, Ankaya genel merkezini sanal aleme taşıyarak Metaverse'e giren ilk örgüt olarak tarihe geçtiği söylenmektedir (Deva partisi, 2022).

Şekil 36. *DEVA Partisi Çığır Açıcı Eylem Planı* (twitter.com, 2022)

Popüler olan karikatür dergisi Uykusuz da NFT galerisinin hazırlanmasında sona yaklaştıklarını belirtir. Aynı zamanda Türkiye'nin ünlü mizah dergisi Uykusuz türk oyun stüdyosu Playumm ile yeni bir NFT oyunu üzerinde çalışmalarına devam etmektedir. Playumm ve Uykusuz daha önce

Fırat: NFT Game ile gündeme geldiği görülmektedir. Bir karikatürden uyarlanan oyun yoğun ilgiyle karşılaşması sonucu NFT koleksiyonlarının hızlı bir şekilde tükendiği gözlemlenmiştir. Kısa süre önce Uykusuz ve Playumm işbirliğinden yeni bir oyun tasarımı gündeme gelmiştir. *Babyrider* isimli yeni projenin 2500 parçadan oluşan NFT koleksiyonu şimdiden tükendiği söylenmektedir (Cengiz, 2022).

Şekil 37. *Uykusuz Babyrider* (twitter.com, 2022)

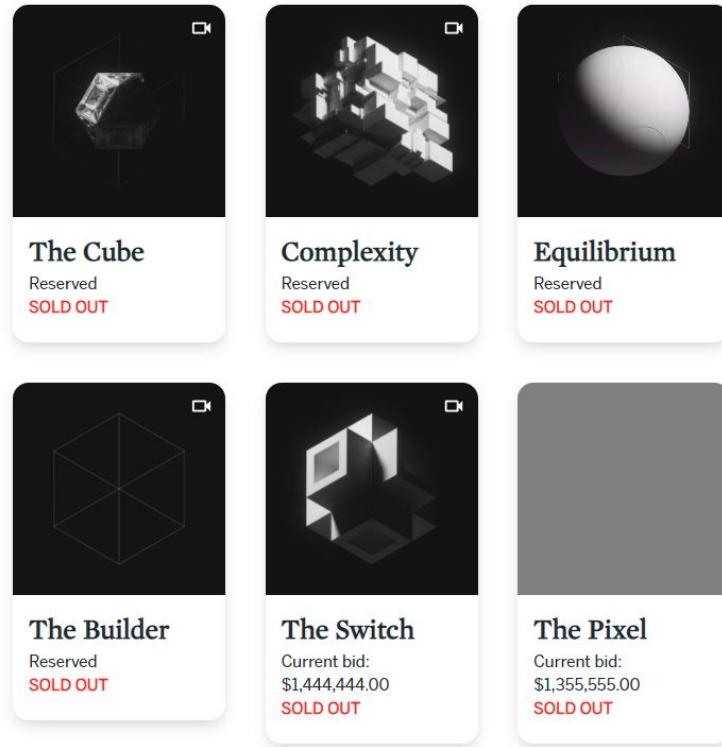
NFT reklam stratejilerinin bir parçası olarak da karşımıza çıkmaya başlamıştır. Öyle ki Unilever kurumuna ait olan Elidor markası, küçük yaşdaki kızların hayallerini yaşamaları ve hayattaki amaçlarına ulaşmaları odağında *Kendi Yolumuzda* isimli projeyle “*Dedim olabilir*” sloganı yardımıyla geniş kitlelere ulaşmayı başarmıştır. KienArt işbirliğinde duvara alternatif bir yorum getiren Elidor, böylelikle Türkiye’de ilk kez bir hızlı tüketim markasını taşıyan NFT eserini üstlenmiş olmaktadır. “*Dedim Olabilir/ I Said It’s Possible*” isimli NFT, Opensea üzerinden açık arttırmaya çıkarılmıştır. Kazanılan gelirin Toplum Gönüllüleri Vakfı Gençlik Burs Fonu’na bağışlanacağı ifade edilmiştir. Böyle bir projenin oluşmasıyla birlikte Türkiye’de ilk kez reklam sektöründe marka adı taşıyan bir NFT eserine yer verilmiştir. Öte yandan Türkiye üzerinde NFT üretiminde olduğu kadar aynı zamanda satın alımlarda da dikkat çekmeyi başarmıştır (Kaya, 2021).

Şekil 38. *Elidor Dedim Olabilir* (marketingturkiye.com, 2022)

NFT'nin sanat alanındaki hızlı ilerleyişi Türkiye'de ses getirmiştir. Öyle ki Kripto sanat alanında ürettikleri yaptılarla Türkiye'yi dünya çapında temsil eden sanatçılar bulunmaktadır. Bu isimlerden bir kaçı Murat Pak, Eda Zamanpur, Refik Anadol ve Murat Yıldırım olmaktadır. NFT ve kripto sanat alanını sarsarak tüm dünyada dikkatleri üzerine çeken Murat Pak Nifty Gateway, SuperRare, Foundation ve benzeri platformlarda en çok satış yapan sanatçıların arasında yer almaktadır. Bu bağlamda satış yapan sanatçıların sıralamasının yer aldığı uluslararası sanat ve sanatçı analiz platformu olan [CryptoArt.io](https://cryptoart.io)'ya baktığımızda PAK'ın en çok satan sanatçı olarak listenin birinci sırasında yer aldığını görmekteyiz (Cryptoart, 2022).

PAK'ın Türkiye'de ve NFT piyasasında tanınması Nisan 2021 tarihinde Sotheby's ortaklığı ile hazırladığı altı parçalık *The Fungible* isimli koleksiyonun satılmasıyla gerçekleşmiştir. Kendisine ün kazandıran bu koleksiyon *The Cube*, *Complexity*, *Equilibrium*, *The Builder*, *The Switch* ve *The Pixel* eserlerinden oluşmaktadır. *The Cube* eseri koleksiyonun en interaktif parçası olarak diğerlerinden ayrılmaktadır. Sanatçı tercihen küp sayısının bir ve bin adet aralığında satın alımını mümkün hale getirmiştir. Bu şekilde koleksiyonerlerin sahip oldukları parçaların biçimi de satın aldıkları küp sayısı arttıkça çoğalarak değişmeye devam etmiştir (Sotheby's. 2021).

Şekil 39. *Murat Pak'ın Eserleri* (smartbranding.com, 2022)

Özgürlük yanlısı ve bir isyan duygusuyla motive olan, kadınların gücünü ve bilgeliğini doğanın ruhuyla harmanlayan, tasarımcı, ressam, iç mimar Eda Zamanpur, Sky Meta Solutions işbirliğinde ve Silk and Cashmere'in yardımlarıyla Türkiye üzerindeki ilk bireysel sanatçı NFT sergisini gerçekleştirmiştir. Animal Babes koleksiyonunda yer alan eserlerin yüzde 50'den fazlasının satışı gerçekleşmiştir. Kazanılan gelirinin yüzde 20'si ise TEV'in üstün başarı sanat burslarında kız öğrencilere bağışlanacağı açıklanmıştır (Capital, 2022).

Şekil 40. *Animal Babes Koleksiyonu* (kriptohaber.com.tr, 2022)

Sanatın dijitalleşmesine yön veren sanatçılardan Refik Anadol, eserlerinde veri ve yapay zeka teknolojilerini kullanarak diğer sanatçılardan ayrılmaktadır. Özellikle son yıllarda teknoloji, sanat ve bilim nezdinde ürettiği şaheserlerine mimari, yapay zekâ ve sinir bilimi gibi alanları da katarak daha güçlü eserler ortaya çıkardığı görülmektedir (Langston,2021). Bilim kurgu ve yakın geleceğin disiplinlerini ilham kaynağı alan Anadolu'un NFT platformu OpenSea'de yayımlanan projesi Machine Hallucinations Sotheby's ortaklığı ile 5.1 milyon dolara alıcı bulmuştur.Eser aynı zamanda bir müzayede evinde i satışı sunulan ilk NFT formatındaki oda enstelasyonu olmasıyla ünlenmiştir (Artfulliving, 2021). Proje kapsamında veriler, yenilikçi algoritmalar ve özel yazılımlar kullanılarak dijital kompozisyonlar oluşturulmuş ve bunun sonucunda sınının yapısından ve hareketinden esinlenen temsili şekil pigmentlerle sentezlenmiştir (Langston, 2021). Öte yandan Anadol'un *Casa Batllo: Yaşayan Mimari* adlı dinamik NFT çalışması' da ses getiren çalışmaları arasında yer almaktadır. New York Rockefeller Plaza'daki Christie's Müzayede Evi'nde yapılan açık artırmada tek NFT eser olarak dikkat çeken *Casa Batllo: Yaşayan Mimari* 1 milyon 380 bin dolara alıcı bulmuştur. *Claude Monet, Pablo Picasso, Andy Warhol, Jean-Michel Basquiat, Banksy, Georgio Totto O'Keeffe* ve *Vincent Van Gogh* gibi herkes tarafından bilinen sanatçıların yapıtları arasında açık artırmaya çıkan eser oldukça ilgiyle karşılandı (NTV, 2022b).

Şekil 41. *Casa Batllo: Yaşayan Mimari* (milliyet.com.tr, 2022)

Türkiye’de oldukça popüler olan NFT sanatçılarından bir diğeri de Murat Yıldırım olmaktadır. Muartive ismiyle anılan sanatçı Edvard Munch’ın Çılgılık, Leonardo Da Vinci’nin Mona Lisa, Vincent Van Gogh’un Yıldızlı Geceler, Johannes Vermeer’in İnci Kúpeli Kız, ‘Salvador Dali’nin Eriyen Saatler’ve Claude Monet’in Gün Doğumu eserlerinden oluşan 6 parçalık koleksiyonu *Furry Artworks* isimli bir koleksiyonda tefsir etmemiştir (Miller, 2020). Dijital sanat alanındaki üretkenliği arttırmak ve gelişmesine yol açmak isteyen yazılım markası Adobe kendisine ait olan dijital iletişim kanalları vasıtasıyla koleksiyonun reklamını üstlenmiştir. NFT eserleri en çok satın alınan 33. Sanatçı olan Yıldırım en çok bilinen klasikleşmiş sanat yapıtlarına kattığı dijital yorumla farklı bir nitelik katan bir projenin yaratıcısı ve NFT alanında üretim yapan bir Türk tasarımcıdır. Aynı zamanda Yıldırım, *UNESCO* işbirliğiyle Museum-Week’te 2020 yılının en seçkin 10 sanatçısı içerisinde yer almıştır (SuperRare, 2021).

Şekil 42. *Furry Artworks* (laughingsquid.com, 2022)

NFT teknolojisi ile daha büyük kitlelere ulaşma imkanı bulan bir başka alan ise fotoğraf olmaktadır. Koleksiyonerlerin ve yatırımcıların oldukça dikkatini çeken Fotoğrafçılar arasında Türk fotoğrafçı Rızacan Kumaş da yer almaktadır. 2017 yılından bu yana uluslararası seyahatlerde *İpek Yolu’nu Geçmek* projesi kapsamında çektiği kareler olan *Şii Müslümanla*, *Afgan Bastı Mülteci Kampı*, *Tayland’da Gay Bar* ve *Budist Manastır Okulu ve Yetimhanesi* gibi eserler SuperRare, Opensea ve Fondation gibi platformlarda sergilenerek *Panaromic Portraits*, ünlü koleksiyoner Pransky tarafından satın alınmıştır. Ayrıca Sotheby’s’in *Natively Digital* isimli sergisinde de sergilenme imkanı bulmuştur. Böylelikle bu seçkin ve ünlü platformda NFT çalışmaları sergilenen ilk Türk fotoğrafçı olarak tarihe geçmiştir (BT Haber, 2021).

Şekil 43. *Rızacan Kumaş: İpek Yolu'nu Geçmek* (acikradyo.com.tr, 2022)

2.1.7.2. NFT ve Kripto Sanat Kuzey Kıbrıs Örnekleri

ARUCAD, Arkin Innovation Hub ve Art Rooms galerisi ile birlikte Kıbrıs'taki tek NFT (Non-Fungible Token) sergisi olan NFT Showcase Ocak 2022'de halkla buluşmuştur. Kıbrıs'ta gerçekleşmiş ilk fiziksel NFT sergisi olarak, *Andaç Arslan, Batu Gündal, Hayati Evren, Murat Zengi, Sahar Rococo ve Tobia Repossini'nin* çeşitli dijital sanat eserlerinin yer aldığı *NFT Showcase*, bir ilke imza atmıştır. Art Rooms galerisinde gerçekleştirilen serginin ilham verici olmaktan çok daha fazlası olduğu söylenebilir; aynı zamanda teknolojinin sanatçıları nasıl güçlendirebileceğine dair bilgi ve eğitim dersi olarak da hizmet taşıdığı söylenebilmektedir (MyKıbrıs, 2022).

Şekil 44. *NFT Showcase* (giynikgazetesi.com, 2022)

Kuzey Kıbrıs Kampusu'ndan dereceye girenler, Ankara ODTÜ'nün en iyi üniversite bölümlerinin ödüllendirildiği törene katıldı. Kazananlar, ODTÜ Rektörü ve ODTÜ Kuzey Kıbrıs yerleşkesi rektör yardımcısı tarafından teslim edilen 2021-2022 sınıfı diplomalarıyla birlikte Türkiye'nin eğitim alanındaki ilk NFT sertifikalarını da takdim edilmiştir. Dereceye girenlere verdiği NFT sertifikaları ile ODTÜ'nün eğitimde bir ilke imza attığı görülmektedir (Kasap, 2022).

Şekil 45. ODTÜ Kuzey Kıbrıs NFT Sertifikaları (ncc.metu.edu.tr, 2022)

BÖLÜM III

Yöntem

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma kapsamında bir olguyu irdelemek ve anlamlandırmak maksadıyla nitel bir araştırma yürütülmüştür. Gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi veri toplama araçlarının kullanıldığı nitel araştırmalar, duygu, fikir, algı, olay ve olguların gerçekçi ve kapsamlı biçimde belirlenmesine yönelik araştırmalardır. Nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) ise bu araştırmada model olarak seçilmiştir. Bunun başlıca sebebi olgubilimin, tam olarak yabancı olmadığı fakat gerçek anlamda hakim olup, detaylı olarak bilmediğimiz olgular için uygun bir araştırma zemini oluşturmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu çalışmada da bütünüyle yabancı olunmayan ancak tam olarak ifade edilemeyen NFT kavramını tanımlamak, akademisyen ve öğrencilerin algılarını, bakış açılarını ortaya koyarak kavramı daha anlaşılır kılmak maksadıyla çalışmamıza uygunluk göstermektedir.

3.2. Çalışmanın Evreni ve Örnekleme

Söz konusu çalışma kapsamında bir olguyu irdelemek ve anlamlandırmak maksadıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Görüşme ve doküman incelemesi gibi veri toplama araçlarının kullanıldığı nitel araştırmalar, duygu, fikir, algı, olay ve olguların gerçekçi ve kapsamlı biçimde belirlenmesine yönelik araştırmalar olması açısından çalışmamıza uygunluk göstermektedir. Çalışmanın amacı doğrultusunda bir soru formuna yer verilmiştir. Araştırmanın evreni göz önünde bulundurulduğunda çalışmada amaca yönelik örneklem tercih edilmiştir. Amaca yönelik örnekleme, yapılan araştırmaya ve amaca yönelik bireylerin seçimi araştırmacıya bırakılmıştır (İşçil, 1973:300; Aktaran:Balcı,2015:104).

Araştırmanın evrenini Kuzey Kıbrıs'ta yer alan Yakın Doğu Üniversitesi 2022-2023 yılı Güz döneminde öğrenim gören öğrenciler ve akademisyenler oluşturmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın örnekleme amaçlı örneklem olarak belirlenmiştir. Bu noktada Yakın Doğu Üniversitesi 2022-2023 yılı Güz döneminde öğrenim gören Görsel İletişim Tasarımı, Halkla İlişkiler, Radyo, TV ve Sinema bölümlerinin her birinden onar (10) öğrenci alınması planlanmaktadır. Bunun yanı sıra belirtilen her bölümden beşer (5) akademisyenle görüşme yapılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda söz konusu

bölümler NFT hakkında güncel örneklerin araştırılmasından elde edilen bilgiler doğrultusunda en ilgi çekici alanların başında geldikleri görülmüş ve çalışmada örnek alınmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama yöntemi olarak ise nitel araştırma yöntemine ait veri toplama araçlarından olan odak grup görüşmesi belirlenmiştir. Araştırma kapsamında görüşme soruları hazırlanırken öncelikli olarak ilgili literatür taranarak başlıklar belirlenmiş, ardından çalışmanın amacı doğrultusunda ve uzmanlardan destek alınarak bu başlıklardan 15 açık uçlu soru (EK-1) oluşturulmuştur. Odak grup görüşmesi gerçekleştirilmeden önce belirlenen sorular 3 akademisyene okutulmuş ve soruların doğru anlaşılıp anlaşılmadığı test edilmiş ve bu doğrultuda da ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Ardından araştırma doğrultusunda örneklem ölçütlerini sağlayan gönüllü her bölümden olmak üzere 5 adet akademisyene ve 10 adet olmak üzere öğrencilerle görüşme yapılmıştır.

19.12.2022 tarihinde bir toplantı salonunda yüz yüze gerçekleşen görüşme yaklaşık olarak bir buçuk saat sürmüştür. Görüşmenin ilk aşamasında araştırmanın amacına uygun olarak sorular 2022-2023 yılı güz döneminde kuzey Kıbrıs'ta yer alan Yakın Doğu Üniversitesi'nde eğitim veren Görsel İletişim Tasarımı, Halkla İlişkiler, Radyo, TV ve Sinema bölümü akademisyenlerine sorularak görüşlerini belirtmeleri istenecektir. Görüşmenin ikinci aşamasında ise aynı sorular 2022-2023 yılı güz döneminde kuzey Kıbrıs'ta yer alan Yakın Doğu Üniversitesi'nde öğrenim gören Görsel İletişim Tasarımı, Halkla İlişkiler, Radyo, TV ve Sinema bölümünden öğrencilere yöneltilerek görüşlerini belirtmeleri istenecektir. Ardından tüm katılımcıların izni ile görüşmeye ait sesler telefon aracılığıyla kayıt altına alınmaya başlanmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak derinlemesine bilgi edinmek amacıyla katılımcılara, sırasıyla sorular yönlendirilmiş, "NFT" kavramına dair görüşleri nitel veri olarak toplanmıştır. Cevapların kısa ve/veya yetersiz geldiği durumlarda önceden hazırlanan yarı yapılandırılmış soruların yanı sıra katılımcılara alt sorular sorularak daha detaylı veriler elde edilmeye çalışılmıştır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma kapsamında odak grup görüşmesi ile elden edilen verilerin analiz sürecinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma tekniklerinden olan betimsel analiz, kısaca toplanan verilerin önceden belirlenen temalar odağında özetlenmesi ve yorumlanması sürecidir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu doğrultuda odak grup görüşmesi sonucu elde edilen verilere betimsel analiz

tekniki uygulanarak katılımcıların gözünden NFT uygulamalarının nasıl algılandığı, tanımlandığı ve ders olarak verilmesine yönelik tutumları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışılan konu çerçevesinde tasarlanan araştırma soruları Tablo 1’de görüldüğü gibi temalara ayrılmış, görüşme soruları ise bu temalar altında gruplandırılmış ve katılımcıların cevapları doğrultusunda bulgular incelenmiştir. Analiz yapılırken katılımların cevapları olduğu gibi aktarılmıştır.

Tablo 1.

Betimsel Analiz Kategorileri

“Dijital sanat” kavramına karşı katılımcıların bakış açısı nedir?

1. Dijital sanata karşı bakış açınız nedir? Sanat’ın dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

“NFT” kavramı katılımcılar için neyi ifade etmektedir?

1. NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?
2. NFT’leri bir yatırım aracı olarak görüyor musunuz?
3. NFT’leri gerçekten değerli görüyor musunuz?
4. Sizce NFT alanının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

NFT üretimine karşı katılımcıların bakış açısı nedir?

1. NFT’lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?
2. NFT’lere ulaşmanın yollarını bildirir misiniz?
3. OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçiriyor musunuz? Yanıtınız evet ise ne sıklıkla vakit geçiriyorsunuz ?
4. Ses getiren NFT satışları ilginizi çekti mi? Sizce NFT’leri çekiçi kılan nedir?
5. Hiç NFT Satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlediniz mi?

Geleceğin NFT kullanım alanları karşı katılımcıların bakış açısı nedir?

1. Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT’lerin nasıl bir etkisini görüyorsunuz?

NFT 'nin ders olarak verilmesi katılımcılar için neyi ifade etmektedir?

1. Sizce NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır? Süreç nasıl sağlanmalı ve düzenlenmelidir?
2. Sizce NFT'nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanlarının öğrenci merkezli öğrenme - öğretme sürecinde ne gibi sorunlarla karşılaşabilir? Bu sorunlara çözüm nasıl sağlanabilir?
3. Sizce NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanları öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçlerinde ölçme değerlendirme etkinliklerini nasıl yapmalıdır? Ölçme değerlendirme etkinliklerinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?

Çalışma süresinde gizlilik esasına ve etik kurallara bağlı olarak katılımcıların isimlerine açıkça yer verilmemiş, kodlar kullanılmıştır. Bu doğrultuda katılımlar "G.A1, S.A1, H.A1,G.Ö1, S.Ö1 ve H.Ö1" şeklinde tanımlanmıştır.

Tablo 2.

Katılımcı Bilgileri

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Meslek	Bölüm	Eğitim Başlangıç Yılı
G.A1	Erkek	-	Akademisyen	G.İ.T	2015
G.A2	Erkek	31	Akademisyen	G.İ.T	2013
G.A3	Erkek	34	Akademisyen	G.İ.T	-
G.A4	Kadın	27	Akademisyen	G.İ.T	2021
G.A5	Kadın	-	Akademisyen	G.İ.T	2022
S.A 1	Erkek	53	Akademisyen	R.T.C	-
S.A 2	Erkek	57	Akademisyen	R.T.C	2007
S.A 3	Erkek	59	Akademisyen	R.T.C	2011
S.A 4	Erkek	25	Akademisyen	R.T.C	2022
S.A 5	Erkek	36	Akademisyen	R.T.C	2021
H.A 1	Erkek	53	Akademisyen	H.İ.T	2019

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Meslek	Bölüm	Eğitim Başlangıç Yılı
H.A 2	Kadın	38	Akademisyen	H.İ.T	2020
H.A 3	Kadın	44	Akademisyen	H.İ.T	2004
H.A 4	Erkek	30	Akademisyen	H.İ.T	2013
H.A 5	Erkek	30	Akademisyen	H.İ.T	2019

Tablo 3.

Katılımcı Bilgileri

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Meslek	Bölüm	Sınıf
G.Ö 1	Erkek	27	Öğrenci	G.İ.T	4
G.Ö 2	Kadın	22	Öğrenci	G.İ.T	4
G.Ö 3	Kadın	22	Öğrenci	G.İ.T	4
G.Ö 4	Kadın	22	Öğrenci	G.İ.T	4
G.Ö 5	Kadın	23	Öğrenci	G.İ.T	4
G.Ö 6	Erkek	25	Öğrenci	G.İ.T	4
G.Ö 7	Erkek	23	Öğrenci	G.İ.T	4
G.Ö 8	Erkek	22	Öğrenci	G.İ.T	3
G.Ö 9	Kadın	23	Öğrenci	G.İ.T	3
G.Ö 10	Kadın	21	Öğrenci	G.İ.T	3
S.Ö 1	Erkek	38	Öğrenci	R.T.C	3
S.Ö 2	Erkek	58	Öğrenci	R.T.C	2
S.Ö 3	Erkek	23	Öğrenci	R.T.C	1
S.Ö 4	Erkek	20	Öğrenci	R.T.C	2
S.Ö 5	Erkek	22	Öğrenci	R.T.C	2
S.Ö 6	Erkek	22	Öğrenci	R.T.C	1
S.Ö 7	Erkek	19	Öğrenci	R.T.C	1
S.Ö 8	Erkek	22	Öğrenci	R.T.C	1

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Meslek	Bölüm	Sınıf
S.Ö 9	Erkek	21	Öğrenci	R.T.C	1
S.Ö 10	Erkek	23	Öğrenci	R.T.C	1
H.Ö 1	Erkek	25	Öğrenci	H.İ.T	3
H.Ö 2	Erkek	22	Öğrenci	H.İ.T	3
H.Ö 3	Kadın	22	Öğrenci	H.İ.T	4
H.Ö 4	Kadın	44	Öğrenci	H.İ.T	1
H.Ö 5	Erkek	23	Öğrenci	H.İ.T	4
H.Ö 6	Erkek	23	Öğrenci	H.İ.T	4
H.Ö 7	Kadın	23	Öğrenci	H.İ.T	3
H.Ö 8	Erkek	22	Öğrenci	H.İ.T	4
H.Ö 9	Erkek	22	Öğrenci	H.İ.T	3
H.Ö 10	Kadın	22	Öğrenci	H.İ.T	3

Araştırmanın katılımcıları, 2022-2023 yılı güz döneminde kuzey Kıbrıs'ta yer alan Yakın Doğu Üniversitesi'nde eğitim veren Görsel İletişim Tasarımı, Halkla İlişkiler, Radyo TV Sinema bölümü akademisyenleri ve öğrencilerinden oluşmaktadır. Katılımcılar 19- 59 yaş arası 14 kadın ve 31 erkek içermektedir.

3.5. Çalışma Planı

Araştırma sürecinde gerçekleştirilecek olası faaliyetler, bu faaliyetlere hangi ayda başlanacağı ve ne kadar sürede tamamlanacağı Tablo 4'de gösterilmektedir.

Tablo 4.

Tez Çalışma Planı

Faaliyetler	Zaman	Süre
Alan yazım taraması	Ekim 2022	15 Gün
Kaynakların okunup, notların alınması	Ekim 2022	1.5 Ay
Tez konusunun netleştirilmesi	Kasım 2022	10 Gün
Tez yazım sürecinin planlanması	Kasım 2022	5 Gün

Faaliyetler	Zaman	Süre
Evren ve örneklemin belirlenmesi	Aralık 2022	15 Gün
Veri toplama araçlarının geliştirilmesi	Ocak 2023	15 Gün
Odak grup görüşme sorularının hazırlanması	Mart 2023	15 Gün
Kavramsal çerçevenin yazılması	Mart 2023	2.5 Ay
Toplanan verilerin analizi	Mayıs 2023	15 Gün
Odak grup görüşmesinin gerçekleştirilmesi	Haziran 2023	1 Gün
Toplanan verilerin girişi ve analizi	Haziran 2023	10 Gün
Tüm verilerin çözümlenmesi	Haziran 2023	3 Gün
Tezin raporlaştırılma sürecinin tamamlanması	Haziran 2023	10 Gün
Tezin Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü'ne teslimi	Haziran 2023	1 Gün

BÖLÜM IV

Bulgular

Bu bölümünde toplanan veriler ışığında ulaşılan bulgulara değinilmektedir. Bu noktada odak grup görüşmesi yoluyla toplanan veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmektedir. 2022-2023 yılı güz döneminde öğrenim gören Görsel İletişim Tasarımı, Halkla İlişkiler, Radyo TV Sinema bölümü 10'ar adet öğrencileri ve 5'er adet akademisyen olmak üzere gönüllü katılımcı ile gerçekleştirilen odak grup görüşmesinden elde edilen bulgulara, belirlenen temalar altında yer verilecektir.

4.1. Odak Grup Görüşmelerinden Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde NFT kavramına yönelik, 2022-2023 yılı güz döneminde öğrenim gören Görsel İletişim Tasarımı, Halkla İlişkiler, Radyo TV Sinema bölümü 10'ar öğrenciyle gerçekleştirilen odak grup görüşmesinden elde edilen bulgulara yönelik ifadeleri belirlenen temalar altında yer verilecektir.

4.1.1. Dijital sanat kavramına karşı öğrencilerin bakış açısına yönelik bulgular

Bu kategoride yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin dijital sanata bakış açılarının ve sanatın dijitalleşmesini nasıl yorumladıklarının anlaşılması hedeflenmektedir. Bu nedenle görüşmenin en başında, "Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

" Sanatın dijitalleşme durumunun alanımızı gözle görülür bir şekilde genişlettiğini düşünüyorum. Günden güne bölümümüzün yelpazesi genişlemektedir bu durum yapacağımız eserlerin olanağı artırmaktadır. Bu noktada sanal ekonomileri ortaya çıkarttığını söyleyebiliriz. NFT'ler gibi, ilustrasyon çalışmaları gibi .. Ben daha çok video edit ve kurgu alanında kendimi geliştirmeye gayret ediyorum. Yeteneyim biraz daha bu yönde.. Teknolojinin odak noktasından biri olan görsel efektlerin günden güne gelişmesi ve dijitalle kaymamız sanal dünyada gerçeğe yakın işler çıkartma bilmek adına çok önem arz ettiğini söyleyebilirim. Açıkcası ben bu durumdan hoşnutum. Çünkü bu alanda kendimizi geliştirirsek kolaylıkla ismimizi duyurabiliriz. Bu da bizim için gurur verici bir durum olur." G.Ö 1

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

" Dijital sanat uçu bucağı açık olan bir alan ve bizleri çok fazla kısıtlamayan özgür bir alan. Ancak tedirgin olmamız gereken tarafları da var. Bunlardan bazıları bazen çalışmalarımızın doğallığını ve kalitesini zedeleyebiliyor. Öte yandan çok fazla rekabet var öne çıkmada, işimizi ve kendimizi göstermede zorluk yaşıyoruz.. O kadar birey var ki günümüzde sosyal medyayı ve dijital sanatı çok iyi bir şekilde kullanan hemen her şey tüketebiliyor. Bu durum bizi tek düze bir hale getiriyor. Biraz yorumlama yeteneğimizin köreldiğini düşünüyorum. Çünkü hem hızlı hemde yaratıcı olmamız gerekiyor. Mesela güncel bir örnek vermemiz gerekirse Netflix'de yer alan Wednesday dizisi çok kısa sürede viral olmuştu. Diziyi bir çok kişi tüketmeden çizimleri her şekilde yapıldı, dans videoları, makyajları, kombin videoları vb. Kısacası her alanda ve her şekilde hemen tüketildiğini söyleyebiliriz. Günün sonunda sıra bana gelmeden yapacak tasarım kalmıyor.. " **G.Ö 2**

"Dezavantajları da var tabiki yaratıcı, farklı bir tasarım ortaya koymakta bizi köreltiyor. Farklı, yapılmamış bir şey bulmakta zorlanıyoruz. Ama bunu başardığımız anda da bizi destekleyen ve önümüzü açan bir yapısı var. Ancak şimdiki nesil ve teknolojiyle daha rahat bir ulaşım söz konusu hemen her şeyin yapılması sivrilmek adına kötü ama bir tasarım yapacağımızda ilk iş fikir elde etmek için benzer bir şekilde yapılan işleri incelemek oluyor ve bulamadığımız takdirde de bizi daha zor bir tasarım süreci bekliyor. Günümüzde her şey yapıldığı için aslında sanat ve tasarımın yeni bir şey keşfetmekten çıkıp var olan bir şeyin üstüne katmak olarak şekil değiştirdiğini söyleyebiliriz. Bence bu yaratım açısından daha kolay ve zahmetsiz.." **G.Ö 3**

" Dijital sanat bizim bölümün tam odak noktası. Ancak buna rağmen karşı olunması bana saçma geliyor.. Her sanatçının farklı bir stilli var. Bir stil elde ettiğimiz zaman aynı çizimi bile yapsak farklı sonuçlar doğurur ve istemsiz kendimizden bir şeyler katmış oluruz. Bu durumda bizi farklı ve özel kılar diye düşünüyorum. Öte yandan esinlenme noktasında daha fazla örneğe maruz kaldığımızdan kaynaklı sanatın git gide dijitalleşmesi beni heyecanlandırıyor. Bu rekabet durumunda benim hoşuma gidiyor açıkcası çünkü beğenilmek, öne çıkmak, takdir görmek daha fazla haz veriyor. Öyle ki artık sosyal medya sayesinde artık bu konuda ün yapmış ve ya genel anlamda ün yapmış kişiler tarafından da görülebiliyor ve takdir edilebiliyoruz. Hatta bu sayede o düzeyde insanlarla ortak iş bile yapabilecek bir şans var elimizde.. Benim için avantajları daha ağır basıyor diyebilirim." **G.Ö 4**

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

“Günümüz teknolojinin gelişmesiyle oluşan yapay zekaları gün geçtikçe gelişmesiyle sanat alanının da görmeye başladık.. Yakın bir zamanda sosyal medyada da popüler olan belirli applerin yaptığı avatar tasarımlarının gün yüzüne çıktığını görüyoruz. Bu belirli applere fotoğraflarınızı attığınız anda yapay zeka avatar tasarımlarınızı size yollamaktadır. Yavaş yavaş logo tasarımı için de bu durumun geçerli olduğunu görüyoruz. Gerek illüstrasyon sanatçıları gerek bizim gibi tasarımcılar haklı olarak bu duruma çok sinirli ve tepkili olduğunu gözlemliyoruz. Büyük emekler ve zaman gerektiren bu eserleri şu an yapay zeka çok daha kolay bir şekilde aynı kalitede olmasada çıkartabiliyor. İlerde daha da dijitalleşmeye maruz kalırsak bizim iş sektörümüzün tehlikeye gireceğini düşünüyorum.. Bize yapacak iş kalacak mı emin değilim açkcası.. Yerimizi yapay zeka alabilirmiş gibi geliyor.” **G.Ö 5**

“Bende herkes gibi olumlu bakıyorum. Yaşadığımız dünya her geçen gün dijitalleşiyor. Şu an ki nesile baktığımızda Z kuşağı dijitalin içine doğmuş bir nesil ve sanatın da kuşağa ayak uydurması gerekmektedir. Dijitalleştikçe gelişeceğimizi geliştikçe de daha fazla dijital bir hal alacağımızı söyleyebiliriz. Bu süreç kaçınılmaz ancak kendim için söyleyebilirim ki heyecan duyduğum kadar korkuyorum da. Çünkü şöyle bir gerçek var ki ne kadar kendimizi geliştirirsek geliştirelim dijital sanat öyle bir alan ki hep bir eksik hep bir geri kalıyoruz. Yetişmek mümkün değil. Doğru alanlara evrilmek hem maddi hem manevi anlamda çok önemli olmakta. Buna ek olarak ileriki yıllarda dijital sanat neye evrilecek bunun tahmini de mümkün değil. Günümüzde daha önce aklımıza gelmeyen, tahmin bile edemeyeceğimiz alanlar, akımlar ortaya çıkmakta. İlerisinde neye dönüşeceğinin belirsiz oluşuda heyecanlandırırken bir yandan da korkutuyor..” **G.Ö 6**

“Benim olumsuz bir bakış açım yok. Yaptıklarının karşılığını aldığı bir alan olarak görüyorum. Ben animasyon, illüstrasyon ve video montaja eyimliyim daha çok. Biraz çeşitli olmaya dikkat ediyorum şu anda ki ilerde maddi açıdan iyi olana kolaylıkla evrilebileyim. Tam dijital sanatın içerisindeyim diyebilirim aslında..” **G.Ö 7**

“Sanat’ın giderek dijitalleşmesi ulaşabilirliğini daha kolay kılıyor. Tek tek müzeleri gezmekten sanal ortamda hepsini evden çıkmadan gezmek daha kolaylık sağlıyor. Özellikle günümüz şartlarında yurt dışındaki müzeleri gitmeden gezme şansına sahip olmak büyük bir şans olmaktadır.” **G.Ö 8**

“Ulaşılabilirlik açısından Sanat’ın artık avucumuzun içinde olduğunu belirtebiliriz. Dijital sanatın bu kadar kolay ulaşılabilirlik sağlaması, maliyetinin düşük olması vs. Gibi etkenlerden geleneksel sanatın artık değersizleştiğini düşünüyorum. Zaten artık yeni nesilden pek geleneksel sanat icra eden kalmadı talebinde gündün güne azaldığını söylemek mümkün olmaktadır. Kısacası eskisi kadar popülerliği kalmadı daha farklı sanat tarzlarına yöneldiğimizi düşünüyorum.” **G.Ö 9**

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

“Sanat dalında bir esere olması gerekenden daha geç değer ve beğeni verildiğini düşünüyorum. Bir Van Gogh’ a baktığımız zaman yaşadığı zaman içerisinde hiç bir zaman yeterince talep ve ilgi göremedi. Sadece sanat eserlerini abisi satın aldı diye biliyorum ve yaşadığı süre boyunca hep maddi sıkıntılar yaşadı. Değer görmemesinin de getirdiği çok ağır psikolojik savaşlar verdiğini söyleyebiliriz. Ancak şu an en popüler sanatçılar arasında yer almaktadır. Dijital sanat ve sanatçıları için de aynı şeyi söyleyebiliriz. Şu an sanat çok basitleşti, bu sanat mı? Şeklinde yorumlanıyor ancak ilerde bir Van Gogh eseri gibi değer kazanacak..” G.Ö 10

Görüşmenin ilk sorusu olarak bu sorunun yönlendirilmesinin amacı; katılımcılara dijital sanata bakış açılarının ve sanatın dijitalleşmesini nasıl yorumladıklarını ortaya koymaktır. Cevaplar incelendiğinde G.Ö 1 sanal dünyada gerçeğe yakın işler çıkarta bilmek adına dijital sanatın önem arz ettiğini düşünmektedir. Buna noktada bu durumdan hoşnut olduğunu dile getirmektedir. G.Ö 2 ise dijital sanatı özgür bir alan olarak görmektedir.

Ancak G.Ö 2 ve G.Ö 3 dijital sanat karşısında tedirgin hissettiğini dile getirmektedir. Tedirgin olma sebeplerinden bazıları bazen çalışmaların doğallığını ve kalitesini zedelediğini, öte yandan çok fazla rekabet olduğunu düşünmektedirler. Bunun yanı sıra sanatçıların toplum tarafından kolaylıkla fark edilemediğini gözlemlemektedirler.Öte yandan G.Ö 3 yaratıcı, farklı bir tasarım ortaya koymakta sanatçıları körelttiğini düşünmektedir. Ancak G.Ö 3 ve G.Ö 4 sanatçıları destekleyen ve sanatçıların önünü açan bir yapısı olduğunu söylemektedir. Öyle ki G.Ö 4 esinlenme noktasında daha fazla örneğe maruz kalındığından sanatın git gide dijitalleşmesinden heyecan duyduğunu söylemektedir.

Bu noktada G.Ö 4 için avantajları daha ağır basmaktadır.Günümüz teknolojinin gelişmesiyle oluşan yapay zekaları gün geçtikçe sanat alanının da görüldüğünden bahseden G.Ö 5, ilerde daha da dijitalleşmeye maruz kalındığında tasarım, sanat sektörünün tehlikeye gireceğini düşünmektedir. Öyle ki yapay zekanın sanatçıların yerlerini alabileceği yönünde korkusunun olduğu gözlemlenmektedir. G.Ö 6, G.Ö 7 ve G.Ö 8 ‘de diğer katılımcılar gibi olumlu yönde düşüncelere sahip olmaktadır.Ancak G.Ö 6 heyecan duyduğu kadar korktuğunu da dile getirmektedir.

Bu bağlamda dijital sanatın her geçen gün hızla gelişim göstermesinden kaynaklı olarak sanatçı olarak hep eksik ve geride kaldıklarını dile getirmektedir.Buna ek olarak ileriki yıllarda dijital

sanatın neye verileceğini tahmin edilemediğinden kaynaklı olarak da endişe duyduğunu söyleyebiliriz. Öte yandan G.Ö 8 ve G.Ö 9 sanatın giderek dijitalleşmesiyle ulaşılabilirliğinin daha kolay olduğunu düşünmektedir. Özellikle G.Ö 9 dijital sanatın bu kadar kolay ulaşılabilirlik sağlaması, maliyetinin düşük olması vs. gibi etkenlerden geleneksel sanatın artık değersizleştiğini düşünmektedir. Son olarak G.Ö 10 ise ilerde dijital sanatın daha da benimseneceğini ve değerli olacağını dile getirmektedir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da dijital sanata bakış açılarının ve sanatın dijitalleşmesini nasıl yorumladıklarının anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın Dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

“Dijitalleşmenin getirdiği kaçınılmaz bir son olarak görüyorum. Ancak bu kadar dijitalleşme mesleklerimizi riske atabilir gibi geliyor. Halka ilişkiler üzerinden söylemek gerekirse üçüncü bir kişiye ihtiyaç duymadan insanlar kendi pazarlamasını yavaş yavaş yürütmeye başladığını söyleyebiliriz. Özellikle teknolojinin içine doğmuş bir kuşaksanız ve sosyal medyaya hakimseniz.. Bu durumda biraz ürkütücü açıkcası. Kısıcası dijitalleşme bizlere her alanda kolaylık sağlıyor. Bu kolaylığın bizlere hem avantaj hem de dezavantaj olduğunu düşünüyorum. Çünkü bir şey kolay bir hale büründüğünde herkes tarafından yapılabilecek bir hale bürünür. Bu durumda insanlar arası farkı ortadan kaldırarak yapılan işi önemsiz bir hale getirir..” H.Ö 1

“Dijital sanat ile geleneksel sanat hemen hemen aynı olduğunu düşünüyorum. Günümüz şartlarına bakıldığında teknolojik ürünleri ve teknikleri içine alarak kendini geliştirmesi çok normal ve olması gereken bir yolculuk.. Gün geçtikçede toplum içerisinde yer alan her bir birey sevip yaşamlarının içerisine alabileceğini ve benimseyebileceğini düşünüyorum.. Tabi bu toplumu asosyal bir hale getirebilir ancak yaşantımızı rahatlatmak için yapılan her teknolojik gelişme maalesef ki asosyalliği yanında getirmektedir.” H.Ö 2

“Açıkcası ben oldukça tedirginim ve korkuyorum geldiğimiz son durumdan kaynaklı olarak.. Sanat’ın her şeklini değerli görüyorum ancak ben daha çok gelenekselci tarafa yatkınım. Online ve ya internet üzeri olan sanat maalesef ki aynı hazzı vermemektedir. İnsanların iç içe olduğu birbirinin yüzüne baktığı, temas ettiği her şey daha kıymetli ve özel olduğunu düşünüyorum ki sanat dediğimiz alan yorum yaptıkça derinlemesine analiz yaptıkça gelişim gösteren bir şey. Dijital sanatın yapım aşamasında avantajları daha çok ağır bassada özellikle maliyet ve kolaylık olarak dijitalleşme sadece bu yönde kalmıyor sanatı sunuş şeklimiz de değişkenlik gösteriyor ve ben şu an ki durumun eseri değersiz gösterdiğini düşünüyorum.” H.Ö 3

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın Dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

“ Her dönem yeniliklerle karşı karşıya kalıyoruz. Bu doğrultuda sanat alanında var olan akımlara tepki olarak her zaman daha farklı bir akım çıktığını gözlemliyorum. Bizimde ister istemez bu akımları hayatımıza entegre ettiğimizi söyleyebiliriz. Dijital sanatta hayatımıza kolaylık getirdiği aşikar o yüzden bu durum beni memnun ediyor ancak bir yandan da korkuyorum. Çünkü iyi yönde ve kararında kullanmadığımız takdirde bizim için çok büyük bir tehlike olduğunu düşünüyorum. En basiti asosyal ve obez bir jenerasyonla karşı karşıya kalabiliriz.” H.Ö 4

“Ben açıkcası mantıklı bir gözle bakamıyorum. Sanatın hale daha bir tabloya ve ya herhangi bir nesneye aktarılıp işlenmesi gerektiğine inanıyorum. Bana göre dokunabilmeliyiz, alıp duvarımıza asabilmeliyiz. Ben dijital bir üründen ziyade el emeğinin daha değerli olduğunu düşünüyorum. O yüzden geleneksel sanat benim daha çok hoşuma gidiyor. Ancak hayatımızın kolaylaşması da hoşuma gitmiyor değil.. ” H.Ö 5

“ Bana göre dijital sanat daha çok kar amaçlı kullanılan bir sanat türü olmaktadır ve sanat bence böyle bir alana dönüşmemeli. Bana bu dönüşüm yanlış geliyor. Sanat eseri daha çok göze hitap etmeli. Ben daha çok geleneksel sanatı benimsiyorum. Ancak hayatımızın kolaylaşması da hoşuma gitmiyor değil.. ” H.Ö 6

“ Sanat eserlerini istediğimiz zaman istediğimiz yerde ulaşabiliyor ve görebiliyor olmamız bence güzel bir şey. Öte yandan baskı ve yayma kısmı geleneksel sanata göre daha az maliyetli ve kolay bundan kaynaklı daha büyük düşünabiliyoruz.. Bir ürünü pazarlarken işimizi büyük bir oranda kolaylaştırdığını söyleyebiliriz. Dolayısıyla doğru kullanıldığı takdirde bu durum beni korkutmuyor.Çünkü teknoloji ile yaşama adapte olmamız bence süreç içerisinde olağan bir şey. Bu noktada dijital yaşamın insan yaşamına dahil olması ve sanat üzerindeki etkileri bence güzel ve olumlu olmaktadır. Ancak zor yanları da var tabiki. Rakipler artıyor, mücadele edilen insan sayısı artıyor ve dijital yaşam üzerinden ilerlediği için imkanların kısıtlı olmasından kaynaklı aynı düzeyde herkes erişemediğinden de zor olabiliyor.” H.Ö 7

“ Ben daha çok geleneksel sanatla iç içe olmak isterdim ama dijitalleştikçe insanlara daha fazla yayılmaya başladı sosyal medya aracılığıyla ve böylelikle daha fazla dikkat çektiğini söyleyebiliriz. Ancak Dijitalleşmeyle birlikte ürettiğimiz sanat eserleri, tasarımlar tek düze olmaya başladı herkes benzer şeyler üretiyor. Farklılık kalmadı diyebiliriz. O kadar hızlı yayılıyor ki hemen tüketiyoruz. Dolayısıyla üstüne bir şeyler katmada sıkıntı yaşıyoruz. Ben bu yüzden sanatın geleneksel boyutunda sınırlı kalmasını isterdim..” H.Ö 8

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın Dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

“ Boyaların, tuvallerin, resim fırçalarının yerini yazılımlara, çizim pad'lerine, GIF'lere bıraktığı bir geleceğe doğru emin adımlarla ilerliyoruz. Dijital sanatın hayatımızı kolaylaştıran bir yapısı olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla dijital sanatı yayınlamanın, paylaşmanın ve satmanın kolaylığı, dünyanın her yerindeki dijital sanatçılar için birçok yeni iş ve kariyer olanağı sağladığını gözlemliyoruz. Bu durumu heyecan verici buluyorum. Ancak tam anlamıyla satın alma noktasında sanal olan şeylere güven duymuyorum.” H.Ö 9

“ Sanat'ın gözle görülür elle tutulur kalması gerektiğini düşünüyorum. Bence böyle daha değerli ve özel .. Ancak dijital sanatın erişilebilirlik açısından çok daha geniş çapta etkili olduğu bir gerçek. Öte yandan Sanatçı sonsuz defa deneme ve yanılma imkânına sahip olabiliyor. Bunlar tabiki güzel kolaylıklar ama boya, tuval gibi fiziksel araçlar yerine tasarım programları ile yapılması bence eserle kurulan bağı zedeliyor.. Öte yandan kendi adıma söylemem gerekirse ne kadar kolaylık sağlarsa sağlasın gözle görmek, elle tutmak daha çok güven veriyor.” H.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde H.Ö 1 bu kadar dijitalleşmenin mesleklerimizi riske atabileceğini düşünmektedir. Dolayısıyla biraz ürktüğünü dile getirmektedir. Öte yandan dijitalleşme bizlere her alanda kolaylık sağlasa da bu kolaylığın bizlere hem avantaj hem de dezavantaj olduğunu dile getirmektedir. Çünkü bir şey kolay bir hale büründüğünde herkes tarafından yapılabilecek bir hale büründüğünü savunmaktadır. H.Ö 2 ise dijital ve geleneksel sanatın hemen hemen aynı olduğunu düşünmektedir. Buna ek olarak gün geçtikçe toplum içerisinde yer alan her bir bireyin dijital sanatı sevip yaşamlarının içerisinde dahil edebileceğini ve benimseyebileceğini savunmaktadır.

Öte yandan H.Ö 3 tamamen zıt bir görüşle dijital sanattan aynı hazzı alamadığını söylemektedir. Bunun yanı sıra dijital sanatın yapım aşamasında özellikle maliyet ve kolaylık olarak avantajları daha çok ağır bassada dijitalleşme sadece bu yönde kalmayıp sanatı sunuş şeklimiz de değişkenlik gösterdiğine inanmaktadır. Şu an ki durumun ise eseri değersiz gösterdiğini düşünmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda sanatın giderek dijitalleşmesinden oldukça tedirgin olduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan H.Ö 4 ve H.Ö 9 ise dijital sanatın hayatlarına kolaylık getirdiğinden kaynaklı olarak memnun olduklarını dile getirmektedirler. Ancak bu durumdan heyecan duysadalar da bir yandan da korku ve güvensizlik duyduklarını dile getirmektedirler. Çünkü iyi yönde ve kararında kullanılmadığı takdirde çok büyük bir tehlike yaratabileceğini düşünmektedirler.

H.Ö 2 ve H.Ö 4'de göre bu tehlikelerden bir tanesi asosyal ve obez bir jenerasyonla karşı karşıya kalabileceğimiz yönündedir. Öte yandan H.Ö 5 mantıklı bir gözle bakmadığını ifade

etmektedir.Öyle ki H.Ö 5 ,H.Ö 6, H.Ö 8 ve H.Ö 10 sanatın hale daha bir tabloya ve ya herhangi bir nesneye aktarılıp işlenmesi gerektiğine inanmaktadır. Bu noktada dijital bir üründen ziyade el emeğinin daha değerli olduğunu düşünmektedirler. Ancak dijital sanatında hayatı kolaylaşmasına karşı olumlu baktıklarını söylemek mümkündür.

Bunun yanı sıra H.Ö 8 dijitalleşmeyle birlikte üretilen sanat eserlerinin benzerliğinden hoşnut olmadığını dile getirmektedir.Son olarak H.Ö 7 dijital sanat eserlerine daha kolay ulaşılması, baskı ve pazarlama kısmının daha az maliyetli ve hızlı olması birer avantaj olmaktadır. Dolayısıyla doğru kullanıldığı takdirde sanatın giderek dijitalleşmesinden dolayı korku duymadığını dile getirmektedir. Bu noktada dijital yaşamın sanat üzerindeki etkilerini güzel ve olumlu bulduğunu söyleyebiliriz. Ancak rakiplerin artması, mücadele edilen insan sayısının artması ve imkanların kısıtlı olmasından kaynaklı aynı düzeyde herkesin erişememesini de dezavantaj olarak belirtmektedir.

Bu tablo altında Radyo TV ve Sinema öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da dijital sanata bakış açılarının ve sanatın dijitalleşmesini nasıl yorumladıklarının anlaşılmasının öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın Dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

“Sinemanın 7. Sanat dalı olarak kabul edilmesiyle aslında film sektörü üzerinden bu soru yanıtlanabilir. Eskiden video kasetler DVD’ler vardı aynı şekilde televizyonda tabiki dönüşüme uğradığını söyleyebiliriz. Plazmalar , elsideler, smart TV’ler hayatımıza dahil oldu ancak baktığımızda yine bir kare çerçeveye bakıp da izliyoruz.Dolayısıyla dijitalleşmesini sinema açısından çokta büyük bir sorun olarak görmüyorum. Günümüzde filmler internet üzerinden izleniyor. Netflix ve benzeri platformlar ortaya çıktı daha farklı şeylerde çıkması olası gözükmektedir.Kesinlikle dijitalleşmesine karşı değilim. Çünkü eskiden televizyon icad olduğunda sinema artık öldü deniliyordu ancak baktığımızda sinema bugün dahil kendini korumaktadır .Dolayısıyla dijitalleşme sinema sektörünü öldürmez diye düşünüyorum. Yani korkutucu bir durum yok.” S.Ö 1

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın Dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

“Sanatta bir sanatçının yaratım dediği sanat olayı vardır birde o sanatı oluştururken kullanılan bir zanaat olayı vardır. Bu doğrultuda dijitalleşme artıkça sanat azalırken zanaat artmaktadır. Bu gelişmeden dolayı ortaya çıkarılan sanat eserinin sanatsal değeri azalmaktadır. Kısacası sanatın dijitalleşerek derinliğinin azaldığını ve yapay bir hale büründüğünü düşünüyorum. Dijital sanat ile birlikte daha yüzeysel sanat eserleri ortaya çıkmaktadır. Sanatsal donanımınıza bağlı olarak geleneksel sanattan alacağınız haz ile dijital sanattan alacağınız haz farklı olmaktadır. Bu sanatı nasıl algılayabildiğinizle bağlantılıdır. Belli bir sanat zevkine sahip insanlar için dijital sanatın tatmin edici olmayacağını düşünüyorum. Anlaşılacağı o ki beni sanatın dijitalleşmesi çok rahatsız ediyor ve hiç keyif almıyorum. Hatta korkuttuğunu söyleyebilirim. Çünkü öncesinde olan doğal dediğimiz zanaattan çok sanat kısmının ağır bastığı eserleri yapmak artık kolay olmayacak, talep edilmeyecek ve bir kazanç sağlamayacak. Üretmesi çok zaman aldığı için uğraşılmayacak. Onları üretecek nitelikte sanatçıda olmayacak. Zaman geçtikçe artık sanatın zanaate dönüşmüş bir hale geleceğini düşünüyorum. Öte yandan sanatın yaratımında dijitalleşmenin yarattığı faydalar elbette var. Mesela negatif filmlerin ortadan kalkmasıyla tekrar tekrar çekimler kolaylıkla yapılabilir ve maliyeti daha az oluyor. Yayım anlamında da tabi ki çok faydalı olduğunu söyleyebiliriz. Daha çok kitleye ulaşabiliyoruz. Ancak sanatı yaratırken oluşan yapaylık beni rahatsız ediyor.” **S.Ö 2**

“ Önceden bir film yayınlandığında ilk önce sinemaya çıkardı ondan sonra internet sitelerine düşerek toplumda yer alan herkesle paylaşırdı. Şu an pek böyle bir durum kalmadı. Günümüzde Netflix , Disney Plus gibi benzeri platformlara özel diziler ve filmler yapılmakta olduğunu görüyoruz. Daha az maliyete filmler / diziler yaratabilmemin yanı sıra bir çok farklı dinden, ırktan kişiye de hitap edebiliyoruz. Ancak dijitalleşmek açıkcası beni korkutuyor.” **S.Ö 3**

“Sanatın dijitalleşmesi benim için olumlu ve güzel bir gelişme olmaktadır. Geleneksel sanattan çok daha kolay üretilmekte olduğunu düşünüyorum. Sanatın giderek dijitalleşmesi beni çok mutlu ediyor ben daha çok dijital tarafa yatkınım. Avatar ve benzeri filmlerin yapım aşaması oldukça ilgimi çekmektedir. ” **S.Ö 4**

“ Dijitale hem karşıyım hem değilim. Karşı olmamın sebebi insanların sinemaya gitme aktivitesi, sosyalleşme imkanının kalmadığını düşünüyorum. Eskisi kadar sinemaya gitme bir şey ifade etmiyor. Bu sanat nezdinde sergiler için de geçerli olduğunu söyleyebiliriz. Basite indirgenildiğini gözlemliyorum.. Karşı olmamamın sebebi ise filmlere ve ekipmanlara ulaşmak daha kolay ve dijitalleşmenin bize sağlamış olduğu bir yenilik olan interaktif filmler sayesinde etkileşim yaratılmaktadır. Eskiden bir sinema filminde izleyicinin ne düşündüğünü yönetmen bilemezdi. Şu an bir film hakkında kimin ne düşündüğü yorumlarla sabit kalmaktadır. Böylelikle de yönetmenden oyuncuya herkes kendini geliştirme yönünde kolaylık görmektedir. ” **S.Ö 5**

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın Dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

“Doğru kullanılırsa dijitalleşen dünyada bizi daha da geliştireceğine, iyi yerlere getireceğine inanıyorum. Dezavantaj olarak bizlere çok fazla rakip yaratsada aynı zamanda önümüzü de açmakta olduğunu düşünüyorum. Heyecan ve heves yaratsa da bir yandan da kişiyi korkuttuğunu söyleyebilirim. Bunun nedeni öne çıkmak için farklı, yaratıcı ve yenilikçi olma baskısını artırdığını düşünüyorum. Daha kolay erişim ve görünürlük sebebiyle sürekli daha iyi fikirlere, yeteneklere ve çalışmalara maruz kaldığımızdan özgüven düşüklüğü yaratabiliyor. Sanat anlamında da her şey çok hızlı yaşanıp tüketilebiliyor hale geldiğini gözlemliyorum.” S.Ö 6

“ Geleceği olduğuna inanıyorum. Bir zamanlar bu işi yapmışım. Aynı zamanda dijital çizim yaptığım için bazılarını NFT’ye dönüştürmüştüm. Yani ilgili olduğumu belirtmek isterim. O yüzden beni bu durum korkutmuyor. Açıkcası daha iyi olacağını düşünüyorum. Normal çizimde dijital çizimde yapan biri olarak dijital çizimi tercih ediyorum.” S.Ö 7

“ Sanat dijitalleştikçe bence şu anda somut olarak görebildiğimiz bizim icra ettiğimiz sanatlarında değeri artıyor ve bu bağlamda daha güzel olduğunu düşünüyorum. Bence heyecan verici bir şey ancak kim nasıl kullanacağını daha tam olarak kavrayamadığını düşünüyorum. Bende tam olarak bilmiyorum mesela”... S.Ö 8

“ Şahsen ben sanatın dijitalleşmesini pek uygun bulmuyorum. Ben daha çok geleneksel sanata yatkın olduğumu söyleyebilirim. Ancak bu durum tabiki kaçınılmaz bir halde. Ben bu duruma karşı nötrüm. Kaçınılmaz bir durum olduğundan kaynaklı dijital sanata maruz kalıyorum ama uzak durmaya çalışıyorum diye bilirim.. ” S.Ö 9

“ Ben sanatın dijitalleşmesine karşıyım. Çünkü sanatın dijitalleştikçe anlamını yitirdiğine inanıyorum ve bu durum beni korkutuyor. Aynı zamanda bu durumun sinema içinde geçerli olduğunu düşündüğümünden özellikle iş dünyası açısından beni korkuttuğunu söyleyebilirim.” S.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde S.Ö 1 kesinlikle sanatın dijitalleşmesine karşı olmadığını açıklamıştır. S.Ö 2 ve S.Ö 10 ise sanatın dijitalleşerek derinliğinin azaldığını ve yapay bir hale büründüğünü düşünmektedir. Öte yandan geleneksel sanattan alınan haz ile dijital sanattan alınan hazın farklı olduğunu ifade eden S.Ö 2, belli bir sanat zevkine sahip kişiler için dijital sanatın tatmin edici olmayacağını düşünmektedir. Dolayısıyla sanatın dijitalleşmesinden çok rahatsız olduğunu ve bu durumdan hiç keyif almadığını dile getirmektedir.

Bu noktada S.Ö 2, S.Ö 3 ve S.Ö 10 için dijital sanatın avantajlarına rağmen korku duyduğu gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra S.Ö 4 ise sanatın dijitalleşmesini olumlu ve güzel bir gelişme

olarak yorumlamaktadır. Bu bağlamda sanatın giderek dijitalleşmesinden mutlu olduğunu dile getirmektedir. S.Ö 5 ise dijital sanata karşı olup olmamakta kararsızlık yaşamaktadır. Karşı olmasının başlıca sebebi sanatın basite indirildiğini düşünmesidir. Ancak sanatın dijitalleşmesiyle eserin daha fazla etkileşime girilebilmesi ve dijital sanatın her açıdan kolaylık sağlaması hoşuna gitmektedir. S.Ö 6 sanatın giderek dijitalleşmesi kişide heyecan ve heves duyguları uyandırsa da bir yandan da kişiyi korkuttuğunu savunmaktadır. Bunun sebebi olarak öne çıkmak için farklı, yaratıcı ve yenilikçi olma baskısı yarattığını düşünmektedir. Yani daha kolay erişim ve görünürlük sebebiyle sürekli daha iyi fikirlere, yeteneklere ve çalışmalara maruz kalındığından özgüven düşüklüğü yaşandığını savunmaktadır. S.Ö 7 diğer katılımcılardan farklı olarak geçmiş yıllarda NFT ürettiğini dile getirmiştir. Yani NFT eserlerle daha yakından ilgilendiğini söylemek mümkün olmaktadır. Bundan kaynaklı olarak da korku duymadığını söylemektedir.

Buna ek olarak geleneksel çizimde dijital çizimde yapan biri olarak dijital çizimi tercih ettiğini de belirtmektedir. S.Ö 8 sanatın dijitalleştiğe şu anda somut olarak görebildiğimiz geleneksel sanatlarında değerinin arttığını ve bu bağlamda daha güzel olduğunu düşünmektedir. Bu noktada sanatın dijitalleşmesine karşı heyecan duyduğu gözlemlenmektedir. Ancak NFT'leri kendisi de dahil olmak üzere kimin nasıl kullanacağını daha tam olarak kavrayamadığını düşünmektedir. Son olarak S.Ö 9 ise sanatın dijitalleşmesini pek uygun bulmadığını ve daha çok geleneksel sanata yatkın olduğunu ifade etmektedir. Ancak bu durum kaçınılmaz bir hal olarak gördüğünden kaynaklı olarak nötr kaldığını dile getirmektedir.

4.1.2. NFT kavramının öğrenciler için neyi ifade ettiğine yönelik bulgular

Bu kategoride yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin NFT kavramını daha önceden duyup duymadığının, bu kavramın onlar için neyi ifade ettiğinin veya neyi çağrıştırdığının öğrenilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin başlarında, "NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve ya keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?" diye soru yöneltilmiştir. Bu doğrultuda kavramı tanımlamaları istenmiştir.

Görüşme sorusu 2: NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve ya keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?

" NFT'lerin daha çok bitcoin dünyada popülerleşmeye başladıktan sonra ortaya çıktığını gözlemlemekteyim. NFT'leri kabaca dijital tasarımların platformlar aracılığıyla satılabildiği bir alan şeklinde tanımlayabilirim.." **G.Ö 1**

Görüşme sorusu 2: NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve ya keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?

“NFT'leri dijital platformlar üzerinden sanat eserlerini satılabilir varlıklara dönüştüren dijital bir sertifika şeklinde açıklayabilirim. Açıkcası çok bir bilgim yok..” G.Ö 2

“Teknolojik gelişmeler doğrultusunda sanat eserlerinin pazarlaması ve satın alması da evrimleşti. Tamamen internete ve dijital yönelmeye başladığımız şu günlerde artık pandemiyle birlikte mağazadan kıyafet alışverişi yapanların sayısı çok azaldı. Kıyafet almak için bile bir mağazaya artık gitmiyorsak neden galerilere de gidelim ki ? Bence zaman geçtikçe keyfimiz istemediği sürece hiç bir şey için dışarı çıkmamıza gerek kalmayacak her alanın bir dijital seçeceği iyi kötü olacağını düşünüyorum..NFT'lerinde pandemiyle birlikte bu şekilde ortaya çıktığını düşünüyorum.” G.Ö 3

“Kripto paralar üzerinden alışı ve satışı gerçekleştirilen dijital eserler.. Pek bir bilgiye sahip değilim.” G.Ö 4

“Günden güne gelişen teknolojik gelişmeler doğrultusunda sanal bir dünya oluşuyor. Bu sanal dünyanın sanat kısmının başında NFT'ler yer alıyor. Bundan gayet memnun olduğumu söyleyebilirim.. Bunun sebeplerinden bir kaç sanatçıların ve sanat eserlerinin değerini artırması ve korumasıdır. Günlük hayatta müşteri tacizine çok fazla uğruyoruz.. Fiyatta indirim isteyen, ücret geciktirmesi yapan ve ya kopyalayarak habersiz bir şekilde çalışmamızı kullanan onlarca insana maruz kalıyoruz ki kendimizi değersiz hissediyoruz. NFT alanında pazarlık yapılamaması ve haklarımızı koruyan bir sisteme sahip olması beni mutlu ediyor.” G.Ö 5

“Ben NFT alanını ilk 2020 - 2021 pandemi döneminde bir YouTube kanalında görmüştüm. O zaman platformlara davet yöntemiyle giriş yapıyordu ve sadece kendini kanıtlamış kişileri içeriyordu. Ben hala bu sistemden yanayım. Her çalışmanın bir juri kısmıyla değerlendirildikten sonra platformlara eklenebilme durumu NFT için daha iyi olabilir. Çünkü şu an anlamsız çok çalışmaya maruz kalıyor ve bu durumda onun değerini ve güvenilirliğini zedeliyor.” G.Ö 6

“Daha çok ticaret için kullanılan dijital bir yatırım aracı.. ” G.Ö 7

“Milyonlarca dolara alıcı bulabilen kripto sanat eserleri olarak ifade edebilirim.” G.Ö 8

“Yüksek fiyatlara alıcı bulabilen dijital eserler diyebilirim.. ” G.Ö 9

“Günden güne büyüyen dijital dünyanın yeni sanat eserleri diyebilirim.. ” G.Ö 10

Görüşmenin ikinci sorusu olarak bu sorunun yönlendirilmesinin amacı; katılımcılara NFT kavramına yönelik bilgilerini, farkındalıklarını ve kavramı nasıl algıladıklarını ortaya koymaktır. Cevaplar incelendiğinde G.Ö 6 dışındaki diğer katılımcılar için NFT kavramıyla yeni tanıştıklarını söylemek mümkündür. G.Ö 3, G.Ö 5, G.Ö 6 dışındaki diğer katılımcıların ise NFT kavramına yabancı olmalarına bağlı olarak tanımlama yapmakta zorlandıkları görülmektedir. Dolayısıyla

öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir. Genel olarak NFT'nin yeni bir kavram olmasından kaynaklı olarak tahmin yoluyla genel tanımlamalar yapıldığı gözlemlenmiştir. Öte yandan NFT kavramını tanımlarken önyargı belirten ifadeler kullanılmadığı, daha çok olumlu yönde tanımlamaların yapıldığı görülmektedir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT uygulamalarının nasıl algılanıp tanımlandığının anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 2: NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve ya keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?
<i>“ Benim internet üzerinden kripto coinler üzerinden araştırma yaparken iki alanın birbiriyle olan bağlantısından kaynaklı olarak NFT'ler karşıma çıkmıştı. Araştırmalarım sonucu NFT, başka bir eşi daha bulunmayan dijital varlıklar olarak ifade ediliyor. Bu doğrultuda ilerde iyi bir pazarlama aracı olabilir.” H.Ö 1</i>
<i>“Çağımızın getirdiği teknolojik yenilikler ile birlikte dijital ürünlere sahip olmak insanlar arasında yaygınlaşmış ve böylelikle NFT'ler ortaya çıkmıştır. Ben NFT'leri ilk başta oyun içi tasarımlar üzerinden keşfetmiştim. Oynadığım oyunda satın alımlar karşıma çıkmıştı. NFT bana göre aslında bir kripto para birimi olmaktadır. Fakat bu bahsettiğimiz para, bildiğimiz tanımların dışında değerli olan herhangi bir dijital varlık olabilir. “ H.Ö 2</i>
<i>“ Teknolojinin gelişmesiyle beraber dijital dönüşümler yaşanmaktadır. Bu dönüşümler doğrultusunda da sanal ekonomiler meydana gelerek NFT'ler ortaya çıkmıştır. Bu alanda da insanların içerik üretmeye başladıklarını gözlemlemekteyiz. Dolayısıyla da bu alanı keşfetmemiz imkansız olmaktadır. İçeriklerden kastım; herhangi bir sanat eseri, video, tweet, görseller, ve daha pek çoğu olabilir. Tüm bu dijital varlıklar, gerekli şartları sağladıklarında birer NFT olma özelliği taşıyabileceğini düşünüyorum.” H.Ö 3</i>
<i>“ NFT dediğimiz şey, herhangi bir dijital varlığı sertifikalandırmaya yarayan bir kod, bir sistem olmaktadır. Sanat alanında çok fazla sorunlar yaşandığını söylemek mümkün. Bunlardan bazıları kimi parasını alamıyor, kiminin eseri çalınıyor, kopyalanıyor vs. Bu tür problemler yaşamamak adına sanatı ve sanatçının değerini korumak adına ortaya çıktığını söyleyebiliriz.” H.Ö 4</i>
<i>“NFT nesneyi dijitalle çeviren bir yapı olmaktadır. Eserlere eşsiz bir kod vererek, orijinal parçayı dijitalleştirerek diğerlerinden ayırıyor diyebiliriz. Keşif sürecim ise oynadığım oyunlarda NFT ile silah, kıyafet, binek vs. alınabiliyordu. Bende gördüğümde araştırmıştım nasıl oluyor diye.. Böylelikle de Twitter'da yer alan yatırım tavsiyeleri veren insanlara rastladım onların sayesinde biraz bilgi edinmiştim.” H.Ö 5</i>

Görüşme sorusu 2: NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve ya keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?

“ NFT, kripto para adını verdiğimiz, alternatif paraları kullanarak, çeşitli dijital ürünlere değer biçen bir olay.. Tamamen kar amaçlı, ekstra gelir elde etmek ve yatırım yapmak amacıyla ilgi duyulan bir alan olarak görüyorum.” H.Ö 6

“ NFT olarak üretilen resim, video, fotoğraf her neyse blokzincir üzerine yazılıyor ve benzersiz bir koda sahip oluyor. Benzersiz kod, barkod, imza gibi bir şey.. Mesela Mona Lisa tablosu internette milyonlarca fotoğrafı var ama Mona Lisa orijinal tablosu tek bir tanedir ve sadece alan kişiye aittir aslında NFT gibi .. Ben ilk sosyal medyada arsa olarak görmüştüm ve çok ilgimi çekmişti. Elle tutulamayan, gözle görülemeyen bir şeye insanların para yatırması çok garibime gitmişti.Daha sonrasında da araştırmıştım nasıl bir şey diye. Araştırmam sonucu farkettim ki NFT’de her şey sistem tarafından koordine ediliyor. Bir bakıma insanlara temel haklarını savunabilecekleri bir ortam yaratıyor. Böylece insanlar sanal ortamlar içerisinde kendilerine sanal kimlikler oluşturabiliyor. Ordan alışveriş yapabiliyor..” H.Ö 7

“ NFT film, müzik, oyun ve benzeri sanat eserlerinin değiştirilmesini ve taklit edilmesini zorlaştırmak için üretilen bir alan.” H.Ö 8

““ NFT’leri sanat eserleri, müzik, GIF ve hatta sanal gayrimenkul gibi soyut ve somut nesnelerin dijital / sanal hali olarak biliyorum.” H.Ö 9

“NFT’ler teknolojinin zirvesinde son zamanlarda beliren en popüler varlıklar arasında görülüyor.Sanattan müziğe hatta GIF görüntülere kadar çok çeşitli somut ve soyut ürünlere dayanan, milyonlarca dolara satılarak dikkat çeken dijital varlıklar diyebiliriz. ‘ H.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde H.Ö 6, H.Ö 8, H.Ö 9, H.Ö 10 için NFT kavramının yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak bu konuya karşı mesafeli durdukları görülmektedir.Bu bağlamda NFT kavramına yabancı olmalarına bağlı olarak tanımlama yapmakta zorlandıkları görülmektedir. Dolayısıyla öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir. Öte yandan H.Ö 6 dışındaki diğer katılımcılar için NFT kavramını tanımlarken önyargı belirten ifadeler kullanmadığı, daha çok olumlu yönde tanımların yapıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra H.Ö 5 diğer katılımcıların aksine NFT kavramını bire bir keşfettiğine yönelik ifadeler kullanmıştır.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT kavramını daha önceden duyup duymadığının, bu kavramın onlar için neyi ifade ettiğinin veya neyi çağrıştırdığının öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 2: NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve ya keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?

“NFT kavramını çok fazla bilmiyorum. Kripto paralara da pek hakim değilim ama düşündüğüm zaman kripto paraların tam garanti içermediğini görüyorum. NFT’leri ise spekülasyon etkileri açık bir kavram olarak görüyorum. Çok fazla eğilip bükülebilecek bir alan gibi gözüküyor. Kısacası şu an için oynak bir sisteme dayalı olduğunu düşünüyorum.” **S.Ö 2**

“NFT’ler hakkında pek bir bilgim yok ancak sanal paralarla alınan dijital varlıklar ve sertifikaları olarak tanımlayabilirim. Çok fazla keşfettiğimi söyleyemem. Sadece çok popüler olan maymun NFT’leri karşıma çıkmıştı. İlgi çekmesiyle çok az bir araştırma yaptım. Ancak bu görüşmeden sonra daha kapsamlı bir araştırma yapmaya başlayacağım.” **S.Ö 3**

“NFT’yi kısaca Ethereum blockchaine üzerinde eşsiz varlıklar çıkarmak olarak tanımlayabiliriz.” **S.Ö 4**

“NFT’ler pek ilgimi çekmiyor ama Blockchain furçasının yeni olmayan ama yeni yeni meşhur olan bir parçası olarak tanımlıyorum.” **S.Ö 5**

“NFT’yi daha önce duymuştum. Sosyal medyada karşıma çıkmıştı. Dijital çizimler ve benzeri eserler üretilip internette yer alan sitelere yükleniyor ve insanlar bundan gelir elde ediyor diye biliyorum.” **S.Ö 6**

“Kısaca maddi değere bölünebilen dijital çizimler olarak ifade edebilirim. Bana çizim hocam önermişti. Böylelikle bir buçuk iki sene önce bir atılımım olmuştu ama devam etmiyorum.” **S.Ö 7**

“Kısaca çok çok fahiş fiyatlara satılan soyut, bire bir göremediğimiz sanat eserleri olarak ifade edebilirim.” **S.Ö 8**

“Açıkcası NFT karışık bir sistem bu yüzden hala tam çözmüş değilim. Bir kaç tane youtube’ da yer alan NFT satış videolarını izlemiştim oradan biraz anlamaya çalıştım ama tam çözdüğümü söyleyemem ..” **S.Ö 9**

“NFT özetle bir resim, müzik, video vb. herhangi bir dijital eseri blokzincir üzerinden satmanıza olanak sağlayan bir sistem olmaktadır.” **S.Ö 10**

Cevaplar incelendiğinde S.Ö 4, S.Ö 7 ve S.Ö 10 dışındaki diğer katılımcıların ise NFT kavramına yabancı olmalarına bağlı olarak tanımlama yapmakta zorlandıkları görülmektedir. Dolayısıyla öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir. Genel olarak NFT’nin yeni bir kavram olmasından kaynaklı olarak tahmin yoluyla genel tanımlamalar yapıldığı gözlemlenmiştir. Öte yandan S.Ö 1 ve S.Ö 2 için NFT kavramına karşı önyargılı olduğu ve daha çok olumsuz yönde tanımlanmalar yapıldığı görülmektedir. Bu olumsuz yönde tanımlanmalar sonucu bahsedilen

katılımcıların NFT' ye karşı güven duymadıkları tesbit edilmiştir.Son olarak S.Ö 6 ve S.Ö 7 diğer katılımcıların aksine NFT kavramını bire bir keşfettiklerine yönelik ifadeler kullanmıştır.

Bu görüşme sorusu Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin NFT alanının avantajları ve dezavantajları hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarını veya onlar için neyi ifade ettiğinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin dördüncü sorusu olarak, "Sizce NFT alanının avantajları ve dezavantajları nelerdir?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 3: Sizce NFT alanının avantajları ve dezavantajları nelerdir?
<i>"Dezavantaj olarak NFT'lerin değerinin kripto paraların değeriyle belirlenmesi ve dolandırılma oranının yüksek olması diyebilirim..Kripto paraların ne olacağı belirsiz hala riskli ve düşüşte o yüzden bence değerinin kripto paraların değeriyle belirlenmesi şu an bir dezavantaj olmaktadır. Avantaj olarak da sanat eserinin ve sanatçının haklarına sahip çıktığını düşünüyorum. Öte yandan 3. Bir kişiye ihtiyaç duymadan üretebildiğimiz bir alan ama az maliyetli mi tartışılır. "</i> G.Ö 1
<i>" Aynı şekilde düşünüyorum.. "</i> G.Ö 2
<i>"Gündelik iş hayatımızda yaşadığımız problemlerin bir çoğunu NFT ortadan kaldırmaktadır. Örneğin kopyalanabilirlik, 3. Şahıslarla polemige girmemize gerek kalmaması bu doğrultuda çalışmamızın ücretinde herhangi bir indirim veya ödemede gecikme, eksik ödeme gibi sorunlarla karşılaşacak açıkların olmaması sanatçı için avantaj olarak görülmektedir. Dezavantaj olarak sanatçıdan da eser yüklemesi için ücret ödemesinin istenmesi eksi bir durum hele ki bizim gibi henüz öğrencilik hayatı sürdürenler için .. "</i> G.Ö 3
<i>"Sanatçıların birbirini tanıması aynı şekilde sanatseverler tarafındanda tanınma açısından güzel bir alan olduğunu düşünüyorum. "</i> G.Ö 4
<i>"Avantajlarından bazıları sanatçıların ve sanat eserlerinin değerini artırması ve koruması.. Günlük hayatta müşteri tacizine çok fazla uğruyoruz.. Fiyatta indirim isteyen, ücret geciktirmesi yapan ve ya kopyalayarak habersiz bir şekilde çalışmamızı kullanan onlarca insana maruz kalıyoruz ki kendimizi değersiz hissediyoruz. NFT alanında pazarlık yapılamaması ve haklarımızı koruyan bir sisteme sahip olması kesinlikle bir avantaj. "</i> G.Ö 5
<i>"Kopyalanabilirliği ortadan kaldırması en büyük avantaj.. "</i> G.Ö 6
<i>"Kendimizi bir sanatçı olarak daha değerli hissettiren bir alan olması avantaj daha tam oturmayan riskli bir alan olması dezavantaj .. "</i> G.Ö 7
<i>"NFT'lerin bence avantajları daha fazla alıcıya erişimi sağlaması ancak sanatçılardan eserlerini yüklerken ücret talep etmesi bir dezavantaj olmaktadır. "</i> G.Ö 8
<i>"Bu konuda çok donanımlı değilim o yüzden pek bir bilgim yok.. "</i> G.Ö 9
<i>"Soruyu cevaplayacak kadar bilgili değilim. "</i> G.Ö 10

Görüşmenin üçüncü sorusu olarak bu sorunun yönlendirilmesinin amacı; katılımcılara NFT kavramına yönelik bilgilerini ve farkındalıklarını ortaya koymaktır. Cevaplar incelendiğinde G.Ö 9 ve G.Ö 10 için NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya karşı mesafeli durdukları görülmektedir.Öte yandan G.Ö 2 ve G.Ö 6 için ise avantajları ve dezavantajları hakkında fazla bilgi sahibi olunmadığı ve öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir.Bunun yanı sıra diğer katılımcıların aksine G.Ö 1, G.Ö 3 ve G.Ö 5'in daha kapsamlı şekilde cevaplar verdiği görülmektedir. Bu noktada elde edilen bilgiler ışığında genel olarak NFT'ye karşı güven duymada kararsızlık hissedilmiştir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT alanının avantajları ve dezavantajları hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarının anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 3: Sizce NFT alanının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

“Şu an pek bir avantajı yok.. İlerde metaverse alanının gelişmesiylede birlikte şu anda günlük hayatımızda kullandığımız sanal olmayan her şey NFT ile birlikte dijital bir ürüne dönüşeceğini düşünüyorum. Bu bağlamda NFT'lerin biricik olması, hiç bir şekilde zarar görmemesi ve blokzincir tabanlı olması büyük bir avantaj yaratacaktır. Ancak buna rağmen de bazen orijinal sandığınız ürün sahte olabilir biliyoruz.. Zamanla NFT alanı düzene oturdukça dezavantajları iyileştirilip avantajlarının artacağını düşünüyorum. Mesela şu an en başta kolay bir kara para aklama aracı olarak görülüyor. Öte yandan ise üretiminde çok fazla enerji kullanılıyor. Bu iki dezavantajın şimdiden giderilmesine yönelik çalışmalar başladığını söylemek mümkündür..” H.Ö 1

“ Resmi olması ve bir garantisinin olması kesinlikle bir avantaj olmaktadır. Onun haricinde dezavantaj olarak bahsedilen üretilen enerjiden kaynaklı doğaya verilen zarar olabilir ve ya aklanan kara paralardan kaynaklı olarak ülkeler zarar görebilir.. ” H.Ö 2

“Ben yüksek fiyatlar uzun süreli olmayacağını ve NFT'lerin önemli derecede değer kaybedebileceğine inanıyorum. Dolayısıyla satmak için ödenilen ücretlerin NFT'lerin değerini aşabilir. Öte yandan daha öncede bahsedilen işlem oluşturma, doğrulama gibi olaylar neticesinde ciddi miktarda enerji sarfiyatına neden olmaları ciddi bir dezavantaj. Çünkü artık bilinçli olan bireyler karbon ayak izlerini azaltmaya çalışıyor. Buna ek olarak bence herkes dijital ortamda bulunan bir veriyi, kendisine ait olsun veya olmasın, NFT olarak kendisininmiş gibi talep edebilir. Bunun önüne geçilemez.” H.Ö 3

Görüşme sorusu 3: Sizce NFT alanının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

“Avantajları arasında ilk başta hiç bir şekilde zarar görmemesi var. Çalınmıyor, doğal afet karşısında zarar göremiyor. Sanatçı nezdinden bakıldığında eserin ücretini eksik alma, geç alma vs. durumları yaşamıyorsunuz. Öte yandan da gözle görülüyor tam anlamıyla elle tutulmuyor bundan kaynaklı dolandırıcılık tarzı tatsız olaylar yaşanabilir. Garanti gelmiyor..” **H.Ö 4**

“Avantajı kesinlikle yatırım aracı olması. Aslında NFT’ler bizlere zevkimizi herhangi bir yatırıma, kazançta çevirmemizi sağlıyor. Dezavantajı ise yeni bir platform, yeni bir gelişme olduğu için insanlarda güven sağlamıyor. Bu güveni sağlamadığı içinde yatırım alamıyor. Bu yüzden de ilk başta söylediğim hem zevk hem para kazanma olayını bizlere yaşatamıyor. İkisi de aslında birbirini dengelediği için biraz arafta kalıyor.” **H.Ö 5**

“NFT sanatçılar için önemli avantajlar sağlıyor. Ancak ben çok kolay dolandırıcık ve kara para aklama aracı olarak görüyorum. Bu nedenle güven teşkil etmiyor. Bu durumda insanların daha önyargılı yaklaşmasına yol açıyor..” **H.Ö 6**

“Sanatçı, dijital sanat eserini doğrudan ilgisine satabiliyor. Yani 3. Bir kişi bulmak zorunda kalmadan evinde bilgisayarıyla para kazanabiliyor. Bu durumda daha az maliyetle satış gerçekleşebiliyor diyebiliriz. Ayrıca NFT’ ile yeni nesil sanatçıların isimlerini internetten duyurabilmesini sağladığını düşünüyorum. Ancak avantajları olduğu kadar güven zedeleyen riskleri de var.” **H.Ö 7**

“NFT’lerin zenginlerin sahip olma dürtüsüne kapılıp kendilerini tatmin etme şekli olarak yer ettiğini gözlemliyorum. Sanatçıların neden bu alana katıldığını anlayabiliyorum ama satın alan kişileri çeken şeyi halen anlayabilmiş değilim.. Daha tam anlamıyla oturmayan bir alan olarak görüyorum.” **H.Ö 8**

“NFT dünyasındaki sahiplik durumumuz biraz karmaşık.. Hala bir tablo aldığımızda evinizde duvarınıza asmak istiyoruz. Bu sahiplik bizim gibi insanların zaten öteden beri güvendiği sahiplik hakkı. Bunu çok güvenilir bir sahip olma hakkı olarak görüyoruz. Ancak şöylede bir şey var diyelim ki evinizde yangın çıktı veya hırsız girdi tabloyu alıp kaçtı, sahiplik hakkınız yok oldu. Artık o esere sahip olamıyoruz. Fiziki dünyada sahip olduğumuzu düşündüğümüz birçok şey zarar görebilir NFT ile bunun ortadan kalkması güzel bir şey ama alışmak için zamana ihtiyacımız var.” **H.Ö 9**

“Tam anlamıyla sanal olması ve bir nesneye dönüşmemesi bakımından güven zedelediğini düşünüyorum. Zarar görmeye bilir ancak dolandırılabiliriz. Öte yandan sadece bilgisayarımızda duracak olan bir şey için bu kadar yüklü miktar ödemek biraz mantık dışı geliyor.” **H.Ö 10**

Cevaplar incelendiğinde H.Ö 2, H.Ö 6 ve H.Ö 10 için avantajları ve dezavantajları hakkında çok az bilgi sahibi oldukları ve öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir. Öte

yandan daha çok NFT kavramına karşı önyargılı olunduğu, güven duyulmadığı ve dezavantajlarının ağır bastığı yönde tanımlamar yapıldığı görülmektedir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT alanının avantajları ve dezavantajları hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarının öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 3: Sizce NFT alanının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

“Sinema sektörüne pazarlama ve telif anlamında avantajları olacağını düşünüyorum. Özellikle ilerde ek gelir elde etmemizi sağlayacağı aşikar olmaktadır. Maliyet açısından bazı şeyleri daha düşük maliyetle halletmemize olanak sağlayabilir özellikle pazarlama alanında olacağını düşünüyorum. Daha farklı ve daha çok kitleye ulaşmamızı sağladığı gözle görülür bir avantajları arasında yer almaktadır. Dezavantaj olarak ise daha tam anlamıyla güven duyulmayan ve oturmayan bir alan olarak görülmekte olduğunu söyleyebiliriz. Bu yüzden şu an özellikle sinema sektöründe az örnek olduğunu tahmin ediyorum.” S.Ö 1

“ NFT alanını avantaj olarak değerlendirdiğimde kendini ve çalışmanı duyurma, isim yapma kısacası ün yapma açısından bizlere kolaylık sağlayacağını görüyorum. Daha kolay ve zahmetsiz bir şekilde daha fazla ve benzersiz kitlelere ulaşabilmemizi sağlayacağını düşünüyorum. Bunu yaparken daha az maliyet harcayacağımızı gözlemlemekteyim. Öte yandan henüz daha öğrenciyken bile bizlere ek gelir elde etmemiz için bir şans tanıdığını söyleyebilirim.. Önceliğin yetenek ve yaratıcılık olduğu bir alan olarak görülmekte olduğunu düşünüyorum. Dezavantaj olarak ise bende diğer arkadaşlar gibi henüz tam olarak güven duymuyorum.” S.Ö 2

“ Hızlı bir şekilde para kazanmamız hatta milyoner olmamız noktasında inanılmaz bir avantajı olmaktadır. Diğer sanatçıların arasından sıvrıldığınız anda önünüzün kolaylıkla açılacağı ve hakkınızın sonuna kadar alabileceğiniz platformlar bize sunulmaktadır. Sanatçının kendini ve işini göstermesinde bizlere kolaylık sağlayacağını düşünüyorum.” S.Ö 3

“En gözle görülür avantajları kolayca ek gelir sağlaması, ulaşılmasının ve üretilmesinin basit olması olduğunu düşünüyorum. Bizim sektör için kopyalanabilirliğin ortadan kalkması pek bir şey ifade etmiyor sanki.. Daha çok pazarlama ve telif anlamında sinema sektöründe işe yarayacağını düşünüyorum. ” S.Ö 4

“ Bence dezavantajı insanlık açısından aslında hiç ihtiyacımız olmayan şeyler için şehirler dolusu elektrik-enerji-doğa tüketecek olması. Hiç bir avantaj bunun yerini dolduramaz.” S.Ö 5

“ Soruyu cevaplayacak kadar NFT'lere hakim değilim. ” S.Ö 6

“ Alım satımda kendini kolaylıkta geliştirebileceğin bir alan olarak görüyorum. Ayrıca bir çizer olarak eserlerini kolaylıkla pazarlayabileceğin bir yapıya sahip olduğunu düşünüyorum. ” S.Ö 7

Görüşme sorusu 3: Sizce NFT alanının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

“Avantajları kısaca ufkumuzun daha fazla açılması ve sanata verilen değer artması olarak görüyorum. Dezavantajlarını da bazı eserlerin değerinin çok üstünde fahiş fiyatlara satılabilmesi olarak gözlemliyorum.” S.Ö 8

“Avantajları arasında en basiti zarar görme, çalınma, kopyalanabilme ihtimallerinin olmadığından bahsedebiliriz. Öyle ki yakın zamanda çok fazla iklim aktivistlerinin yeni protesto yöntemleriyle karşı karşıya kalıyoruz. Mesela Monet'in eserine patates püresi fırlatılmıştı. Bunun gibi bir sürü örnek var elimizde bu gibi saldırıların NFT sayesinde önünün kesileceğine inanıyorum. Ancak NFT'ye henüz tam anlamıyla güven duymuyorum..” S.Ö 9

“NFT'ler ile ilgili çok kapsamlı bilgim olduğunu söyleyemem” S.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde S.Ö 6 ve S.Ö 10 için NFT kavramına yabancı kaldıklarından dolayı avantajları ve dezavantajları hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra S.Ö 5 için NFT kavramının avantaj ve dezavantajlarını değerlendirirken önyargı belirten ifadeler kullandığı ve sadece olumsuz yönde ele aldığı tesbit edilmiştir. Buna ek olarak S.Ö 1, S.Ö 2 ve S.Ö 9 diğer katılımcıların aksine daha kapsamlı cevaplar verdiği görülmektedir. Bu noktada elde edilen bilgiler ışığında genel olarak NFT'ye karşı güven duymada kararsızlık hissedilmiştir.

Bu görüşme sorusu sorularak Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüp görmediklerini analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin dördüncü sorusu olarak, “NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüyor musunuz?” diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 4: NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüyor musunuz?

“Tabiki ama bence yatırım aracı olarak kullanılmamalı bir sanat eseri.Varlıklı insanlar zaten bir sanat eserini yatırım aracı olarak görmez.” G.Ö 1

“Olabilir ..” G.Ö 2

“Tabiki.” G.Ö 3

“Neyin NFTsini aldığına bağlı değişkenlik gösteren bir şey..” G.Ö 4

“Bence öyle. Doğru seçim yaptığın sürece..” G.Ö 5

“Uzun vaadede evet ama kısa vaadede sanmıyorum..” G.Ö 6

“Sayılabilir. Yatırım için de kullanılmaya müsait görüyorum. Alan kişiye bağlı olarak alma nedeni değişkenlik gösterebilir. İstenilen amaç doğrultusunda kullanılabilir ama daha çok günümüzde yatırım aracı olarak kullanıldığını gözlemlemekteyim.” G.Ö 7

Görüşme sorusu 4: NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüyor musunuz?
"Bence öyle.." G.Ö 8
"Evet." G.Ö 9
"Bence evet." G.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde genel olarak katılımcıların NFT'leri yatırım aracı olarak gördüğü gözlemlenmiştir. Ancak G.Ö 1, G.Ö 4, G.Ö 5, G.Ö 6 ve G.Ö 7 diğer katılımcıların aksine net bir cevap vermediği görülmektedir. Öyle ki G.Ö 1' e göre bir sanat eseri yatırım aracı olarak kullanılmamalıdır.Öte yandan G.Ö 4, G.Ö 5 ve G.Ö 7 bu durumun NFT' ye göre değişkenlik gösterdiğini belirtmektedir. G.Ö 6 ise NFT'lerin uzun vadede yatırım aracı olarak görüleceğini ancak kısa vadede yatırım aracı olmadığını savunmaktadır.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüp görmediklerinin anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 4: NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüyor musunuz?
"Bence kesinlikle bir yatırım aracıdır." H.Ö 1
"NFT'den NFT'ye değişir. Bence her NFT değil ürüne bağlı yatırım aracı olabilir.." H.Ö 2
"Ben yatırım aracı olarak görüyorum." H.Ö 3
"Kararsızım." H.Ö 4
"Bence öyle.." H.Ö 5
"Tabii ki .." H.Ö 6
"Evet.." H.Ö 7
"Olabilir.Ancak daha zamanı var tam anlamıyla yatırım aracı olması için.." H.Ö 8
"Yatırım aracı olarak kullanılabilir." H.Ö 9
"Bence yatırım aracı olarak görülebilir.." H.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde genel olarak katılımcıların NFT'leri bir yatırım aracı olarak gördüğü gözlemlenmiştir. Ancak H.Ö 2, H.Ö 4, ve H.Ö 8 diğer katılımcıların aksine net bir cevap vermediği

görülmektedir. Öyle ki H.Ö 2' e göre bu durumun NFT' ye göre değişkenlik göstermektedir. H.Ö 4 ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Öte yandan H.Ö 8 NFT'lerin yatırım aracı olabilmesi için daha zamanın olduğu düşüncesindedir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüp görmediklerinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 4: NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüyor musunuz?
"Evet.. Görüyorum." S.Ö 1
Yatırım aracı olarak görülmesi için çok erken olduğunu düşünüyorum.. " S.Ö 2
"Evet.." S.Ö 3
"Görüyorum." S.Ö 4
"Hayır.. Pek değil." S.Ö 5
"Tabiki de kesinlikle görülebilir.." S.Ö 6
"Evet kesinlikle görüyorum ama her NFT'yi değil. " S.Ö 7
"Ben görmüyorum. Bence bir sanat eseri yatırım aracı değildir. " S.Ö 8
"Geleceğinden pek emin olmadığımından kaynaklı pek görmüyorum" S.Ö 9
"Evet" S.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde çoğu katılımcının NFT'leri yatırım aracı olarak gördüğü gözlemlenmektedir. Ancak S.Ö 2' e göre NFT'lerin yatırım aracı olarak görülmesi için çok erken olmaktadır. S.Ö 7 her NFT'yi yatırım aracı olarak görmediğini dile getirmektedir. Bunun yanı sıra S.Ö 5 ve S.Ö 8 NFT'leri yatırım aracı olarak görmemektedir. S.Ö 8 bir sanat eserinin yatırım aracı olmadığını savunmaktadır. Öte yandan S.Ö 9 NFT'lerin geleceğinden pek emin olmadığımından kaynaklı olarak yatırım aracı olarak görmediğini açıklamıştır.

Bu görüşme sorusu sorularak Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin NFT'leri gerçekten değerli olarak görüp görmediklerini analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin beşinci sorusu olarak, "NFT'leri gerçekten değerli görüyor musunuz?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 5: NFT'leri gerçekten değerli görüyor musunuz?
"Tabiki de değerli sonuçta bir emek içeriyor." G.Ö 1
"Bilemiyorum. Kendi içinde değerli olanı da var değersiz olanı da var.." G.Ö 2
"Değerli görüyorum." G.Ö 3
"Emin değilim.." G.Ö 4
"Değerli olduğunu düşünüyorum." G.Ö 5
"Bence değerli." G.Ö 6
"Evet .." G.Ö 7
"Kararsızım .." G.Ö 8
"Para kazanılıyorsa değersiz diyemem.." G.Ö 9
"Açıkcası nötrüm." G.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde G.Ö 2, G.Ö 4, G.Ö 8 ve G.Ö 10 dışındaki katılımcıların NFT'leri gerçekten değerli olarak gördüğü gözlemlenmiştir. Dolayısıyla bahsedilen katılımcıların diğer katılımcıların aksine net bir cevap veremediği görülmektedir. Öte yandan G.Ö 2' e göre NFT'lerin kendi içerisinde değerli olan eserleri varken değersiz olan eserleri de vardır.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'leri gerçekten değerli olarak görüp görmediklerinin anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 5: NFT'leri gerçekten değerli görüyor musunuz?
"NFT'den NFT'ye değişir. Bazıları gerçekten çok değerli bazılarının ise hiç bir değeri olmadığını düşünüyorum.." H.Ö 1
"Bence değerli olanlar da var olmayanlar da var yine kendi içerisinde değerli olup olmadığı ayrışabilir.." H.Ö 2
"Ben değerli olduklarını düşünüyorum." H.Ö 3
"Bilemiyorum.." H.Ö 4
"Bence NFT bir sanat olduğu için bir değere sahip ve zamanla bu değer artacaktır." H.Ö 5
"Şu an çok değer görmesede bence değerli" H.Ö 6

Görüşme sorusu 5: NFT'leri gerçekten değerli görüyor musunuz?
<i>"Bence şu an hakkettiği değeri görmüyor. Teknolojinin zamanla daha fazla değer görmesiyle birlikte daha çok değerlendirileceğini düşünüyorum. "</i> H.Ö 7
<i>"Benim için elle tutulur , gözle görülür bir eser kadar değerli değil."</i> H.Ö 8
<i>"Mutlaka değerlidir ama sanal olan hiç bir şeye tam anlamıyla güven duymuyorum."</i> H.Ö 9
<i>"Tam anlamıyla güven duymadığımdan kararsızım."</i> H.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde H.Ö 3, H.Ö 5 ve H.Ö 6 için NFT'leri gerçekten değerli olarak gördüğü gözlemlenmiştir. Ancak H.Ö 4, H.Ö 7, H.Ö 9 ve H.Ö 10'un diğer katılımcıların aksine net bir cevap vermediği görülmektedir. Bu noktada bahsedilen katılımcıların tam anlamıyla NFT'lere güven duymadıkları gözlemlenmiştir. Öte yandan H.Ö 1 ve H.Ö 2 bu durumun NFT' ye göre değişkenlik gösterdiğini belirtmektedir. Buna ek olarak H.Ö 6 ve H.Ö 7 şu an NFT'lerin tam anlamıyla değer görmediğini ve zamanla daha fazla değerlendirileceğini belirtilmiştir. Son olarak H.Ö 8 ise elle tutulur, gözle görülür bir eser kadar değerli olmadığını düşünmektedir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'leri gerçekten değerli olarak görüp görmediklerinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 5: NFT'leri gerçekten değerli görüyor musunuz?
<i>"Bunu yanıtlamak için daha çok bilgiye sahip olmam gerekmektedir."</i> S.Ö 1
<i>"Konuya çok hakim olduğumdan bilemiyorum.."</i> S.Ö 2
<i>"Emin değilim.."</i> S.Ö 3
<i>"İlerde gözümde değeri artacaktır.. Şu an için pek değerli görmüyorum."</i> S.Ö 4
<i>"Pek değil.."</i> S.Ö 5
<i>"Bu kadar yaygınlaşan bir şey mutlaka bir değere sahiptir. Bende tabiki değerli görüyorum.. "</i> S.Ö 6
<i>"Evet kesinlikle değerli görüyorum. Zaten görmesen alım- satıma atılmazdım.. "</i> S.Ö 7
<i>"Günümüz dünyasındaki yaş almış insanları birazcık daha dijitale çektiği için değerli görüyorum"</i> S.Ö 8

Görüşme sorusu 5: NFT'leri gerçekten değerli görüyor musunuz?
"Kararsızım." S.Ö 9
"Pek değil.." S.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde S.Ö 6, S.Ö 7, S.Ö 8 için NFT'leri gerçekten değerli olarak gördüğü gözlemlenmiştir. Ancak S.Ö 1, S.Ö 2, S.Ö 3, S.Ö 9 ve S.Ö 10 için diğer katılımcıların aksine sorulan soruya net bir cevap vermediği görülmektedir. Bu noktada genel olarak katılımcıların NFT kavramına yabancı oldukları tesbit edilmiştir. Öyle ki özellikle S.Ö 1 ve S.Ö 2 daha çok bilgiye sahip olmaları gerektiğini açıklamıştır. Öte yandan S.Ö 4 şu an NFT'lerin tam anlamıyla değer görmediğini ve zamanla daha fazla değerleneceğini belirtmiştir.

4.1.3. NFT üretimine karşı öğrencilerin bakış açısına yönelik bulgular

Bu kategoride yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu nedenle "NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 6: NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?
"Bir kripto varlık üzerinde belirli bir miktar paranız olması gerekiyor. Daha sonrasında NFT platformların birine giriş yaparak eserlerinizi yükleyebilir NFT satın alabilirsiniz.." G.Ö 1
"Pek bilgi sahibi değilim.. Sadece platformlara eserlerin yüklenmesi sonucu yayınlandığını ve satın alındığını söyleyebilirim.." G.Ö 2
"Bazı NFT sitelerinin olduğunu duymuştum" G.Ö 3
"Belli başlı web sitelerin olduğunu söyleyebilirim.." G.Ö 4
"Bir sürü NFT platformları olduğunu biliyorum.. Onlara yükleme yapılarak üretiliyor.." G.Ö 5
"Platformlar aracılığıyla üretimine erişebildiğimiz bir sistem .." G.Ö 6
"NFT'lerin yüklendiği sitelerin olduğunu görmüştüm ancak arka planını bilmiyorum.." G.Ö 7
"Platformlarda satış ve alış yapabilmek için cüzdan açmamız gerektiğini biliyorum. Daha sonra platformla eşleştirme yapmanız gerekmektedir. Daha önce videolardan izleyerek yapmıştım. Daha sonrasında açtığımız cüzdanda belirli bir ücret olması gerektiğini fark edince yarım bırakmıştım." G.Ö 8
"Pek bir bilgim yok." G.Ö 9

Görüşme sorusu 6: NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?

"Çok bir bilgim yok." **G.Ö 10**

Cevaplar incelendiğinde G.Ö 9 ve G.Ö 10 için NFT kavramının yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak sorulan soruya karşı mesafeli kaldıkları görülmektedir. Buna ek olarak G.Ö 1 ve G.Ö 8 dışındaki katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap vermekte zorlandıkları görülmektedir. Dolayısıyla öğrenciler cevaplarında genel hatlarıyla NFT'nin üretimi hakkında bilgi vermeye çalıştıkları tesbit edilmiştir. Bu noktada bahsedilen katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları gözlemlenmektedir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarının anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 6: NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?

"Orta düzey bir bilgim var diyebilirim. Daha önce araştırma fırsatım oldu ancak kafama daha tam oturmayan kısımları da halen var." **H.Ö 1**

"Ben daha çok Twitter üzerinden takip ettiğim için platformlar hakkında pek bir bilgim yok." **H.Ö 2**

"Sanat eseri, video, tweet, görseller, ve daha pek çok dijital ürün üretildiğini ve her geçen gün pek çok alanın NFT'lere entegre olduğunu söylemek mümkündür. Bu ürünlerin ise web sitelere yüklendiğini ve satış sürecinde bu siteler üzerinden ilerlediğini söyleyebiliriz." **H.Ö 3**

"Ben NFT'lerin üretimini daha çok sosyal medyadan takip ettim. Pek bir bilgim yok." **H.Ö 4**

"Benim ailemde çok meraklı kripto para olsun, metaverse, sanal arsa vs. NFT olsun.. Bende aşırı meraklıyım. O yüzden araştırmıştım bilgim var ama Opensea vs. tarzı sitelerde çok da vakit geçirmiyorum. Daha çok düşünme aşamasındayım ama ileride satın almak çok isterim.." **H.Ö 5**

"Pek bir bilgim yok.." **H.Ö 6**

"Bildiğim kadarıyla bir dijital cüzdana sahip olup eseri blok zincire kayıt ettiğiniz sürece istediğiniz kadar NFT yapabilir, satabilir ve alabilirsiniz." **H.Ö 7**

"Çok bir bilgim yok bu konuda.." **H.Ö 8**

"NFT'leri açıkcası bu kadar kapsamlı araştırmadım." **H.Ö 9**

"NFT'ler hakkında çok bir fikrim yok sadece ne olduğunu biliyorum." **H.Ö 10**

Cevaplar incelendiğinde H.Ö 3, H.Ö 5 ve H.Ö 7 dışındaki katılımcıları için NFT kavramının yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak üretimi hakkında fazla bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. Dolayısıyla bahsedilen katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap vermekte zorlandıkları görülmektedir. Bu bağlamda katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları gözlemlenmektedir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarının öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 6: NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?
<i>"En başta kripto paraların üretimi başladığında bilgisayarların ekran kartları satışlarında bir patlama olduğunu hatırlıyorum. Kripto üretiminde madencilik tarzı arka planda yer alan şeyler var olduğunu biliyorum. Hemen hemen 30 cm'den büyük ekran kartları üretilmeye başlandığını gözlemlemiştim. Bu doğrultuda kripto para çıktıktan sonra bilgisayar sektöründe de bir dönüşüm başladığını söyleyebilirim." S.Ö 1</i>
<i>"Bir kara para aklama biçimi ya da gündem yaratıp marka değerini artırma yolu olarak üretildiğini düşünüyorum. " S.Ö 2</i>
<i>"Pek bir bilgim yok." S.Ö 3</i>
<i>"Türkiye'de bile bu sistemi daha tam anlayan insan sayısının az olduğunu ve ilerde adını sıkça duyacağımızı düşünüyorum" S.Ö 4</i>
<i>"Kara para aklamak için eskiden tablolarla fahiş fiyatlar verilirdi şimdiki sistem ise NFT.." S.Ö 5</i>
<i>"Pek değil. Sadece belli başlı web sitelerin olduğunu biliyorum ama daha önce giriş yapmadım." S.Ö 6</i>
<i>"Opensea ve benzeri platformları biliyorum. Daha önce vakit geçirdim alım- satımlar yaptım." S.Ö 7</i>
<i>"Bir kaç tane platformların ismini çevremden duymuştum. Opensea bunlardan biri ama daha önce giriş yapmadım." S.Ö 8</i>
<i>"Bazı NFT platformları olduğunu duymuştum" S.Ö 9</i>
<i>"Çok bir bilgim yok." S.Ö 10</i>

Cevaplar incelendiğinde S.Ö 3 ve S.Ö 10 için NFT kavramının yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak üretimi hakkındaki sorulan soruya karşı çekimser durdukları görülmektedir. Dolayısıyla bahsedilen katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap vermekte zorlandıkları görülmektedir. Bütün öğrencilerin cevaplarında genel hatlarıyla NFT'nin üretimi hakkında bilgi vermeye çalıştıkları tesbit edilmiştir. Bu noktada katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları gözlemlenmektedir. Bu noktada S.Ö 2, S.Ö 4 ve S.Ö 5 için NFT kavramına karşı önyargı belirten ifadeler kullanıldığı daha çok olumsuz yönde cevaplar verildiği görülmektedir. Son olarak S.Ö 7 diğer katılımcılardan farklı olarak OpenSea ve benzeri platformlarda vakit geçirdiği ve alım- satımlar yaptığı gözlemlenmiştir.

Bu görüşme sorusu Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin NFT'lere ulaşmanın yollarını hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarını öğrenilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin yedinci sorusu olarak, "NFT'lere ulaşmanın yollarını bildirir misiniz ?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 7: NFT'lere ulaşmanın yollarını bildirir misiniz ?
<i>"Bildiğim kadarıyla bir kripto varlık üzerine belirli bir miktar para yükledikten sonra NFT platformlarından birine giriş yaparak alış satışı hazır olabilirsiniz.. "</i> G.Ö 1
<i>"Çok bir bilgim yok.. Bence arama motorlarından belirli platformlara giriş yaparak ulaşabiliriz.. "</i> G.Ö 2
<i>"NFT'lerin yer aldığı sitelere giriş yaparak ulaşabiliriz."</i> G.Ö 3
<i>"Belli başlı web sitelerin olduğunu biliyorum .. "</i> G.Ö 4
<i>"Bir sürü NFT platformları olduğunu duymuştum. Onlar sayesinde ulaşabiliriz."</i> G.Ö 5
<i>"Platformlar aracılığıyla rahatlıkla ulaşabiliriz.. "</i> G.Ö 6
<i>"Bazı NFT'lerin yüklendiği sitelerin olduğunu biliyorum.. "</i> G.Ö 7
<i>"Platformlarda satış ve alış yapabilmek için cüzdan açmamız gerekmektedir. Daha sonra platformla eşleştirme yapmanız gerekmektedir. Bu sayede platformlarda bir hesap oluşturabilirsiniz."</i> G.Ö 8
<i>"Bu soruyu cevaplayacak kadar bilgili değilim."</i> G.Ö 9
<i>"Pek bir bilgim yok."</i> G.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde G.Ö 2, G.Ö 9 ve G.Ö 10 yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak NFT'lere ulaşmanın yolları hakkında sorulan soruya karşı mesafeli durdukları görülmektedir.

Dolayısıyla bahsedilen katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap vermekte zorlandıkları görülmektedir. G.Ö 1 ve G.Ö 8 dışındaki katılımcılar için cevaplarında genel hatlarıyla NFT'nin üretimi hakkında bilgi vermeye çalıştıkları tesbit edilmiştir. Bu noktada bahsedilen katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları gözlemlenmektedir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'lere ulaşmanın yollarını hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarının anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 7: NFT'lere ulaşmanın yollarını bildirir misiniz ?
<i>"Belirli dijital cüzdanlara ve kripto paralara sahip olduktan sonra Opensea gibi belli başlı siteler aracılığıyla NFT'lere ulaşabiliriz." H.Ö 1</i>
<i>" Benim için NFT alanı biraz karmaşık olduğu için pek bir şey söyleyemeyeceğim ancak internet üzerinden bu bilgiye erişmek kolay olacaktır.. " H.Ö 2</i>
<i>"Sadece belirli NFT varlıkları içeren web sitelerin olduğunu ve satış sürecinde tamamen bu siteler üzerinden ilerlediğini biliyorum." H.Ö 3</i>
<i>" Şu an popüler olduğu için her yerde karşımıza çıkabiliyor.Benim mesela sosyal medyada karşıma çıkmıştı.." H.Ö 4</i>
<i>" Benim ilk olarak oyun içerisinde karşıma çıkmıştı. Açıkcası artık NFT'ler o kadar alana sığradı ki ulaşmamak, karşınıza çıkmaması mümkün değil. Hemen hemen her alanla bir yerden bağlantısı var diyebiliriz.." H.Ö 5</i>
<i>" Siteler, oyun içi NFT alımlar olduğunu biliyorum ama hiç giriş yapmadım.." H.Ö 6</i>
<i>" Siteler olduğunu duymuştum ama hiç giriş yapmadım. Varlığını çevremde kullanan arkadaşlarımdan duymuştum. Büyük ihtimalle bende araştıracağım.." H.Ö 7</i>
<i>" Çok bir bilgim yok ama her yerde karşımıza çıkıyor.." H.Ö 8</i>
<i>" Pek ulaşmaya çalışmadığımdan bilgi sahibi değilim." H.Ö 9</i>
<i>" Çok bir fikrim yok bu konuda." H.Ö 10</i>

Cevaplar incelendiğinde çoğu katılımcının NFT'lerin yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak NFT'lere ulaşmanın yollarıyla ilgili fazla bilgi sahibi olmadıkları gözlemlenmiştir. Dolayısıyla katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları ve sorulan soruya cevap vermekte zorlandıkları görülmektedir. Öte yandan H.Ö 1, H.Ö 3 ve H.Ö 7'in cevaplarında genel hatlarıyla bir tanımlama

yapmaya çalıştıkları görülmüştür. Dolayısıyla öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'lere ulaşmanın yollarını hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarının öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 7: NFT'lere ulaşmanın yollarını bildirir misiniz ?
<i>"Belirli platformlar olduğunu biliyorum. Daha önce bir tanesine giriş yapmışım ancak ismini hatırlamıyorum. "</i> S.Ö 1
<i>"Bilgim yok."</i> S.Ö 2
<i>"Pek bir bilgim yok."</i> S.Ö 3
<i>" Bu soruya cevap verecek kadar donanımlı değilim."</i> S.Ö 4
<i>" Bilgim yok."</i> S.Ö 5
<i>"Daha önce dediğim gibi sadece belli başlı web sitelerin olduğunu biliyorum.. "</i> S.Ö 6
<i>" Genelde ben Twitter üzerinden hesaplarla takipleşip yazışıyorum. Her hangi bir şeyi almaya karar verirsem yine Twitter üzerinden yürütüyorum. "</i> S.Ö 7
<i>" En başta Opensea üzerinden ulaşabileceğimizi biliyorum. Ancak şu an da binlerce farklı site olduğunu gözlemliyorum. "</i> S.Ö 8
<i>" Bazı NFT'lerin yüklendiği ve sergilendiği sitelerin olduğunu biliyorum ama daha önce hiç ulaşmaya çalışmadım."</i> S.Ö 9
<i>" Arama motorları bizlere bu konuda baya yardımcı oluyor."</i> S.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde S.Ö 2, S.Ö 3, S.Ö 4, S.Ö 5 ve S.Ö 10 için NFT'lerin yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak NFT'lere ulaşmanın yolları hakkındaki sorulara karşı çekimser durdukları gözlemlenmiştir. Dolayısıyla katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları ve sorulara cevap vermemekte zorlandıkları görülmektedir. Buna ek olarak katılımcıların cevaplarında genel hatlarıyla bir tanımlama yapmaya çalıştıkları görülmüştür. Dolayısıyla öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir. Son olarak S.Ö 1 ve S.Ö 7 cevaplarında diğer katılımcılardan farklı olarak NFT'leri deneyimlediklerine yönelik ifadeler kullanmışlardır.

Bu tablo altında yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirdiklerini analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle

görüşmenin altıncı sorusu olarak, "OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçiriyor musunuz? Yanıtınız evet ise ne sıklıkla vakit geçiriyorsunuz?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 8:OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçiriyor musunuz? Yanıtınız evet ise ne sıklıkla vakit geçiriyorsunuz ?
"Hayır." G.Ö 1
"Geçirmedi." G.Ö 2
"Henüz geçirmiyorum." G.Ö 3
"Hayır." G.Ö 4
"Hayır." G.Ö 5
"Pek değil." G.Ö 6
"Maalesef." G.Ö 7
"Opensea platformuna bir defa bakmıştım.." G.Ö 8
"Hayır" G.Ö 9
"Hayır" G.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde G.Ö 8 dışındaki katılımcılar için NFT'lerin yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak daha önce OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirmedikleri gözlemlenmiştir.Dolayısıyla katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları görülmektedir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirdiklerinin anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 8:OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçiriyor musunuz? Yanıtınız evet ise ne sıklıkla vakit geçiriyorsunuz ?
"Bayağı siteleri inceleme fırsatım oldu. Bir ara iki günde bir en az 1 saat vakit geçiriyordum." H.Ö 1
"Daha önce hiç giriş yapmadım." H.Ö 2
"Geçirmedi.." H.Ö 3
"Daha önce hiç giriş yapmadım." H.Ö 4

Görüşme sorusu 8:OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçiriyor musunuz? Yanıtınız evet ise ne sıklıkla vakit geçiriyorsunuz ?
<i>" Pek değil." H.Ö 5</i>
<i>" Hayır." H.Ö 6</i>
<i>" Bu tarz siteler daha önce hiç kullanmadım." H.Ö 7</i>
<i>" Hayır." H.Ö 8</i>
<i>" Geçirmiyorum." H.Ö 9</i>
<i>" Hayır." H.Ö 10</i>

Cevaplar incelendiğinde H.Ö 1 dışındaki katılımcılar için NFT'lerin yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak daha önce OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirmediği gözlemlenmiştir.Dolayısıyla katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları görülmektedir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirdiklerinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 8:OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçiriyor musunuz? Yanıtınız evet ise ne sıklıkla vakit geçiriyorsunuz ?
<i>"Evet baktığımı söyleyebilirim. 3 sene önce kripto paralarla tanıştığım da o zaman toplamda 2 saat vakit geçirmişimdir. Günde 10 dk civarı genel olarak neler olup olmadığına bakınıyordum. Daha sonrasında bir Ethereum tabanlı bir kripto cüzdanı oluşturdum. Ancak tam anlamıyla güvenilir gelmediği için herhangi bir kripto para ve ya NFT satın almadım.Bu görüşmeden sonra biraz daha olsa bu durum değiştiğini söyleyebilirim. Her an atılım yapabilirim. Öte yandan kişilerin kendi işine yarayacak mesleği açısından materyallere ulaşma konusunda da Opensea ve benzeri platformların önemi olduğunu düşünüyorum. Özellikle gazeteciler için önemli bir kaynak olabilir. " S.Ö 1</i>
<i>" Hayır." S.Ö 2</i>
<i>"Vakit geçirmedim ama baya bir zaman önce NFT örnekleri internette karşıma çıkmıştı. Hatta maymun görselleri olduğunu hatırlıyorum. Ancak onun dışındaki diğer örneklerden ve ya platformlardan pek bir haberim yok. Bu görüşmeden sonra ayrıntılı bir şekilde araştırma yapacağım." S.Ö 3</i>

Görüşme sorusu 8: OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçiriyor musunuz? Yanıtınız evet ise ne sıklıkla vakit geçiriyorsunuz ?
<i>"Bahsettiğiniz sitelere daha önce hiç girmedim. Ancak sosyal medya aracılığıyla bir kaç tane NFT karşıma çıkmıştı."</i> S.Ö 4
<i>"Daha önce hiç giriş yapmadım. Daha önce ilgilimi çekmediği için araştırmadım."</i> S.Ö 5
<i>"Hayır."</i> S.Ö 6
<i>"Daha önce vakit geçirdim alım- satımlar yaptım ama artık sitelere giriş yapmıyorum. Ben erken tükettim diyebilirim."</i> S.Ö 7
<i>"Opensea platformunu daha önce duydum ama pek fazla kullanmadım. Görsel iletişim tasarımı okuyan arkadaşlarım var NFT satışı yapmaya çalışan daha çok onlardan duyuyorum.."</i> S.Ö 8
<i>"Daha önce hiç vakit geçirmediğim."</i> S.Ö 9
<i>"Hiç giriş yapmadım."</i> S.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde S.Ö 1 ve S.Ö 7 dışındaki katılımcılar için NFT'lerin yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak daha önce OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirmediği gözlemlenmiştir. Dolayısıyla katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları görülmektedir. S.Ö 3, S.Ö 4 ve S.Ö 8 katılımcılarının NFT'leri web sitelerin dışında sosyal medya aracılığıyla gördükleri veya arkadaşları aracılığıyla web siteleri hakkında bilgi edindikleri tesbit edilmiştir. Buna ek olarak S.Ö 1'in diğer katılımcıların aksine NFT'ye karşı daha meraklı olduğu görülmektedir.

Bu tablo altında yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimleyip deneyimlemediklerini analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin dokuzuncu sorusu olarak, "Hiç NFT Satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlediniz mi?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 9: Hiç NFT Satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlediniz mi?
<i>"Ben şu an için üretmem ama uygun fiyatlı bir NFT beğensem alırım. Üretmeden önce daha fazla bilgi sahibi olmam lazım. Şu anda kendimi yeterli görmüyorum."</i> G.Ö 1
<i>"Hayır deneyimlemedim. Deneyimler miyim de bilmiyorum"</i> G.Ö 2
<i>"Deneyimlemedim ama ilerde üretmek isterim."</i> G.Ö 3
<i>"Deneyimlemedim ama ilerde üretip satın alabilirim. Kendimden ve tasarımlarımdan ilk önce emin olmam lazım."</i> G.Ö 4

Görüşme sorusu 9: Hiç NFT Satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlediniz mi?
<i>"Hayır ama ilerde üretebilirim neden olmasın.." G.Ö 5</i>
<i>"Hayır ama ilerde oluşturmayı düşünürüm ama satın almam." G.Ö 6</i>
<i>"Hayır ama ilerde üretebilirim. Sıfırdan üretmek yerine bir şirketle anlaşabilirim. Ödenekli tasarımcısı olabilirim." G.Ö 7</i>
<i>"Hayır. Daha önce satmayı düşündüm ama benimde belirli ücretler ödemem gerektiğini fark edince vazgeçtim. " G.Ö 8</i>
<i>"Hayır.Ama ilerde tasarım üretebilirim. " G.Ö 9</i>
<i>"Hayır. Ama ilerde neden olmasın."G.Ö 10</i>

Cevaplar incelendiğinde NFT'lerin yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak bütün katılımcıların daha önce hiç NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlemedikleri gözlemlenmiştir. Dolayısıyla katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları görülmektedir. Ancak G.Ö 2 dışındaki katılımcılar NFT'ye karşı daha meraklı olup ilerde üretebileceklerini belirtmiştir. Öte yandan G.Ö 8 daha önce satmayı düşündüğünü belirterek belirli ücretler ödemesi gerektiğini fark edince vazgeçtiğini açıklamıştır. Buna ek olarak G.Ö 1 diğer katılımcıların aksine üretmenin aksine daha çok satın almayı deneyimlemek istemiştir. Son olarak G.Ö 4 ise diğer katılımcıların aksine ilerde hem üretip hem de satın almayı deneyimlemek istemiştir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimleyip deneyimlemediklerinin anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 9: Hiç NFT Satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlediniz mi?
<i>"Satın Almayı düşündüm ancak ekonomik şartlardan kaynaklı olarak deneyimleyemedim. Yakın arkadaş çevremde satın almayı ve üretmeyi deneyimleyenler var. Belki bende ilerde deneyimleyebilirim.. İş hayatına atıldığım zamanda da bir pazarlama aracı olarak kullanabilirim." H.Ö 1</i>
<i>" Hayır. Ancak düşünce olarak böyle bir düşüncem var ama daha çok kar amaçlı alıp satmayı düşündüm.. " H.Ö 2</i>
<i>'Hayır. Satın alma durumu pek bana yakın değil ama ilerde ek gelir için üretip satmayı deneyebilirim." H.Ö 3</i>
<i>" Hayır ama daha çok araştırıp bilgi edinip denemeyi düşünüyorum. " H.Ö 4</i>

Görüşme sorusu 9: Hiç NFT Satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlediniz mi?
<i>"Açıkcası daha önce NFT satın almak istedim. Ancak oyun üzerinden belirli bir token kazanıyordum o token karşılığında NFT satın alma şansına erişebiliyordum. Onun dışında ilerde kesin bir şekilde söyleyebilirim ki almak isterim. Metaverseden arsa almayı da denemiştim ama maalesef yetişemedim. Kısacası baya ilgim var bu tarz şeylere diyebilirim."</i> H.Ö 5
<i>"Hayır ama neden olmasın."</i> H.Ö 6
<i>"Hayır ama araştırdıktan sonra ilerde olabilir."</i> H.Ö 7
<i>"Hayır. Ancak almak yerine üretiminde şansımı deneyebilirim."</i> H.Ö 8
<i>"Deneyimlemedim."</i> H.Ö 9
<i>"Hayır."</i> H.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde NFT'lerin yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak bütün katılımcıların daha önce hiç NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlemedikleri gözlemlenmiştir. Dolayısıyla katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları görülmektedir. Ancak H.Ö 9, H.Ö 10 dışındaki katılımcılar NFT'ye karşı daha meraklı olup ilerde deneyimleyebileceklerini belirtmiştir. Özellikle H.Ö 5 NFT ve metaverse konularına ekstra ilgi duyduğu gözlemlenmektedir. Bu noktada H.Ö 1 ve H.Ö 5 daha önce satın almayı düşündüğünü belirterek ekonomik şartlardan ve zamandan kaynaklı olarak deneyimleyemediğini açıklamıştır. Öte yandan H.Ö 1 yakın arkadaş çevresinde satın almayı ve üretmeyi deneyimleyenlerin olduğunu belirtmiştir. Buna ek olarak katılımcılar ilerde daha çok satın almanın aksine üretmeyi deneyimlemek istemektedir. Son olarak H.Ö 2 ise diğer katılımcıların aksine ilerde kar amaçlı olarak alıp satmayı deneyimlemek istemiştir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimleyip deneyimlemediklerinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 9: Hiç NFT Satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlediniz mi?
<i>"Hayır."</i> S.Ö 1
<i>"Hayır."</i> S.Ö 2
<i>"Hayır."</i> S.Ö 3
<i>"Hayır."</i> S.Ö 4

Görüşme sorusu 9: Hiç NFT Satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlediniz mi?
<i>"Hayır." S.Ö 5</i>
<i>"Henüz deneyimlemedim ama bence sistem bizi yavaş yavaş bu duruma itiyor. Kesinlikle geri kalmamak için atılmak gerektiğini düşünüyorum.. Alış- Satıştan kar elde edilebilir görüyorum. O yüzden neden olmasın." S.Ö 6</i>
<i>"Evet deneyimledim." S.Ö 7</i>
<i>"Deneyimlemedim ama bir düşünmüştüm. Daha sonrasında belli bir miktarda ücret talebiyle karşılaşınca üretmekten vazgeçtim." S.Ö 8</i>
<i>"Hayır." S.Ö 9</i>
<i>"Hayır." S.Ö 10</i>

Cevaplar incelendiğinde S.Ö 7 dışındaki katılımcılar için hiç NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlemedikleri gözlemlenmiştir. Genel olarak katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldıkları tesbit edilmiştir. Ancak S.Ö 6'nın diğer katılımcıların aksine NFT'ye karşı daha meraklı olduğu görülmektedir. Öyle ki ileride deneyimleyebileceğini belirtmiştir. Öte yandan S.Ö 8 daha önce üretmeyi düşündüğünü belirterek ekonomik şartlardan kaynaklı olarak vazgeçtiğini açıklamıştır.

Bu tablo altında yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin ses getiren NFT satışlarının ilgilerini ne kadar çektiğini ve NFT'leri çekiçi kılan unsurları analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin onuncu sorusu olarak, "Ses getiren NFT satışları ilginizi çekti mi? Sizce NFT'leri çekiçi kılan nedir?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 10: Ses getiren NFT satışları ilginizi çekti mi? Sizce NFT'leri çekiçi kılan nedir?
<i>"Çok değil ben daha çok coinlerle ilgileniyorum.." G.Ö 1</i>
<i>"Pek değil.." G.Ö 2</i>
<i>"Bu günden itibaren ilgimi çektiğini söyleyebilirim." G.Ö 3</i>
<i>"Daha önce NFT pek karşıma çıkmadı.." G.Ö 4</i>
<i>"Daha önce karşıma İstanbul'da kar yağan bir fotoğraf çıkmıştı. Çok yüksek bir mevlada satıldığı için dikkatimi çekmişti." G.Ö 5</i>
<i>"Daha önce hiç NFT karşıma çıkmadı.." G.Ö 6</i>
<i>"Evet .." G.Ö 7</i>

Görüşme sorusu 10: Ses getiren NFT satışları ilginizi çekti mi? Sizce NFT'leri çekiçi kılan nedir?
<i>" İlk tweet'in satılması ve maymunlar bayağı ilgimi çekmişti. NFT'leri çekici kılan şey daha çok popülerlik ve biricik olması olduğunu düşünüyorum."</i> G.Ö 8
<i>" Hayır. NFT'leri çekici kılınmasının nedeni merak olabilir."</i> G.Ö 9
<i>" Hayır. NFT'leri çekici kılınmasının nedeninin altında yatırım aracı olarak düşünülmesi yatabilir."</i> G.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde NFT kavramının yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak G.Ö 5, G.Ö 7 ve G.Ö 8 dışındaki katılımcıların ses getiren NFT satışlarının ilgilerini çekmediği gözlemlenmiştir. Ancak G.Ö 3 gerçekleşen odak grup sürecinde NFT'lere karşı ilgisinin arttığını ifade etmiştir. Öte yandan katılımcılar tarafından NFT'lerin çekiçi kılınmasının sebebi toplum tarafından merak uyandırması ve yatırım aracı olarak düşünülmesi olmaktadır.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT satışlarının ilgilerini ne kadar çektiğini ve NFT'leri çekiçi kılan unsurların anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 10: Ses getiren NFT satışları ilginizi çekti mi? Sizce NFT'leri çekiçi kılan nedir?
<i>" Bence çok fazla yüksek miktarlara satılması bundan kaynaklı olarak gündem olması ve haber sitelerinde ve ya Twitter üzerinden karşımıza çıkması NFT'leri daha fazla çekici kılmaktadır. Benim ilgimi çeken NFT koleksiyonları arasında Twitch yayıncısı Amouranth'ın bir eseri var.. "</i> H.Ö 1
<i>" Benim en çok ilgimi çeken koleksiyon maymunların yer aldığı olmuştur.. Eşi benzeri olmaması sadece birer tane olmasından kaynaklı satın alan kişi kendisini özel hissedebiliyor bundan kaynaklıda çekici bir hale geliyor diyebiliriz. Çocukluğumuzda pokemon kartları falan vardı ve kendi aralarında bir değer farkı vardı ben NFT'leri biraz onların dijital haline benzetiyorum."</i> H.Ö 2
<i>" Yüksek mevlalara satılan NFT'lerin bir kaç karşıma çıkmıştı fiyatlarından kaynaklı ilgimi çekmişti. Mesela Saba Tümer'in kahkahası ve Gülben Ergen'in " unutmayın ki bana hiç bir şey olmaz" sözü yüksek mevlalara satılmış."</i> H.Ö 3
<i>" Pek değil.. "</i> H.Ö 4
<i>" Tabiki çekti. Örneğin Twitter üzerinden atılan ilk tweetin NFTsi ilgimi çekmişti."</i> H.Ö 5

Görüşme sorusu 10: Ses getiren NFT satışları ilginizi çekti mi? Sizce NFT'leri çekiçi kılan nedir?
<i>" Pek karşıma çıktı diyemem." H.Ö 6</i>
<i>" Ünlü bir marka olan Jacob & Co NFT saat çıkarmıştı. Başka bir marka da çanta çıkarmıştı. Bu tarz NFT'ler ilgimi çekmişti." H.Ö 7</i>
<i>" İlgimi çekti ama o anlık aklımda kalan pek eser ismi yok.." H.Ö 8</i>
<i>" Pek değil." H.Ö 9</i>
<i>"Milyonlarca dolara satılarak dikkatimi çekenler var." H.Ö 10</i>

Cevaplar incelendiğinde H.Ö 4, H.Ö 6 ve H.Ö 9 dışındaki katılımcıların ses getiren NFT satışlarının ilgilerini çektiği gözlemlenmiştir. Öte yandan katılımcılar tarafından NFT'lerin çekiçi kılınmasının sebebi yüksek fiyatlara satılarak dikkatleri üzerine çekmesidir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT satışlarının ilgilerini ne kadar çektiğini ve NFT'leri çekiçi kılan unsurların öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 10: Ses getiren NFT satışları ilginizi çekti mi? Sizce NFT'leri çekiçi kılan nedir?
<i>" Pek değil.Ancak bu günden itibaren daha çok ilgimi çektiğini söyleyebilirim.Daha çok bilgi edinmeme olarak sağladı bu görüşme o yüzden daha öncede bahsettiğimiz etkenler (kolay ulaşım, düşük maliyet, daha çok kitleye ulaşılma vb.) NFT eserleri çekiçi kılmaktadır. Öte yandan kar amaçlı yatırım olarak da çekici bulunabilir." S.Ö 1</i>
<i>" Aynı şekilde..Bugün daha çok farkındalığının arttığını söyleyebilirim.Öte yandan NFT'yi kullanacak konuma geldiğim zaman tabiki ilgimi çekecektir." S.Ö 2</i>
<i>" Karşıma daha önce hiç NFT çıkmadı. Ancak kar amaçlı yatırım aracı olarak çekici bulunabilir. Öte yandan bence telif hakkı, verilerin kopyalanamaması zaten başlı başına çekici bulunan bir yönü olarak görülebilir. Buna ek olarak sanatın ve sanatçının hakkını savunan bir alan olması da NFT'leri çekici kılmaktadır." S.Ö 3</i>
<i>" Katılıyorum. Her NFT eserinin kendine has çekici gelebilecek özellikleri olabilir. Kimisi tasarım yönüyle çekici bulunabilir, kimisi fiyatıyla çekici bulunabilir." S.Ö 4</i>
<i>" Benim daha önce sosyal medyada reklam olarak karşıma çıkmıştı. Ama ilgimi çekmediği için direkt geçmiştim." S.Ö 5</i>

Görüşme sorusu 10: Ses getiren NFT satışları ilginizi çekti mi? Sizce NFT'leri çekiçi kılan nedir?
<i>Ü'nlülerin satışa çıkardığı NFT'leri sosyal medyada görmüştüm. Saba Tümer ve Cem Yılmaz olarak örneklendirebilirim. İnanılmaz rakamlara satıldığı için dikkatimi çekmişti.. Çok tanınmış insanların NFT'leri satış reklamını yaparak çekici hale getirdiklerini düşünüyorum..” S.Ö 6</i>
<i>“Maymunlar var hatta aralarında satın aldıklarım var..” S.Ö 7</i>
<i>“ sosyal medya platformu Reddit'in nisan ayındaki düzenlediği etkinlikte her kullanıcı beş dakika içerisinde tek bir piksel boyayabileceği bir dijital tuval üzerinde görsel figürler oluşturdu. Bu etkinlik çok ilgimi çekmişti. Öte yandan NFT'lerin ise sahiplenme duygusundan kaynaklı çekici bulunduğunu düşünüyorum.. ” S.Ö 8</i>
<i>“ pek ilgimi çekmedi açıkcası” S.Ö 9</i>
<i>“ Benimde pek ilgimi çekmedi..” S.Ö 10</i>

Cevaplar incelendiğinde S.Ö 6, S.Ö 7 ve S.Ö 8 dışındaki katılımcıların ses getiren NFT satışlarının ilgilerini çekmediği gözlemlenmiştir. Ancak S.Ö 1 ve S.Ö 2 gerçekleşen odak grup sürecinde NFT'lere karşı ilgilerinin arttığını ifade etmişlerdir. S.Ö 3 ve S.Ö 4 ise karşılıklarına daha önce hiç NFT çıkmasa bile NFT'leri çekiçi kılan unsurlar hakkında yorum yaparak ilgili olduklarını düşündürmüşlerdir. Bu noktada katılımcılar tarafından NFT'lerin çekiçi kılınmasının sebebi yatırım aracı olarak düşünülmesi ve NFT'nin başlıca özellikleri arasında yer alan telif hakkı, verilerin kopyalanamaması gibi etkenler olarak görülmektedir. Öte yandan S.Ö 5 daha önce sosyal medyada reklam olarak karşısına çıkmasına rağmen ilgisini çekmediği için direkt reklamı geçtiğini belirtmiştir. Son olarak S.Ö 7 diğer katılımcıların aksine daha önce NFT satın aldığını dile getirmiştir.

4.1.4. Geleceğin NFT kullanım alanlarına karşı öğrencilerin bakış açısına yönelik bulgular

Bu kategoride yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin geleceğin NFT kullanım alanlarını ve NFT'lerin nasıl bir etkisini gördüklerini analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin on birinci sorusu olarak, “Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT'lerin nasıl bir etkisini görüyorsunuz?” diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 11: Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT'lerin nasıl bir etkisini görüyorsunuz?
<i>"Her şey yapıldı diyebiliriz .. "</i> G.Ö 2
<i>"Aşı belgeleri vs. Gibi günlük hayatımızda kullandığımız belgeler de NFT'ye dönüşebilir."</i> G.Ö 3
<i>"Bence biz daha fazlasına yetişemeyiz kuşak olarak.."</i> G.Ö 4
<i>"Kullandığımız kredi kartlarında NFT ile uyumlu hale getirilebilir. Sadece kripto paralarla satın alabilmemiz zaten bir dezavantaj.. "</i> G.Ö 5
<i>"NFT havacılık ve seyahat alanına bile kayabilir. İlerde kripto ödemeler yağıldığında NFT'leri kapsayan hediye yöntemleri eklenebilir ki insanlar teşvik edilsin ve ya kimlik doğrulaması NFT yoluyla yapabilir. NFT kimlikleri ve pasaportlarımız olabilir.. "</i> G.Ö 6
<i>"Hiç belli olmaz.. "</i> G.Ö 7
<i>"Otomotiv sektörü de NFT'ye giriş yapabilir.Son model NFT arabalar ve parçalarını görebiliriz.."</i> G.Ö 8
<i>"Enteresan bir örnek olması açısından posta pulları, madeni paralar dijital bir şekilde NFT formatında satışa çıkabilir.."</i> G.Ö 9
<i>"Oyuncak markaları 3D vs. gibi NFT oyuncaklar yaratabilir. "</i> G.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde G.Ö 7'nin diğer katılımcıların aksine net bir cevap vermediği görülmektedir. Öte yandan G.Ö 1 NFT'lerin çokta ilerlemeyeceğini düşünmektedir. G.Ö 2 ise her şeyin yapıldığını belirtmektedir. G.Ö 4 ise benzer bir düşünceyle Z kuşağı olmasına rağmen NFT'nin yakın gelecekte ki gelişim sürecine yetişemeyeceğini söylemektedir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT kullanım alanlarını ve NFT'lerin nasıl bir etkisini gördüklerinin anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 11: Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT'lerin nasıl bir etkisini görüyorsunuz?
<i>"Tedarik zinciri yönetimi ve lojistik gibi farklı sektörlerde de örnekler görülebilir."</i> H.Ö 1
<i>"Bence bir araba, ev , motor vs. Gibi büyük bir şey aldığımız zaman ve ya özel üretim ürünler saat, mücevher gibi ürünler aldığımızda aynisi NFT şeklinde de ürünün yanında verilebilir ve her iki şekilde sahip olabiliriz."</i> H.Ö 2

Görüşme sorusu 11: Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT'lerin nasıl bir etkisini görüyorsunuz?
<i>" Bir kişinin tüm tıbbi geçmişi , okul geçmişi, çıktığı yurt dışı geçmişi vs. NFT olarak kayıt altına alınabilir." H.Ö 3</i>
<i>" NFT'ler, geri dönüştürülebilir ve sürdürülebilir malzemelerin kullanımını izlemek isteyen endüstriler için kullanılabilir." H.Ö 4</i>
<i>" NFT'leri oy haklarını temsil ederken bile görebiliriz.Oylama sürecini güvenli ve şeffaf bir şekilde yürütmemize olanak sağlayabilir." H.Ö 5</i>
<i>" Mesela konserler, sergiler, sinema , tiyatro ve spor karşılaşmalarının biletleride NFT olabilir." H.Ö 6</i>
<i>" Eğitim hayatında NFT'lerle karşılaşabiliriz.." H.Ö 7</i>
<i>" Hiç bir fikrim yok açıkcası pek de merak etmiyorum." H.Ö 8</i>
<i>" Ben daha çok gelenekselci olduğum için hayal edemiyorum daha fazlasını." H.Ö 9</i>
<i>" Yapılabilecek her şey hızla yapıldı gibi görünüyor." H.Ö 10</i>

Cevaplar incelendiğinde H.Ö 8 ve H.Ö 9 diğer katılımcıların aksine olumsuz cevap verdiği görülmektedir. Bu noktada NFT kavramına yabancı kaldıkları görülmektedir.Öte yandan H.Ö 10 ise yapılabilecek her şeyin hızla yapıldığını düşünmektedir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT kullanım alanlarını ve NFT'lerin nasıl bir etkisini gördüklerinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 11: Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT'lerin nasıl bir etkisini görüyorsunuz?
<i>"Radyo yayını olabilir, Gazetecilik alanı için de değerli bir hale gelebilir. Daha öncede bahsettiğim gibi onlar içinde iyi bir kaynak haline gelebilir. Öte yandan giriş kartı ve ya bilet şeklinde NFT karşımıza çıkabilir.. Buna ek olarak her sektör NFT 'ye kayabilir. İleri ki yıllarda tıpta bile NFT'yi görebiliriz.Son olarak kitap ve makaleleri NFT olarak ilerde görebiliriz." S.Ö 1</i>
<i>" İlerde her ihtiyacımızı karşılayabilecek bir alan olarak karşımıza çıkabilir." S.Ö 2</i>

Görüşme sorusu 11: Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT'lerin nasıl bir etkisini görüyorsunuz?
<i>"İlerde oyuncuların rekabet ettiği, kupalar kazandığı ve gerçek parayla eşya alışverişinde bulunduğu gerçek bahis ve şans oyunları deneyimini yaşayabiliriz. Gerçek hayatta olduğu gibi, bahisler farklı şekillerde paraya çevrilebilir, her şey tokenleştirilebilir ve NFT olarak satılabilir."</i>
S.Ö 3
<i>" Bence yapılabilecek her şey yapıldı. "</i> S.Ö 4
<i>" Her şey olabilir. "</i> S.Ö 5
<i>" Aklıma pek örnek gelmedi açıkcası.. "</i> S.Ö 6
<i>"Hologramları NFT olarak görebiliriz."</i> S.Ö 7
<i>"NFT'lerin karşımıza daha farklı nasıl çıkartabilir hiç belli olmaz.."</i> S.Ö 8
<i>" Yaşayıp hep birlikte göreceğiz.. "</i> S.Ö 9
<i>" Bilemedim.. "</i> S.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde S.Ö 1, S.Ö 3 ve S.Ö 7 diğer katılımcıların aksine net bir cevap verdiği görülmektedir. Bu noktada genel olarak katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldıkları tesbit edilmiştir. Öte yandan S.Ö 4 her şeyin yapıldığını belirtmektedir. S.Ö 8 ise benzer bir düşünceyle NFT'lerin karşımıza daha farklı nasıl çıkabileceğinin hiç belli olmadığını söylemektedir. Bunun yanı sıra S.Ö 5 ve S.Ö 9 diğer katılımcılara benzer bir cevap vermektedir. Son olarak S.Ö 10 ise bilgisi olmadığını dile getirmektedir.

4.1.5. NFT'nin ders olarak verilmesi öğrenciler için neyi ifade ettiğine yönelik bulgular

Bu kategoride yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin geleceğin NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşıladıklarını analiz etmek ve bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçlerinin nasıl olması gerektiğini öğrenmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin son sorusu olarak, "NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşıladınız? Sizce bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 12: NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşılırdınız? Sizce bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır?

"Güzel bir seçmeli ders olabilirdi. Ben seçerdim.. Daha çok ilk etapta teorik bilgisini alıp daha sonra bilgisayar ve proje destekli olmasını isterdim. " **G.Ö 1**

"Seçmeli bir ders olarak görmek isterdim. Katılmak isterdim böyle bir seçmeli derse.. Uygulama yönünün kuvvetli olması gereken bir alan o yüzden ilk bir kaç hafta teorik ilerleyip daha sonra proje odaklı olmamız gerektiğini düşünüyorum" **G.Ö 2**

" Bence ders olarak mutlaka verilmesi gerekiyor zaten gelişen teknolojiyle birlikte bizim derslerimizin sürekli güncellenmesi gerektiğini düşünüyorum. Aslında biraz artık eski ve geleneksel dersleri bir kenara bırakıp yeni güncel konulara atılmamız gerektiğine inanıyorum. Bu noktada böyle bir dersin zorunlu verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Öte yandan proje odaklı ilerleyip dönem sonunda ise platformlara yükleme yapılacak niteliklere sahip bir koleksiyon elde etmek isterdim.. " **G.Ö 3**

" İsterdim ve seçerdim.. Ancak seçmeli olması bana daha mantıklı geliyor.Birebir uygulama odaklı olması ve alt tabanımızı oluşturacak nitelikte olması gerektiğini düşünüyorum..' " **G.Ö 4**

"Bence günden güne dünyamızla birlikte derslerimizde gelişim göstermeli ve birbirine entegre olması gerektiğini düşünüyorum. O yüzden böyle bir ders olmalı.. Bu noktada zaten sıfırdan bir öğrenim ve öğretim olmayacağından kaynaklı olarak zorunlu bir ders olabilir. 1. Sınıflar dışında her öğrenci hemen hemen çizim ve tasarıma hakim o yüzden her öğrenciye uygun olduğunu düşünüyorum. Bence hangi tasarımlar NFT'ye uygun nasıl bu alanda sivrilebiliriz noktasında iyi bir ders olacaktır. " **G.Ö 5**

" Bence 3. Ve 4. Sınıflara çok uygun bir ders olur. Biraz donanım gerektiren bir alan ondan kaynaklı üniversite eğitiminin sonlarına doğru verilmesi gerektiğini düşünüyorum.." **G.Ö 6**

"Seçmeli olarak verilse seçmek istemeyecek öğrenci sayısı bence fazla olurdu. NFT'nin ne olduğunu bilmemekten kaynaklı böyle olacağını düşünüyorum . Bu yüzden bu sorunla karşı karşıya kalmamak için ya bu konuda bilgilendirici konferanslar verilmeli ya da zorunlu bir ders olmalı.. " **G.Ö 7**

" Neden olmasın.. Platformlara yüklenecek kıvamda tasarımlar çıkarsa bizim yararımıza olur.." **G.Ö 8**

" İlgi alanı olmayan olabilir. Sonuçta yakından animasyonla, kurguyla, montajla ilgilenen ve bu alanda ilerlemek isteyen de çok arkadaşlarımız var. Bu yüzden seçmeli olarak karşımıza çıkması bana daha uygun geliyor. " **G.Ö 9**

" Bu kadar kapsamlı öğrenebiliyor olmak güzel olurdu. " **G.Ö 10**

Cevaplar incelendiğinde G.Ö 1, G.Ö 2, G.Ö 4, G.Ö 8 ve G.Ö 10 seçmeli bir ders olarak görmek istediklerini ve müfredata eklenmesi durumunda seçeceklerini dile getirmektedir. Bu noktada ilk etapta NFT'lerin teorik bilgisinin verilmesini daha sonra ise bilgisayar ve proje destekli devam etmesini doğru bulmaktadırlar.Öte yandan G.Ö 3 ve G.Ö 5 ise gelişen teknolojiyle birlikte müfredatın sürekli güncellenmesi gerektiğini düşünmektedir.

Öyle ki eski ve geleneksel dersleri bir kenara bırakılıp yeni güncel konulara yer verilmesi gerektiğine inanmaktadırlar.Bu noktada böyle bir dersin zorunlu verilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Bunun yanı sıra proje odaklı ilerleyip dönem sonunda ise platformlara yükleme yapılacak niteliklere sahip bir koleksiyon elde etmek istediğini dile getirmektedirler. Özellikle G.Ö 5 ve G.Ö 6 1. Sınıflar dışında her öğrenci hemen hemen çizim ve tasarıma hakim olduğundan kaynaklı olarak her öğrenciye uygun olduğunu savunmaktadır. G.Ö 7 ise seçmeli olarak verilmesi durumunda seçmek istemeyecek öğrenci sayısının fazla olacağını düşünmektedir. Çünkü çoğunlukla öğrencilerin NFT kavramına yabancı olduğunu ve bu yüzden içeriğini bilmediklerinden kaynaklı olarak çekingen yaklaşacaklarını ifade etmektedir. Bundan kaynaklı olarak bu sorunla karşı karşıya kalmamak adına bu konuda bilgilendirici konferanslar verilebileceğini ya da zorunlu bir ders olması gerektiğini dile getirmektedir. Son olarak G.Ö 9 ise ilgi alanı olmayan öğrencilerin olmasından kaynaklı olarak seçmeli olarak verilmesini savunmaktadır.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler ve Tanıtım öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşıladıklarını analiz etmek ve bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçlerinin nasıl olması gerektiğini öğrenmek hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 12: NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşıladınız? Sizce bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır?

“Bence kesinlikle böyle bir ders olmalı.. Seve seve katılırdım seçmeli olsaydı ancak bence zorunlu olmalı diye düşünüyorum. Çünkü iyi kötü herkesin bilgi sahibi olması gereken bir alan ve maalesef NFT'lerin ne olduğunu bilmeyen ve ya yanlış bilgi sahibi olan çok fazla insan var.”

H.Ö 1

Görüşme sorusu 12: NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşılırdınız? Sizce bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır?

“ Bence böyle bir ders olmalı ancak seçmeli olması daha doğru olur. Herkesin ilgi alanına girmeyebilir. O yüzden kişinin kendi tercihine bırakılması gerektiğini düşünüyorum ve birazda tasarıma, çizime yatkın olunması gereken bir alan pazarlama aracı olarak sadece sözel olarak mı ilerleyecek yoksa ortak ders olarak mı verilecek tartışılması gerekiyor. Bütün bölümlere uygun olması gerekiyor..” **H.Ö 2**

“ Bence seçmeli olarak böyle bir ders açılmalı.. Herkesin bilgi sahibi olması gereken bir alan en azından böyle bir alanın varlığından haberdar olmamız gerektiğine inanıyorum. Derslerimiz aracılığıyla da gündemi takip etmeliyiz. Yenilikçi derslere ve bakış açılara her daim ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum..” **H.Ö 3**

“ Bencede verilmeli.. Ancak tercih doğrultusunda seçmeli olarak görsek daha iyi olur diye düşünüyorum.” **H.Ö 4**

“ Bence verilmeli hatta zorunlu olmalı diye düşünüyorum. Çünkü çağa ayak uydurmamız gerektiğine inanıyorum. Şu anda çağın popüler olan alanlarından biride NFT ve herkesle birlikte tüketmeliyiz.” **H.Ö 5**

“ Bence NFT'nin eğitimi verilmeli ancak seçmeli olarak verilmesi daha iyi olur. Çünkü öğrencinin özel ilgisini gerektiren bir alan olduğunu düşünüyorum. ” **H.Ö 6**

“ Böyle bir dersi müfredata eklenmesi durumunda ben alırdım. Çünkü yeni medya ilgilim olan bir alan ve ilgisi olan arkadaşların katılabilmesi adına seçmeli olması gerektiğini düşünüyorum..” **H.Ö 7**

“ Seçmeli olursa seçilebilir. Seçeneklerimizin artması bakımından hoş olur. Böyle bir ders ilgi çekecektir ve seçenler ayrıcalık kazanacaktır.” **H.Ö 8**

“ Seçmeli olarak tercih edebilirdim neden olmasın..” **H.Ö 9**

“ Olabilir. Ne kadar gelenekselci yaklaşımda daha kapsamlı bilgi edinmek isterdim. İlerde iş hayatının neler getireceği belli olmaz. Bu alanda bilgi sahibi olmak artı puan kazandıracaktır diye düşünüyorum.” **H.Ö 10**

Cevaplar incelendiğinde H.Ö 1 zorunlu bir ders olarak görmek istediğini ve müfredata eklenmesi durumunda seçeceğini dile getirmektedir. Bunun nedeni olarak NFT'nin herkesin bilgi sahibi olması gereken bir alan olarak görmesi ve NFT'lerin ne olduğunu bilmeyen ve ya yanlış bilgi sahibi olan çok fazla insan olduğunu düşünmesidir. Öte yandan H.Ö 2 ve H.Ö 6 ise ilgi alanı olmayan öğrencilerin olmasından kaynaklı olarak seçmeli olarak verilmesini savunmaktadır.

Bunun yanı sıra H.Ö 2 ortak ders verilme durumunda bütün bölümlere uygun olması gerektiğini savunmaktadır. H.Ö 3 ve H.Ö 5 ise gelişen teknolojiyle birlikte derslerin de gündemi takip etmesi gerektiğine inanmaktadır. Öyle ki yenilikçi derslere ve bakış açılarına her daim ihtiyaç olduğunu düşünmektedir. Bu noktada böyle bir dersin seçmeli olarak verilmesinin daha uygun olabileceğine inanmaktadır. Buna ek olarak H.Ö 4, H.Ö 7 ve H.Ö 9 seçmeli bir ders olarak görmek istediğini ve müfredata eklenmesi durumunda seçeceğini dile getirmektedir.

H.Ö 8 ise seçmeli derslerin çeşitliğinin artması gerektiğini düşündüğünden kaynaklı olarak müfredatta yer alması gerektiğini düşünmektedir. Öte yandan Böyle bir dersin ilgi çekeceğini ve seçenlerin ayrıcalık kazanacağını düşünmektedir. Son olarak H.Ö 10 ise gelenekselci bir yaklaşım göstersede daha kapsamlı bilgi edinmek istediğini dile getirmektedir. İş hayatında bu alanda bilgi sahibi olmanın artı puan kazandıracaklarını düşünen H.Ö 10, NFT'lerin ders olarak müfredata eklenmesine olumlu bakmaktadır.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema öğrencilerinin aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşıladıklarını analiz etmek ve bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçlerinin nasıl olması gerektiğini öğrenmek amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 12: NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşıladınız? Sizce bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır?

"Baktığınızda reklam ve tanıtımda bizim bölümün bir parçasıdır. Bence müfredatta olması gereken bir ders olmaktadır ancak şu an için seçmeli bir ders olarak daha uygun olacağını düşünüyorum. İlerde zorunlu derslere taşınmalıdır. Çünkü geleceğin parasını kripto para olarak görmekteyim." **S.Ö 1**

"Daha fazla yaygınlaşınca kadar seçmeli ders olarak olabilir. Ders içerisinde detaylı bir şekilde NFT'nin tanıtılması gerekmektedir. Ancak şu an için katılmazdım." **S.Ö 2**

"Ben katılırdım. Yeni olan ve hızla gelişen bir alan ve fakültenin böyle bir derse ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Çünkü hayatımızda gittikçe yer alacak bir alan olarak görüyorum. Ders olarak işlenme durumunda bence bilgisayar lablarda yer alması gereken proje odaklı deneme yanılmayla ilerleyen bir ders olarak karşımıza çıkması gerekmektedir." **S.Ö 3**

"Ben olumlu karşıladım.. proje odaklı olması daha iyi olurdu. Dönem sonunda kendimize ait ve bir grup projesi olarak çektiğimiz kısa filmi NFT olarak belirlediğimiz platformda satışa çıkartabilirdik.. Güzel bir deneyim olurdu." **S.Ö 4**

Görüşme sorusu 12: NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşılırdınız? Sizce bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır?

" Benim pek dikkatimi çekmeyen bir alan olduğundan ben katılmadım ama eklenseydi katılımı yüksek olan bir ders olabileceğini düşünüyorum.. " S.Ö 5

"Öncelikle bu durumu çok sıcak karşılayacağımı belirtmek istiyorum. NFT'nin iletişim fakültesinde yer alan bütün bölümleri şimdi olmasada ilerde kapsayacağını düşündüğümünden böyle bir alana yer verilmelidir. Özellikle Türkiye bazından bakıldığında şu an ki derslerimiz yetersiz gelmektedir. Bizi daha fazla globalleştirecek derslere ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Bu tarz derslerin fakültemizde zorunlu verilmesi bizleri iş hayatında bir adım ileriye taşıyacaktır. Ancak tabiki bunun için ilk önce donanımlı bir hocaya ihtiyaç vardır." S.Ö 6

" Gayet faydalı katılabilir. Ben katılırdım.. Daha çok yeni olduğundan ilk başlarda seçmeli olarak denenip daha sonraki yıllarda zorunluya çevrilebilir şeklinde düşünüyorum." S.Ö 7

" Bence böyle bir ders mutlaka olmalı müfredatta olmalı ama ben katılmadım büyük ihtimalle. Çünkü ben bu boyutta ilgi duymuyorum açıkcası.. Bu konuya meraklı ve meraklanabilecek bir sürü insan var. Neredeyse her bölümle de uyum sağlaya bileceğini düşünüyorum. Mesela iktisat, görsel sanatlarında NFT alanına hakim olması gerektiğine inanıyorum." S.Ö 8

" Bence çok mantıklı.. Ben gayet keyif alarak katılırdım. Bu konuda daha fazla bilgiye ihtiyacımız olduğu aşikar ve bu bilgiler doğrultusunda da belli ki kolaylıkla maddi kazançlar edebiliriz." S.Ö 9

" Bende katılırdım. Bu konuda daha fazla bilgi edinmeye ihtiyaç var ve ders olarak açılmasıyla en kısa yoldan en temiz ve doğru bilgilere ulaşabiliriz. Dönem sonuna kadar da NFT konusunu tam kavramış olabileceğimize inanıyorum. Çünkü çok karmaşık bir sistem açıkcası ve internet pek yeterli olmuyor.. " S.Ö 10

Cevaplar incelendiğinde S.Ö 1, S.Ö 2, S.Ö 7 NFT'leri müfredatta olması gereken bir ders olarak görmektedir. Ancak şu an için seçmeli bir ders olarak daha uygun olacağını, ilerde ise zorunlu derslere taşınması gerektiğini düşünmektedir. Buna ek olarak S.Ö 2, S.Ö 5, S.Ö 8 şu an için böyle bir dersi seçmeyeceğini açıklamıştır. S.Ö 3 ise NFT'leri yeni ve hızla gelişen bir alan olarak görmektedir. Öyle ki fakültenin böyle bir derse ihtiyacı olduğunu düşünmektedir. Ders olarak işleme durumunda ise diğer katılımcılar gibi bilgisayar destekli sınıflarda yer alması gereken, proje odaklı ve deneme yanılma ile ilerleyen bir ders olarak karşımıza çıkması gerektiğini savunmaktadır. Özellikle S.Ö 4 dönem sonunda bir grup projesi olarak çekilen kısa filmlerin NFT olarak dönüşmesinin ve satışa çıkmasının güzel bir deneyim olabileceğini ifade etmektedir. Öte yandan S.Ö 6 NFT'nin iletişim fakültesinde yer alan bütün bölümleri şimdi olmasada ilerde kapsayacağını

düşündüğünden böyle bir alana yer verilmesi gerektiğine inanmaktadır. Bu noktada öğrencileri daha fazla globalleştirecek derslere ihtiyaç olduğunu düşünmektedir.

Öyle ki bu tarz derslerin iletişim fakültesinde zorunlu verilmesi öğrencileri iş hayatında bir adım ileriye taşıyacağını savunmaktadır. Ancak tabiki bunun için ilk önce donanımlı bir hocaya ihtiyaç olduğunu dile getirmektedir. Son olarak S.Ö 9 ve S.Ö 10 ders olarak görmek istediklerini ve müfredata eklenmesi durumunda seçeceklerini dile getirmektedir. Bu bağlamda NFT konusunda öğrenciler tarafından daha fazla bilgiye ihtiyaç olduğunu ve ders olarak verilmesiyle en kısa yoldan en temiz, doğru bilgilere ulaşabileceğini düşünmektedir.

Bu bölümün devamında NFT kavramına yönelik, 2022-2023 yılı güz döneminde öğretim veren Görsel İletişim Tasarımı, Halkla İlişkiler, Radyo TV Sinema bölümü 5'er akademisyenleriyle gerçekleştirilen odak grup görüşmesinden elde edilen bulgulara yönelik ifadeleri belirlenen temalar altında yer verilecektir.

4.1.6. Dijital sanat kavramına karşı akademisyenlerin bakış açısına yönelik bulgular

Bu kategoride yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerine dijital sanata bakış açılarının ve sanatın dijitalleşmesini nasıl yorumladıklarının anlaşılması hedeflenmektedir. Bu nedenle görüşmenin en başında, "dijital sanata bakış açınız nedir? sanatın dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın Dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

"Sanatın dijitalleşmesini iyi yönde gelişim olarak görüyorum." **G.A 1**

"Dijital sanata karşı önyargılı bir tutumum yok ve dijital sanatın çok yönlü, yaratıcı ve yenilikçi bir alana sahip olduğunu düşünüyorum. Dijital sanat, geleneksel sanatın aksine, sanatçıların yaratıcılıklarını ve tekniklerini daha fazla özgürleştirdiği için, sanatçılar için daha büyük bir potansiyel sunar. Dijital sanat, eserlerin daha geniş kitlelere ulaşabilmesini, dijital bir ortamda kolayca paylaşılabilmesini ve sanatın erişilebilirliğini artırmasını sağlar. Benim görüşüm dijital sanatın geleneksel sanatla rekabet etmesi değil, farklı bir ifade biçimi olarak kabul edilmesi gerektiği yönündedir. Dijital sanatın güçlü yönleri, sanatçıların yaratıcılıklarını daha özgürce ifade etmelerine ve sanatseverlerin daha geniş bir sanat deneyimi yaşamalarına olanak tanırken, geleneksel sanatın da özelliklerini koruduğu bir gerçektir." **G.A 2**

"Teknolojinin getirdiği yeniliklerle birlikte çağa ayak uydurmak sanatı yorumlamakta önemli bir katkı sağlamaktadır." **G.A 3**

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın Dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

''Teknolojik gelişmeler hayatımızın her alanında etki göstermektedir. Her sektörde değişimler ve dönüşümler yaratmıştır. Tabiki sanat alanında da bu değişim ve dönüşümlerin bir yansımasını görüyoruz. Önceden geleneksel sanat anlayışında tuvalin üzerine resim yapılırken artık günümüzde bilgisayar programları aracılığıyla tek bir tuşla dijital ortamlarda sanatın üretildiğini görüyoruz ve aynı şekilde diğer teknolojik unsurlarla bu yapılan tasarımların desteklendiğini söyleyebiliriz. Aslında bakıldığında her ikisinde hissettirdiği istedik düzey farklı yorumlanabilir. Ancak aslında günümüzde bakıldığında her iki sanatın bir arada kullanıldığı ve bunun üzerinde sergiler açıldığını görüyoruz. Bu durumda hem geleneksel hem dijitali birleştirdiğimizde ortaya daha güzel sonuçların çıkabileceğini, her iki tarafıda sevebilecek insanları buluşturabilecek bir ortamında yaratılabileceğini söyleyebiliriz. Dolayısıyla her ikisine de yakınım ve bir arada olduğu işleride görmekten keyif alıyorum. Bu süreçten korksakta heyecanda duysak bu süreci yaşamak zorundayız. Dolayısıyla bu süreci merakla bekliyorum.''

G.A 4

''Sanatın dijitalleşmesini iyi yönde gelişim olarak görüyorum.'' **G.A 5**

Görüşmenin ilk sorusu olarak bu sorunun yönlendirilmesinin amacı; katılımcılara dijital sanata bakış açılarının ve sanatın dijitalleşmesini nasıl yorumladıklarını ortaya koymaktır. Cevaplar incelendiğinde G.A 1 ve G.A 5 sanatın dijitalleşmesini iyi yönde bir gelişim olarak görmektedir. Öte yandan G.A 2 dijital sanata karşı önyargılı bir tutumunun olmadığını ve dijital sanatın çok yönlü, yaratıcı ve yenilikçi bir alana sahip olduğunu belirtmektedir. Buna ek olarak dijital sanatın geleneksel sanatla rekabet etmesi yerine farklı bir ifade biçimi olarak kabul edilmesi gerektiğini savunmaktadır.

G.A 3 ise teknolojinin getirdiği yeniliklerle birlikte çağa ayak uydurmak sanatı yorumlamakta önemli bir katkı sunduğunu ifade etmektedir. Bunun yanı sıra G.A 4 hem geleneksel sanatı hem dijital sanatı birleştirdiğimiz zaman ortaya daha güzel sonuçların çıkabileceğini, her iki tarafıda sevebilecek kişileri bir araya getirecek bir ortamında yaratılabileceğini düşünmektedir. Dolayısıyla her ikisine de yakın olduğunu ve geleneksel ve dijital sanatın bir arada olduğu çalışmalarını görmekten keyif aldığını dile getirmektedir. Son olarak bu süreci merakla beklediğini de eklemiştir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler akademisyenlerine de aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da dijital sanata bakış açılarının ve sanatın dijitalleşmesini nasıl yorumladıklarının anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın Dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

“Sanatın her şeklinin var olması gerektiğine inanıyorum. Usta tiyatrocunun Tamer Levent’in ‘Sanata Evet’ kavramının önemini ve gerekliliğine inanıyorum. Dijitalleşme, gelişmeler ışığında olması kaçınılmaz bir tür, üst başlıktır bence. Tüm sanat dijitalleşiyor anlamına geldiğini düşünmüyorum. Var olan tüm sanat türleri kendi kuralları ve estetiği içerisinde güzel ve hayatın vazgeçilmezidir. Dijital sanat bir tür olarak literatürde yerini almanın dışında gelecek nesillere diğer sanat türleri altında üretilen eserlerin aktarılması içinde teknolojik bir misyon yüklenmiştir demek mümkündür.” H.A 1

“Dijital sanat üzerine çalışan sanatçılara saygı duyuyorum ancak kişisel olarak eski ya da geleneksel sanata ilgi duyuyorum.” H.A 2

“Geleneksel sistemi seven ve benimseyen bir yaşam felsefem var. Sanat için de aynı felsefeye sahibim. Ancak ulaşım yoksunluğu, küresel ve/veya bireysel çeşitli engeller sebebiyle dijitalleşme sürecine daha sıcak bakmaktayım. Bu açıdan dijital sanata da ‘kolaylaştırıcı’ ve ‘ulaşılabilir’ kavramları hayatıma kattığı için olumlu değerlendiriyorum.” H.A 3

“Öncelikle ‘sanat’ ortamdan bağımsız olarak yüksek önemi haiz bir kavramdır. Bu minvalde, sanat ve sanatsal üretim, bir toplumun ve daha da ötesinde evrensel ölçüde tüm insanların yaşamını değiştiren ve dönüştüren bir yapıdır. Diğer yandan, dijital sanata dijital iletişim çağı olarak tanımlanabilecek günümüzde olumlu bir bakış açısıyla bakmak ile birlikte; McLuhan’ın ‘ortam mesajıdır’ yaklaşımını da göz ardı etmem gerektiği kanaatindeyim. Örneklendirilecek olur ise geleneksel anlamda bir resim sergisi düşünüldüğünde, çalışmaların yerleşiminden, izleyicilerin fiziki olarak ortamda bulunuşu yani bir araya gelişi, yüz yüze gerçekleşen izleyicilik ve tartışmalar ile sanal bir serginin arasında önemli farklılıklar olduğu da yadsınamaz bir gerçektir. Bu kapsamda, hayatın her alanında olduğu gibi dijitalleşme sanat alanına da etki etmekle birlikte; alanın doğasının geleneksel anlamda sanat faaliyetleri ile özdeşleştiği kanaatindeyim.” H.A 4

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın Dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?

''Dijital sanata karşı bakış açım oldukça olumlu. Günümüz dünyasında teknolojinin gelişimiyle birlikte sanatın da dijitalleşmesi kaçınılmaz bir gerçek haline geldi. Bu nedenle dijital sanatın gelişimine ve yaygınlaşmasına açık bir tutum sergiliyorum. Sanatın dijitalleşmesini, geleneksel sanatın teknolojiyle birleşmesi ve yeni sanat formlarının oluşması olarak yorumluyorum. Dijital sanat, sadece bilgisayar teknolojisiyle değil, aynı zamanda mobil cihazlar, sosyal medya ve internet gibi teknolojilerle de ilgilidir. Bu yeni formların yaratılması, sanatın sınırlarını genişletirken, izleyicilerin de sanat deneyimini zenginleştiriyor. Örnek olarak, dijital sanatın birçok farklı şekilde kullanıldığını görebiliriz. Bazı sanatçılar, dijital teknolojiyi kullanarak görsel efektler ve animasyonlar oluştururken, diğerleri, sosyal medya ve diğer dijital platformları kullanarak işlerini sergiliyor. Ayrıca, bazıları, artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik gibi yeni teknolojileri kullanarak, tamamen yeni bir sanat formu yaratıyorlar. Dijital sanatın gelişimi, sadece sanat dünyasını etkilemekle kalmıyor, aynı zamanda müzelerin ve galerilerin de işleyişini değiştiriyor. Sanat eserlerinin dijital olarak sergilenmesi, dünya genelinde milyonlarca insanın sanata erişimini kolaylaştırıyor. Örneğin, dünya genelindeki birçok müze, dijital koleksiyonlarını online olarak sunarak, sanatseverlerin müze ziyareti yapmadan önce sanat eserlerine erişimini sağlıyor. Dijital sanatın gelişimi, sanat dünyasında birçok yeni fırsat yaratırken, aynı zamanda sanatın sınırlarını genişletiyor ve izleyicilerin sanat deneyimini zenginleştiriyor. '' H.A 5

Cevaplar incelendiğinde H.A 1 sanatın her şeklinin var olması gerektiğine inanmaktadır. Bu noktada usta tiyatrocu Tamer Levent'in "Sanata Evet" kavramının önemini ve gerekliliğine inandığını belirtmektedir. H.A 2 ise dijital sanat üzerine çalışan sanatçılara saygı duyduğunu ancak kişisel olarak eski ya da geleneksel sanata ilgi duyduğunu ifade etmektedir. Buna ek olarak H.A 3 de geleneksel sistemi seven ve benimseyen bir yaşam felsefi olduğunu dile getirmektedir. Ancak ulaşım yoksunluğu, küresel ve/veya bireysel çeşitli engeller sebebiyle dijitalleşme sürecine daha sıcak baktığını da eklemektedir. Bu bağlamda dijital sanatın hayatına "kolaylaştırıcı" ve "ulaşılabilir" kavramları kattığı için olumlu değerlendirdiğini söylemektedir.

Öte yandan H.A 4 dijital sanata dijital iletişim çağı olarak tanımlanabilecek günümüzde olumlu bir bakış açısıyla bakmaktadır. Öyle ki McLuhan'ın "ortam mesajdır" yaklaşımını da göz ardı etmemek gerektiği kanaatinde olduğunu dile getirmektedir. Bu kapsamda, hayatın her alanında olduğu gibi dijitalleşme sanat alanına da etki etmesiyle alanın doğasının geleneksel anlamda sanat faaliyetleri ile özdeşleştiği düşüncesindedir. Son olarak H.A 5 öncelikle dijital sanata karşı

bakış açısının oldukça olumlu olduğunu belirtmektedir.Öyle ki günümüz dünyasında teknolojinin gelişimiyle birlikte sanatın da dijitalleşmesini kaçınılmaz bir gerçek olarak görmektedir. Bu nedenle dijital sanatın gelişimine ve yaygınlaşmasına açık bir tutum sergilemektedir. Bu noktada sanatın dijitalleşmesini, geleneksel sanatın teknolojiyle birleşmesi ve yeni sanat formlarının oluşması olarak yorumlamaktadır.

Bu tablo altında Radyo TV ve Sinema akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da dijital sanata bakış açılarının ve sanatın dijitalleşmesini nasıl yorumladıklarının anlaşılmasının öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 1: Dijital sanata bakış açınız nedir? Sanatın Dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?
<i>“Dijital sanatın sanat olduğu konusunda emin değilim. Açıkcası sıcak baktığım söylenemez.”</i> S.A 1
<i>“Dijital sanat olumlu bir gelişimdir. Fotograf sanatında Photoshop vs. yazılımların kullanımıyla yaygınlaşarak günümüzde özgün tasarım boyutuna ulaşmıştır.”</i> S.A 2
<i>“Dijital sanat gereklidir. Öyle ki ilerde dijital sanat daha da yaygınlaşacak ve çok değişik beklentileri olan bir sanat olacaktır. Sanatın dijitalleşmesini de kaçınılmaz bir son olarak görüyorum.Bütün dünya dijitalleşiyor ve sanal bir dünyaya dönüşüyoruz.”</i> S.A 3
<i>“Dijital sanat kavramının, bir alt başlık olarak yeni medya sanatının altında yer bulduğunu düşünüyorum. İlk dönemlerinde tepki çeknesinde rağmen, sonrasında dijital teknolojinin etkisi, resim, çizim, heykel ve müzik / ses sanatı gibi aktiviteleri dönüştürürken, net sanat, dijital enstalasyon sanatı ve sanal gerçeklik gibi yeni sanatsal kavramlar artık kendini kabul ettirmiştir.”</i> S.A 4
<i>“Dijital sanatı diğer sanat dalları ile ayırmak mümkün değildir. Sanat her şekilde yapılabilir. Sanatın dijitalleşmesi yalnızca icra etmenin bir başa biçimi olduğu düşünüyorum.”</i> S.A 5

Cevaplar incelendiğinde S.A 1 dijital sanatın sanat olduğu konusunda emin olmadığını ve sıcak bakmadığını dile getirmektedir. Öte yandan S.A 2 dijital sanatı olumlu bir gelişme olarak görmektedir. S.A 3 ise dijital sanatın gerekli olduğunu savunmaktadır.Öyle ki sanatın dijitalleşmesini kaçınılmaz bir son olarak ifade etmektedir. Buna ek olarak S.A 4 dijital sanat kavramının, bir alt başlık olarak yeni medya sanatının altında yer bulduğunu düşünmektedir. Son olarak S.A 5 dijital sanatı diğer sanat dalları ile ayırmanın mümkün olmadığını savunmaktadır.

Sanatın her şekilde yapılabileceğine inanan S.A 5, sanatın dijitalleşmesi yalnızca icra etmenin bir başka biçimi olduğunu dile getirmektedir.

4.1.7. NFT kavramının akademisyenler için neyi ifade ettiğine yönelik bulgular

Bu kategoride yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerine NFT kavramını daha önceden duyup duymadığının, bu kavramın onlar için neyi ifade ettiğinin veya neyi çağrıştırdığının öğrenilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin başlarında, "NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve ya keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?" diye soru yöneltilmiştir. Bu doğrultuda kavramı tanımlamaları istenmiştir.

Görüşme sorusu 2: NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve ya keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?

"NFT veya non-fungible token, benzersiz bir öğenin veya varlığın sahipliğini temsil eden bir dijital varlıktır. NFT'ler, sanatçılara ve yaratıcılara dijital varlıklarından para kazanma ve eserlerinden kar elde etme yolu olarak bilinmektedir. Üniversiteden sınıf arkadaşım Hayati Evren'in paylaşımı ile sosyal medya üzerinden duymuştum." **G.A 1**

"NFT'ler, dijital sanat, müzik, videolar ve diğer dijital içerikler gibi dijital varlıkların benzersiz birer kopyasıdır ve bir blok zincirinde saklanır. Bu benzersiz kopyalar, herhangi bir benzeri olmayan bir dijital varlık olarak benzersiz bir dijital imza taşır. Sanatçılar ve diğer dijital içerik oluşturucuları, internet üzerinden dijital eserlerini sergilemek ve satmak için blockchain teknolojilerini kullanmaya başladılar. Dijital sanat ve diğer dijital varlıkların benzersizliğini ve sahipliğini sağlamak için blockchain teknolojisi kullanıldığından, NFT'ler, dijital sanat ve diğer dijital varlıkların satışını, koleksiyonunu ve ticaretini değiştirmiştir." **G.A 2**

"Sanatla Teknolojiyi birleştiren yeni bir akım olarak görüyorum." **G.A 3**

"Daha önce NFT kavramını duydum. Zaten çalışma alanlarından biri olan metaverse ve sosyal medya ile bağlantılı olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla bu kavrama aşına olmuştum. Biraz öncede bahsettiğimiz kopyalanabilirlik olaylarının önüne geçebilmek adına sanatçının ve eserinin korunabilmesi ve biricikliğin özgünlüğünün sağlanabilmesi adına ortaya çıktığını söyleyebilirim. NFT kavramını keşfetmemi sağlayan birinci etken sosyal medya oldu. Sosyal medya bir çok olayı dünyada yaşanan gelişmeleri gözümüzün önüne kısa sürede sergileyen bir ortam olduğundan büyük ekonomik maliyetlere satılan ürünleri karşımıza çıkartabiliyor. Bunun haberlerini görmemizi sağlıyor ve daha öncede bahsettiğim gibi çalışma alanlarımın içerisinde yer aldığı için aşına olmak durumunda kaldığım bir kavram olmaktadır. Literatür araştırmalarımda denk geldiğimi söyleyebilirim." **G.A 4**

Görüşme sorusu 2: NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve ya keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?

“NFT veya non-fungible token, benzersiz bir ögenin veya varlığın sahipliğini temsil eden bir dijital varlıktır. NFT'ler, sanatçılara ve yaratıcılara dijital varlıklarından para kazanma ve eserlerinden kar elde etme yolu olarak bilinmektedir. Üniversiteden sınıf arkadaşım Hayati Evren'in paylaşımı ile sosyal medya üzerinden duymuştum.” G.A 5

Görüşmenin ikinci sorusu olarak bu sorunun yönlendirilmesinin amacı; katılımcılara NFT kavramına yönelik bilgilerini, farkındalıklarını ve kavramı nasıl algıladıklarını ortaya koymaktır. Cevaplar incelendiğinde G.A 3' ün NFT kavramına karşı mesafeli olduğu görülmektedir. Dolayısıyla öngörü ve tahminlerde bulunduğu ifadelerinden tesbit edilmiştir.Öte yandan NFT kavramını tanımlarken önyargı belirten ifadeler kullanılmadığı, daha çok olumlu yönde tanımların yapıldığı görülmektedir. Buna ek olarak G.A 2 ve G.A 4 için diğer katılımcıların aksine NFT'ye karşı daha meraklı oldukları görülmektedir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT uygulamalarının nasıl algılanıp tanımlandığının anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 2: NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve ya keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?

“NFT kavramının açılımı “Non Fungible Token” ya da Türkçe'deki karşılığı ile “Değiştirilemez Token” olarak ifade ediliyor. Aslında bir tip kripto para cinsi olarak da ifade etmenin mümkün olduğu NFT, diğer kripto para türlerinden farklı olarak klasik tanımların haricinde değerli bir varlığı temsil edebiliyor. 2008 yılında kendini Satoshi Nakamoto olarak adlandıran bir kişi, çifte harcama sorununu zaman damgası sunucusu kullanarak çözdü. Satoshi Namakoto bu dönemde noktadan noktaya ödeme sistemini mümkün kılan ve günümüzde pek çok alanda da kullanılmaya başlanan Bitcoin teknolojisini yayınladı.İki yıl sonrasında ise Kevin McCoy, bilinen ilk NFT olan ve hipnotik bir şekilde titreşen far İlk NFT'nin üretilmesinin ardından 2014 ve 2016 yılları arasında önce Bitcoin 2.0 platformu olan Counterparty, ardından ise Spells of Genesis üzerinde Rare Pape isimli koleksiyonlar yayınlandı kılı şekillerle dolu pikseli bir sekizgen olan “Quantum“u üretti. NFT ekosisteminde ardı ardına yaşanan bu gelişmelerle birlikte John Watkinson ve Matt Hall, 2017 yılında Ethereum ağı üzerinde geliştirdikleri ve 10.000 parçadan oluşan benzersiz NFT koleksiyonu CryptoPunks'ı yayınladı.” H.A 1

“Ne olduğunu biliyorum ama dürüst olmak gerekirse bu konuda çok derin bir bilgim yok. Dedğim gibi dijital sanatla ilgilenmiyorum.” H.A 2

Görüşme sorusu 2: NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve ya keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?

“Ortaya çıkış ve keşif ile ilgili bir fikrim yok. NFT anladığım kadarıyla herhangi bir fikrin ve/veya ürünün dijital üretimidir.” **H.A 3**

“ Nitelikli Fikri Tapu (NFT) ya da İngilizce karşılığı ile Non-Fungible Token, bir dijital varlığın benzersizliğinden hareketle, bir başkasının yerini alamayacağı temel mantığını onayan, blok zinciri adlı dijital defterde depolanan veri birimi olarak tanımlanabilmektedir. NFT, ses, video, fotoğraf vb. yeniden üretilebilir dijital dosyalar ile ilişkilendirilebilmektedir. Fakat, orijinal dosyanın bir kopyasına erişim, sadece alıcısı ile sınırlı olmamaktadır. Bahse konu orijinal dosyanın bir kopyasına herkes erişebilirken; sahibine telif hakkından ayrı bir sahiplik ispatı sağlama amacı ile blok zincirlerinde izlenmektedir. Ortaya çıkışı ile ilgili alanda genel bir uzlaşmaya varılmamışken; blok zincirdeki ilk renkli madeni paraların ilk NFT örnekleri olduğu görüşü ileri sürülmektedir. Diğer yandan sektörel yaklaşımda ise ilk NFT örneğinin, 2017 yılında American Studio Larva Lab'in Ethereum üzerindeki Crypto Punks adlı eseri olduğu düşünülmektedir. ” **H.A 4**

“ NFT kavramı, son zamanlarda özellikle sanat dünyasında oldukça popüler hale gelen bir terimdir. NFT, "Non-Fungible Token" kelimelerinin kısaltmasıdır. Temel olarak, blockchain teknolojisi kullanılarak yaratılan benzersiz bir dijital varlık anlamına gelir. Bu varlık bir sanat eseri, video oyunu, müzik parçası veya herhangi bir dijital dosya olabilir. NFT'lerin ortaya çıkış süreci oldukça yeni sayılır. İlk kez 2017 yılında Ethereum blockchaine üzerinde kullanılmaya başlandı. Ancak son birkaç yılda, özellikle 2021 yılında popülerlik kazandı. Örneğin, Mart 2021'de Bepple tarafından yaratılan "Everydays: The First 5000 Days" adlı dijital sanat eseri, 69 milyon dolara satılarak tarihin en yüksek fiyatlı NFT'si oldu. NFT'lerin keşif süreci ise oldukça hızlı oldu. Başlangıçta sadece kripto para birimi dünyası içinde bilinen bir terimdi. Ancak son birkaç yılda, sanatçılar ve diğer dijital içerik üreticileri arasında yaygın bir kullanım buldu. NFT'ler, sanat eserlerinin dijital dünyada benzersiz ve sınırlı sayıda üretilebilmesini mümkün kılarak sanat dünyasında devrim yarattı. Yani aslında, NFT kavramı hem sanat dünyası hem de dijital dünyada benzersiz bir yer edinmeye başladı. Benim görüşüme göre, NFT'ler sanat dünyasında benzersiz bir yaratıcılık ve sınırlı sayıda üretim imkanı sağlamaktadır. Ancak, bazıları bu konuda endişelerini dile getirerek, dijital sanat eserlerinin fiyatlarının gerçek dünyadaki sanat eserlerinden daha yüksek olması ve bunun piyasayı yanıltıcı bir şekilde etkilemesi gibi konuları gündeme getirmekte diyebilirim. Ben NFT kavramıyla ilk olarak 2021 yılı başlarında tanıştım. O dönemde daha çok sanatçılar ve komuyla ilgili araştırmacılar arasında popüler olan NFT'ler, özellikle dijital sanat dünyasında oldukça ses getiren bir konu olmaya başlamıştı. Birçok tanınmış sanatçı, eserlerini NFT formatında satışa sunarak dikkat çekiyordu. NFT'leri keşfetme sürecim, aslında bir arkadaşımın bu konuda bana tavsiyede bulunmasıyla başladı. Kendisi, dijital sanat eserlerinin NFT formatında satılabileceğini ve bunun birçok avantajı olduğunu anlatmıştı. Merak ettim ve araştırmaya başladım.” **H.A 5**

Cevaplar incelendiğinde H.A 2 ve H.A 3 için NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya karşı mesafeli durdukları görülmektedir. Dolayısıyla H.A 3' ün öngörü ve tahminlerde bulunduğu ifadelerinden tesbit edilmiştir. Öte yandan diğer katılımcılara bakıldığında genel olarak NFT'nin yeni bir kavram olmasına rağmen donanımlı cevaplar verdikleri gözlemlenmiştir. Bu noktada NFT'ye karşı daha meraklı oldukları tesbit edilmiştir. Bunun yanı sıra NFT kavramını tanımlarken önyargı belirten ifadeler kullanılmadığı, daha çok olumlu yönde tanımların yapıldığı görülmektedir. Son olarak H.A 5 diğer katılımcılardan farklı olarak NFTleri 2021 yılında arkadaşının tavsiyesi üzerine keşfettiği yönünde ifadelerde bulunmuştur.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT kavramını daha önceden duyup duymadığının, bu kavramın onlar için neyi ifade ettiğinin veya neyi çağrıştırdığının öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 2: NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve ya keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?

“NFT dijital dönüşen ya da zaten dijital olan imgelerin görsel veya işitsellerin tek kopyalık üretimi olarak ifade edilebilir. Keşif sürecim internet üzerinden sadece merakımı gidermek için ilgilendim.” S.A 1

“Özgün ve kopyalanamayan sanat eseri olarak tanımlanabilir. Fakat bir değer yaratmadan şu an pazarlanması mümkün değildir. Bu değerinde popüler kültür ürünleriyle eş gitmektedir.” S.A 2

“NFT'leri dünyanın kaçınamayacağı çok önemli bir gelişme olarak görüyorum. Aslında NFT dediğimiz olay dijital dünyada da her şeyin eşsiz olmasını sağlayan kopyalanmasını engelleyen bir buluş olmaktadır. Bu noktada NFT'lerin geleceğinin parlak olduğunu düşünüyorum. Ortaya çıkış sürecine baktığımızda NFT'lerin diğer buluşlar gibi ilk çıktıklarında potansiyellerini kimse bilmiyordu. Öte yandan Bitcoin, blokzincir sayesinde ortaya çıktığını daha sonrasında ise akıllı sözleşmelerle birlikte NFT'ler oluştuğunu söylemek mümkündür. Bu doğrultuda süreci normal teknolojinin gelişmesi ve bu teknolojiyi nelerde kullanabileceğini insanların çözmesine bağlı olarak görmekteyim.” S.A 3

Görüşme sorusu 2: NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve ya keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?

“ NFT, Türkçe karşılığı ile değiştirilemeyen çoğaltılamayan token anlamına gelir. Blok zincir teknolojisi kullanılarak oluşturulan bu dijital varlıklar, blockchain ağındaki benzersiz bir kodu temsil eder ve bu nedenle değiştirilemez ve sahtesizdir. NFT'lerin ortaya çıkışı, blockchain teknolojisinin popülerleşmesiyle birlikte gerçekleşti. İlk NFT'ler, kripto para birimi Ethereum'un oluşturduğu akıllı sözleşmeler sayesinde 2017 yılında piyasaya sürülmüştür. NFT'lerin keşfi ise ilk olarak kripto sanatçılar tarafından gerçekleştirildi. Bu sanatçılar, dijital sanat eserlerini blok zincir teknolojisi kullanarak benzersiz bir şekilde kodladılar ve bu eserlerin benzersizlikleri ve sahtesizlikleri garanti altına alındı. Sonrasında ise NFT'ler, müzik, film, oyun ve spor endüstrileri gibi sektörlerde de kullanılmaya başlandı. Bu sayede, dijital varlıkların gerçek değeri Blok zincir teknolojisi ile belirlenebiliyor ve sahteciliği önlemek için güvenli bir şekilde takip edilebiliyor.”

S.A 4

“ NFT, icra edilen sanatın sunuş ve saklanma biçiminin dijital versiyonu olarak açıklayabilirim. Ortaya çıkışı kriptoların çok ufak bir uzantısı olduğu ve keşif sürecinin de buna bağlı olarak metavers'ün popülerleşmesi ile birlikte ortaya çıktığını söyleyebilirim. ” **S.A 5**

Cevaplar incelendiğinde S.A 3 ve S.A 4'ün dışında kalan katılımcılar için NFT kavramıyla yeni tanıştıkları ve tanımlama yaparken mesafeli oldukları görülmektedir. Dolayısıyla öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir. Öte yandan bahsedilen katılımcılar için NFT'nin yeni bir kavram olmasına rağmen donanımlı cevaplar verdikleri gözlemlenmiştir. Bu noktada NFT'ye karşı daha meraklı oldukları tesbit edilmiştir. Bunun yanı sıra S.A 2 dışındaki katılımcılar için NFT kavramını tanımlarken önyargı belirten ifadeler kullanılmadığı, daha çok olumlu yönde tanımların yapıldığı görülmektedir.

Bu tablo altında yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerine NFT alanının avantajları ve dezavantajları hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarını veya onlar için neyi ifade ettiğinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin üçüncü sorusu olarak, “Sizce NFT alanının avantajları ve dezavantajları nelerdir?” diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 3: Sizce NFT alanının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

“NFT’lerin avantajları sanatçıların dijital eserlerinin değerini belirlemelerine ve bu eserleri satarak gelir elde etmelerine olanak tanır. Bu, sanatçılar için yeni bir gelir kaynağı sağlar ve dijital sanatın tanınmasına katkıda bulunur. Ayrıca NFT’lerin satın alınması ve satılması için geleneksel pazarlama yöntemlerine ihtiyaç yoktur. Bu da düşük işlem maliyetleri ve daha az aracı kurum kullanımı anlamına gelir. Dezavantajları ise NFT’ler, dijital varlıkların gerçek dünya değerini yansıtmayabilir. Bu da NFT’lerin gerçek piyasa değeri konusunda belirsizlik yaratabilir. Bunun dışında NFT’ler, sahte veya yanıltıcı dijital varlıkların oluşturulmasına olanak tanır. Bu, dolandırıcılık riskini artırabilir ve yatırımcılar için riskli bir ortam yaratabilir.” **G.A 2**

“Avantajları; sanatın teknolojiyle harmanlanmasıdır. Dezavantajında olduğunu düşünmüyorum.” **G.A 3**

“NFT’lerin avantajlarına baktığımızda üretilen içeriğin aslında bir tapulanma olduğundan dolayı eserin özgünlüğü açısından daha korunaklı olmasını sağlıyor hem sanatçı hem de sanat eserini koruması bağlamında ve kopyalanmanın önüne geçtiğini söyleyebiliriz. Bu durumda insanların daha çok güven duymasını sağlamaktadır. Üretilen bir tasarımın en güvenilir haliyle sanal ortama sunulmuş şekli diyebiliriz. Öte yandan dijital ortamda üretildiği için daha kolay ulaşılabilirliği olduğunu düşünüyorum. Dezavantajlarına baktığımızda ise bu yapılan tasarım sürecinde fazlaca enerji harcanmaktadır. Günümüzde de çevresel olaylar çokça gündeme gelmektedir. Çevresel bakımdan rahatsız edici bulunabilir. Bu noktada da belki karşılığında ağaçlandırma ve ya benzeri toplumu harekete geçirecek sanal etkinlikler NFT aracılığıyla oluşturulabilir.” **G.A 4**

“NFT sanatçılar için önemli avantajlar sağlıyor. Örneğin sanatçı, dijital sanat eserini doğrudan ilgisine satabiliyor ve bir galeri bulmak zorunda kalmadan para kazanabiliyor. Bu sayede sanatçılar müzayede şirketlerini aradan çıkararak, doğrudan alıcılara ulaşabildiği gibi, satılan dijital eser yeniden el değiştirdiğinde de pay alabiliyor. Ancak herkes, dijital bir fotoğrafı veya resmi, kendisinin olmasa bile bir NFT ekleyerek kendisininmiş gibi talep edebilir. Blok zincirindeki tüm işlemler halka açık olarak değişmez bir dijital deftere kaydedilirken, insanların bu işlemlere gerçek adlarını veya kimliklerini eklemelerine gerek yoktur, bu da sanatçıların eserlerinin çalınması durumunda onları savunmasız hale getirir. Buda NFT alanının en önemli dezavantajlarından biri olarak bilinmektedir.” **G.A 5**

Görüşmenin üçüncü sorusu olarak bu sorunun yönlendirilmesinin amacı; katılımcılara NFT kavramına yönelik bilgilerini ve farkındalıklarını ortaya koymaktır. Cevaplar incelendiğinde G.A 3’ün NFT kavramıyla yeni tanıştığı gözlemlenmektedir. Bu noktada avantajları ve dezavantajları hakkında sorulan soruya çekimser kaldığı görülmektedir. Öte yandan diğer katılımcılara bakıldığında genel olarak NFT’nin yeni bir kavram olmasına rağmen yeterli düzeyde tanımlamalar

yapıldığı söylenebilmektedir. Buna ek olarak NFT kavramına karşı avantaj ve dezavantajların orantılı düzeyde olduğu görülmektedir. Son olarak elde edilen bilgiler ışığında genel olarak NFT'ye karşı tam olarak güven duyulmadığı hissedilmiştir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT alanının avantajları ve dezavantajları hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarının anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 3: Sizce NFT alanının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

“Bence bu spesifik bir soru. Cevabı her kişiye göre değişebilecek bir durum içerecektir. Ben bir dezavantajı olacağını düşünmüyorum! Fakat her konuda olduğu gibi doğru ve iyi gelişimini sürdürdüğünü varsayarak konuşuyorum. Negatif anlamda, kötü kullanım amacı güden gelişimler göstermesi durumunun da olabileceğini öngörmek lazım. Her konuda gelişimleri art niyetli değerlendirecek birçok insan olacaktır.” H.A 1

“Yeni teknolojilerin gelişmesiyle birlikte sanatçıların kendilerini buna uyarlamaları veya en azından öğrenmeleri gerektiğini düşünüyorum. Öte yandan sanatın değerini düşürdüğünü düşünüyorum.” H.A 2

“Telif hakkına sahip olmak ve yasal korunma sürecinin işleyişi önemli bir avantaj. Dezavantaj konusunda bir fikrim yok.” H.A 3

“Bu soru dijitalleşmenin avantaj ve dezavantajları ile doğrudan bağlantılı ve çok geniş bir niteliği haizdir. Ancak kısaca belirtilecek olur ise, dijitalleşme ile giderek artan hız olgusu, eserin üretiminden izleyicisine ulaşmaya kadar tüm aşamalarında süreci oldukça hızlandırmaktadır. Bu durum bir avantaj olarak yorumlanabilecektir. Diğer yandan, geleneksel sanatsal faaliyetlere kıyasla, tüm yüz yüze sosyal süreçleri ortadan kaldırması bir dezavantajdır. Yine eserlerin izinsiz kullanımı ve kullanıcıların anonim olduğu Blockchain'de buna karşı henüz tam anlamıyla bir koruma sağlanamayacağı şekilde sorunlardan bahsetmek mümkündür.” H.A 4

“ NFT'lerin yükselişiyle birlikte, bu alandaki avantajlar ve dezavantajlar hakkında birçok tartışma ortaya çıktı. NFT'lerin en büyük avantajlarından biri, sanat eserlerinin veya diğer varlıkların dijital olarak kolayca satılabilmesidir. Sanatçılar, yaratıcılar ve diğer varlık sahipleri, dijital eserlerinin kullanım haklarını kolayca satabilirler ve bu sayede kendi çalışmalarını için doğrudan para kazanabilirler. Tabii, NFT'lerin avantajları kadar dezavantajları da var. İlk olarak, NFT'lerin hala yeni bir teknoloji olduğu ve bu nedenle tam olarak nasıl çalıştığına dair tam bir anlayışa sahip olmak zor olabilir. Ayrıca, birçok insan, NFT'lerin bir tür balon olduğunu ve bu balonun eninde sonunda patlayacağını düşünüyor. Ayrıca NFT'lerin üretimi, yüksek miktarda enerji tüketiyor ve bu da çevreye zararlı olabilir bu durum.” H.A 5

Cevaplar incelendiğinde H.A 2 ve H.A 3 NFT kavramıyla yeni tanıştığı gözlemlenmektedir. Bu noktada NFT kavramına yabancı kaldığı ve avantajları ve dezavantajları hakkında fazla bilgi sahibi olamadığı görülmektedir. Öte yandan diğer katılımcılara bakıldığında genel olarak NFT'nin yeni bir kavram olmasına rağmen yeterli düzeyde tanımlamalar yapıldığı söylenebilmektedir. Bunun yanı sıra H.A 2 dışındaki katılımcılar için NFT kavramını tanımlarken önyargı belirten ifadeler kullanılmadığı, daha çok olumlu yönde tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. Buna ek olarak avantaj-dezavantajlarının orantılı düzeyde aktarıldığı gözlemlenmektedir. Son olarak elde edilen bilgiler ışığında H.A 4 ve H.A 5'in NFT'ye karşı tam olarak güven duyulmadığı hissedilmiştir.

Bu tablo altında Radyo TV ve Sinema akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT alanının avantajları ve dezavantajları hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarının öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 3: Sizce NFT alanının avantajları ve dezavantajları nelerdir?
<i>"Bilgim yok." S.A 1</i>
<i>"Özgün ürünleri, gençlerin ifade tarzı, yeni ekonomik kaynak eldesi ve dijital dünyadaki elementlere eklenmesi avantajdır. Her NFT para kazandırır veya bu sayede dijital dünyada kalıcı yer edinmek şu an için gerçekçi gözükmemektedir." S.A 2</i>
<i>"NFT alanında heyecanla herkesin büyük ücretler kazanmalarını sağlayıp bilip bilmeyen insanların yatırım yapması ve kaybetmesiyle şu anda iyi isimden kötü isim sahiplendiğini düşünüyorum ancak gerçek NFT'lerin avantajları ilerdeki yıllarda çıkacaktır. Şu andaki en büyük dezavantajı bilmeyenler tarafından para yapma makinesi olarak görülen ve herkesinde bu NFT'lerden ilk etapta heyecanlanıp şimdiden soğumaları olduğunu söyleyebilirim." S.A 3</i>
<i>" NFT 'nin avantajları arasında işlem hızı bulunmaktadır. NFT'ler blockchain teknolojisi üzerine kuruludur ve bu teknoloji, işlem hızlarını artırır. Öte yandan izlenebilirlik diyebiliriz. NFT'ler, her biri benzersiz bir kimlik numarasına sahip olduğu için, tüm transferlerin izlenebilir olmasını sağlar. Bunun yanı sıra sanat eserlerinin telif hakları avantajları arasında yer almaktadır. NFT'ler, sanat eserlerinin telif haklarını korumak için kullanılabilir. Son olarak da değiş tokuş edilebilir olması. NFT'ler, sahiplerinin bunları bir diğerine değiş tokuş etmelerine olanak tanır, bu da sanat eserlerine daha fazla ve kolay erişim sağlar. NFT 'nin dezavantajları ise öncelikle yüksek maliyetlere sahip olması. NFT'ler satın alındığında, çoğu zaman yüksek bir fiyat etiketi vardır. Buna ek olarak işlem ücretleri dezavantaj olarak görülmektedir. NFT'ler transfer edilirken, işlem ücretleri yüksek olabilir. Bunun yanı sıra değer kaybı yaşayabilir. NFT piyasası, hızla değişebilir ve değer kaybına uğrayabilir. Son olarak ise çevresel etkiler diyebiliriz. NFT'lerin blok zinciri teknolojisi çok yoğun enerji tüketebilir ve bu sebeple çevresel etkileri tartışılmaktadır." S.A 4</i>

Görüşme sorusu 3: Sizce NFT alanının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

“ Herhangi bir sanat icra etme biçimi olduğunu düşündüğüm için avantajı veya dezavantajının olduğunu düşünmüyorum. Bazı düşüncelere göre saklanması ve/veya sunulmasının daha güvenilir olduğu yönünde, fakat konu tahrifat yada saklanması ise hackerlerden dolayı pek de güvenilir olduğunu düşünmüyorum. Kısacası herhangi bir yolla icra edilen sanatın avantaj ve dezavantajı tüketici/üretici için ne kadar önemsiz ise bu yola da yapılan sanatın, o kadar önemsiz olduğunu düşünüyorum. Sonuç olarak herhangi bir sanatın nasıl yapıldığı değil, ne anlattığı önemlidir. ”S.A 5

Cevaplar incelendiğinde S.A 1 için NFT kavramıyla yeni tanıştığı gözlemlenmektedir. Bu noktada NFT kavramına yabancı kaldığı ve avantajları ve dezavantajları hakkındaki sorulan soruya mesafeli durduğu görülmektedir. Öte yandan S.A 2 ve S.A 5 için de avantajları ve dezavantajları hakkında fazla bilgi sahibi olunmadığı gözlemlenmiştir. Genel olarak S.A 4 dışındaki katılımcılar için NFT'nin yeni bir kavram olmasından kaynaklı olarak genel hatlarıyla tanımlamalarda bulduklarını söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra bahsedilen katılımcılar için NFT kavramına karşı önyargı belirten ifadeler kullanıldığı ve daha çok olumsuz yönde tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. Elde edilen bilgiler ışığında ise NFT'ye karşı tam olarak güven duyulmadığı hissedilmiştir.

Bu tablo altında yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerine NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüp görmediklerini analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin dördüncü sorusu olarak, “NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüyor musunuz?” diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 4: NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüyor musunuz?

“Hayır.” G.A 1

“Kesinlikle görmüyorum.” G.A 2

“Hayır.” G.A 3

“Dijital ortamlarda iş yapan biriyseniz aynı kripto para mantığında bu alanın daha çok yükseleceğini ve bundan bir gelir elde edeceğinizi düşünüyorsanız tabiki de görülebilir ki satılan mevlaları ödenen ücretleri düşündüğümüzde de mantıklı bir yatırım aracı olarak görülebileceğini düşünüyorum. Öte yandan aslında NFTler zarar görmesi mümkün olmayan bir yapıda olmasından kaybını yaşamayacağınız bir yatırım aracı olmaktadır.” G.A 4

“Hayır.” G.A 5

Cevaplar incelendiğinde genel olarak G.A 4 dışındaki katılımcıların NFT'leri yatırım aracı olarak görmediği gözlemlenmiştir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler öğretmenine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüp görmediklerinin anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 4: NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüyor musunuz?
<i>"Şu an için hayır." H.A 1</i>
<i>"Belki.. Emin değilim. Belki gelecekte değeri ve popülaritesi artar." H.A 2</i>
<i>"Şahsen hayır, kendim için bir yatırım aracı olarak görmüyorum." H.A 3</i>
<i>" Örnekleri mevcut olduğundan, önemli kazançların sağlanabileceği görülmüştür. Geleneksel anlamda bir yatırım aracı olmamakla birlikte; dijitalleşen dünyada bir yatırım aracı olarak düşünülmektedir." H.A 4</i>
<i>" Benim kişisel görüşüm NFT'leri sadece bir yatırım aracı olarak görmek yerine, onların sanat ve dijital varlıkların gelecekteki pazarlarını şekillendiren bir inovasyon olduğunu anlamak ve takdir etmek gerektiğidir. NFT'ler, dijital sanat ve kültürel değerlerin bir şekilde korunmasına yardımcı olabilir ve sanat dünyasını daha fazla insanın erişebileceği bir alana dönüştürebilir. Özetle, NFT'lerin bir yatırım aracı olarak kullanılması mümkün olsa da, onları yalnızca finansal bir araç olarak ele almamak gerektiğini anlamalıyız." H.A 5</i>

Cevaplar incelendiğinde genel olarak H.A 3 dışındaki katılımcıların NFT'leri yatırım aracı olarak gördüğü gözlemlenmiştir. Ancak H.A 2'nin diğer katılımcıların aksine net bir cevap vermediği görülmektedir. Bu noktada H.A 1 ve H.Ö 2 gelecekte değeri ve popülaritesinde artış olabileceğini belirtmiştir. Öte yandan H.A 5 NFT'leri sadece bir yatırım aracı değil onların sanat ve dijital varlıkların gelecekteki pazarlarını şekillendiren bir inovasyon olduğunu belirtmektedir. Buna ek olarak NFT'lerin yatırım aracı olarak kullanılması mümkün olsa da, onları yalnızca finansal bir araç olarak ele almamak gerektiğini ifade etmektedir.

Bu tablo altında Radyo TV ve Sinema akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüp görmediklerinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 4: NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüyor musunuz?
"Hayır." S.A 1
"Hayır." S.A 2
"NFT'leri şu anda bir yatırım aracı olarak görmüyorum. Ancak 5 sene sonrası için yatırım aracı olarak görüyorum." S.A 3
"Evet." S.A 4
"Hayır şu an görmüyorum. Tabiki teknolojinin gelişmesi ile durum ve fikrim değişebilir." S.A 5

Cevaplar incelendiğinde S.A 4 dışındaki katılımcıların NFT'leri yatırım aracı olarak görmediği gözlemlenmiştir. Öyle ki S.A 3' e göre NFT'lerin yatırım aracı olarak görülmesi için çok erken olmaktadır. Öte yandan S.A 5 'in diğer katılımcıların aksine net bir cevap veremediği görülmektedir.

Bu görüşme sorusu sorularak Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerine NFT'leri gerçekten değerli olarak görüp görmediklerini analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin beşinci sorusu olarak, "NFT'leri gerçekten değerli görüyor musunuz?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 5: NFT'leri gerçekten değerli görüyor musunuz?
"Evet." G.A 1
"Gerçekten değerli görmüyorum." G.A 2
"Çok değil." G.A 3
"NFT'nin her geçen gün değerlendirilen bir alan olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla Popülerliğinin git gide artacağını söyleyebilirim. Popülerliği artıkça insanlar daha çok ilgi duyacak ve böylece üretimi ile tüketimi aynı orantıda büyüyecektir. Öte yandan biricik olması her insana kendini değerli ve önemli hissettirmekte dolayısıyla da daha da ilgi çekeceğini düşünüyorum." G.A 4
"Evet." G.A 5

Cevaplar incelendiğinde G.A 2 ve G.A 3 dışındaki katılımcıların NFT'leri gerçekten değerli olarak gördüğü gözlemlenmiştir. Ancak G.A 3'ün diğer katılımcıların aksine net bir cevap veremediği görülmektedir. Öte yandan G.A 4'in diğer katılımcıların aksine NFT'ye karşı daha meraklı olduğu görülmektedir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler öğretmenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'leri gerçekten değerli olarak görüp görmediklerinin anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 5: NFT'leri gerçekten değerli görüyor musunuz?
<i>"Şu anki seviyede hayır ancak ilerisi için kesin konuşmanın doğru olmadığını düşünüyorum."</i> H.A 1
<i>"Tam olarak değil."</i> H.A 2
<i>"Fikrim yok."</i> H.A 3
<i>"Her emek verilen çalışma değerlidir. Ancak geleneksel sanatsal üretimin önemini yinelemek yerinde olacaktır."</i> H.A 4
<i>"Bence, NFT'lerin değeri, genel olarak belirli bir pazarın kabul ettiği sanal malzemelerin bireysel değerlemesine dayanır. NFT'lerin yüksek fiyatlarla satıldığı örnekler göz önüne alındığında, bazıları bu dijital varlıkların gerçekten değerli olduğuna inanır. Bununla birlikte, diğerleri NFT'lerin bir balon olduğunu ve çoğu zaman yüksek fiyatlarının gerçek bir dayanağı olmadığını savunabilir. NFT'lerin gerçek değerini belirlemek için birçok faktör göz önünde bulundurmak gerekir. Bunlar arasında özellikle sanat eserinin yaratıcısı, sanat eserinin benzersizliği, sanat eserinin popülerliği ve NFT'nin kullanıldığı platformun kullanıcı sayısı yer alabilir. Örneğin, Beeple'in Everydays: The First 5000 Days adlı dijital sanat eseri, Christie's müzayede evinde 69 milyon dolardan fazla bir fiyata satıldı. Bu, NFT'lerin potansiyel olarak büyük değerlere sahip olabileceğini gösteren bir örnek olarak kabul edilebilir. Anca bu değeri maddiyat ile ölçersek böyle. Çünkü, NFT'lerin gerçek değeri hala tartışmalı bir konudur ve herkesin görüşü farklı. Bazıları NFT'lerin gerçek değerinin sadece bir moda olduğunu düşünürken, diğerleri sanatın ve dijital varlıkların dijital çağda değerli birer varlık haline gelmesini destekler. NFT'lerin gerçek değerinin nasıl ölçüldüğü ve gelecekte ne kadar değerli olacağı belirsizdir."</i> H.A 5

Cevaplar incelendiğinde H.A 4 ve H.A 5'in NFT'leri gerçekten değerli olarak gördüğü gözlemlenmiştir. Öte yandan H.A 1 ve H.A 2'in diğer katılımcıların aksine net bir cevap veremediği görülmektedir. Buna ek olarak H.A 1 NFT'leri şu an tam anlamıyla değerli görmediğini zamanla daha fazla değerlendirilebileceğini belirtilmiştir. Bunun yanı sıra H.A 5 NFT'lerin gerçek değerinin sadece bir moda olduğunu düşünürken, NFT'lerin gerçek değerinin nasıl ölçüldüğü ve gelecekte ne kadar değerli olacağını belirsiz bulmaktadır. Bu noktada bahsedilen katılımcıların tam anlamıyla NFT'lere güven duymadıkları gözlemlenmiştir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'leri gerçekten değerli olarak görüp görmediklerinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 5: NFT'leri gerçekten değerli görüyor musunuz?
"Hayır." S.A 1
"Koleksiyon bazında evet." S.A 2
"NFT'leri şu nada değerli görmüyorum. Ancak ilerde değerli olacaklarını düşünüyorum." S.A 3
"Tabiki, gelecek yıllarda daha da değerli olacaktır." S.A 4
"Şu an hayır." S.A 5

Cevaplar incelendiğinde S.A 4 dışındaki katılımcıların NFT'leri gerçekten değerli olarak görmediği gözlemlenmiştir. Aynı zamanda S.A 4 NFT'lerin gelecek yıllarda daha da değerli olacağını düşünmektedir. Bu noktada S.A 2 bu durumun NFT koleksiyonuna göre değişkenlik gösterdiğini belirtilmiştir. Bunun yanı sıra S.A 3 ve S.A 5 NFT'lerin şu an tam anlamıyla değer görmediğini ve zamanla daha fazla değerleneceğini belirtmiştir. Bu noktada katılımcıların tam anlamıyla NFT'lere güven duymadıkları gözlemlenmiştir.

4.1.8. NFT üretimine karşı akademisyenlerin bakış açısına yönelik bulgular

Bu kategoride yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerinin NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu nedenle "NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 6: NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?
"NFT üretimi, Ethereum blok zinciri geliştiricilerinin hazırladığı ERC-727C token standartlarında üretiliyor. Tabii burada NFT üreticilerinin işini kolaylaştırmak önemli çünkü blok zincirin teknik tarafı, bir hayli karmaşıklaşıyor. NFT üretme işlemlerini gerçekleştirmek için üreticilere kolaylık sağlayan platformlar ise bu durumu kolaylaştırıyor. Bu sayede üreticilerin bu süreçte ihtiyaçları olan şey ise dijital bir kripto para cüzdanı oluyor." G.A 1

Görüşme sorusu 6: NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?

“Örneğin bir görsel sanat eseri veya müzik parçası, dijital olarak oluşturulur veya yüklenir. Daha sonra bir NFT oluşturma platformu veya bir blockchain tabanlı platform aracılığıyla bu dijital varlık, bir NFT'ye dönüştürülür. Bunun için öncelikle bir NFT oluşturma platformuna kaydolunarak, bir dijital varlık yüklenir ve bu varlığın NFT'si oluşturulur. NFT'nin benzersizliğini sağlamak için, genellikle bir seri numarası ve bir dijital imza gibi benzersiz özellikler içerir. NFT'nin oluşturulması genellikle bir ücret gerektirir ve bu ücret, platforma göre değişebilir.” **G.A 2**

“Araştırma ve uygulama aşamasındayım.” **G.A 3**

“Çok az bilgiye sahibim. Araştırma aşamasında olduğumu söyleyebilirim.” **G.A 4**

“NFT üretimi, Ethereum blok zinciri geliştiricilerinin hazırladığı ERC-727C token standartlarında üretiliyor. Tabii burada NFT üreticilerinin işini kolaylaştırmak önemli çünkü blok zincirin teknik tarafı, bir hayli karmaşıklaşıyor. NFT üretme işlemlerini gerçekleştirmek için üreticilere kolaylık sağlayan platformlar ise bu durumu kolaylaştırıyor. Bu sayede üreticilerin bu süreçte ihtiyaçları olan şey ise dijital bir kripto para cüzdanı oluyor.” **G.A 5**

Cevaplar incelendiğinde G.A 3 ve G.A 4'ün NFT kavramıyla yeni tanıştığı gözlemlenmektedir. Bu noktada NFT kavramına yabancı kaldıkları ve üretimi hakkındaki sorulan soruya karşı geri durdukları görülmektedir. Öte yandan diğer katılımcılara bakıldığında genel olarak NFT'nin yeni bir kavram olmasına rağmen yeterli düzeyde tanımlamalar yapıldığı söylenebilmektedir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarının anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 6: NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?

“NFT bir dijital teknolojidir. Şu an ki durum için sorulduğunda yeterli bilgiye sahip olduğumu söyleyebilirim. Ancak teknoloji gelişmeye durmadan devam ettiği için aynı hızda takip etmediğiniz takdirde bilgileriniz eksik olacaktır. Hareket halindeki bir gelişmeyi aynı hareket performansıyla öğrenmeye devam etmezseniz daima bilginin gerisinde kalacağınızı Kabul etmek durumundasınız.” **H.A 1**

“Çok az.” **H.A 2**

“Hiçbir bilgim yok.” **H.A 3**

Görüşme sorusu 6: NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?

" NFT üretimi için, öncelikle fikrinsel bir temel söz konusu olmalıdır. Diğer bir ifade ile ne oluşturulmak istendiği belirlenmelidir. NFT'ler genel itibariyle dijital bir sanat eserine bağlı olmaktadır. Takip eden süreçte bir blok zinciri seçilmeli, profesyonel bir üretimden bahsedileceği için NFT cüzdanı kurulmalı, NFT platformu seçilmeli ve NFT oluşturularak, satışa açılmalıdır."

H.A 4

" Çok detaylı olmasa da işleyiş biçimini tarif edebiliriz: NFT üretimi, genellikle Ethereum blok zinciri üzerinde gerçekleştirilir. NFT üretimi için, öncelikle Ethereum ağına bağlı bir cüzdan oluşturmanız ve bu cüzdana Ethereum kripto para birimi yüklemeniz gerekir. Daha sonra, NFT üretmek için uygun bir platform veya uygulama kullanarak dijital bir varlık oluşturmanız gerekir.NFT üretim sürecinde, varlığın benzersiz bir tanımlayıcısı (ID) ve sahiplik bilgileri blok zincirinde kaydedilir. Bu, NFT'nin sahibinin dijital varlık üzerindeki tek hak sahibi olduğu anlamına gelir ve NFT'nin dijital sahipliğini kanıtlar.Son zamanlarda, bazı sanatçılar ve ünlüler, NFT'lerin popüleritesi nedeniyle kendi NFT'lerini ürettiler. Örneğin, Bepple adlı bir dijital sanatçı, bir NFT satışıyla 69 milyon dolar kazandı ve müzisyen Grimes, bir NFT satışıyla 5,8 milyon dolar kazandı. Bu örnekler, NFT'lerin üretimi ve satışının ciddi bir iş haline geldiğini gösteriyor."

H.A 5

Cevaplar incelendiğinde H.A 3 için NFT kavramının yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak üretimi hakkındaki sorulan soruya karşı mesafeli durduğu görülmektedir. Öte yandan H.A 2 ise üretimi hakkında fazla bilgi sahibi olmadığını dile getirmektedir. Bunun yanı sıra diğer katılımcıların detaylı cevap verdiği görülmektedir. Elde edilen bilgiler ışığında H.A 2 ve H.A 3 'ün aksine diğer katılımcıların NFT'ye karşı daha meraklı oldukları gözlemlenmiştir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarının öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 6: NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?

"Açıkcası bilgim yok." **S.A 1**

"Üretebilecek kadar." **S.A 2**

"NFT'lerin üretimi hakkında uzman düzeyinde bilgim vardır. Yani NFT'lerin nasıl üretildiğini biliyorum." **S.A 3**

Görüşme sorusu 6: NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?

“NFT, bir sanat eseri, müzik eseri, video oyunu veya diğer dijital varlıkların benzersiz bir dijital tanımlayıcısıdır. Bu dijital varlıkların üretimi, öncelikle bir sanatçı, müzisyen veya oyun tasarımcısı tarafından yaratılan ve bir dizi işlemle blok zinciri teknolojisi ile birleştirilen bir dijital varlık dosyası gerektirir. Bu dijital varlık dosyası, benzersiz bir kod ile NFT olarak işaretlenir. Üreten kişi, NFT varlığını Erken Aşama blockchain teknolojisi platformlarından birine kaydeder ve satışa sunar. Bu işlem, belirli bir blok zinciri teknolojisi kullanarak gerçekleştirilir ve NFT varlığı şifrelenir. Bu NFT varlığı, blockchain üzerinde blok zinciri teknolojisi ile saklanır ve izlenir. Bu sayede, orijinal sanatçı özgünlük haklarına sahip olur ve NFT varlığı yer bulur.” S.A 4

“NFT üretimi hakkında yazılımcı olmadığım için aşırı bir bilgiye sahip değilim.” S.A 5

Cevaplar incelendiğinde S.A 1 ve S.A 5 NFT kavramıyla yeni tanıştığı gözlemlenmektedir. Bu noktada NFT kavramına yabancı kaldığı ve üretimi hakkındaki sorulan soruya karşı çekimser kaldıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra S.A 2' nin NFT'lerin üretimi hakkında üretebilecek kadar bilgisi olduğu ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra S.A 4'ün diğer katılımcıların aksine daha detaylı cevap verdiği görülmektedir. Bu bağlamda diğer katılımcıların aksine NFT'ye karşı daha meraklı olduğunu söylemek mümkündür.

Bu görüşme sorusu Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerine NFT'lere ulaşmanın yollarını hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarını öğrenilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin yedinci sorusu olarak, “NFT'lere ulaşmanın yollarını bildirir misiniz ?” diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 7: NFT'lere ulaşmanın yollarını bildirir misiniz ?

- G.A 1

“NFT piyasaları: Birçok NFT piyasası mevcuttur, örneğin OpenSea, Rarible, SuperRare ve daha birçok başka piyasa vardır. Bu pazarlarda NFT'leri satın alabilir veya satışa çıkarabilirsiniz. Ayrıca NFT'leri çeşitli kripto para birimleri (örneğin Ethereum) kullanarak satın alabilirsiniz.

Kişisel internet siteleri ve sosyal medya hesapları: Bazı sanatçılar ve yatırımcılar, kendi internet sitelerinde NFT'leri satışa sunuyorlar. Bu kişilerin internet sitelerini ziyaret ederek NFT'leri satın alabilirsiniz. Ayrıca internet sitelerinin dışında Twitter, Reddit, Instagram, Pinterest gibi sosyal medya hesapları üzerinden NFT'lerin tanıtımı ve gösterimi yapılmaktadır.” G.A 2

- G.A 3

Görüşme sorusu 7: NFT'lere ulaşmanın yollarını bildirir misiniz ?
<i>"Bazı platformlar olduğunu biliyorum ancak daha önce hiç giriş yapmadım."</i> G.A 4
- G.A 5

Cevaplar incelendiğinde G.A 1, G.A 3 ve G.A 5'in NFT kavramıyla yeni tanıştığı gözlemlenmektedir. Bu noktada NFT kavramına yabancı kaldığı ve eserlere ulaşmanın yolları hakkındaki sorulara karşı mesafeli durdukları görülmektedir. Öte yandan G.A 4'ün cevaplarında genel hatlarıyla bir tanımlama yapmaya çalıştığı görülmüştür. Dolayısıyla öngörü ve tahminlerde bulunduğu ifadelerinden tesbit edilmiştir. Buna ek olarak G.A 2'nin diğer katılımcıların aksine daha detaylı cevap verdiği görülmektedir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'lere ulaşmanın yollarını hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarının anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 7: NFT'lere ulaşmanın yollarını bildirir misiniz ?
<i>"NFT bir dijital kod zincirinden ibarettir. Bu sebeple daha fazla güvenlik için bir soğuk cüzdan ve NFT satan platformlara üyeliğe ihtiyaç olsa gerek."</i> H.A 1
<i>"Bir bilgim yok."</i> H.A 2
<i>"Hayır bilmiyorum."</i> H.A 3
<i>"Kripto para borsalarında veya NFT'ler için özel olarak oluşturulmuş alanlar vasıtasıyla NFT'lere ulaşılabilir. Örneğin, Ethereum tabanlı NFT'lere, OpenSea, Binance Smart Chain tabanlı NFT'lereyse Treasureland ya da BakerySwap platformları ile ulaşım sağlanabilmektedir."</i> H.A 4
<i>"Twitter gibi platformlarda sanatçıların kişisel sayfalarından ulaşabildiğini biliyorum ama ayrıca NFT'ler, çoğunlukla blockchain tabanlı platformlar üzerinde alınıp satılıyor. Bu platformlar arasında en popüler olanları OpenSea var örneğin. Bu platformlar, dijital varlıkların ticaretinin yapılabileceği bir pazar yeri sağlıyor."</i> H.A 5

Cevaplar incelendiğinde H.A 2 ve H.A 3'ün olarak eserlere ulaşmanın yolları hakkındaki sorulara karşı geri durdukları görülmektedir. Öte yandan diğer katılımcılara bakıldığında genel olarak

NFT'nin yeni bir kavram olmasına rağmen yeterli düzeyde tanımlamalar yapıldığı söylenebilmektedir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'lere ulaşmanın yollarını hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarının öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 7: NFT'lere ulaşmanın yollarını bildirir misiniz ?
<i>"Bir bilgim yok." S.A 1</i>
<i>"Evet." S.A 2</i>
<i>"NFT'lere ulaşmanın yolları portallardan geçmektedir. Opensea bunların en popülerleri ve güvenilirleri olmaktadır." S.A 3</i>
<i>"Binance vb. kripto borsaları ile ulaşmak mümkündür." S.A 4</i>
<i>"NFT'lere siteler aracılığıyla ulaşabilirsiniz. Bunların başlıcaları OpenSea, Nifty Gateway, NBA Top Shot ve Rarible dir. Bu siteler aracılığı ile 3 farklı şekilde ulaşılabilir. Bunların ilki Açık marketler. Herkese açık olarak sunulan ürünleri herkesin alabileceği, deyim yerinde ise "Pazar yeri" olarak adlandırılabilir. İkicisi ise kapalı market. Burada, Katılmak için sanatçıların başvurması gerekir. Üretilmesi genellikle pazar yeri ile gerçekleştirilir. Satışı ve ticareti çok daha kısıtlıdır. Herkese açık değildir." S.A 5</i>

Cevaplar incelendiğinde S.A 1 ve S.A 2 eserlere ulaşmanın yolları hakkındaki sorulara karşı mesafeli durdukları görülmektedir. S.A 3 ve S.A 4'ün cevaplarında ise genel hatlarıyla bir tanımlama yapmaya çalıştıkları görülmüştür. Dolayısıyla öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir. Bunun yanı sıra diğer katılımcıların aksine S.A 5'in daha detaylı cevap verdiği görülmektedir.

Bu görüşme sorusu Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerine OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirdiklerini analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin sekizinci sorusu olarak, "OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçiriyor musunuz? Yanıtınız evet ise ne sıklıkla vakit geçiriyorsunuz?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 8:OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçiriyor musunuz? Yanıtınız evet ise ne sıklıkla vakit geçiriyorsunuz ?
<i>"Hayır."</i> G.A 1
<i>"Hayır."</i> G.A 2
<i>"Hayır."</i> G.A 3
<i>"Daha önce Opensea gibi benzeri tabanlara sahip platformları duymadım."</i> G.A 4
<i>"Hayır."</i> G.A 5

Cevaplar incelendiğinde NFT kavramının yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak daha önce katılımcıların OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirmediği gözlemlenmiştir. Buna ek olarak katılımcıların NFT kavramına mesafeli kaldıkları tesbit edilmiştir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirdiklerinin anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 8:OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçiriyor musunuz? Yanıtınız evet ise ne sıklıkla vakit geçiriyorsunuz ?
<i>"Çok nadiren. Küçük çapta yatırım için sadece Binance sitesini cep telefonumdaki aplikasyon üzerinden kullanıyorum."</i> H.A 1
<i>"Hayır."</i> H.A 2
<i>"Hayır."</i> H.A 3
<i>"Pek sık değil."</i> H.A 4
<i>"Ne olduklarını nasıl çalıştıklarını biliyorum. Ancak hiç vakit geçirmedim ve geçirmiyorum."</i> H.A 5

Cevaplar incelendiğinde H.A 1 ve H.A 4 dışındaki katılımcıların OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirmediği gözlemlenmiştir. Genel olarak katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldıkları tesbit edilmiştir.Ancak H.A 1'in diğer katılımcıların aksine NFT'ye karşı daha meraklı olduğu görülmektedir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirdiklerinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 8: OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçiriyor musunuz? Yanıtınız evet ise ne sıklıkla vakit geçiriyorsunuz ?
<i>"Hayır." S.A 1</i>
<i>"Opensea da evet. Ayda birkaç kez.." S.A 2</i>
<i>"Hayır geçirmiyorum. Şu anda kayda değer değerli herhangi bir şey göremedim ama şu anda yapılmakta olduğunu biliyorum." S.A 3</i>
<i>" Hayır." S.A 4</i>
<i>" NFT kavramını ilk duyduğumda araştırma amaçlı bayağı bir vakit geçirdim. Üretmek veya satın almak düşüncem olmadığı için ara ara farklı herhangi bir şey var mı diye bakıyorum." S.A 5</i>

Cevaplar incelendiğinde S.A 2 ve S.A 5 dışındaki katılımcıların OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirmedikleri gözlemlenmiştir. Buna ek olarak S.A 2'in diğer katılımcıların aksine NFT'ye karşı daha meraklı olduğu görülmektedir.

Bu görüşme sorusu sorularak Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerine NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimleyip deneyimlemediklerini analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin dokuzuncu sorusu olarak, "Hiç NFT Satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlediniz mi?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 9: Hiç NFT Satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlediniz mi?
<i>"Hayır." G.A 1</i>
<i>"Hayır." G.A 2</i>
<i>" Üretmeyi denedim." G.A 3</i>
<i>" Daha önce NFT satın almayı veya üretmeyi deneyimlemedim ancak üretebilecek konumda olduğumu düşünüyorum. Dolayısıyla ilerde üretebilirim." G.A 4</i>
<i>"Hayır." G.A 5</i>

Cevaplar incelendiğinde NFT kavramının yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak G.A 3 dışındaki katılımcıların hiç NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlemedikleri gözlemlenmiştir. Bu bağlamda genel olarak katılımcıların NFT kavramına mesafeli kaldıkları tesbit edilmiştir. Ancak G.A 4 diğer katılımcıların aksine NFT'ye karşı daha meraklı olup ilerde üretebileceğini belirtmiştir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimleyip deneyimlemediklerinin anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 9: Hiç NFT Satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlediniz mi?
"Hayır." H.A 1
"Hayır." H.A 2
"Hayır." H.A 3
"Hayır." H.A 4
"Hayır. Nasıl üretildiğine dair fikir alışverişinde bulundum." H.A 5

Cevaplar incelendiğinde bütün katılımcıların hiç NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlemedikleri gözlemlenmiştir. Ancak H.A 5 NFT'ye karşı daha meraklı olup nasıl üretildiğine dair fikir alışverişinde bulunduğunu belirtmiştir.

Bu tablo altında radyo TV ve Sinema akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimleyip deneyimlemediklerinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 9: Hiç NFT Satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlediniz mi?
"Hayır.Düşünmedim" S.A 1
"Evet" S.A 2
"NFT satın almayı düşündüm.Hatta şu anda bir NFT eserim var. Film yapımı dünyasında Hollywood yapımcılarının ürettiği bir NFT aldığımı söyleyebilirim.Ancak üretmeyi deneyimlemedim." S.A 3
"Hayır." S.A 4

Görüşme sorusu 9: Hiç NFT Satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlediniz mi?

“Hayır.” S.A 5

Cevaplar incelendiğinde S.A 2 ve S.A 3 dışındaki katılımcıların hiç NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlemedikleri gözlemlenmiştir. Ancak S.A 3’ün diğer katılımcıların aksine NFT’ye karşı daha meraklı olduğu görülmektedir.Öyle ki şu anda bir NFT eserine sahip olduğunu belirtmiştir.

Bu görüşme sorusu sorularak Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerine ses getiren NFT satışlarının ilgilerini ne kadar çektiğini ve NFT’leri çekiçi kılan unsurları analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin onuncu sorusu olarak, “Ses getiren NFT satışları ilginizi çekti mi? Sizce NFT’leri çekiçi kılan nedir?” diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 10: Ses getiren NFT satışları ilginizi çekti mi? Sizce NFT’leri çekiçi kılan nedir?

“Hayır.” G.A 1

“Hiç ilgilenmedim.” G.A 2

“Ekonomik getri olarak evet dikkatimi çekti.” G.A 3

“Evet tabiki de çekti. Daha çok NFT üzerinden yapılan işbirliklerine rastladım. Örneğin Cristiano Ronaldo posterleri, ayakkabıları, kupaları NFT olarak satılmasına yönelik görseller karşıma çıkmıştı.Bunun dışında NFT ile ilgili bir çok sosyal medya ortamında içerik üreten kişilerde bahsetmektedir. Dolayısıyla meyaverse ile bağlantılı olarakta bahsedilen bir durum var. Lüks markalarında NFT alanında ürettikleri içerikler görünmekte. Çalışma alanımın bağlantılı olduğu noktalarda duyduğum, gördüğüm kadarıyla karşıma çıktığını söyleyebilirim.” G.A 4

“Hayır.” G.A 5

Cevaplar incelendiğinde G.A 3 ve G.A 4 dışındaki katılımcıların ses getiren NFT satışlarının ilgilerini çekmediği gözlemlenmiştir. Bu noktada bahsedilen katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları gözlemlenmektedir. Bu bağlamda NFT kavramına yabancı kaldıkları tesbit edilmiştir. Ancak G.A 4’ün diğer katılımcıların aksine NFT’ye karşı daha meraklı olduğu görülmektedir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT satışlarının ilgilerini ne kadar çektiğini ve NFT'leri çekiçi kılan unsurların anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 10: Ses getiren NFT satışları ilginizi çekti mi? Sizce NFT'leri çekiçi kılan nedir?
<i>" Hayır." H.A 1</i>
<i>" Hayır." H.A 2</i>
<i>" Hayır." H.A 3</i>
<i>"Evet; iletişimciler olarak takip etmekteyiz. Hız olgusu ve kolay erişim, ayrıca maddi kazanç düşüncesinin NFT'leri 'popüler'leştirdiği düşüncesindeyim." H.A 4</i>
<i>" Evet, son dönemde gerçekleşen bazı ses getiren NFT satışları ilgimi çekti ve sanat dünyasında oldukça fazla tartışma yarattı. Özellikle Beeple tarafından yaratılan bir NFT eserinin 69 milyon dolara satılması, NFT'lerin sanat dünyasında yeni bir dönemi başlattığını gösterdi. Birçok insan, NFT'lerin benzersizliği ve sahip olma hissi gibi faktörlerin bu ilgiyi çekici kaldığını düşünüyor. Bu eserlerin sınırlı sayıda olması ve blok zincirinde yer almaları, sahiplerine benzersiz bir statü sağlıyor. Ayrıca, NFT'lerin sanat dünyasındaki geleneksel iş modellerini değiştirme potansiyeli de oldukça yüksek." H.A 5</i>

Cevaplar incelendiğinde H.A 4 ve H.A 5 dışındaki katılımcıların ses getiren NFT satışlarının ilgilerini çekmediği gözlemlenmiştir. Bu noktada bahsedilen katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları gözlemlenmektedir. Bu bağlamda NFT kavramına mesafeli kaldıkları tesbit edilmiştir. Öte yandan H.A 5'in diğer katılımcıların aksine NFT'ye karşı daha meraklı olduğu görülmektedir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT satışlarının ilgilerini ne kadar çektiğini ve NFT'leri çekiçi kılan unsurların öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 10: Ses getiren NFT satışları ilginizi çekti mi? Sizce NFT'leri çekiçi kılan nedir?
<i>"İlgimi çekmiyor" S.A 1</i>

Görüşme sorusu 10: Ses getiren NFT satışları ilginizi çekti mi? Sizce NFT'leri çekiçi kılan nedir?

"Evet. Yeni olması ve ekonomik kazanç vaatler." S.A 2

"69 milyona satılan tablo herkesle birlikte benimde ilgimi çektiğini söyleyebilirim. Benim açımdan NFT'leri çekici kılan şey üzerinde istediğimiz kadar işlev kurabilmemiz, program yazabilmemiz ve bunu eşsiz ve tek olarak her zaman blokzincir sayesinde takipte olabilmemiz. Bundan dolayı NFTlerin çok etkileyici olduğunu düşünüyorum." S.A 3

"Evet ilgimi çekti. Özellikle gelecek yıllarda daha da popüler olacağını düşünmektim. Özellikle maddi gelir ediliyor olması ve telif hakkının dijital yollardan daha sağlam olması söylenebilir." S.A 4

"Hayır ilgimi çekcek bir şey pek olmadı." S.A 5

Cevaplar incelendiğinde S.A 1 ve S.A 5'in ses getiren NFT satışlarının ilgilerini çekmediği gözlemlenmiştir. Bu noktada bahsedilen katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları gözlemlenmektedir. Ancak S.A 3'ün diğer katılımcıların aksine NFT'ye karşı daha meraklı olduğu görülmektedir. Öyle ki NFT'lerin çok etkileyici olduğunu dile getirmektedir.

4.1.9. Geleceğin NFT kullanım alanlarına karşı akademisyenlerin bakış açısına yönelik bulgular

Bu kategoride yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerine geleceğin NFT kullanım alanlarını ve NFT'lerin nasıl bir etkisini gördüklerini analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin onbirinci sorusu olarak, "Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT'lerin nasıl bir etkisini görüyorsunuz?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 11: Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT'lerin nasıl bir etkisini görüyorsunuz?

- G.A 1

"NFT ve coinler bana göre balondur. Gerçek dışıdır. Yakın zamanda bu işlere yatırım yapan herkes maddi zarara uğrayacaktır." G.A 2

"Popülerliği geçerli olduğu sürece..." G.A 3

Görüşme sorusu 11: Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT'lerin nasıl bir etkisini görüyorsunuz?

“Söyleyeceğim şeylerin belki de örnekleri olabilir ancak NFT’ler metaverse ile bağlantılı olmasından kaynaklı olarak bir sürü var olmayan arsaların satılması söz konusu ve bunların NFT’lerle tapulanması sağlanabilir.Bu durumu bize izlettiren youtuberlardan bahsedebiliriz. Onların teşvik etmesiyle bir çok insanında bu alanı keşfetebileceğini düşünüyorum. Markalarında artık geleneksel olarak ve sosyal medyada yapmış olduğu reklamların dışında metaverse ortamlarında da reklamlarının gerçekleştirebileceğini düşünüyorum ve bu noktada NFT ile yaptıkları reklamların özgünlüğünü sağlayacaklarını düşünüyorum.Belki de dijital ortamda yazılan kitapların NFT’si karşımıza çıkabilir. Kısacası günlük hayatımızda var olan şeylerin gittikçe NFT ile bağlantılı olabileceğini düşünüyorum.Belki de eğitim alanında NFT ders, konferans ve ya kurs tarzında karşımıza çıkabilir.” G.A 4

- G.A 5

Cevaplar incelendiğinde G.A 4’ ün diğer katılımcıların aksine net bir cevap verdiği görülmektedir. Bu noktada genel olarak katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldıkları ve tanımlama yaparken mesafeli oldukları görülmektedir. Öte yandan G.A 4 ve G.A 3 için NFT kavramına karşı önyargılı olduğu ve daha çok olumsuz yönde tanımlanmalar yaptığı görülmektedir. Bu olumsuz yönde tanımlanmalar sonucu bahsedilen katılımcının NFT’ ye karşı güven duymadığı tesbit edilmiştir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT kullanım alanlarını ve NFT'lerin nasıl bir etkisini gördüklerinin anlaşılması hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 11: Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT'lerin nasıl bir etkisini görüyorsunuz?

“Bilgisayar kullandığınız her alanda NFT’yi de görmeniz mümkün. Dijitalleşme normal olmayan bir süreç takip ederek geliyor. Dünyanın içinde olduğu birçok faktörün bu gelişime ne cevap vereceği ve o faktörlerin bu fazla hızlı gelişime devam izni verip vermeyeceğine göre değişebilecek bir durum aslında.” H.A 1

“Daha önce de söylediğim gibi ileride bu teknolojinin adaptasyonu tam olarak sağlandığında sanat dünyasında yerini alabilir diye düşünüyorum ama dünyada bu kadar popüler olduğunu düşünmüyorum.” H.A 2

“Fikrim yok.” H.A 3

Görüşme sorusu 11: Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT'lerin nasıl bir etkisini görüyorsunuz?

“ Gelecekte dijitalleşmenin her geçen gün gelişerek ulaşacağı nokta bağlamında, bilhassa metaverse, internet of the things gibi gerçekliklerin de etkisiyle, pek çok alanda NFT'lerin yaygın kullanımının söz konusu olabileceği kanaatindeyim.” H.A 4

“ NFT'lerin gelecekteki kullanım alanları hakkında tahminlerde bulunmak zor olsa da, blockchain teknolojisinin artan popüleritesi ve NFT'lerin gelişimi, bu teknolojinin potansiyelinin henüz tam olarak keşfedilmediğini gösteriyor. NFT'ler, tüm dünya genelinde sanat ve kültür sektöründe devrim yarattı ve gelecekte de diğer sektörlerde benzer bir etki yaratabilecekler. Şu anda, NFT'ler özellikle dijital sanat ve dijital koleksiyonculuk gibi alanlarda kullanılmaktadır. Ancak gelecekte, NFT'lerin kullanım alanlarının daha da genişleyeceği tahmin edilmektedir. Mesela gazetecilik açısından NFT'ler haberlerin doğruluğunu ve benzersizliğini garanti etmek için kullanılabilir. Örneğin, bir haber organizasyonu, bir haber öyküsüne ait özgün bir NFT oluşturabilir ve bu NFT, haberin orijinal kaynağına işaret eden bir benzersiz kimlik numarasına sahip olabilir. Bu sayede, haberin doğruluğu ve benzersizliği garanti edilir ve haberin sahtecilikle mücadele edilmesi sağlanabilir. Ayrıca, NFT'ler gazetecilerin telif haklarını korumalarına da yardımcı olabilir. Örneğin, bir gazeteci bir makale yazdığında, makaleye ait özgün bir NFT oluşturabilir ve bu NFT, makalenin sahipliğini ve telif haklarını garanti edebilir. İletişim açısından, NFT'ler bir markanın veya ürünün tanıtımı için kullanılabilir. Örneğin, bir marka, müşterilerine özel bir NFT sunarak, müşterilerin markayı hatırlamasını ve takip etmesini sağlayabilir. Ayrıca, NFT'ler pazarlama kampanyalarının bir parçası olarak kullanılabilir. Örneğin, bir şirket, NFT'leri ödüller olarak sunarak, müşterilerin ürüne ilgisini artırabilir. NFT'lerin gazetecilik ve iletişim alanındaki etkisi oldukça geniş kapsamlı olabilir. Şimdiden birçok yeni kullanım alanı keşfedildi ve gelecekte daha da ilginç ve yaratıcı uygulamaların ortaya çıkması bekleniyor.” H.A 5

Cevaplar incelendiğinde H.A 3' ün diğer katılımcıların aksine NFT kavramına yabancı kaldığı ve sorulan soruya karşı çekimser oldukları görülmektedir. H.A 2 ise NFT kavramına karşı önyargılı olduğu görülmektedir. Öte yandan H.A 5'in diğer katılımcıların aksine net ve kapsami cevap verdiği gözlemlenmektedir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT kullanım alanlarını ve NFT'lerin nasıl bir etkisini gördüklerinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 11: Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT'lerin nasıl bir etkisini görüyorsunuz?

“Bir bilgim yok.” S.A 1

Görüşme sorusu 11: Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT'lerin nasıl bir etkisini görüyorsunuz?

"Sanat ürünleri ve dijital ifade tarzı" S.A 2

" İlerdeki tüm kontratlar, evlenme cüzdanları, ev koçanları, araba ruhsatları, diplomalar, kredi karları, yaptığımız videoların, müziklerin NFT'ye dönüşeceğine inanıyorum. NFT'lerin ciddi bir şekilde bizi sanal dünyada temsil edebileceğini düşünüyorum. Şu an dünyada fiziksel olarak tuttuğumuz ayakkabıların, elbiselerin birer NFT olarak karşımıza çıkacağını düşünüyorum."

S.A 3

" Dijital tabanlı alanlar NFT kullanım alanlarıdır. Erişebilirlik ve üretimi açısından tüm herkesin kolaylıkla erişilebileceği göz önünde bulundurularak olumlu bir etkisi vardır." S.A 4

" Metaverse ile gelişecek olan bir sanat türü olabileceği için, o dünya ne kadar gelişip popülerleşirse o kadar kullanım alanı artacaktır. Yalnızca sanal bir dünyada kullanılacak bir sanat türü olduğunu düşünüyorum." S.A 5

Cevaplar incelendiğinde S.A 3' ve S.A 5 dışındaki katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları gözlemlenmektedir. Bu noktada NFT kavramına mesafeli kaldıkları görülmektedir. Öyle ki S.A 2 ve S.A 4'ün cevaplarına bakıldığında öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir.

4.1.10. NFT'nin ders olarak verilmesi akademisyenler için neyi ifade ettiğine yönelik bulgular

Bu kategoride yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerine NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşıladıklarını analiz etmek ve bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçlerinin nasıl olması gerektiğini öğrenmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin on ikinci sorusu olarak, "NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşıladınız? Sizce bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 12: Sizce NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır? Süreç nasıl sağlanmalı ve düzenlenmelidir?

- G.A 1

Görüşme sorusu 12: Sizce NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır? Süreç nasıl sağlanmalı ve düzenlenmelidir?

"NFT konusu yükseköğretimde ya da ortaöğretimde ders verilebilecek bir öneme sahip değildir. Çünkü NFT sanat ürünlerinin pazarlanması ve satışıyla ilgili bir meseledir. Sonuç olarak NFT konulu bir derste dijital sanat üretimi yapılacaksa bu zaten farklı derslerde yapılmaktadır. Şayet üretim dışında NFT pazarlarına sanat ürünlerinin yüklenmesi ve satışa sunulması dersin konusu olacaksa zaten bu işlemlerin nasıl yapılacağına dair Youtube'da sayısız video içerik mevcut. Bir Youtube içeriği nasıl ders olabilir? Bu nedenle bana NFT'nin ders olarak okutulması ancak müfredatı doldurmak ve farklı kişilere akademide iş olanağı sağlamaktan anlamına geliyor. Bu yanıtım 13. ve 14. soruların yanıtı için de geçerlidir." **G.A 2**

"Alanında deneyimli akademisyenlerin ve sınıfların gerekli teknik donanıma sahip olması gerekmektedir." **G.A 3**

"Öğrenci merkezli bir öğretim sürecinde yöntem - teknik- materyal bakımından öğrencinin daha çok uygulayabileceği kendini keşfetebileceği hocanın bir rehber rolünde olduğu meraklandırıcı konumda olduğu bir ortam sağlanmalıdır. Teknik olarak uygulama kısmı olmalıdır. Bu alana yönelik programların öğretilmesi sonrasında Opensea gibi benzeri sitelerin ele alınması gerekmektedir. NFT'nin içerik olarak nasıl ortaya çıktığı, süreci, ne için yapıldığı ve nasıl bu alana içeriklerin üretildiği ve yerleştirildiği, satın alma eylemine nasıl dönüştüğüne yönelik bir süreç izlenebilir. Dolayısıyla baştan aşaya aslında ilk teorikle başlayıp uygulamayla devam eden pratik anlamda satışının gerçekleşmesine yönelik bir ders oluşturulabilir." **G.A 4**

- G.A 5

Cevaplar incelendiğinde G.A 1 ve G.A 5' in diğer katılımcıların aksine NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap veremedikleri görülmektedir. G.A 2 ise NFT alanının yüksek öğrenimde ya da orta öğrenimde ders verilebilecek bir öneme sahip olmadığını düşünmektedir. Bunun sebebi olarak NFT sanat ürünlerinin pazarlanması ve satışıyla ilgili bir mesele olduğunu savunmaktadır. Sonuç olarak NFT konulu bir derste dijital sanat üretimi yapılacaksa bu zaten farklı derslerde yapıldığını ve NFT ile ilgili Youtube'da sayısız video içeriğinin olduğunu ifade etmektedir. Bu noktada G.A 2 için NFT'lerin ders olarak müfredata eklenmesine olumlu bakmadığı gözlemlenmektedir. Öte yandan G.A 3 alanında deneyimli akademisyenlerin ve sınıfların gerekli teknik donanıma sahip olması gerektiğine inanmaktadır. Son olarak G.A 4 ilk olarak NFT'lerin kapsamlı bir şekilde teorik olarak ele alınmasını daha sonrasında uygulamayla devam etmesi gerektiğini düşünmektedir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşıladıklarını analiz etmek ve bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçlerinin nasıl olması gerektiğini öğrenmek hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 12: Sizce NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır? Süreç nasıl sağlanmalı ve düzenlenmelidir?

“İyi ve güçlü bir teknolojik donanımına ihtiyaç olduğu kesin. Fakat sadece donanım olması NFT nin ders konusu olması için yeterli değil. NFT 'nin öğrenciler tarafından öğrenilmesi ve daha sonra kullanılması için çok fazla NFT yi oluşturan yapıları öğretecek derslere de ihtiyaç var. Olay sadece bir görselin NFT ye çevrilmesi ile alakalı değil. Bunu değerli olmasını sağlayacak birçok faktör söz konusu. Bunların sağlanması için Blok zincir kavramına ve teknolojisine hâkim olmak da gerekiyor.” H.A 1

“Fikrim yok.” H.A 2

“Fikrim yok.” H.A 3

“Bir dersin planlamasını kısa bir yanıt ile yapmak mümkün değildir. Ancak soruyu yanıtlamak için; alana ve uygulamasına vakıf olan bir öğretim elemanı tarafından, yüz yüze ve dijital imkânların birlikte kullanılacağı bir süreçle ders kurgulanmalıdır.” H.A 4

Görüşme sorusu 12: Sizce NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır? Süreç nasıl sağlanmalı ve düzenlenmelidir?

" Bence, NFT'lerin eğitimde kullanımı oldukça yeni bir kavram ve henüz tam olarak gelişmekte olan bir alan. Ancak NFT'lerin eğitimde kullanımı, özellikle öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımının desteklenmesi açısından oldukça ilgi çekicidir. Öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımı, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönetmelerine ve aktif bir şekilde katılımlarına olanak tanırken, NFT'lerin kullanımı, bu yaklaşıma uygun bir şekilde düzenlenebilir. NFT'lerin eğitimde kullanımı, özellikle dijital sanat ve yaratıcılık alanlarında, öğrencilere farklı bir öğrenme deneyimi sunabilir. Öğrenciler, kendi dijital sanat eserlerini oluşturabilir ve bu eserleri NFT olarak satabilirler. Bu, öğrencilerin yaratıcılıklarını teşvik edebilir ve aynı zamanda dijital varlıkların ticareti hakkında da bilgi edinmelerini sağlayabilir. Ama benim aklımdaki en büyük sorun, NFT'lerin eğitimde kullanımıyla ilgili birçok soru ile ilgilidir. Örneğin, öğrencilerin NFT'lerin değerini anlamaları ve değerlendirmeleri için gerekli finansal bilgiye sahip olup olmadıkları belirsizdir. Ayrıca, NFT'lerin eğitimde kullanımı, öğrencilerin dikkatlerini ticari değer üzerine odaklanmalarına neden olabilir ve bu, yaratıcılığı etkiler bence. Ve en önemlisi öğrenciler arasındaki teknolojik uçurumların kapatılması gereklidir. NFT'lerin eğitimde kullanımı için, öğrencilerin kendi dijital sanat eserlerini yaratmalarına ve NFT olarak satmalarına olanak tanıyan bir platform oluşturulabilir. Bu platform, öğrencilerin dijital varlık ticareti hakkında bilgi edinmelerini sağlayabilir. Öğrencilerin NFT'lerin değerini anlamaları için finansal okuryazarlık eğitimi de verilebilir. Ancak bu kullanımın etkili bir şekilde sağlanabilmesi için, uygun platformlar ve finansal okuryazarlık eğitimi gibi destekleyici unsurların oluşturulması gerekmektedir." H.A 5

Cevaplar incelendiğinde H.A 2 ve H.A 3' ün diğer katılımcıların aksine NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap veremedikleri görülmektedir. H.A 1 ise NFT'nin ders olarak verilebilmesi için dersi verecek olan akademisyenin iyi ve güçlü bir teknolojik donanıma ihtiyacı olduğunu belirtmektedir. Sonuç olarak blok zincir kavramına ve teknolojisine hâkim olmak gerektiğini dile getirmektedir. H.A 4' de benzer bir düşünceyle dersin alana vakıf olan bir öğretim elemanı tarafından, yüz yüze ve dijital imkânların birlikte kullanılacağı bir süreçle işlenmesi gerektiğini belirtmektedir.

Son olarak H.A 5 NFT'lerin eğitimde kullanımı, özellikle öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımının desteklenmesi açısından oldukça ilgi çekici olduğunu düşünmektedir. Özellikle dijital sanat ve yaratıcılık alanlarında, öğrencilere farklı bir öğrenme deneyimi sunabileceğine inanmaktadır. Ancak H.A 5 tarafından öğrencilerin NFT'lerin değerini anlamaları ve değerlendirmeleri için gerekli

finansal bilgiye sahip olup olmadıkları ve öğrenciler arasındaki teknolojik uçurumların olması bir sorun olarak görülmektedir. Öte yandan NFT'lerin eğitimde kullanımında öğrencilerin dikkatlerini ticari değer üzerine odaklanmalarına neden olabileceğine inanmaktadır. Bu noktada öğrencilerin NFT'lerin değerini anlamaları için finansal okuryazarlık eğitimi verilebileceğini düşünmektedir.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşıladıklarını analiz etmek ve bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçlerinin nasıl olması gerektiğini öğrenmek amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 12: Sizece NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır? Süreç nasıl sağlanmalı ve düzenlenmelidir?
<i>"Bir bilgim yok." S.A 1</i>
<i>"Sanat alanında yetkili ve yazılımcılar alanında uzman eğitimcilerle verilmesi uygundur." S.A 2</i>
<i>"Bu konuda pek bir araştırmam olmadığı için bir bilgim yoktur." S.A 3</i>
<i>" Bu konu hakkında deneyimli ve yeterli bilgi donanıma sahip bir öğretim elemanı tarafından, hem sınıfta yüz yüze hemde online olarak bir eğitimin hibritlenip kurgulacak bir ders uygulanabilir." S.A 4</i>
<i>" Dijital görsel sanatlar veya Grafik tasarım dersleri içeriğine yalnızca konu olarak nasıl üretebildiği hakkında bilgi verilmesi bence yeterlidir. Sonuç olarak diğer dijital sanat ürünlerinden NFT'nin tek farkı sunumu ve saklanmasıdır. " S.A 5</i>

Cevaplar incelendiğinde S.A 1 ve S.A 3' ün diğer katılımcıların aksine NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap veremedikleri görülmektedir. S.A 2 ve S.A 4 dersin sanat alanında yetkili ve NFT alanında uzman eğitimcilerle verilmesinin uygun olabileceğini düşünmektedir. Öte yandan S.A 4 sınıfta yüz yüze hemde online olarak eğitimin kurgulanabileceğini ifade etmektedir. Son olarak S.A 5 ise dijital görsel sanatlar veya grafik tasarım dersleri içeriğine yalnızca konu olarak NFT'nin nasıl üretebildiği hakkında bilgi verilmesinin yeterli olacağını belirtmektedir. Bunun nedeni olarak diğer dijital sanat ürünlerinden NFT'nin tek farkının sunumu ve saklanması olduğunu düşünmektedir. Bu noktada S.A 5 için NFT'lerin ders olarak müfredata eklenmesine olumlu bakmadığı gözlemlenmektedir.

Bu tablo altında yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerine NFT'nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanlarının öğrenci merkezli öğrenme - öğretme sürecinde ne gibi sorunlarla karşılaşabileceğini ve bu sorunlara nasıl çözüm sağlanabileceğini öğrenmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin on üçüncü sorusu olarak, "NFT'nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanlarının öğrenci merkezli öğrenme - öğretme sürecinde ne gibi sorunlarla karşılaşabilir? Bu sorunlara çözüm nasıl sağlanabilir?" diye soru yöneltilmiştir.

Görüşme sorusu 13: Sizce NFT'nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanlarının öğrenci merkezli öğrenme - öğretme sürecinde ne gibi sorunlarla karşılaşabilir? Bu sorunlara çözüm nasıl sağlanabilir?
- G.A 1
- G.A 2
<i>"Henüz yeni bir kavram olduğu için kaynak konusunda sorunlar yaşanabilir."</i> G.A 3
<i>"Bazı öğrenciler dijital sanata karşı tepkili olabilir. Çünkü herkes aynı noktada teknolojiye bakış açısı sağlayamayabilir. Bazı öğrencilerin daha geleneksel sanata yatkın olabileceğini gözlemliyoruz. Bazı öğrencileri ise bu süreç korkutabilir. Bu sürecin var olan yaşantımız içerisinde kaçınılmaz bir durum olduğunu istesekte istemesekte yaşanacağını teknolojinin geçmişten günümüze nasıl bir etkisinin olduğunu öğrencilere aktarmamız gerekmektedir. İletişim fakültesi öğrencilerinin özellikle dahada algısının açık olması gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda öğrenciler heveslendirilebilir. Öğrenci mantığında düşünürsek satılan ürünlerin ekonomik durumlarından bahsederek dikkat çekilmeye çalışılabilir. Birlikte bir proje hazırlamaya teşvik edilebilirler ve bu proje satış boyutuna getirilebilir."</i> G.A 4
- G.A 5

Cevaplar incelendiğinde G.A 1, G.A 2 ve G.A 5' in diğer katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap veremedikleri görülmektedir. Öte yandan G.A 3 henüz yeni bir kavram olduğundan kaynak konusunda sorunlar yaşanabileceğine değinmiştir. Son olarak G.A 4 ise bazı öğrencilerin dijital sanata karşı tepkili olabileceğini düşünmektedir. Öyle ki bazı öğrencilerin daha geleneksel sanata yatkın olabileceğini gözlemlemekteyiz. Öte yandan bazı öğrencilerin bu süreçten korkabileceğini dile getirmektedir. Ancak G.A 4 iletişim fakültesi öğrencilerinin özellikle dahada algısının açık olması gerektiğini savunmaktadır. Bu konuda öğrencilerin heveslendirilebileceğine inanmaktadır. Örneğin satılan ürünlerin ekonomik durumlarından bahsedilerek dikkat çekilebileceğini ifade etmektedir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanlarının öğrenci merkezli öğrenme - öğretme sürecinde ne gibi sorunlarla karşılaşabileceğini ve bu sorunlara nasıl çözüm sağlanabileceğini öğrenmek hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 13: Sizce NFT'nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanlarının öğrenci merkezli öğrenme - öğretme sürecinde ne gibi sorunlarla karşılaşabilir? Bu sorunlara çözüm nasıl sağlanabilir?
<i>“Öğrencilere sadece teorik bilgi, örnekler ve aşamaları hakkında bilgi verebilirsiniz. Daha kapsamlı bir öğretime geçmek için yani öğrencinin de üretimi ve yaratımı anlamında bir ders haline getirmeniz için farklı aşamalarda farklı kavramları da öğrenciye öğretmiş olmalısınız. Ayrıca İş sanat ise her çizdiğiniz çizgi sanat anlamına da gelmeyeceğine göre öğrencinin teknolojik bakış açısıyla sanatsal kavramı birleştirecek perspektifte bilgi ile donanmasını sağlamalısınız. Buna kısaca cevap vermek bence çok zor.” H.A 1</i>
<i>“Fikrim yok.” H.A 2</i>
<i>“Fikrim yok.” H.A 3</i>
<i>“ İlgili alan doğası gereği öğrenci merkezli eğitim sürecine oldukça uygundur. Ancak öğrenci merkezli eğitimde söz konusu olabilecek sorunlar oldukça çeşitlidir. Örneğin, programdan, öğrenciden, sınıftan, iletişimsizlikten, yönetimden, fiziki imkânlardan, akademisyenden vb. sorunlar oluşabilir. O nedenle bu soruyu varsayımsal olarak kısaca yanıtlamak pek olanaklı değildir. Spesifik olarak sorun söz konusu olduğunda, uygun çözümleyici yaklaşım sergilenebilecektir.” H.A 4</i>
<i>“ NFT'nin ders olarak verilmesi konusunda öğretim elemanlarına karşı birçok zorluk ortaya çıkabilir. Bu zorluklar arasında teknik yeterlilik eksikliği, öğrencilerin sanat eserlerine veya blockchain teknolojisine yabancı olması, NFT piyasasının hızlı değişimi, öğrencilerin NFT'lerin gerçek değerini anlayamaması gibi sorunlar aklıma gelenler. Çözümler sağlamak için; Öğrencilerin öğrenme sürecinde daha fazla etkileşimde bulunmalarını sağlanabilir; Ama burada tek taraflı bir öğrenme değil aynı zamanda öğretim elemanlarının da kendini geliştirmesi gerekmektedir. Öğretim elemanları NFT'lerin kullanıldığı bir proje veya uygulama tasarlayabilirler. Ki bu ilk adım olabilir bence. Öğrenciler, projeleri tamamlarken NFT teknolojisi hakkında daha fazla bilgi edinebilirler. Bu şekilde, öğrenciler NFT'lerin nasıl kullanıldığını görsel olarak görebilir ve teknolojinin gerçek hayatta nasıl kullanılabileceğini anlayabilirler. “ H.A 5</i>

Cevaplar incelendiğinde H.A 2 ve H.A 3' ün diğer katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap veremedikleri görülmektedir. H.A 1 ise öğrencinin de üretimi ve yaratımı anlamında bir ders haline getirmek için farklı aşamalarda farklı kavramların da öğrenciye

öğretilmesi gerektiğini düşünmektedir. Öte yandan öğrencinin teknolojik bakış açısıyla sanatsal kavramı birleştirecek perspektifte bilgi ile donanmasının sağlanması gerektiğini belirtmektedir. H.A 4 ise programdan, öğrenciden, sınıftan, iletişimsizlikten, yönetimden, fiziki imkânlardan, akademisyenden vb. sorunların oluşabileceğini ifade etmektedir.

Son olarak H.A 5 teknik yeterlilik eksikliği, öğrencilerin sanat eserlerine veya blockchain teknolojisine yabancı olması, NFT piyasasının hızlı değişimi, öğrencilerin NFT'lerin gerçek değerini anlayamaması gibi sorunların yaşanabileceğini dile getirmektedir. Çözüm sağlanabilmesi adına öğrencilerin öğrenme sürecinde daha fazla etkileşimde bulunmaları gerektiğini düşünmektedir. Bunun yanı sıra öğretim elemanlarının da NFT alanında kendini geliştirmesi gerektiğine inanmaktadır.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT'nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanlarının öğrenci merkezli öğrenme - öğretme sürecinde ne gibi sorunlarla karşılaşabileceğini ve bu sorunlara nasıl çözüm sağlanabileceğini öğrenmek amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 13: Sizce NFT'nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanlarının öğrenci merkezli öğrenme - öğretme sürecinde ne gibi sorunlarla karşılaşabilir? Bu sorunlara çözüm nasıl sağlanabilir?

"Bir bilgim yok." S.A 1

"Uygulama ve pazarlama alanında sorunlar yaşanabilir." S.A 2

"Yeteri kadar öğretim elamanlarının NFT'ler hakkında bilgisi olduğunu düşünmüyorum. Şu anda NFT kurslarının olup NFT'leri iyice öğrendikten sonra hocaların yetişmesi ve sonra öğrencilere öğretilmesi gerektiğini düşünüyorum." S.A 3

"Konunun alakası bağlamında öğrenci merkezli eğitim sürecine izlenebilir. Sahip olunan olanaklardan, öğretim elamanının yeterliliğine kadar farklı sorunlarla karşılaşılabilir." S.A 4

"Günümüz teknoloji dünyasında öğrenme veya öğretme hakkında herhangi bir problem ile karşılaşılacağını sanmıyorum." S.A 5

Cevaplar incelendiğinde S.A 1' in diğer katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldığı ve sorulan soruya cevap veremediği görülmektedir. S.A 2 ise uygulama ve pazarlama alanında sorunlar yaşanabileceğini düşünmektedir. Öte yandan S.A 3 ise yeteri kadar öğretim elamanlarının NFT'ler hakkında bilgi sahibi olmadığını düşünmemektedir. Öyle ki ilk etapta NFT kurslarının oluşturulması ve NFT'leri iyice öğrendikten sonra öğrencilere öğretilmesi gerektiğini savunmaktadır. S.A 4 ise sahip olunan olanaklardan, öğretim elamanının yeterliliğine kadar farklı sorunlarla karşılaşabileceğini düşünmektedir. Son olarak S.A 5 ise herhangi bir problem ile karşılaşılacağını sanmamaktadır.

Bu tablo altında yer alan soruda, Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerine NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanları öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçlerinde ölçme değerlendirme etkinliklerini nasıl yapmaları gerektiğini ve ölçme değerlendirme etkinliklerinde yaşanan sorunlara çözüm önerilerini öğrenmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle görüşmenin son sorusu olarak, "NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanları öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçlerinde ölçme değerlendirme etkinliklerini nasıl yapmalıdır? Ölçme değerlendirme etkinliklerinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?" diye soru yöneltmiştir.

Görüşme sorusu 14: Sizce NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanları öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçlerinde ölçme değerlendirme etkinliklerini nasıl yapmalıdır? Ölçme değerlendirme etkinliklerinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?

- G.A 1

- G.A 2

"Ölçme değerlendirme konusunda öğretim elemanlarının jüriler oluşturarak değerlendirmesi daha doğru olur diye düşünüyorum." G.A 3

Görüşme sorusu 14: Sizce NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanları öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçlerinde ölçme değerlendirme etkinliklerini nasıl yapmalıdır? Ölçme değerlendirme etkinliklerinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?

"Değerlendirme noktasında sınava tabi tutmak öğrenci merkezli eğitim noktasında daha klasikçi kalabileceğini düşünüyorum. Bundan kaynaklı olarak bu tarz programlarda daha çok ödev, proje ve ya sunum şeklinde ilerlemek daha uygun olacaktır. Öte yandan öğrenciler grup şeklinde değerlendirilebilir. Teorik kısımda herkese konular eşit bir şekilde bölüştürülür. Uygulama kısmında ise yine aynı şekilde bireysel şekilde ilerleyip kolaj bir tasarım ortaya çıkartılabilir. Sorun çıkması durumunda öğrenciyle birebir diyaloga girebilir. Bu şekilde karşılıklı bir etkileşim kurularak ortaya güzel işler çıkartılabilir ki yeni, güncel konuların müfredata girmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü çağımız değişiyor ve bu çağa ayak uydurmamız için ve gelen kuşak Z kuşağımız olduğu için Z kuşağının günlük hayatında yaşadığı, duyduğu pratikleri, görselleri kendi fakültemiz içerisinde üretmemiz gerektiğini düşünüyorum. Yaşanan gelişim ve dönüşümleri arka planda bırakmak yerine önümüze almamızı ve bu sürece uygun içerikler üretmemiz gerektiğini düşünüyorum." **G.A 4**

- G.A 5

Cevaplar incelendiğinde G.A 1, G.A 2 ve G.A 5'in NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap veremedikleri görülmektedir. Bu noktada G.A 3 ölçme değerlendirme konusunda öğretim elemanlarının jüriler oluşturarak değerlendirmesinin daha doğru olabileceğini düşünmektedir. Öte yandan G.A 4 ise değerlendirme noktasında sınava tabi tutmak öğrenci merkezli eğitim noktasında daha klasikçi kalabileceğini savunmaktadır. Bundan kaynaklı olarak bu tarz programlarda daha çok ödev, proje ve ya sunum şeklinde ilerlemenin daha uygun olabileceğini ifade etmektedir. Öte yandan öğrencilerin grup şeklinde de değerlendirilebileceğini düşünmektedir. Sorun çıkması durumunda ise öğrenciyle birebir diyaloga girilebileceğini dile getirmektedir.

Bu tablo altında Halkla İlişkiler akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanları öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçlerinde ölçme değerlendirme etkinliklerini nasıl yapmaları gerektiğini ve ölçme değerlendirme etkinliklerinde yaşanan sorunlara çözüm önerilerini öğrenmek hedeflenmektedir.

Görüşme sorusu 14: Sizce NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanları öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçlerinde ölçme değerlendirme etkinliklerini nasıl yapmalıdır? Ölçme değerlendirme etkinliklerinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?

"Fikrim yok." **H.A 2**

"Fikrim yok." **H.A 3**

" Alanın doğası gereği, dijital araç gereçlerin aktif şekilde kullanıldığı yöntemler öncelenmelidir. Ancak yüz yüze temelde de sürecin takibi ve değerlendirilmesi ile bütünleştirilmesi de önem arz etmektedir. " **H.A 4**

" NFT'lerin eğitimde kullanımı konusunda ölçme ve değerlendirme, öğretim elemanları için oldukça önemli bence. Öğretim elemanları, öğrencilerin NFT teknolojisine ilişkin kazanımlarını ölçmek için çeşitli araçlar ve teknikler kullanabilirler. Öncelikle, öğrencilerin NFT teknolojisi hakkında bilgi düzeylerini belirlemek için başlangıç seviyesinde bir test hazırlanabilir. Bu test, öğrencilerin NFT'ler hakkında temel kavramları anlamalarını ve temel işleyişini anlamak için çok iyi olur. Sonra öğrencilerin uygulama düzeyindeki becerilerini ölçmek için örnek bir NFT tasarımı projesi verilebilir. Bu proje, öğrencilerin NFT tasarımı sürecindeki karar verme, problem çözme ve yaratıcılık becerilerini ölçmek için kullanılır. Projenin başarısı, öğrencilerin tasarımlarının orijinalliği, estetik değeri ve teknik yeterliliği gibi faktörlere göre değerlendirilebilir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin NFT teknolojisi hakkında edindikleri bilgileri diğer öğrencilerle paylaşmalarını sağlamak için sunumlar ve tartışmalar düzenlenebilir. Bu sayede, öğrencilerin bilgileri öğrenme ve hatırlama süreci daha da güçlenir. Tüm bunların yanında, NFT teknolojisinin hızla gelişmesi nedeniyle, öğretim elemanlarının NFT'ler hakkında güncel bilgi ve becerileri edinmeleri gerekmektedir. Bu nedenle, öğretim elemanları sürekli olarak kendilerini güncel tutmalı ve yenilikleri takip etmelidir. " **H.A 5**

Cevaplar incelendiğinde H.A 2 ve H.A 3'ün diğer katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap veremedikleri görülmektedir. H.A 1 ise derslerin içerikleri, yöntemleri, amaçları ve hedefleri tam olarak netleşmeden ölçme ve değerlendirmeyi konuşmanın anlamsız olacağını dile getirmektedir. Ancak bu tür dersler için izlencenin verimli bir şekilde oluşturulabilmesinin önem taşıdığını düşünmektedir.

Öte yandan H.A 4 alanın doğası gereği, dijital araç gereçlerin aktif şekilde kullanıldığı yöntemlere öncelik tanınması gerektiğini ifade etmektedir. Buna ek olarak yüz yüze temelde de sürecin takibi ve değerlendirilmesi ile bütünleştirilmesinin de önemli olduğunu savunmaktadır. Son olarak H.A 5 öncelikle, öğrencilerin NFT teknolojisi hakkında bilgi düzeylerini belirlemek için başlangıç seviyesinde bir test hazırlanabileceğini düşünmektedir. Daha sonrasında ise öğrencilerin

uygulama düzeyindeki becerilerini ölçmek için örnek bir NFT tasarımı projesi verilebileceğini ifade etmektedir.

Bu noktada projenin başarısı, öğrencilerin tasarımlarının orijinalliği, estetik değeri ve teknik yeterliliği gibi faktörlere göre değerlendirilebileceğine inanmaktadır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin NFT teknolojisi hakkında edindikleri bilgileri diğer öğrencilerle paylaşmalarını sağlamak için sunumlar ve tartışmalar düzenlenebileceğini dile getirmektedir. Öte yandan öğretim elemanlarının sürekli olarak güncel tutulması ve yenilikleri takip etmesi gerektiğini savunmaktadır.

Bu tablo altında Radyo, TV ve Sinema akademisyenlerine aynı soru yeniden yönlendirilmiştir. Tüm bunlar doğrultusunda da NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanları öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçlerinde ölçme değerlendirme etkinliklerini nasıl yapmaları gerektiğini ve ölçme değerlendirme etkinliklerinde yaşanan sorunlara çözüm önerilerini öğrenmek amaçlanmaktadır.

Görüşme sorusu 14: Sizce NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanları öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçlerinde ölçme değerlendirme etkinliklerini nasıl yapmalıdır? Ölçme değerlendirme etkinliklerinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?

"Bir bilgim yok." S.A 1

"NFT oluşturulduktan sonra yüklenen sitelerden gelen geri dönüşlerle ölçme değerlendirme yapılabilir. Öğrencinin sınıf geçme-kalmasını etkileyecek bir baraj olmamalıdır." S.A 2

"Bu konuda pek bir araştırmam olmadığı için bir bilgim yoktur." S.A 3

" Dijital materyallerin şekilde kullanıldığı yöntemler öncelik alınmalıdır. Diğer bir yandan yüz yüze methodunda entegre edilmesi faydalı olacaktır." S.A 4

" Yukarıda da belirttiğim gibi dijital görsel sanatlar veya Grafik tasarım dersleri içeriğine yalnızca konu olarak nasıl üretebildiği ile alakalı konular yerleştirileceği için bu derslerin ölçme ve değerlendirmeleri yine aynı şekilde olabilir. " S.A 5

Cevaplar incelendiğinde S.A 1 ve S.A 3'ün diğer katılımcıların aksine NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap veremedikleri görülmektedir. S.A 2 ise NFT'lerin sisteme yüklenmesi durumunda platformlardan gelen geri dönüşlerle ölçme değerlendirme yapılabileceğini düşünmektedir. Öğrencinin ise sınıf geçme-kalmasını etkileyecek bir baraj olmaması gerektiğini savunmaktadır. Öte yandan S.A 4 dijital materyallerin kullanıldığı yöntemlere öncelik tanınması

gerektiğini düşünmektedir. Diğer bir yandan yüz yüze metodunda entegre edilmesinin faydalı olacağına inanmaktadır. Son olarak S.A 5 ise bir önceki soruda dijital görsel sanatlar veya grafik tasarım dersleri içeriğine yalnızca konu olarak NFT'nin nasıl üretebildiği hakkında bilgi verilmesinin yeterli olacağını belirttiğinden ölçme ve değerlendirmelerin diğer tasarım dersleriyle aynı şekilde ilerlemesini doğru bulmaktadır.

BÖLÜM V

Tartışma

Bu bölümde, elde edilen bulgular literatür ve ilgili araştırmalar çerçevesinde tartışılmaktadır. NFT her ne kadar yeni bir kavram olarak karşımıza çıksada bu alanda yapılan araştırmalar irdelendiğinde, tez çalışması kapsamında elde edilen veriler ile bir takım ortak noktaların ve farklılıkların bulunduğu gözlemlenmektedir. Elde edilen literatür taraması doğrultusunda NFT uygulamalarının dijital sanat alanı ile bağdaştığı ve bu alanda kendi varlığını ortaya koyduğu görülmektedir. İlerleyen süreçlerde ise farklı alanlarda yani sektörlerde de NFT uygulamalarından söz edilir hale gelmiştir. Dolayısıyla işletmelerde bu teknolojik değişim ve dönüşüm sürecine kayıtsız kalamamıştır.

Bu bağlamda Öztürk (2022)'ün tarafından “Yeni bir dijital varlık olarak NFT: Pazarlama dünyasındaki yeri üzerine değerlendirmeler” adlı makale çalışması ve aynı yıl içerisinde Ayık Ersoy ve Deniz (2022)'in “ Dijital Pazarlamada yeni bir yöntem olarak firmaların PR kapsamında NFT (Non-Fungible Token) uygulamaları ile marka imajı güçlendirme faaliyetlerinin ilerlemesi” isimli makale çalışması NFT'nin kurumlar tarafından nasıl değerlendirildiğine ilişkin birer örnek olarak değerlendirmektedir. Her iki makale çalışmasında da benzer veriler ortaya koyarak dünyada bilinen lüks tüketim markalarının NFT uygulamalarına yoğun ilgi gösterdiğini belirtmektedirler. Öte yandan günlük tüketim ürünleri üreten bazı şirketlerin özellikle gıda, moda, spor, sinema/eğlence, kozmetik, turizm, bankacılık ve ilaç sektöründe yer alan başlıca firma/markaların ise marka stratejilerine destek olacak, farkındalık yaratacak şekilde NFT ve sosyal sorumluluk kampanyalarını bütünleştirdiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda NFT uygulamalarını günümüz yeni kuşak tüketicilerini bir araya getirecek yeni bir marka topluluğu türü olarak düşünmektedirler. Dolayısıyla NFT pazarına ilişkin veriler bu pazarın yakın gelecekte küresel düzeyde çok daha yaygınlaşacağına dair öngörüyü destekler niteliktedir (Öztürk, 2022; Ayık Ersoy ve Deniz, 2022). Bu bağlamda çalışmada yapılan odak grup görüşmesinden elde edilen verilerin benzeştiği görülmektedir. Çalışma kapsamında Görsel İletişim Tasarımı, Halkla İlişkiler ve Radyo, TV Sinema öğrencilerinin odak grup görüşmesinden elde edilen verilerine genel olarak bakıldığında teknolojik gelişmeler doğrultusunda sanat eserlerinin pazarlanması ve satışının da evrimleştiğine yer verilmektedir. Öte yandan NFT eserlerin kolaylıkla pazarlanabilen bir yapıya sahip olduğu düşünülmektedir. Öyle ki NFT platformlarının sanatçının kendini ve çalışmasını göstermesinde kolaylık sağladığını ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra daha çok kitleye ulaşma, isimlerini ve çalışmalarını duyurma, ün

yapma gibi ifadelerle yer vererek PR çalışması yapabileceklerini düşündürmektedirler. Çalışma kapsamında detaylandırmak gerekirse Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin tasarımlarını dijital boyutta pazarlanmasına karşı daha olumlu baktıkları görülmektedir. Bunun sebebi gündelik iş hayatında 3. şahıslara maruz kalmadan dijital sanat eserlerini doğrudan ilgisine satabiliyor olmalarıdır.Öte yandan akademisyenlerin NFT'lerin PR olarak kullanımına ilişkin ifadelerde bulunmadığı görülmektedir.Bunun yanı sıra akademisyenlerden biri ise lüks marka işbirliklerinden kaynaklı olarak NFT'nin bir pazarlama aracı olarak kullanıldığını ve ilerleyen süreçlerde de kullanılabileceğine yönelik ifadelerde bulunmuştur.

Öte yandan ise Mustafa Aydemir ve Vedat Fetah'ın 2022 yılında hazırladığı "Dijital Oyun Ortamında NFT Kullanımı ve Oyna-Kazan Modelinin Yapısal Analizi" adlı makale çalışmasında (Aydemir & Fetah, 2022) dijital oyun ortamında NFT kullanımının sanal ve dijitalleşen kültürün yarattığı yeni nesil ekimlemenin boyutunu göstermesinin yanı sıra elektronik ortamda geçirilen zamanın kazanç elde etme prensiplerindeki değişim politikalarını doğrudan etkilediğini açığa çıkarmaktadır. Bu çalışma kapsamında NFT "mülkiyetin geleceği" olarak tanımlanabilmektedir. Öyle ki çalışmada Kripto para ve NFT tabanlı hırsızlık süreçlerinin olasılığı bu alanın hızla gelişim göstereceğine, küresel hukuk sistemlerinde yasal karşılığının olacağına ve ticari alanda devletler arası yeni düzenlemelerin yapılacağına inanılmaktadır. Bu noktada bu araştırmada elde edilen verilerin ve çalışmamda yapılan odak grup görüşmesinden elde edilen verilerin benzeştiği görülmektedir. Bu bağlamda çalışma kapsamında Halkla İlişkiler bölümü öğrencilerinin odak grup görüşmesinden elde edilen verilerine genel olarak bakıldığında iki öğrenci tarafından NFT eserlerinin oyun içerisinde karşılıklarına çıktığı belirtilmiştir. Bu bağlamda oyunlarda yer alan NFT ürünlerinden haberdar oldukları görülmektedir.Öyle ki bir öğrencinin ilgisini çeken NFT koleksiyonları arasında Twitch yayıncısı Amouranth'ın eseri yer almaktadır.Öte yandan Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinden biri de geleceğin NFT örnekleri arasında oyuncak markalarının 3D vs. gibi NFT oyuncakları oluşturabileceğini belirtmiştir. Bunun yanı sıra çalışma kapsamında akademisyenlerin odak grup görüşmesinden elde edilen verilerine genel olarak bakıldığında NFT'lerin sanat eserinden farklı olarak video oyunu şeklinde üretilabileceğine yönelik tanımlamalar bulunmaktadır. Bu bağlamda çalışmada yapılan odak grup görüşmesinden elde edilen verilerin benzeştiği görülmektedir.

Son olarak Sevtap Kanat'ın 2022 yılında hazırladığı "Kurallar yeniden yazılıyor: NFT/ Kripto sanat" adlı makale çalışmasında (Kanat, 2022). NFT platformları aktif olarak kullanan sanatçıların

büyük çoğunluğunun grafik tasarımcılar olduğu görülmektedir. NFT platformlarında ise eski jenerasyon ve diğer sanat dallarında eser üreten sanatçıların çok azı aktif olarak bulunduğu değerlendirilmektedir. Çünkü Türkiye ve Kuzey Kıbrıs'ın eğitim sistemi incelendiğinde bu tür platformlar hakkında bilgi veren temel bir dersin olmadığı görülmüştür. Çalışma kapsamında NFT'nin sadece Yıldız Teknik ve Ankara üniversitesinin seçmeli havuzuna ders olarak eklendiğine vurgu yapılmaktadır. Öte yandan çalışmada diğer üniversitelerin de değişen dünyanın bir parçası olması için güncel gelişmeleri programlarına dahil etmeleri gerektiği savunulmuştur. Bu noktada sanatçıların özellikle grafik tasarımcıların bireysel çabaları ile günceli takip ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda bu çalışmada NFT'nin sanatçılara ekonomik anlamda nasıl avantajlar sağladığı örneklerle açıklanmıştır. Elde edilen bu veriler ilgili literatür ile karşılaştırıldığında temelde ortak noktada bulunduğu görülmektedir. Bu noktada bu araştırmada elde edilen verilerin ve çalışmamda yapılan odak grup görüşmesinden elde edilen verilerin benzeştiği görülmektedir. Çalışma kapsamında Görsel İletişim Tasarımı, Halkla İlişkiler, Radyo TV Sinema öğrencilerinin odak grup görüşmesinden elde edilen verilerine genel olarak bakıldığında çalışmada iletişim fakültesinin değişen dünyanın bir parçası olması için güncel gelişmeleri programlarına dahil etmeleri gerektiği savunulmuştur. Bu noktada özellikle Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin günceli takip etmeleri gerektiği ifade edilmektedir. Ancak makale çalışmasından farklı olarak odak grup görüşmesinde Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerinden NFT konusu yükseköğretimde ya da ortaöğretimde ders verilebilecek bir öneme sahip olmadığı düşünülmektedir. Çünkü NFT'nin sanat ürünlerinin pazarlanması ve satışıyla ilgili bir mesele olduğu savunulmaktadır. Öte yandan Radyo, TV Sinema akademisyenlerinden dijital görsel sanatlar veya grafik tasarım dersleri içeriğine yalnızca konu olarak nasıl üretebildiği hakkında bilgi verilmesinin yeterli olduğu düşünülmektedir. Çünkü diğer dijital sanat ürünlerinden NFT'nin tek farkı sunumu ve saklanması olduğu savunulmaktadır.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlardan yola çıkarak geliştirilen önerilere yer verilecektir.

Sonuç

Son yıllarda örneklerinde ciddi bir artış yaşandığı görülen NFT'ler, müzik, sanat, GIF'ler ve hatta sanal mülkler gibi fiziksel ve soyut öğelerin dijital temsilleri olarak görülmektedir. Öyle ki NFT'ler, kripto para birimlerine güç veren ve bağlı olduğu varlığın münhasırlığını sağlayan blokzincir teknolojisinde güvenli bir şekilde depolanmaktadır. Filmler, müzikler, oyunlar ve diğer karşılaştırılabilir sanat eserleri, değiştirilmelerini ve kopyalanmalarını zorlaştırdığından, bu blokzincir tabanlı teknoloji sayesinde giderek daha popüler hale gelmektedir. Bu bağlamda çalışmada gelişen teknolojik gelişmeler doğrultusunda sanatın dijitalleşmesi ve NFT gibi sanal ekonomilerin yaratılmasının iletişim fakültesi öğrencileri ve akademisyenler tarafından nasıl değerlendirildiği amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda Kuzey Kıbrıs'ta yer alan Yakın Doğu Üniversitesi İletişim Fakültesi 2022-2023 yılı Güz döneminde öğrenim gören Görsel İletişim Tasarımı, Halkla İlişkiler, Radyo TV Sinema bölümlerinin her birinden onar (10) öğrenci ve belirtilen her bölümden beşer (5) akademisyenler odak grup görüşmesinde gönüllü katılımcı olarak yer almışlardır. Bu doğrultuda çalışmanın NFT'lerin müfredata ders olarak eklenmesi ile ilgili önceden hazırlanan 15 adet yarı yapılandırılmış açık uçlu soruya odak grup görüşmelerinde yanıt bulunmaya çalışılmıştır.

Öncelikli olarak öğrencilerin NFT kavramına yönelik bilgilerini, farkındalıklarını ve kavramı nasıl algıladıkları ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Halkla İlişkiler bölümü öğrencilerin dışında öğrencilerin genel olarak cevapları incelendiğinde NFT kavramıyla yeni tanıştıkları gözlemlenmektedir. Bu noktada NFT kavramına yabancı kaldıkları ve tanımlama yapmakta zorlandıkları görülmektedir. Dolayısıyla öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir. Bu bağlamda öğrenciler cevaplarında genel hatlarıyla bir NFT tanımlaması yapmaya çalıştıkları görülmüştür. Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümü öğrencilerinin genel olarak NFT kavramına tanımlarken önyargı belirten ifadeler kullanmadığı; daha çok olumlu yönde tanımlanmaların yapıldığı görülmektedir. Öte yandan Radyo, TV ve Sinema bölümünde yer alan öğrencilerin bir kısmının NFT kavramına karşı önyargılı olduğu ve daha çok olumsuz yönde

tanımlamalar yaptığı görülmektedir. Bunun sebebi ise daha geleneksel sanat anlayışını benimsemelerinden ve NFT üretimine tam anlamıyla güven duymamalarından kaynaklı olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümünden ve Radyo TV ve Sinema bölümünden olmak üzere toplamda üç öğrencinin diğer katılımcıların aksine NFT kavramını bire bir keşfettiğine yönelik ifadeler de rastlanmıştır.

Akademisyenlerin NFT kavramına yönelik bilgilerini, farkındalıklarını ve kavramı nasıl algıladıkları o yönelik cevaplar incelendiğinde diğer katılımcılardan farklı olarak Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerinden iki kişinin internet kaynaklarına ek olarak NFT'leri üniversiteden sınıf arkadaşı Hayati Evren'in paylaşımı ile sosyal medya üzerinden duydukları şeklinde ifadelerde buldukları görülmüştür. Öte yandan bir kişi ise çalışma alanlarından biri olan metaverse ve sosyal medya NFT ile bağlantılı olduğundan kaynaklı olarak kavrama aşına olduğunu dile getirmektedir. Bunun yanı sıra Görsel İletişim Tasarımı, Halkla ilişkiler akademisyenlerinin NFT kavramını tanımlarken önyargı belirten ifadeler kullanmadığı, daha çok olumlu yönde tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. Genel olarak akademisyenlerin NFT'nin yeni bir kavram olmasına rağmen donanımlı cevaplar verdikleri gözlemlenmiştir. Bu noktada NFT'ye karşı daha meraklı oldukları tesbit edilmiştir. Ancak Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerinden bir kişinin, Halkla ilişkiler akademisyenlerinden iki kişinin ve Radyo, TV ve Sinema bölümü akademisyenlerinden üç kişinin NFT kavramıyla yeni tanıştıkları ve tanımlama yapmakta zorlandıkları görülmektedir. Dolayısıyla öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir. Bunun yanı sıra diğer katılımcılardan farklı olarak Halkla İlişkiler akademisyenlerinden bir tanesi NFTleri 2021 yılında arkadaşının tavsiyesi üzerine keşfettiği yönünde ifadelerde bulunmuştur. Radyo, TV ve Sinema bölümü akademisyenleri incelendiğinde bir akademisyenin diğer katılımcıların aksine NFT kavramını tanımlarken önyargı belirten ifadeler kullandığı görülmektedir.

Bu noktada katılımcıların NFT kavramına yönelik bilgilerini, farkındalıklarını ve kavramı nasıl algıladıkları kıyas edildiğinde öğrencilerin daha fazla bu konuda eksikliklerinin olduğunu ve NFT kavramıyla yeni tanıştıkları gözlemlenmektedir. Öte yandan Görsel İletişim Tasarımı, Halkla ilişkiler akademisyenlerinin ve öğrencilerinin NFT kavramını tanımlarken önyargı belirten ifadeler kullanmadığı, daha çok olumlu yönde tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra Radyo, TV ve Sinema bölümünde yer alan akademisyenlerinin ve öğrencilerin bir kısmının NFT kavramına karşı önyargılı olunduğu ve daha çok olumsuz yönde tanımlamalar yaptığı

görülmektedir. Dolayısıyla NFT'lerin Görsel İletişim Tasarımı ve Halkla ilişkiler bölümü tarafından daha çok benimsendiğini söylemek mümkündür.

Öğrencilerin NFT kavramının avantajları ve dezavantajlarına yönelik cevaplar incelendiğinde Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinden bir kişinin ve Radyo, TV ve Sinema bölümü öğrencilerinden iki kişinin bilgi sahibi olmadığı ve cevap vermekten kaçındığı görülmektedir. Öte yandan bazı öğrencilerin genel hatlarıyla tanımlamalarda bulunduğu gözlemlenmiştir. Dezavantajlar noktasında Halkla ilişkiler ve Tanıtım, Radyo, TV ve Sinema bölümü öğrencilerinin daha ağırlıkta cevaplar verdiği görülmüştür. Bu noktada genel olarak NFT'ye karşı tam olarak güven duyulmadığı hissedilmiştir. Bu noktada elde edilen veriler ışığında genel olarak avantajlarına Görsel İletişim ve Tasarım öğrencilerinin değinmesine rağmen; NFT'lere güven duyma noktasında aynı görüştedirler.

Akademisyenlerin NFT kavramının avantajları ve dezavantajlarına yönelik cevaplar incelendiğinde genel olarak NFT'nin yeni bir kavram olmasına rağmen yeterli düzeyde tanımlamalar yapıldığı söylenebilmektedir. Ancak Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerinden bir kişinin, Halkla ilişkiler akademisyenlerinden iki kişinin ve Radyo, TV ve Sinema bölümü akademisyenlerinden üç kişinin NFT kavramıyla yeni tanıştığı gözlemlenmektedir. Bu noktada NFT kavramına yabancı kaldığı ve avantajları ve dezavantajları hakkında çok az bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Buna ek olarak Görsel İletişim Tasarımı ve Halkla ilişkiler akademisyenlerinin NFT kavramına karşı avantaj ve dezavantajların orantılı düzeyde tanımladığı görülmektedir. Radyo, TV ve sinema bölümü incelendiğinde ise iki kişinin NFT kavramına karşı önyargı belirten ifadeler kullanıldığı ve daha çok olumsuz yönde tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. Son olarak elde edilen bilgiler ışığında genel olarak NFT'ye karşı tam olarak güven duyulmadığı hissedilmiştir.

Bu bağlamda katılımcıların NFT kavramının avantajları ve dezavantajlarına yönelik tutumları incelendiğinde öğrencilerin daha fazla cevap vermekten kaçındığı ve genel hatlarıyla tanımlamalarda bulunduğu gözlemlenmiştir. Dezavantajlar noktasında Halkla ilişkiler ve Tanıtım, Radyo, TV ve Sinema bölümü öğrencilerinin daha ağırlıkta cevaplar verdiği görülmüştür. Öte yandan Radyo, TV ve sinema bölümü akademisyenlerinin NFT kavramına karşı önyargı belirten ifadeler kullanıldığı ve daha çok olumsuz yönde tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. Elde edilen bilgiler ışığında genel olarak NFT'ye karşı tam olarak güven duyulmadığı hissedilmiştir. Ancak NFT'lerin Görsel İletişim Tasarımı tarafından daha çok olumlu yönde tanımlanmalarının yapıldığı görülmektedir.

Öğrencilerin NFT'leri bir yatırım aracı olarak görmelerine yönelik cevapları incelendiğinde katılımcıların neredeyse tümü NFT'leri yatırım aracı olarak görsede bazı katılımcıların ise NFT'ye göre değişkenlik gösterdiğini, bazılarının ise NFT'lerin uzun vadede yatırım aracı olarak görüleceğini ancak kısa vadede yatırım aracı olmadığını belirtmiştir. Dolayısıyla tam bir ortak düşünceye rastlanılmamıştır. Görsel İletişim ve Tasarım bölümü öğrencilerinden biri ve Radyo, TV ve Sinema öğrencilerinden biri ise sanat eserinin yatırım aracı olarak kullanılmaması gerektiğine inanmaktadır. Öte yandan Radyo, TV ve Sinema bölümü öğrencilerinin bazılarında yatırım aracı olarak görmediği belirtilmektedir. Bunun yanı sıra Görsel İletişim Tasarımı ve Halkla İlişkiler bölümündeki bazı katılımcıların ise çekimser kaldığı görülmüştür.

Akademisyenlerin NFT'leri bir yatırım aracı olarak görmelerine yönelik cevapları incelendiğinde Görsel İletişim ve Tasarım ve Radyo, TV Sinema bölümü Akademisyenlerinin sadece birer kişinin NFT'leri yatırım aracı olarak gördüğü gözlemlenmiştir. Halkla İlişkiler bölümüne bakıldığında ise bir kişi dışındaki bütün katılımcıların NFT'leri yatırım aracı olarak gördüğü görülmektedir. Radyo, TV Sinema ve Halkla İlişkiler bölümündeki bazı katılımcıların ise çekimser kaldığı görülmüştür. Öyle ki Halkla İlişkiler bölümünde yer alan bir akademisyen gelecekte değeri ve popülaritesinde artış olabileceğini belirtmiştir. Başka bir katılımcı ise NFT'leri sadece bir yatırım aracı değil onların sanat ve dijital varlıkların gelecekteki pazarlarını şekillendiren bir inovasyon olduğunu belirtmektedir. Buna ek olarak NFT'lerin yatırım aracı olarak kullanılması mümkün olsa da, onları yalnızca finansal bir araç olarak ele almamak gerektiğini ifade etmektedir. Son olarak Radyo, TV ve Sinema bölümünde yer alan bir akademisyen NFT'lerin uzun vadede yatırım aracı olarak görüleceğini ancak kısa vadede yatırım aracı olmadığını belirtmiştir. Dolayısıyla tam bir ortak düşünceye rastlanılmamıştır.

Buna ek olarak katılımcıların NFT'leri bir yatırım aracı olarak görmelerine yönelik düşünceleri incelendiğinde daha çok öğrencilerin NFT'leri yatırım aracı olarak gördüğü gözlemlenmiştir. Öte yandan genel olarak Radyo, TV ve Sinema bölümünün ve Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerinin NFT'leri yatırım aracı olarak görmediği belirtilmektedir. Dolayısıyla Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerinin ve öğrencilerinin arasında fikir ayrılığı yaşanmaktadır. Ancak genel olarak bazı katılımcıların NFT'ye göre değişkenlik gösterdiğini, bazılarının ise NFT'lerin uzun vadede yatırım aracı olarak görüleceğini ancak kısa vadede yatırım aracı olmadığını belirtmiştir. Son olarak en fazla Halkla İlişkiler bölümü katılımcılarının NFT'leri bir yatırım aracı olarak gördüğü tesbit edilmiştir.

Öğrencilerin NFT'leri gerçekten değerli olarak görüp görmediklerine yönelik cevaplar incelendiğinde genel olarak katılımcıların NFT'leri değerli olarak gördüğü gözlemlenmiştir. Ancak bazı katılımcıların net bir cevap vermediği görülmektedir. Bunun yanı sıra bazı öğrenciler bu durumun NFT' ye göre değişkenlik gösterdiğini belirtmiştir. Halkla ilişkiler bölümünde yer alan öğrencilerin bazılarında karşıt görüşler bulunmaktadır. Bu doğrultuda NFT'lerin günümüzde tam anlamıyla değer görmediği ve zamanla değerleneceği yönünde bir görüş belirtirken; diğer bir görüş ise elle tutulur, gözle görülür bir eser kadar değerli olmadığı yönündedir. Bazı katılımcılar ise soruyu cevaplaya bilmek adına daha çok bilgiye sahip olmaları gerektiğini açıklamışlardır. Öte yandan Radyo, TV ve Sinema öğrencilerinden üç kişinin NFT'leri değerli görmedikleri ifade edilmiştir.

Akademisyenlerin NFT'leri gerçekten değerli olarak görüp görmediklerine yönelik cevaplar incelendiğinde Görsel İletişim ve Tasarım akademisyenlerinden üç kişinin, Halkla İlişkiler bölümü akademisyenlerinden iki kişinin ve Radyo, TV Sinema bölümü akademisyenlerinden bir kişinin NFT'leri değerli olarak gördüğü gözlemlenmiştir. Ancak bazı katılımcıların net bir cevap vermediği görülmektedir. Bu noktada bazı akademisyenler bu durumun NFT' ye göre değişkenlik gösterdiğini belirtmiştir. Öte yandan bazı katılımcılar ise NFT'lerin günümüzde tam anlamıyla değer görmediği ve zamanla değerleneceği yönünde bir görüş belirtmektedir. Dolayısıyla genel olarak bakıldığında katılımcıların NFT'leri değerli olarak görmedikleri gözlemlenmiştir.

Bu noktada katılımcıların NFT'leri gerçekten değerli olarak görüp görmediklerine yönelik tutumları incelendiğinde öğrencilerin daha fazla NFT'leri değerli olarak gördüğü gözlemlenmiştir. Ancak bazı katılımcıların net bir cevap vermediği görülmektedir. Bu noktada en fazla Görsel İletişim Tasarımı katılımcılarının NFT'leri değerli olarak gördükleri tesbit edilmiştir.

Öğrencilerin NFT'lerin üretimine yönelik cevaplar incelendiğinde genel olarak NFT kavramının yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak üretimi hakkında az bilgiye sahip oldukları görülmektedir. Dolayısıyla NFT kavramına yabancı olmalarına bağlı olarak cevap vermekte zorlandıkları, tahmin yoluyla genel hatlarıyla cevaplar verdikleri tesbit edilmiştir. Öte yandan Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinden iki kişinin ve Halkla İlişkiler bölümden üç öğrencinin diğer katılımcıların aksine daha bilgili olduğu görülmektedir. Buna ek olarak Halkla İlişkiler öğrencilerinden bir tanesi diğer katılımcılardan farklı olarak Twitter üzerinden bir tanesi ise sosyal

medya üzerinden NFT'leri takip ettiğini belirtmiştir. Dolayısıyla belirtilen katılımcıların NFT'ye karşı daha meraklı olduğu görülmektedir.

Akademisyenlerin NFT'lerin üretimine yönelik cevaplar incelendiğinde her bölümden olmak üzere ikişer kişinin NFT kavramıyla yeni tanıştığı gözlemlenmektedir. Bu noktada NFT kavramına yabancı kaldıkları ve üretimi hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. Dolayısıyla tanımlama yapamadıkları görülmektedir. Öte yandan diğer katılımcılara bakıldığında genel olarak NFT'nin yeni bir kavram olmasına rağmen yeterli düzeyde tanımlamalar yapıldığı söylenebilmektedir. Elde edilen bilgiler ışığında katılımcıların genel olarak NFT'ye karşı meraklı oldukları gözlemlenmiştir.

Bu bağlamda katılımcıların NFT'lerin üretimine yönelik cevapları incelendiğinde öğrencilerin daha az bilgiye sahip oldukları görülmektedir. Dolayısıyla NFT kavramına yabancı olmalarına bağlı olarak cevap vermekte zorlandıkları, tahmin yoluyla genel hatlarıyla cevaplar verdikleri tesbit edilmiştir.

Öğrencilerin NFT'lere ulaşmanın yollarına yönelik cevaplar incelendiğinde genel olarak çoğu öğrencinin NFT'lerin yeni bir kavram olduğundan kaynaklı olarak NFT eserlerine ulaşmanın yolları hakkında çok az bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Bu noktada NFT kavramına yabancı kaldıkları ve tanımlama yapmakta zorlandıkları görülmektedir. Dolayısıyla öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin büyük bir kısmının genel hatlarıyla bir cevap vermeye çalıştıkları görülmüştür. Öyle ki Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinden iki, Halkla İlişkiler öğrencilerinden 6 ve Radyo, TV Sinema öğrencilerinden 4 kişi yöneltilen soruyla cevap verememiştir.

Akademisyenlerin NFT'lere ulaşmanın yollarına yönelik cevaplar incelendiğinde Görsel İletişim ve Tasarım akademisyenlerinden üç kişinin, Halkla İlişkiler bölümü akademisyenlerinden iki kişinin ve Radyo, TV Sinema bölümü akademisyenlerinden iki kişinin NFT kavramıyla yeni tanıştığı gözlemlenmektedir. Bu noktada NFT kavramına yabancı kaldığı ve eserlere ulaşmanın yolları hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. Öte yandan bazı katılımcıların cevaplarında genel hatlarıyla bir tanımlama yapmaya çalıştığı görülmüştür. Dolayısıyla öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir. Son olarak katılımcıların sorulan soruya cevap vermekte zorlandıklarını söylemek mümkündür. Bölümler içerisinde en çok Halkla İlişkiler bölümü

akademisyenlerinin NFT'nin yeni bir kavram olmasına rağmen yeterli düzeyde tanımlamalar yaptıkları söylenebilmektedir.

Buna ek olarak katılımcıların NFT'lere ulaşmanın yollarına yönelik tutumları incelendiğinde genel olarak çoğu katılımcının çok az bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Bölümler içerisinde en çok Halkla İlişkiler bölümü akademisyenlerinin yeterli düzeyde tanımlamalar yaptıkları söylenebilmektedir.

Öğrencilerin OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirdiklerine yönelik cevaplar incelendiğinde Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirmediikleri sadece bir kişinin bir defa giriş yaptığı gözlemlenmiştir. Halkla ilişkiler bölümü öğrencilerinden bir kişi ve Radyo, TV Sinema öğrencilerinden iki kişinin diğer katılımcılardan farklı olarak OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirdikleri gözlemlenmiştir.

Akademisyenlerin OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirdiklerine yönelik cevaplar incelendiğinde Görsel İletişim Tasarımı akademisyenlerinin OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirmediği gözlemlenmiştir. Halkla ilişkiler bölümü ve Radyo, TV Sinema akademisyenlerinden ikişer kişinin diğer katılımcılardan farklı olarak OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirdikleri gözlemlenmiştir. Bu bağlamda genel olarak katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldıkları tesbit edilmiştir.

Bu bağlamda katılımcıların OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirdiklerine yönelik cevaplar incelendiğinde Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin ve akademisyenlerinin OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirmediği gözlemlenmiştir. Öte yandan Halkla ilişkiler bölümü ve Radyo, TV Sinema öğrencilerinden ve akademisyenlerinden bazı katılımcıların OpenSea ve benzeri Ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçirdikleri gözlemlenmiştir. Bu bağlamda genel olarak Görsel İletişim Tasarımı katılımcılarının NFT kavramına yabancı kaldıkları tesbit edilmiştir.

Öğrencilerin NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimleyip deneyimlemediklerine yönelik cevaplar incelendiğinde Görsel İletişim Tasarımı ve Halkla İlişkiler bölümünde yer alan öğrencilerin daha önce hiç NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlemedikleri gözlemlenmiştir. Bazı katılımcılar daha önce satmayı düşündüğünü belirterek belirli ücretler ödemesi gerektiğini fark edince vazgeçtiğini açıklamıştır. Buna ek olarak katılımcıların bazıları ise ilerde daha çok satın

almanın aksine üretmeyi deneyimlemek istemektedir. Öte yandan Radyo, TV Sinema bölümü öğrencilerinden bir kişinin satın almayı deneyimlediğini ifade etmiştir.

Akademisyenlerin NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimleyip deneyimlemediklerine yönelik cevaplar incelendiğinde Görsel İletişim ve Tasarımı akademisyenlerinden bir kişinin ve Radyo, TV Sinema bölümü akademisyenlerinden iki kişinin NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimledikleri gözlemlenmiştir. Buna ek olarak katılımcılardan biri ise Görsel İletişim ve Tasarımı akademisyenlerinden ilerde daha çok satın almanın aksine üretmeyi deneyimlemek istemektedir. Öte yandan Halkla İlişkiler bölümünde yer alan akademisyenlerin daha önce hiç NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlemedikleri gözlemlenmiştir. Sadece katılımcılardan biri NFT'ye karşı daha meraklı olup nasıl üretildiğine dair fikir alışverişinde bulunduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda genel olarak Halkla İlişkiler bölümünde yer alan akademisyenlerin NFT kavramına yabancı kaldıkları tesbit edilmiştir.

Bu noktada katılımcıların NFT satın almayı ve ya üretmeyi deneyimleyip deneyimlemediklerine yönelik cevapları incelendiğinde genel olarak Halkla İlişkiler bölümünde yer alan katılımcıların ve Görsel İletişim ve Tasarımı öğrencilerinin NFT kavramına yabancı kaldıkları tesbit edilmiştir.

Öğrencilerin ses getiren NFT satışlarının ilgilerini ne kadar çektiğine ve NFT'leri çekiçi kılan unsurlara yönelik cevaplar incelendiğinde Görsel İletişim Tasarımı ve Radyo, TV Sinema öğrencilerinin genel olarak NFT satışlarının ilgilerini çekmediği gözlemlenmiştir. Halkla İlişkiler bölümünde yer alan öğrencilerin ise genel olarak ses getiren NFT satışlarının ilgilerini çektiği gözlemlenmiştir. Gerçekleşen odak grup sürecinde Radyo, TV ve sinema ve Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin bazıları NFT'lere karşı ilgilerinin arttığını ifade etmişlerdir. Öte yandan Radyo, TV ve Sinema öğrencilerinden bir tanesi daha önce sosyal medyada reklam olarak NFT karşısına çıkmasına rağmen ilgisini çekmediği için direkt reklamı geçtiğini belirtmiştir.

Akademisyenlerin ses getiren NFT satışlarının ilgilerini ne kadar çektiğine ve NFT'leri çekiçi kılan unsurlara yönelik cevaplar incelendiğinde Görsel İletişim ve Tasarımı ve Halkla İlişkiler bölümü akademisyenlerinden ikişer kişinin, Radyo, TV Sinema bölümü akademisyenlerinden ise üç kişinin NFT satışlarının ilgilerini çektiği gözlemlenmiştir. Bu bağlamda genel olarak bölümlere bakıldığında durumun yarı yarıya olduğunu gözlemlenmekteyiz. Dolayısıyla tam bir ortak düşünceye varılamamıştır.

Buna ek olarak katılımcıların ses getiren NFT satışlarının ilgilerini ne kadar çektiğine ve NFT'leri çekiçi kılan unsurlara yönelik tutumları incelendiğinde genel olarak daha çok Halkla İlişkiler bölümünde yer alan katılımcıların ses getiren NFT satışlarının ilgilerini çektiğine varılmıştır.

Öğrencilerin geleceğin NFT kullanım alanlarına ve NFT'lerin nasıl bir etkisini gördüklerine yönelik cevaplar incelendiğinde genel olarak öğrencilerin örnekler üzerinden soruyu cevapladığı görülmektedir. Bazı öğrencilerin ise soru karşısında çekimser cevaplar verdiği tespit edilmiştir. Bazı öğrenciler ise NFT'ninde tüketildiği ve daha fazla ilerlemeyeceği yönünde görüşlerini bildirdiler. Z kuşağı olmalarına rağmen bazı öğrencilerde NFT'nin yakın gelecekte ki gelişim sürecine yetişemeyecekleri yönünde ifadelerde bulunmuşlardır. Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümünde yer alan bazı öğrencilerin ise “ilgimi çekmedi ve ilgilenmiyorum..” şeklinde ifadelerde bulunduğu görülmüştür.

Akademisyenlerin geleceğin NFT kullanım alanlarına ve NFT'lerin nasıl bir etkisini gördüklerine yönelik cevaplar incelendiğinde Görsel İletişim ve Tasarımı akademisyenlerinden sadece bir kişinin net bir cevap verdiği görülmektedir. Bu noktada genel olarak bu bölümde yer alan akademisyenlerin NFT kavramına yabancı kaldıkları ve tanımlama yapmakta zorlandıkları görülmektedir. Halkla İlişkiler bölümünde yer alan akademisyenlere bakıldığında ise sadece bir akademisyenin diğer katılımcıların aksine NFT kavramına yabancı kaldığı ve sorulan soruya cevap veremediği görülmektedir. Radyo, TV ve sinema bölümü akademisyenlerinden ise iki kişinin net bir cevap verdiği görülmektedir. Öte yandan Görsel İletişim ve Tasarımından iki akademisyenin ve Halkla İlişkiler bölümü içerisinde yer alan bir akademisyenin NFT kavramına karşı önyargılı olduğu ve daha çok olumsuz yönde tanımlanmalar yaptıkları görülmektedir. Bu olumsuz yönde tanımlanmalar sonucu bahsedilen katılımcının NFT'ye karşı güven duymadığı tesbit edilmiştir. Bu bağlamda genel olarak katılımcıların NFT kavramıyla yeni tanıştıkları ve tanımlama yapmakta zorlandıkları görülmektedir. Dolayısıyla öngörü ve tahminlerde buldukları ifadelerinden tesbit edilmiştir.

Bu noktada katılımcıların geleceğin NFT kullanım alanlarına ve NFT'lerin nasıl bir etkisini gördüklerine yönelik cevapları incelendiğinde en çok Görsel İletişim ve Tasarımı akademisyenlerinin ve Radyo, TV Sinema öğrencilerinin NFT kavramına yabancı kaldıkları ve tanımlama yapmakta zorlandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşıladıklarını analiz etmek ve bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçlerinin nasıl olması gerektiğine yönelik cevaplar incelendiğinde Halka İlişkiler ve Görsel İletişim tasarımı bölümü öğrencilerinin NFT'leri müfredatta olması gereken bir ders olarak gördüğü gözlemlenmektedir. Öte yandan çoğu öğrenci seçmeli bir ders olarak görmek istediklerini ve müfredata eklenmesi durumunda seçeceklerini dile getirmektedir. Bu noktada ilk etapta NFT'lerin teorik bilgisinin verilmesini daha sonra ise bilgisayar ve proje destekli devam etmesini doğru bulmaktadırlar. Bunun yanı sıra öğrencilerinden bazıları gelişen teknolojiyle birlikte müfredatın sürekli güncellenmesi gerektiğini düşünmektedir. Öyle ki eski ve geleneksel dersleri bir kenara bırakılıp yeni güncel konulara yer verilmesi gerektiğine inanmaktadırlar. Öğrenciler genel olarak NFT Kavramına hakim olmamalarından kaynaklı seçmeli dersin yanı sıra, konferans ve sempozyum etkinlikleri düzenlenerek bilgi sahibi olmak istediklerini belirtmişlerdir. Radyo, TV ve Sinema bölümünden ise ilgi duymadıklarından kaynaklı olarak şu an için böyle bir dersi seçmeyeceklerini açıklayan öğrenciler yer almaktadır.

Akademisyenlerin NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşıladıklarını analiz etmek ve bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçlerinin nasıl olması gerektiğine yönelik cevaplar incelendiğinde Her bölümden olmak üzere ikişer akademisyenin diğer katılımcıların aksine NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap veremedikleri görülmektedir. Öte yandan Görsel İletişim Tasarımı bölümünde yer alan bir akademisyen NFT alanının yüksek öğrenimde ya da orta öğrenimde ders verilebilecek bir öneme sahip olmadığını düşünmektedir. Bunun sebebi olarak NFT sanat ürünlerinin pazarlanması ve satışıyla ilgili bir mesele olduğunu savunmaktadır. Sonuç olarak NFT konulu bir derste dijital sanat üretimi yapılacaksa bu zaten farklı derslerde yapıldığını ve NFT ile ilgili Youtube'da sayısız video içeriğinin olduğunu ifade etmektedir. Bunun yanı sıra Radyo, TV ve sinema bölümü akademisyenleri içerisinde yer alan bir katılımcı dijital görsel sanatlar veya grafik tasarım dersleri içeriğine yalnızca konu olarak NFT'nin nasıl üretebileceği hakkında bilgi verilmesinin yeterli olacağını belirtmektedir. Bunun nedeni olarak diğer dijital sanat ürünlerinden NFT'nin tek farkının sunumu ve saklanması olduğunu düşünmektedir. Bu noktada bahsedilen katılımcılar için NFT'lerin ders olarak müfredata eklenmesine olumlu bakmadıkları gözlemlenmektedir. Halka İlişkiler bölümü akademisyenleri içerisinde yer alan bir katılımcı NFT'lerin eğitimde kullanımı, özellikle öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımının desteklenmesi açısından oldukça ilgi çekici olduğunu düşünmektedir. Özellikle dijital sanat ve yaratıcılık alanlarında, öğrencilere farklı bir öğrenme

deneyimi sunabileceğine inanmaktadır. Ancak katılımcı öğrencilerin NFT'lerin değerini anlamaları ve değerlendirmeleri için gerekli finansal bilgiye sahip olup olmadıkları ve öğrenciler arasındaki teknolojik uçurumların olması bir sorun olarak görülmektedir. Öte yandan NFT'lerin eğitimde kullanımında öğrencilerin dikkatlerini ticari değer üzerine odaklanmalarına neden olabileceğine inanmaktadır. Bu noktada öğrencilerin NFT'lerin değerini anlamaları için finansal okuryazarlık eğitimi verilebileceğini düşünmektedir. Buna ek olarak genel olarak akademisyenlerden bazıları ortak bir düşünceyle bir diğer akademisyen alanında deneyimli akademisyenlerin ve sınıfların gerekli teknik donanıma sahip olması gerektiğine inanmaktadır.

Bu bağlamda katılımcıların NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşıladıklarını analiz etmek ve bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçlerinin nasıl olması gerektiğine yönelik cevaplar incelendiğinde en çok Halka İlişkiler ve Görsel İletişim tasarımı bölümü öğrencilerinin NFT'nin ders olarak müfredata eklenmesini onayladığı görülürken, en çok olumsuz yönde ifadeler kullanan ise Görsel İletişim Tasarımı ve Radyo, TV Sinema bölümü akademisyenleri olmaktadır.

Akademisyenlerin NFT'nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanlarının öğrenci merkezli öğrenme - öğretme sürecinde ne gibi sorunlarla karşılaşabileceğini ve bu sorunlara nasıl çözüm sağlanabileceğine yönelik cevaplar incelendiğinde Görsel İletişim Tasarımı bölümü akademisyenlerinden üç kişinin, Halkla İlişkiler bölümü akademisyenlerinden iki kişinin ve Radyo, TV Sinema bölümü akademisyenlerinden bir kişinin diğer katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap veremedikleri görülmektedir. Öte yandan Görsel İletişim Tasarımı bölümü akademisyenlerinden biri henüz yeni bir kavram olduğundan kaynak konusunda sorunlar yaşanabileceğine değinmiştir. Son olarak aynı bölüm içerisinde yer alan bir katılımcı bazı öğrencilerin dijital sanata karşı tepkili olabileceğini düşünmektedir. Öyle ki bazı öğrencilerin daha çok geleneksel sanata yatkın olabileceğini bu süreçte gözlemlemiş bulunmaktayız. Öte yandan bazı öğrencilerin bu süreçten korkabileceğini dile getirmektedir. Ancak katılımcı iletişim fakültesi öğrencilerinin özellikle dahada algısının açık olması gerektiğini savunmaktadır. Bu konuda öğrencilerin heveslendirilebileceğine inanmaktadır. Örneğin satılan ürünlerin ekonomik durumlarından bahsedilerek dikkat çekilebileceğini ifade etmektedir. Halkla İlişkiler bölümü akademisyenlerinden biri öğrencinin de üretimi ve yaratımı anlamında bir ders haline getirmek için farklı aşamalarda farklı kavramların da öğrenciye öğretilmesi gerektiğini düşünmektedir. Öte yandan öğrencinin teknolojik bakış açısıyla sanatsal kavramı birleştirecek perspektifte bilgi ile

donanmasının sağlanması gerektiğini belirtmektedir. Bir diğeri ise programdan, öğrenciden, sınıftan, iletişimsizlikten, yönetimden, fiziki imkânlardan, akademisyenden vb. sorunların oluşabileceğini ifade etmektedir. Son Halkla İlişkiler bölümü katılımcısı ise teknik yeterlilik eksikliği, öğrencilerin sanat eserlerine veya blockchain teknolojisine yabancı olması, NFT piyasasının hızlı değişimi, öğrencilerin NFT'lerin gerçek değerini anlayamaması gibi sorunların yaşanabileceğini dile getirmektedir. Çözüm sağlanabilmesi adına öğrencilerin öğrenme sürecinde daha fazla etkileşimde bulunmaları gerektiğini düşünmektedir. Bunun yanı sıra öğretim elemanlarının da NFT alanında kendini geliştirmesi gerektiğine inanmaktadır. Radyo TV ve Sinema Akademisyenlerinden bazıları ise katılımcı ise uygulama ve pazarlama alanında sorunlar yaşanabileceğini düşünmektedir. Öte yandan bir diğeri ise yeteri kadar öğretim elemanlarının NFT'ler hakkında bilgi sahibi olmadığını düşünmemektedir. Öyle ki ilk etapta NFT kurslarının oluşturulması ve NFT'leri iyice öğrendikten sonra öğrencilere öğretilmesi gerektiğini savunmaktadır.

NFT' nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanları öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçlerinde ölçme değerlendirme etkinliklerini nasıl yapmaları gerektiğini ve ölçme değerlendirme etkinliklerinde yaşanan sorunlara çözüm önerilerine yönelik cevaplar incelendiğinde Görsel İletişim Tasarımı bölümü akademisyenlerinden iki kişinin, Halkla İlişkiler bölümü akademisyenlerinden iki kişinin ve Radyo, TV Sinema bölümü akademisyenlerinden iki kişinin diğer katılımcıların NFT kavramına yabancı kaldıkları ve sorulan soruya cevap veremedikleri görülmektedir. Öte yandan Görsel İletişim Tasarımı bölümü akademisyenlerinden biri ölçme değerlendirme konusunda öğretim elemanlarının jüriler oluşturarak değerlendirmesinin daha doğru olabileceğini düşünmektedir. Bunun yanı sıra bir diğer katılımcı ise değerlendirme noktasında sınava tabi tutmak öğrenci merkezli eğitim noktasında daha klasikçi kalabileceğini savunmaktadır. Bundan kaynaklı olarak bu tarz programlarda daha çok ödev, proje ve ya sunum şeklinde ilerlemenin daha uygun olabileceğini ifade etmektedir. Öte yandan öğrencilerin grup şeklinde de değerlendirilebileceğini düşünmektedir. Sorun çıkması durumunda ise öğrenciyle birebir diyaloga girilebileceğini dile getirmektedir. Halkla İlişkiler bölümü akademisyenlerinden biri ise derslerin içerikleri, yöntemleri, amaçları ve hedefleri tam olarak netleşmeden ölçme ve değerlendirmeyi konuşmanın anlamsız olacağını dile getirmektedir. Ancak bu tür dersler için izlenenin verimli bir şekilde oluşturulabilmesinin önem taşıdığını düşünmektedir. Bir diğer katılımcı ise alanın doğası gereği, dijital araç gereçlerin aktif şekilde kullanıldığı yöntemlere öncelik tanınması gerektiğini ifade etmektedir. Buna ek olarak yüz yüze temelde de sürecin takibi ve

değerlendirilmesi ile bütünleştirilmesinin de önemli olduğunu savunmaktadır. Son Halkla İlişkiler bölümü akademisyeni ise öncelikle, öğrencilerin NFT teknolojisi hakkında bilgi düzeylerini belirlemek için başlangıç seviyesinde bir test hazırlanabileceğini düşünmektedir. Daha sonrasında ise öğrencilerin uygulama düzeyindeki becerilerini ölçmek için örnek bir NFT tasarımı projesi verilebileceğini ifade etmektedir. Bu noktada projenin başarısı, öğrencilerin tasarımlarının orijinalliği, estetik değeri ve teknik yeterliliği gibi faktörlere göre değerlendirilebileceğine inanmaktadır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin NFT teknolojisi hakkında edindikleri bilgileri diğer öğrencilerle paylaşımlarını sağlamak için sunumlar ve tartışmalar düzenlenebileceğini dile getirmektedir. Öte yandan öğretim elemanlarının sürekli olarak güncel tutulması ve yenilikleri takip etmesi gerektiğini savunmaktadır. Radyo, TV ve sinema akademisyenlerinden biri ise NFT'lerin sisteme yüklenmesi durumunda platformlardan gelen geri dönüşlerle ölçme değerlendirme yapılabileceğini düşünmektedir. Öğrencinin ise sınıf geçme-kalmasını etkileyecek bir baraj olmaması gerektiğini savunmaktadır. Öte yandan bir diğer akademisyen dijital materyallerin kullanıldığı yöntemlere öncelik tanınması gerektiğini düşünmektedir. Diğer bir yandan yüz yüze metodunda entegre edilmesinin faydalı olacağına inanmaktadır. Son katılımcı ise bir önceki soruda dijital görsel sanatlar veya grafik tasarım dersleri içeriğine yalnızca konu olarak NFT'nin nasıl üretebildiği hakkında bilgi verilmesinin yeterli olacağını belirttiğinden ölçme ve değerlendirmelerin diğer tasarım dersleriyle aynı şekilde ilerlemesini doğru bulmaktadır.

Son olarak ise; katılımcıların NFT kavramına karşı ve NFT'lerin müfredata ders olarak eklenmesine karşı tutumlarının ortaya konulması amacıyla katılımcıların görüşleri araştırılmıştır. Varılan sonuç öğrencilerin NFT kavramıyla yeni tanıştıkları yönündedir. Özellikle Görsel İletişim Tasarımı öğrencilerinin üretimini ve ya satışını deneyimle konusunda geri planda durduğu gözlemlenmektedir. Dolayısıyla elde edilen bilgiler ışığında NFT'ye karşı tam olarak güven duyulmadığı hissedilmiştir. Bunun yanı sıra Radyo, TV ve Sinema bölümünde yer alan katılımcıların NFT kavramına karşı daha çok önyargılı olduğu yönünde tanımlamalar yaptıkları görülmektedir. Öte yandan Halkla ilişkiler bölümünde yer alan katılımcıların NFT kavramına karşı daha çok bilinirliğinin olduğu tesbit edilmiştir. Buna ek olarak en çok Halka İlişkiler ve Görsel İletişim tasarımı bölümü öğrencilerinin NFT'nin ders olarak müfredata eklenmesini onayladığı görülürken, en çok olumsuz yönde ifadeler kullanan ve müfredata eklenmemesini isteyen Görsel İletişim Tasarımı ve Radyo, TV Sinema bölümü akademisyenleri olmaktadır. Öte yandan Halkla İlişkileri akademisyenleri ise NFT'nin ders olarak müfredata eklenmesini onayladığı tesbit edilmiştir.

Her ne kadar son yıllarda dünya geneli NFT kavramına dair çalışmaların yapılmaya başlandığı görülse de hala daha kavrama dair literatürdeki bilgilerin sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışma ise Görsel İletişim Tasarımı, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Radyo, TV ve Sinema bölümü akademisyenleri ve öğrenciler tarafından NFT kavramının tanımlanmasına, niteliklerinin ortaya konulmasına, katılımcıların nezdinde ki karşılığının ve algılanışının belirlenmesine katkı sağlaması bakımından ve ders içeriği olarak verilmesine yönelik tutumlarının incelenmesi açısından da akademik alanda yapılan ilk araştırmalar arasında yer almaktadır.

Öneriler

İleride yapılacak çalışmalarda örneklem sayısının arttırılıp çeşitlendirilmesi ve güncel başka üniversitelerin ele alınmasıyla daha farklı sonuçların elde edilebileceği düşünülmektedir. Ek olarak tasarım çalışmaları yürüten reklam ajansları ile görüşülerek, onların bakış açısından NFT kavramın nasıl tanımlandığı ve ne amaçla kullandığı da araştırılabilecek konular arasında yer almaktadır. Araştırma sonuçları bize NFT kavramının henüz insanlar tarafından pek bilinmediğini ve güncel literatürde de bu konuda bir sınırlılık olduğunu göstermiştir. Bu nedenle ileride bu alanda yapılacak olan çalışmaların literatüre özgün değer katabileceği görülmektedir.

Kaynaklar

- Aydın, N. (2018). Nitel Araştırma Yöntemleri: Etnoloji. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 2 (2) , 60-71.
- Ayık, Y. & Deniz, R. B. (2022). Dijital Pazarlamada Yeni Bir Yöntem Olarak Firmaların PR Kapsamında NFT (Non-Fungible Token) Uygulamaları İle Marka İmajı Güçlendirme Faaliyetlerinin İrdelenmesi. *International Journal of Arts and Social Studies* , 5 (8) , 66-100 .
- Aydiner, T. (2022, 26 Şubat). *En İyi 10 NFT Pazar Yeri (Güncel 2022)* 25 Kasım 2022 tarihinde <https://cryptopotato.com/language/tr/en-iyi-10-nft-pazar-yeri-guncel-2022/> , adresinden erişildi.
- Adana Karaağaç, G. & Altınırnak, S. (2018). En Yüksek Piyasa Değerine Sahip On Kripto Paranın Birbirleriyle Etkileşimi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (79) , 123-138 . Doi: 10.25095/mufad.438852
- Aydemir, M. & Fetah, V. (2022). Dijital Oyun Ortamında NFT Kullanımı ve Oyna-Kazan Modelinin Yapısal Analizi. *TRT Akademi*, 7 (16), 970-1005.
- Ante, L. (2021a). Non-fungible token (NFT) markets on the Ethereum blockchain: Temporal development, *cointegration and interrelations*. Available at SSRN 3904683.
- Artealdia. (2022). *Replicator, Phillips' First NFT, Sells For \$4.1 Million*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://www.artealdia.com/News/REPLICATOR-PHILLIPS-FIRST-NFT-SELLS-FOR-4.1-MILLION> , adresinden erişildi.
- Artfulliving. (2021, 20 Aralık). *Refik Anadol'un NFT Eseri Yaklaşık 1.2 Milyar Dolara Satıldı*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://www.artfulliving.com.tr/gundem/refik-anadolun-nft-eseri-yaklasik-12-milyar-dolara-satildi-i-24527>, adresinden erişildi.
- Akbulut, D. (2018). Dijital Çağda Sanatın ve Sanatçının Konumu. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 8 (17) , 117-123.
- Alpago, H. (2018). Bitcoin'Den Selfcoin'e Kripto Para. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)* , 3 (2) , 411-428 . Doi: 10.21733/ibad.419462

Allen, S., Juels, A., Khaire, M., Kell, T. ve Shrivastava, S.. (2022). *NFTs for Art and Collectables: Primer and Outlook*, 24 Kasım 2022 tarihinde https://www.arijuels.com/wpcontent/uploads/2022/04/NFTs__Primer_and_Outlook.pdf, adresinden erişildi.

Akdoğan, B. (2003), *Sanat, Sanatçı, Sanat Eseri ve Ahlâk*, Ankara Üniversitesi *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 42, 213-245.

Albayrak, A. (2012). Günümüz sanatında birincil ifade aracı olarak çizgi ve desen pratikleri. Erciyes Üniversitesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(32), 1-11.

Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-15. ,

Bilsel, Ç. (2023). NFT uygulamaları ve sanat üretimi. *Journal of Arts*. 6(1): 1-8, DOI: 10.31566/arts.1987

Bybit. (2022, 4 Mart). *Takip Edilmesi Gereken En Önemli 6 NFT Trendi (2022)* 25 Kasım 2022 tarihinde <https://learn.bybit.com/tr/nft/6-biggest-nft-trends-to-look-out-for/> , adresinden erişildi.

Balcı, A. (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Pegem Akademi, Ankara.

Binance. (2021). *Kripto Koleksiyonlukları ve Eşsiz Tokenlar (NFT) Rehberi*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://academy.binance.com/tr/articles/a-guide-to-crypto-collectibles-and-non-fungible-tokens-nfts>, adresinden erişildi.

Bozkurt, N. (1995), *Sanat ve Estetik Kuramları*, 2. Basım, Sarmal Yayınevi, İstanbul.

BCTR. (2021). *İcrypex, Sanatçı Edis'in Fan Token ve NFT Serisini Tanıttı*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://bctr.org/icrypex-sanatci-edisin-fan-token-ve-nft-serisini-tanitti-23847/>, adresinden erişildi.

BCTR. (2021). *Dapper Labs 305 milyon dolar yatırım aldı*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://bctr.org/dapper-labs-305-milyon-dolar-yatirim-aldi-21623/> , adresinden erişildi.

BT Haber. (2021, 15 Ekim). *Sotheby's'de ilk Türk fotoğrafçı: Rızacan Kumaş*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://www.bthaber.com/sothebysde-ilk-turk-fotografci-rizacan-kumas/> , adresinden erişildi.

Cengiz, S. (2022, 31 Ocak). *Uykusuz Dergisi ve Playumm yeni bir NFT oyunu duyurdu*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://mobidictum.biz/tr/uykusuz-dergisi-playumm-yeni-nft-oyunu-duyurdu/> , adresinden erişildi.

Cryptoart. (2022). *Top Artists* . 23 Kasım 2022 tarihinde <https://cryptoart.io/artists> , adresinden erişildi.

Capital. (2022, 24 Mart). *Eda Zamanpur'un sergisi 26 Mart'a kadar devam ediyor*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://www.capital.com.tr/haberler/tum-haberler/eda-zamanpurun-sergisi-26-marta-kadar-devam-ediyor> , adresinden erişildi.

Çakmak, S. (2019). Dijital Sanatta Yaratıcı Bir Biçim Olarak Airbrush Tekniği. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 9 (20) , 54-68.

CPA-Chartered Professional Accountants Canada. (2018). *An Introduction to Accounting for Cryptocurrencies*. 23 Kasım 2022 tarihinde <https://www.cpacanada.ca/en/business-and-accounting-resources/financial-and-non-financial-reporting/international-financial-reporting-standards-ifs/publications/accounting-for-cryptocurrencies-under-ifs> , adresinden erişildi.

Coinbalina (2022). *OpenSea Nedir, OpenSea Nasıl Kullanılır?* 25 Kasım 2022 tarihinde <https://coinbalina.com/opensea-nedir-nasil-kullanilir/> , adresinden erişildi.

Çete, Ş. (2022, 18 Temmuz). *NFT İş Birliği: Balmain x Barbie*. 23 Kasım 2022 tarihinde <https://artdogistanbul.com/nft-is-birligi-balmain-x-barbie/> , adresinden erişildi.

Çiçek, T. (2021). Güzel Sanatların Dijital Sanatlara Yönelik Farkındalık ve Tutumu. *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (28) , 236-252 .

Çakmak, S. (2019). Dijital Sanatta Yaratıcı Bir Biçim Olarak Airbrush Tekniği. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi* , 9 (20) , 54-68. DOI: 10.16950/iujad.646118

Dündar, F. N. (2013). Dijital Sanatın Gerçekliğinin İrdelenmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5 (2) , 103-111.

Dulupçu, M.A., Yiyit, M. & Genç, G.A. (2017). Dijital Ekonominin Yükselen Yüzü: Bitcoin'in Değeri ile Bilinirliği Arasındaki İlişkinin Analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(15), 2241-2258.

Diken (2021,20 Mart). *NFT trendine Türk isimler de dahil oldu*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://www.diken.com.tr/nft-trendine-turk-isimler-de-dahil-oldu/> adresinden erişildi.

Doğru, İ. (2021,27 Mart). *New York Times'ta NFT olarak satışa çıkarılan makale 563 bin dolara alıcı buldu*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/new-york-timesta-nft-olarak-satisa-cikarilan-makale-563-bin-dolara-alici-buldu/2189679> adresinden erişildi.

Davis, J. ve Thilagaraj, A. (2021). Non-fungible token (NFT)–The game changer in the digital art world. *Anvesak*, 51(15), 190-193.

Doğan, F. (2021,12 Ekim). *Türkiye'de ilk: Rekor kıran dizinin NFT'si çıkıyor*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://shiftdelete.net/camdaki-kiz-nft-pazarina-giriyor-ozel-afis-tasarlandi>, adresinden erişildi.

Doğan, M. C. (2021, 2 Ağustos). *Coca-Cola'dan ilk NFT hamlesi*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://www.pazarlamasyon.com/coca-coladan-ilk-nft-hamlesi> , adresinden erişildi.

Deva Partisi (2022). *DEVA Partisi'nden bir ilk daha: Yarına atılım Hackathon'u*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://devapartisi.org/parti/e-arsiv/deva-partisinden-bir-ilk-daha-yarna-atilm-hackathonu> , adresinden erişildi.

Digipeak (2022, 14 Nisan). *NFT Pazarlama Stratejisi*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://digipeakagency.com/blog/nft-pazarlama-stratejisi/> , adresinden erişildi.

Dappradar (2022). *NFT Marketplaces*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://dappradar.com/nft-marketplaces/1> , adresinden erişildi.

Dorman, A. (2021, 28 Kasım). *NFT'nin (Non-Fungible token) kısa tarihi* 25 Kasım 2022 tarihinde <https://aybarsdorman.medium.com/nftnin-non-fungible-token-kisa-tarihi-6a624fabe178>, adresinden erişildi.

De Mattei, S. E. (2022, 27). *Sotheby's, Artist Kevin McCoy Sued Over Sale of \$1.5 M. NFT*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://www.artnews.com/art-news/news/sothebys-kevin-mccoy-quantum-nft-sale-lawsuit-1234618249/> adresinden erişildi.

Elden, N. (2021,19 Mart). *NFT dünyasında bir Türk sanatçı: Tarık Tolunay*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-56455110> adresinden erişildi.

Ekonomist (2022). *Token*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://www.ekonomist.com.tr/sozluk/token-nedir-nasil-alinir-token-ile-coin-arasindaki-fark-nedir> , adresinden erişildi.

Franceschet, M., Colavizza, G., Smith, T., Finucane, B., Ostachowski, M. L., Scalet, S., Perkins, J., Morgan, J., Hernández, S. (2019). *Crypto Art: A Decentralized View*. *Leonardo*, 54 (4), 1–38.

Günen, E. (2022). *Non-fungible token / NFT nedir?Nasıl Çalışır? Cointelegraph*. 5 Kasım 2022 tarihinde <https://tr.cointelegraph.com/news/what-is-nft-non-fungible-token> , adresinden erişildi.

Güven, V. & Şahinöz, E. (2021). *Blok Zincir Kripto Paralar Bitcoin*, Kronik Kitap.İstanbul.

Gate.io. (2022, 7 Mart). *2022 de İzlenecek En İyi 10 Kripto Sanatçısı*. 24 Kasım 2022 tarihinde https://www.gate.io/tr/blog_detail/580/Top-10-Crypto-Artists-to-watch-in-2022, adresinden erişildi.

Gözen, G. (2022, 26 Ağustos). *Sinemacılar için NFT sektörü* 25 Kasım 2022 tarihinde https://www.ifsakblog.org/sinemacilar-icin-nft-sektoru/?doing_wp_cron=1670251566.4333651065826416015625 , adresinden erişildi.

Gazioğlu, A., Özen, A. (2022). NFT'nin Gelişimi ve Vergilendirilmesi Üzerine Genel Değerlendirme. *İzmir Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (1), 23-33.

GoogleTrends.(2021). *2020 -2021 yılları arasında Google Trends'te NFT ile alakalı aratılan kelime ve sorgulamalardaki Türkiye grafiği*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://trends.google.com.tr/trends/explore?geo=TR&q=NFT> , adresinden erişildi.

Glaser, F., (2017). Pervasive decentralisation of digital infrastructures: a framework for blockchain enabled system and use case analysis. *Proceedings of the 50th Hawaii International Conference on System Sciences*, 1543-1552. DOI: 10.24251/HICSS.2017.186.

Gombrich, E.H. (2004). *Sanatın Öyküsü*, Çev. E. Erduran ve Ö. Erduran, Remzi Kitapevi, İstanbul.

Gibson, C. T., & Kirk, T. (2016). Covering legal and regulatory issues of asset management. *The Investment Lawyer*, 23(10), 1–8.

Graf, K.S. (2013). *On the Origins of Bitcoin: Stages of Monetary Evolution*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://nakamotoinstitute.org/bitcoin/> , adresinden erişildi.

Güven, V. ve Şahinöz, E. (2021). *Blokzincir, kriptoparalar, bitcoin: Satoshi dünyayı değiştiriyor*. Kronik Kitap.

HaberTürk. (2021). *Cem Yılmaz 2 milyon 940 bin liralık NFT sattı*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://www.haberturk.com/cem-yilmaz-2-milyon-940-bin-liralik-nft-satti-3234705-ekonomi> , adresinden erişildi.

Harvey, D. (2014). *Postmodernliğin durumu* (Çev.: S. Savran). Metis Yayınları.

Halpin, H. Piekarska, M., (2017). Introduction to security and privacy on the blockchain. IEEE, Security and Privacy Workshops, *IEEE European Symposium*, 1-3.

Hendrickson, J.R., Hogan, T.L., Luther, W.J. (2016). The Political Economy of Bitcoin. *Economic Inquiry*, 54(2), 925-939.

İçözü, T. (2022a, 9 Şubat). *LooksRare: 10 milyar dolarlık satış hacmiyle dikkat çeken NFT pazar yeri* 25 Kasım 2022 tarihinde <https://webrazzi.com/2022/02/09/looksrare-10-milyar-dolarlik-satis-hacmiyle-dikkat-ceken-nft-pazar-yeri/> , adresinden erişildi.

İçözü, T. (2021b,15 Ekim). *Nurgül Yeşilçay'ın NFT dizi projesinin detayları belli oldu*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://webrazzi.com/2021/10/15/nurgul-yesilcay-in-nft-projesinin-detaylari-belli-oldu/> adresinden erişildi.

İçözü, T. (2022c, 6 Nisan). *Engin Altan Düzyatan'ın da kurucularından olduğu sinema ve dizi dünyası için NFT projesi: Wideangle* 25 Kasım 2022 tarihinde <https://webrazzi.com/2022/04/06/engin-altan-duzyatan-in-da-kurucularindan-oldugu-sinema-ve-dizi-dunyasi-icin-nft-projesi-wideangle> , adresinden erişildi.

Jordan, J. T., (2019). Currencies, money and digital tokens 30th anniversary of the WWZ and VBÖ, University of Basel, Chairman of the Governing Board Swiss National Bank Basel, 5 September 2019 © Swiss National Bank, Zurich, 2019 (speech given in German).

- Kartal, N. (2021). *NFT'ler Film Endüstrisi İçin Ne İfade Ediyor?* 25 Kasım 2022 tarihinde <https://koinsaati.com/nftler-film-endustrisi-icin-ne-ifade-ediyor/> , adresinden erişildi.
- Karazeybek,E.N.(2022,5Aralık).*Coca-Cola Ve FIFA İşbirliği*. 25 Kasım 2022 tarihinde<https://weeklymetaverse.net/coca-cola-ve-fifa-isbirligi/> , adresinden erişildi.
- Kuş, O. (2021). Metaverse: Dijital Büyük Patlamada Fırsatlar ve Endişelere Yönelik Algılar. *Intermedia International e-Journal*, 8(15), 245-266.
- Kugler, L. (2021). Non-Fungible Tokens and the future of art. *Communications of the Acm* 64(9), 19-20.
- Kaya, S. B. (2021,19 Kasım). *Elidor da NFT rüzgarına kapıldı*. 23 Kasım 2022 tarihinde <https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/elidor-da-nft-ruzgarina-kapildi/> , adresinden erişildi.
- Kaygusuz, M. (2021,26 Aralık). *Dünyadaki ilk SMS NFT olarak satıldı*. 23 Kasım 2022 tarihinde <https://inceleme.co/dunyadaki-ilk-sms-nft-olarak-satildi/> , adresinden erişildi.
- Kasap, S. (2022, 29 Temmuz). *ODTÜ, Türkiye'nin eğitimdeki ilk "NFT" sertifikalarını öğrencilerine takdim etti*. 23 Kasım 2022 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/odtu-turkiyenin-egitimdeki-ilk-nft-sertifikalarini-ogrencilerine-takdim-etti/2648646#> , adresinden erişildi.
- Küçük, H. (2022, 1 Ağustos). *Lüks Mücevher Markası Tiffany & Co'dan CryptoPunks Sahiplerine Özel NFT*. 23 Kasım 2022 tarihinde <https://koinbulteni.com/altin-ve-elmaz-nftler-geliyor-tiffany-co-sinirli-nft-koleksiyonu-cikariyor-125887.html> , adresinden erişildi.
- Kumsal Ajans. (2022, 16 Eylül). *NFT Game Nedir? | NFT Game Gelişimi*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://www.kumsalajans.com/blog/web-ve-mobil-yazilim/nft-game-nedir> , adresinden erişildi.
- Kripto Coin (2022, 13 Haziran). *Gas Ücreti Nedir?* 25 Kasım 2022 tarihinde <https://kriptokoin.com/gas-ucreti-nedir/> , adresinden erişildi.
- Kıvrak, M. N. & Özkartal, M. (2022). NFT Ve Günümüz Dijital Sanat Kavramı Arasındaki İlişki. *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi* , 4 (2) , 193-202 . DOI: 10.55580/oguzhan.1225115

Kanat S. (2022). Kurallar yeniden yazılıyor: NFT/ Kripto sanat, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 75, 13-23.

Lansiti, M. Lakhani, R. K., (2017). The truth about blockchain. *Harvard Business Review*, January-February, 1–17.

Langston, T. (2021, 18 Kasım). *Refik Anadol Creates Innovative AI NFT Exhibit From MoMA's Metadata*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://nftnow.com/art/refik-anadol-ai-nft-art-from-moma-metadata/>, adresinden erişildi.

Martinique, E. (2021). *8 NFT Marketplaces To Be Familiar With Right Now*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://www.widewalls.ch/magazine/nft-marketplaces/> , adresinden erişildi.

Milliyet (2021,12 Ekim). *'NFT' servet kazandırıyor! Peki ya Türkiye'de neler yaşanıyor?*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/gundem/nft-servet-kazandiriyor-peki-ya-turkiyede-neler-yasaniyor-6617746> adresinden erişildi.

Mynet. (2022, 18 Mayıs). *Token ve coin farkı nedir? Fiziksel varlıkları temsil eden token'lar hangileridir?*. 23 Kasım 2022 tarihinde <https://finans.mynet.com/haber/detay/kripto-para/token-ve-coin-farki-nedir-token-ve-coin-arasindaki-farklar-nelerdir/441929/> , adresinden erişildi.

MyKıbrıs. (2021). *Kıbrıs'ta bir ilk: NFT sergisi açılıyor*. 23 Kasım 2022 tarihinde <https://www.mykibris.com/kripto/haber/kibrista-bir-ilk-nft-sergisi-aciliyor-11243> , adresinden erişildi.

Moore, S. (2021, 12 Mart). *Kings Of Leon have generated \$2million from NFT sales of their new album*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://www.nme.com/news/music/kings-of-leon-have-generated-2million-from-nft-sales-of-their-new-album-2899349>, adresinden erişildi.

Miller, C. (2021, 29 Şubat). *Iconic art given a furry spin by digital artist Murat Yıldırım*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://www.yellowtrace.com.au/digital-artist-murat-yildirim-fury-iconic-art/>, adresinden erişildi.

Marketing Türkiye (2021,8 Aralık). *Pazarlamacılar NFT'yi nasıl kullanmalı?*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/nft-pazarlama-dunyasi/> , adresinden erişildi.

MİT Software (2021,1Kasım). *Metaverse nedir ve NFT'ler nasıl onun bir parçası olacak?*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://mitsoftware.com/tr/meta-veri-deposu-nedir-ve-nft-bunun-nasil-bir-parçası-olacak/>, adresinden erişildi.

NTV. (2021). *Gülben Ergen "Bana unutmayın ki hiçbir şey olmaz" sözünü NFT olarak satışa çıkardı*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://www.ntv.com.tr/yasam/gulben-ergen-bana-unutmayin-ki-hicbir-sey-olmaz-sozunu-nft-olarak-satisa-cikardi,a3MYDyl-Dk21Yl4Q1iByMA>, adresinden erişildi.

NTV. (2021a). *Saba Tümer kahkahasını NFT olarak 90 bin liraya sattı*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://www.ntv.com.tr/yasam/saba-tumer-kahkahasini-nft-olarak-90-bin-liraya-satti,YAIQv3MlrE2Ao3saD2Y85w>, adresinden erişildi.

NTV. (2022b, 11 Mayıs). *Refik Anadol'un NFT eseri açık artırmada 21 milyon TL'ye satıldı*. 24 Kasım 2022 tarihinde https://www.ntv.com.tr/n-life/kultur-ve-sanat/refik-anadolun-nft-eseri-acik-artirmada21milyontlyesatildi,Y589Thyt6k6su_TcVvEiRQ, adresinden erişildi.

Netvent (2022, 2Mart). *NFT nedir; Markalar NFT Pazarlaması Hakkında Neler Yapmalı?*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://netvent.com/nft-nedir-nft-pazarlamasi-hakkinda/>, adresinden erişildi.

Nonfungible.(2018). *Market Reports*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://nonfungible.com/reports>, adresinden erişildi.

Nadini, M., Alessandretti, L., Di Giacinto, F., Martino, M., Aiello, L.M. ve Baronchelli, A., (2021). Mapping the NFT Revolution: Market Trends, Trade Networks, and Visual Features, *Scientific Reports*, 20902, 11 (1).

Oggusto. (2021, 21 Aralık). *Dünyanın En Pahalı NFT Eserleri*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://www.oggusto.com/sanat/dunyanin-en-pahali-nft-eserleri>, adresinden erişildi.

OpenSea (2022a). *Which blockchains are compatible with OpenSea?*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://support.opensea.io/hc/en-us/articles/4404027708051->, adresinden erişildi.

OpenSea (2022b). *What crypto wallets can I use with OpenSea?*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://support.opensea.io/hc/en-us/articles/1500007978402-What-crypto-wallets-can-I-use-with-OpenSea->, adresinden erişildi.

Oral, B.G. (2022).Değiştirilemez Jetonların (NFT) Vergilendirilmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (3); 1-14. Doi: 10.18026/cbayarsos.1055540.

Önder, A. (2022). Dijital Rönesans Ve NFT Eserler İlişkisi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 9(3),377-394.DOI: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/71578/1141051>.

Özbucak, Y. E. (2023, 23 Şubat). *En İyi NFT Oyunları – Güncel 2023 Listesi*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://www.business2community.com/tr/nft/en-iyi-nft-oyunlari> , adresinden erişildi.

Öztürk, S. A. (2022). Yeni bir dijital varlık olarak NFT: Pazarlama dünyasındaki yeri üzerine değerlendirmeler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(4), 1151-1164.

Parafesör (2022, 11 Ekim). *Louis Vuitton Oyun NFT'leri*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://parafesor.net/louis-vuitton-oyun-nftleri> , adresinden erişildi.

Regner, F., Urbach, N. ve Schweizer, A., (2019). Nfts in Practice–Non-Fungible Tokens as Core Component of a Blockchain-Based Event Ticketing Application, Conference. *40th International Conference on Information Systems*. Munich.

Recep, S. (2022, 27 Ağustos). *Magic Eden Nedir: Solana'nın Önde Gelen NFT Pazar Yeri* 25 Kasım 2022 tarihinde <https://phemex.com/tr/academy/magic-eden-nedir-solaninin-onde-gelen-nft-pazar-yeri> , adresinden erişildi.

Sotheby's. (2021, 16 Nisan). *\$17 Million Realized in Sotheby's First NFT Sale with Digital Creator Pak*. 23 Kasım 2022 tarihinde <https://www.sothebys.com/en/articles/17-million-realized-in-sothebys-first-nft-sale-with-digital-creator-pak> , adresinden erişildi.

SuperRare. (2021, 23 Şubat). *The Furry Lisa, CryptoArt, and the New Economy Of Digital Creativity*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://superrare.com/magazine/2021/02/23/the-furry-lisa-cryptoart-the-new-economy-of-digital-creativity/> , adresinden erişildi.

Sağlamtimur, Z.Ö. (2010). Dijital Sanat (Digital Art). *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 /3, 216,218,227.

Shirole M., Darisi M., Bhirud S. (2020). Cryptocurrency Token: An Overview. In: Patel D. et al. (eds) IC-BCT 2019. Blockchain Technologies. Springer, Singapore. Doi: https://doi.org/10.1007/978-981-15-4542-9_12.

Shiner, L. (2010). Sanatın İcadı, Bir Kültür Tarihi, Çev. İsmail Türkmen, *Ayrıntı Yayınları*, İstanbul.

Teknoloji Hukuk (2021, 10 Mayıs). *Dijital Dünyada Yeni Dönem:NFT (Non- Fungible Token)*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://teknolojihukuk.com/dijital-dunyada-yeni-donem-nft-non-fungible-token/>, adresinden erişildi.

T21. (2021). *Cüneyt Özdemir, bir tweetini 10 bin dolara sattı*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://t24.com.tr/haber/cuneyt-ozdemir-bir-tweetini-10-bin-dolara-satti,942404> , adresinden erişildi.

Toğulga, E. (2022, 27 Haziran). *10 En Pahalı NFT'lerin Dünyasına Yakından Bir Bakış*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://lunapark.com.tr/10-en-pahali-nftlerin-dunyasina-yakindan-bir-bakis/>, adresinden erişildi.

Turan, Z. (2018). Kripto Paralar, Bitcoin, Blockchain, Petro Gold, Dijital Para Ve Kullanım Alanları. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 11 (3) , 1-5 . Doi: 10.25287/ohuiibf.431283

Tolstoy, L. N. (2000). *Sanat nedir?* İstanbul: Şule Yayınları.

TCMB (2022). *Gösterge Niteliğindeki Merkez Bankası Kurları*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://www.turkiye.gov.tr/doviz-kurlari> , adresinden erişildi.

Tevetoğlu, M. (2021). Ethereum ve akıllı sözleşmeler. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 12(1), 193-208. DOI: 10.21492/inuhfd.852860.

Tapscott, D. Tapscott, A., (2016). The impact of the blockchain goes beyond financial services. *Harvard Business Review*, 10, 7-18.

Ulukut, S. (2022, 12 Temmuz). *Metaverse NFT'leri sahiplenilmeye hazırlanıyor* 25 Kasım 2022 tarihinde <https://webrazzi.com/2022/07/12/metaverse-nftleri-sahiplenilmeye-hazirlaniyor/>, adresinden erişildi.

Üçgün, M. (2022, 18 Kasım). *Cristiano Ronaldo NFT Koleksiyonu Satışa Sunuldu*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://www.business2community.com/tr/haberler/cristiano-ronaldo-nft-koleksiyonunu-satisa-sundu-07233> , adresinden erişildi.

Üçgün, M. (2022, 16 Aralık). *Donald Trump'ın NFT Koleksiyonunda Rekor Satış: 12 Saatte Tükendi*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://www.business2community.com/tr/haberler/donald-trumpin-nft-koleksiyonunda-rekor-satis-12-saatte-tukendi-08326> , adresinden erişildi.

Valeonti, F., Bikakis, A., Terras, M., Speed, C., Hudson- Smith, A., & Chalkias, K. (2021). Crypto collectibles, museum funding and OpenGLAM: challenges, opportunities and the potential of Non-Fungible Tokens (NFTs). *Applied Sciences*, 11(21), 9931.

Vural, E. (2022). *19 Yaşında NFT ile Onmilyonlarca Dolar Kazandı!*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://kriptokoin.com/nft-ile-onmilyonlarca-dolar-kazandi/>, adresinden erişildi.

Yıldırım, S. (2012). New Art Communication In The Digital World And Market Insights In The Context Of Consumption Culture. *MAS Journal of Applied Sciences*, 6(2), 388-405.

Yıldırım, M.(2019). Blok Zincir Teknolojisi, Kripto Paralar ve Ülkelerin Kripto Paralara Yaklaşımları. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 10 (20) , 265-277 .

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.

YapıKredi. (2022). *Maskotlar Sanal Dünyada: Vadaa NFT Koleksiyonu*. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://www.yapikredi.com.tr/blog/gelecek/teknoloji/detay/maskotlar-sanal-dunyada-vadaa-nft-koleksiyonu>, adresinden erişildi.

Yurduneri, D. (2021, 17 Nisan). *WEEdward Snowden'in NFT Sanat Eseri, 5.5 Milyon Dolara Satıldı*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://teknosafari.net/edward-snowdenin-nft-sanat-eseri-5-5-milyon-dolara-satildi/> , adresinden erişildi.

Williams, P. S. (2020). *Blok Zinciri: Gelecekteki Her Şey*, Kaknüs Yayınları. İstanbul.

Wackerow, P. (2022, 15Ağustos). *Gas Ve Ücretler* 25 Kasım 2022 tarihinde <https://ethereum.org/tr/developers/docs/gas/> , adresinden erişildi.

Wix Blog (2022, 24 Nisan). *NFT Nedir ve Nasıl Yapılır?(Her Sanatçının Bilmesi Gerekenler)*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://tr.wix.com/blog/makale/nft-nedir-nasil-olusturulur#viewer-burhn> , adresinden erişildi.

Wang, Q., Li, R., Wang, Q. ve Chen, S. (2021). Non-fungible token (NFT): Overview, evaluation, *opportunities and challenges*. arXiv preprint arXiv:2105.07447.

Wands, B. (2006). *Dijital Çağın Sanatı*. Çev: Osman Akınhay, İstanbul: Akbank Kültür Sanat Yayınları.

Quarmby, B. (2021). *Wonder Woman NFT'leri 1,85 milyon dolara satıldı!*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://tr.cointelegraph.com/news/former-dc-comic-book-artist-fetches-1-85m-auctioning-wonder-woman-nfts>, adresinden erişildi.

Zheng, Z. Xie, S. Dai, H. Chen, X. Wang, H., (2017). An overview of blockchain technology: architecture, consensus, and future trends. *Big Data Congress*, 85-90.

Ek 1.**Odak Grup Görüşme Soruları**

1. Dijital sanata karşı bakış açınız nedir? Sanat'ın dijitalleşmesini nasıl yorumluyorsunuz?
2. NFT kavramını nasıl açıklarsınız? Ortaya çıkış ve keşif sürecinizi nasıl tanımlarsınız?
3. NFT'lerin üretimi hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?
4. Sizce NFT alanının avantajları ve dezavantajları nelerdir?
5. NFT'lere ulaşmanın yollarını bildirir misiniz?
6. OpenSea ve benzeri ethereum tabanlı web sitelerinde vakit geçiriyor musunuz? Yanıtınız evet ise ne sıklıkla vakit geçiriyorsunuz ?
7. Hiç NFT Satın almayı ve ya üretmeyi deneyimlediniz mi?
8. Ses getiren NFT satışları ilginizi çekti mi? Sizce NFT'leri çekiçi kılan nedir?
9. NFT'leri bir yatırım aracı olarak görüyor musunuz?
10. NFT'leri gerçekten değerli görüyor musunuz?
11. Sizce geleceğin NFT kullanım alanları nelerdir? NFT'lerin nasıl bir etkisini görüyor sunuz?
12. NFT'nin ders olarak iletişim fakültesi çatısı altında müfredata eklenmesini nasıl karşılar- dınız? Sizce bir öğrenci olarak öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır?
13. Sizce NFT'nin ders olarak verilme durumunda öğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçleri (yöntem, teknik, materyal, içerik, iletişim, sınıf yöntemi vb.) nasıl olmalıdır? Süreç nasıl sağlanmalı ve düzenlenmelidir?
14. Sizce NFT'nin ders olarak verilme durumunda öğretim elemanlarının öğrenci merkezli öğrenme - öğretme sürecinde ne gibi sorunlarla karşılaşabilir? Bu sorunlara çözüm nasıl sağlanabilir?

15. Sizce NFT'nin ders olarak verilme durumunda ğretim elemanları ğrenci merkezli öğrenme - öğretme süreçlerinde lme değerlendirme etkinliklerini nasıl yapmalıdır? lme değerlendirme etkinliklerinde yaşanan sorunlar ve üzüm nerileri nelerdir?

Ek 2.

İntihal Raporu

Akademisyenlerin ve Öğrencilerin NFT Alanına İlişkin
Düşünceleri: Yakın Doğu Üniversitesi İletişim Fakültesi Örneği

ORJİNALLİK RAPORU

%6

BENZERLİK ENDEKSİ

%6

İNTERNET KAYNAKLARI

%0

YAYINLAR

%1

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

dergipark.org.tr
İnternet Kaynağı

%2

2

acikerisim.mersin.edu.tr
İnternet Kaynağı

%1

3

www.indyturk.com
İnternet Kaynağı

<%1

4

bilseyiyiolur.com
İnternet Kaynağı

<%1

5

docs.neu.edu.tr
İnternet Kaynağı

<%1

6

www.oggusto.com
İnternet Kaynağı

<%1

7

webrazzi.com
İnternet Kaynağı

<%1

8

www.researchgate.net
İnternet Kaynağı

<%1

9

www.sonhaberler.com
İnternet Kaynağı

<%1

Ek 3.

Etik Kurul Raporu

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

22.11.2022

Sayın Emine Karpazlı

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2022/1386 proje numaralı ve **“İletişim Fakültesi Akademisyenlerinin Ve Öğrencilerinin Nft Alanına İlişkin Düşünceleri Üzerine Bir Değerlendirme”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Prof. Dr. Aşkın KİRAZ

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Koordinatörü

Özgeçmiş

Adı ve Soyadı: Emine Karpazlı

Doğum Tarihi: 26/12/1996

Doğum Yeri: Lefkoşa/KKTC

Cep Telefonu: 0542 851 61 80

E-postası: eminekarpazli96.ek@gmail.com

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Uzmanlık Alanı:

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Görsel İletişim Tasarımı	Yakın Doğu Üniversitesi	2015- 2019

Yüksek Lisans Tez Başlığı ve Tez Danışman(lar)ı:

“Akademisyenlerin ve Öğrencilerin NFT Alanına İlişkin Düşünceleri: Yakın Doğu Üniversitesi İletişim Fakültesi Örneği”

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Kamil KANIPEK